

Arbeidsdepartementet.

Bilag til st. prp. nr. 1, 1925.

Kap. 3004.

MEDDELTE VASSDRAGKONSESJONER

(ERHVERVS-, REGULERINGS- OG KRAFTLEIETILLATERSER)

XI. TILLATERSER MEDDELT I 1924.

Innholdsfortegnelse.

	Side
1. Istad kraftselskap. (Regulering av Istadvassdraget.) Kgl. resol. av 25de januar 1924	5
2. A/S Bremanger Kra tselskap. (Ytterligere fristforlengelse). Kgl. resol. av 15d februar 1924. Jfr. bind III nr. 5, bind VII nr. 14	20
3. A/S Det Norske Zinkkompani. (Leie av inntil 20 000 el. Hk. fra A/S Tyssefaldene m. v.) Kgl. resol. av 15de februar 1924	21
A/S Porsa. (Fristforlengelse). Kgl. resol. av 14de mars 1924. Jfr. bind IV nr. 11 og nr. 37, bind IX nr. 10	31
5. A/S Rjukanfoss. (Erhverv av deler av Frøystaulfoss). Kgl. resol. av 14de mars 1924. Jfr. bind I nr. 26 og nr. 37	34
6. Sevitå Kraftan'egg. (Regulerering av Sevalen). Kgl. resol. av 4de april 1924	38
7. A/S Funnefoss Træsliperi. (Leie av Funnefoss Træsliperi med tilliggende vannfall). Kgl. resol av 4de april 1924	48
8. A/S Østre Gausdals elektrisitetsverk og Jøra—Gausa fellesfløtningsforening. (Regulering av Hornsjøen). Kgl. resol. av 25 april 1924	53
9. A/S Vera Fabrikker. (Forandring i kraftleiekonsesjon). Kgl. resol. av 25de april 1924. Jfr. bind IV nr. 15	62
10. A/S Tofte Cellulosefabrik. (Leie av inntil 1000 kw. fra Hurum komm. elektrisitetsverk). Kgl. resol. av 16de mai 1924	64
11. Beer, Sondheimer & Co. (Erhverv av aktiemajoriteten i Norsk Elektrisk Metalindustri A/S). Kgl. resol. av 23de mai 1924. Jfr. bind II nr. 2	67
12. J. N. Jacobsen & Co. A/S. (Leie av inntil 600 el. Hk. fra A/S Fredriksstad Gas og Elektrisitetsverk). Kgl. resol. av 23de mai 1924	72
13. A/S Vestfoss Cellulosefabrik. (Leie av inntil 500 kw. fra Øvre Eiker komm. elektrisitetsverk). Kgl. resol. av 13de juni 1924. Jfr. bind I nr. 20	76
14. Vest-Agder fylkeskommune. (Overdragelse av en halvdel av statens vannrettigheter i Skjerkavassdraget samt tillatelse til regulering av vassdraget). Kgl. resol. av 29de august 1924	79
15. Tafjord kraftselskap. (Regulering av Onilsavatn). Kgl. resol. av 26de september 1924	84
16. A/S Hafslund. (Erhverv av aksjemajoriteten i A/S Tyssefaldene). Kgl resol. av 3dje oktober 1924. Jfr. bind I nr. 1 a	95
17. Det Norske Zinkkompani. (Leie av 30 000 — eventuelt inntil 100 000 — el. Hk. fra A/S Tyssefaldene m. v.). Kgl resol. av 3dje oktober 1924. Jfr. nr. 3 ovenfor	100
18. Det Norske Nitridaksjeselskap. (Leie av 45 000 — eventuelt inntil 100 000 — el. Hk. fra A/S Tyssefaldene m. v.). Kgl. resol. av 3dje oktober 1924. Jfr. bind II nr. 23 og bind V nr. 2 . . .	108
19. A/S Odda Smelteverk. (Leie av 20 000 — eventuelt inntil 100 000 — el. Hk. fra A/S Tyssefaldene m. v.). Kgl. resol. av 3dje oktober 1924	117
20. A/S Tyssefaldene. (Regulering av Tysso). Kgl. resol. av 3 je oktober 1924. Jfr. bind I nr. 1 a og nr. 16 ovenfor	126
21. A/S Songe Træsliperi. (Leie av inntil 900 kw. fra Aust-Agder Kraftverk). Kgl. resol. av 24de oktober 1924	130
22. A/S Namdalens Træsliperi. (Leie av inntil 450 kw. fra Nord Trøndelag elektrisitetsverk). Kgl. resol. av 24de oktober 1924	132

1. Istad kraftselskap (bestående av Molde og Bolsøy kommuner).

(Regulering av Istadvassdraget og regulering og overføring av Skaldlielven til førstnevnte vassdrag, beliggende i Bolsøy og Øre herreder, Møre fylke).

Kgl. resol. av 25de januar 1924.

Med skrivelse fra fylkesmannen i Møre fylke av 9de april 1919 er til departementet innkommet andragende datert 21de mars s. å. fra Molde og Bolsøy kommuner om tillatelse til i fellesskap å regulere Istadvassdraget samt til å regulere og overføre til førstnevnte vassdrag Skaldlielven, beliggende i Bolsøy og Øre herreder på Romsdalshalvøen.

Andragendet er sålydende:

«Molde og Bolsøy kommuner søker herved i ærbødighet om tillatelse til i fællesskap at regulere og utbygge Istadelven i Bolsøy og fordele kraften inden kommunerne for tilfredsstillelse av indvaanernes behov for elektrisk kraft til belysning, opvarming og drivkraft.

Der er planlagt følgende reguleringssarbeider :

- 1) Dam ved Høljene med 10 m. reguleringshøide og 1,8 mill. m³. magasin.
- 2) Dam ved Oltervandsosen med 1,0 m. sænkning og 5,0 m. opdæmning, hvorved faaes et magasin paa 1,6 mill. m³.
- 3) Dam ved Troldvandsosen med 2 m. sænkning og 6,0 m. opdæmning, hvorved faaes et magasin paa 3,6 mill. m³.
- 4) Overføring av Skaldlielv til Istadvassdraget.
- 5) Dam ved Silsetvand med 2,5 m. sænkning og 8,5 m. opdæmning, hvorved faaes 9,7 mill. m³. magasin.

Istadelvens samlede fall fra Høljene til sjøen er 162 m., men herav er kun 152 m. nytbart, da de nederste 10 m. fall fordeles paa en strækning av ca. 2 km.

Kommunerne har erhvervet den alt overveiende del av faldet, og for de resterende mindre rettigheter paagaar der ekspropriation.

Uten regulering vilde Istadelven i vintermaanederne gjennemsnittlig kunne yde ca. 400 HK., ved den planlagte regulering av Istadvassdraget vil dette kunne leve ca. 1100 HK. og ved overføring av Skaldlielv og regulering av Silsetvand vil man efter vassdragsdirektørens utredning faa 2000 HK. døgnkraft.

Bolsøy kommune har ogsaa erhvervet Skaldlielven med undtagelse av en mindre del nederst i elven som tilhører Romsdals Amtskommune hvormed Bolsøy har avfunnet sig med hensyn til vasdragets overføring. Erhvervelsen av et par andre ubetydelige rettigheter er under ekspropriation.

Romsdals Amtsting har ved enstemmig beslutning av 14de juni 1915 (cfr. vedlagte gjenpart av indstillingerne) paa visse betingelser anbefalt overføringen av denne elv til Istadvasdraget.

Den nødvendige grund til dæmningen ved Oltervand og Høljene er erhvervet, og der gjenstaar kun at ordne grundspørsmaalet for opdæmningen av Troldvand og Silsetvand, men disse vand ligger i høifjeldstrakter, hvor der kun er spørsmaal om mindre værdifulde havnestrækninger, og hvor der ialfald ikke kan være tale om at almene interesser skades ved de projekterte reguleringer.

Utbygningen og reguleringen agtes utført i 2 trin:

- 1) Foreløpig opføres en mindre dam ved Høljene med 4 m. reguleringshøide og regulering av Oltervand og Troldvand, og vandfaldet utbygges for 1300 HK. (cfr. vedlagte tegninger).
- 2) Naar der blir behov for større kraftmængder utføres de resterende reguleringsarbeider og vandfaldet utbygges helt for en maksimalydelse av 6000 HK.

Det er forutsætningen at ogsaa andre kommuner kan slutte sig til og bli delagtig i den ved utbygningen indvundne kraft paa like vilkaar med Bolsøy og Molde (cfr. vedlagte gjenpart av Arbeidsdepartementets skrivelse av 23de januar f. a.)

Forørig tillater man sig at henvise til de av ingenør A. Saxegaard utarbeidede planer og beregninger, som tidligere har været forelagt Vasdragskommissionen og Departementet og vundet dettes bifald, samt til vedlagte karter over Oltervand og Troldvand.

Andragende om tillatelse til kraftens overføring til Bolsøy og Molde indsendes særskilt gjennem tilsynet for elektrisitetsvæsenet.»

Andragendet var ledsaget av en følgeskrivelse av s. d. fra Molde og Bolsøy formannskaper, sålydende:

«Idet man herved paa vegne av Molde og Bolsøy kommuner oversender andragende om tilladelse til at regulere og utbygge Istadelven i Bolsøy og fordele kraften inden kommunerne, tillater man sig at bemerke følgende:

I skrivelse til amtmanden i Romsdal av 23de januar f. a. uttaler departementet at det finder «at de fornødne reguleringsstillselser og øvrige koncessioner vedkommende utbygningen av Istad- og Skarvasdraget og kraftens overføring bør utstaa til overenskomster overensstemmende med det ovenfor anførte er truffet og approbert.»

Med disse overenskomster sigtes der som bekjendt til et organisert samarbeide i elektricitetsforsyningen av kommuner paa Tingvollhalvøen, Romsdalshalvøen og Kristiansund etter nærmere angivne prinsiper.

Molde og Bolsøy kommuner erklærte

sig for sit vedkommende villig til at medvirke til elektricitetssakens løsning paa det av departementet opstillede grundlag, og paa grund av den sterke kraftnød i de to kommuner fandt man som det formentlig vil være det ærede departement bekjent, at burde sætte igang en mindre utbygning i Istadvasdraget med en gang, idet man under de forhaandenværende omstændigheter gjorde sikker regning paa de nødvendige koncessioner, naar de i departementets skrivelse opstillede betingelser var gjennemført.

Av grunde som de to kommuner ikke har været herre over, men som man her ikke skal komme nærmere ind paa, har imidlertid gjennemførelsen av disse betingelser trukket i langdrag og særlig efter møtet i Kristiansund den 6te d. m. er det paa det rene at forhandlingerne herom vil ta saavidt lang tid at der forinden trænges en avgjørelse av koncessionsspørsmålet.

De av de to kommuner hidtil foretagne arbeider for den første, mindre utbygning har hidtil foregaat inden Bolsøy og paa grund- og elverettigheter som kommunen forfører over. Fuldførelsen av disse arbeider vil være tilstrækkelig til anstundende vaar eller sommer at faa anlægget i drift. I løpet av sommeren maa imidlertid ogsaa iafald delvis regulering av Troldvand finde sted. Man har derfor i henhold til reguleringsloven av 14de december 1917 § 6 forelagt andragendet for Øre kommune, hvor dette vand helt eller delvis er beliggende. Saasnart dette herredsstyres uttalelse foreligger skal den bli indsendt til departementet, men man anholder om at andragendet maa bli behandlet særskilt for de øvrige posters vedkommende.»

Man tillater sig å vedlegge de med andragendet fulgte planer med beskrivelser, tegninger m. v.

Møre Fylkesting har ifølge den med andragendet fulgte utskrift av fylkestingets beslutning av 16de juni 1915 gitt samtykke til at Storelv (Skaldlielv) fra et punkt 2—3 km. nedenfor dens utløp av Silsetvatn føres over til Istad for utnyttelse sammen med den på betingelse av at der le-

veres 50 HK. elektrisk energi til Opdøl asyl. Samtidig anbefaler fylkestinget at Kongen samtykker i overføringen, idet almene interesser av vesentlig betydning fremmes.

Øre herredsstyret har i møte 19de mai 1919 avgitt uttalelse i saken, idet 2 av bassengene nemlig Trollvatn og Silsetvatn delvis er beliggende innen denne kommunenes grenser. Uttalesen er sålydende:

«Trollvatn og Silsetvatn i Øre herred ligger ikke i høifjellstrakter. Silsetvatn ligger antagelig ca. 500 fot over havet. Fra nederste gård er der ca. 1/2 times gang. Til vannet kan der også kjøres hele året. Sådan kjørevei er der også langs hele vannet på begge sider. Spesielt på vintertid er der mengen kjøretrafikk med høi, ved m. v. etter vannet. Langs vannet er der god havnegang og adskillig slåtteland, som benyttes årlig års.

Ved reguleringen vil veiene settes under vann, slåttelandet og beitet bli ødelagt. Der er også adskillig fiske som må befryktes å bli skadet, likesom båtplassen vil bli ødelagt og antagelig endel seterhus flyttes. Ved Trollvatn som ligger noget høiere og lengere borte er der spesielt beitesmark som vil bli ødelagt.

Hvad der selvfolgelig vil bli av størst betydning for kommunen er at der ved reguleringen blir ødelagt så meget beitesmark og slått at det er til svekkelse av jordbruket innen kommunen. Likeledes befryktes at vannet ved reguleringen vil bli vanskelig eller umulig å trafikere ved vintertid; og dette vil virke til at fjellslåtten m. v. vil bli sløifet i større utstrekning, noget som i tilfelle vil virke til betydelig økonomisk skade for kommunen. Forøvrig henvises til vedlagte skrivelse fra de interesserte opsigtere som herredsstyret vil gi sin fulle tilslutning.

Likeså er det en nødvendighet for Øre at der til enhver tid skaffes farbar kjørevei langs vannet som nu. Da Øre er uheldig stillet med hensyn til muligheter av å skaffe sig elektrisk kraft må kommunene også forbeholde seg rett til å kreve avstått 10 pct. av den innvundne kraft.

Kommunen vil ikke motsette sig andragendet når følgende iakttas:

- At der tilståes Øre kommune en passende årlig avgift i henhold til lovens § 11.
- At der overensstemmende med § 12 p. 8 innbetales et beløp engang for alle til Øre kommune.
- At der pålegges ansøkerne å anlegge nye veier langs begge vann og til disse istedetfor de, som ved reguleringen ødelegges. De nye veier skal være likeså gode og bekvemme som de nuværende. Fra de nye veier må der sørges for både vinter og sommer uhindret adkomst ned til vannene for den almindelige ferdsel.

De private grundeieres krav skal man selvfolgelig ikke innlate sig på, da disse avgjøres ved eventuelt skjønn.»

Ordføreren i Bolsøy har under 3dje september s. å. punktvis imøtegått Øre herredsstyres uttalelse og i det vesentlige anført følgende:

1. Silsetvatn ligger ikke 500 men 920 f. o. h. Bolsøy kommune har ved kjøp av den øvre del av elven forpliktet sig til å gjøre overgangen over Silsetvatns os farbar for gående og kjørende som hittil.

Fjellslåtten omkring vannet er i den senere tid overmåte innskrenket for ikke å si ophört. Imidlertid vil grunneierne og de havneberettigede få erstatning for skade etter overenskomst eller skjønn. Terrenget rundt vannet er temmelig bratt, så rett meget vil ikke bli satt under vann. Såvidt bekjent vil ingen seterhus bli neddemmet, bare en sportshytte må muligens flyttes.

Egentlige veier finnes ikke rundt vannet. Skulde utbygningen volde at en sti, hvor man nu kan komme frem med tremeislede bli satt under vann, vil det ikke være vanskelig å oparbeide en sådan lengre oppe.

Fjellørretfisket kan ikke bli skadet. Finner imidlertid sakkyndige at der opstår skade blir sådant erstattet etter skjønn.

Der er så rikt beite at det lille som blir satt under vann er aldeles forsvindende. Når erstatning for tap eller innskrenkning i beite skal deles mellom grunneiere og havneberet-

tigede mener ordføreren derfor at de siste intet vil få.

2. Trollvatn. Litt slåtteland vil bli satt under vann i Øre. Stedet ligger imidlertid således til at det vanskelig kan benyttes til slått, idet transportforholdene såvel vinter som sommer legger hindringer i veien herfor. Når der i sin tid har vært slått 2 à 4 vinterless fikk man dette både på det areal som blir satt under vann og det som blir uberørt av reguleringen.

Rundt eller til Trollvatn finnes ingen kjørevei. Øre herredsstyres anførsel er grep ut av luften.

Ordføreren karakteriserer Øre herredsstyres uttalelse angående såvel Silsetvatn som Trollvatn for i høi grad overdrevet.

Man har innhentet en uttalelse i saken fra vassdragsdirektøren datert 7de august 1919, hvorav hitsettes følgende:

Vatn	Oppdemning i m.	Senkning i m.	Reg.høide i m.	Magasin i mill. m ³
I Skaldlielven:				
Silsetvatn	7,2	2,5	9,7	9,7
I Istadelven:				
Trollvatn	4,0	2,0	6,0	3,0
Oltervatn	5,0	1,0	6,0	2,0
Kunstig magasin ved Høljene (Istaddammen)	10,0		10,0	1,8
			Sum	16,5

Reguleringen og utbygningen er tenkt utført i 2 trinn:

Foreløpig utnyttes bare Istadelvens nedslagsfelt med de i dette liggende magasiner, Istaddammen dog kun opført til 4 m. høide med magasin 0,1 mill. m³. Installasjon 1300 HK.

Senere når det blir nødvendig vil man regulere og overføre Skaldlielven samt føre Istaddammen op i full høide. Det er da forutsatt installert maskineri for ialt 6000 HK.

Den utnytbare fallhøide nedenfor Istaddammen er oppgitt til 152 m. og nedbørsområdet til ialt 33,5 km².

I ingenør Saxegeards utredning av 29de februar 1916 var der foreslått noget større

«Idet jeg besvarer det ærede departements skrivelsjer av 16de april og 13de mai d. å. skal jeg tillate mig å meddele, at sakens behandling ved mitt kontor er blitt forsinket, da der først måtte innhentes endel manglende materiale, likesom det har vært nødvendig å få beriktigget endel uoverensstemmelser i den forelagte plan.

På grunnlag av det nu foreliggende skal jeg tillate mig å anføre følgende:

Molde og Bolsøy kommuner søker om tillatelse til i fellesskap å regulere Istadvassdraget samt å regulere og overføre Skaldlielven til dette for ved utbygning å erholde kraft til kommunenes almindelige elektrisitetsforsyning. Det oplyses at også andre kommuner vil kunne få anledning til å delta på like vilkår med ansøkerne.

Der er planlagt følgende reguleringsarbeider:

samlet magasin enn ovenfor, hvorved det ansatte årsavløp 40,8 mill. m³, motsvarer en netto nedbør på 1200 m/m, ikke alene var påregnet helt utjevnet men også sesongregulert. Der foreligger ingen beregninger over kraften ved den ønskte regulering, kun er der i andragendet generelt angitt, at Istadvassdraget alene vil kunne yde ca. 1100 HK. og at man ved overføringen av Skaldlielven vil kunne få ialt 2000 HK. døgnkraft. Istadvassdraget alene angis uregulert å kunne yde 400 HK.

Det oplyses at kommunene eier den alt overveiende del av vannrettighetene i begge vassdrag, og at der pågår ekspropriasjoner av de resterende.

I Skaldlielven må ved overføringen et elektrisitetsverk på ca. 50 HK. tilhørende Romsdals fylkeskommune nedlegges. Herom angives der å være opnået mindelig ordning.

Angående skaden ved reguleringen foreligger der bare opplysninger for Trollvatns og Oltervatns vedkommende, gående ut på, at der vil neddemmes henholdsvis 82,0 og 144,36 mål grunn av liten verdi. Det opplyses forøvrig at den nødvendige grunn til demningene ved Oltervatn og Høljene allerede er erhvervet og at det således kun gjenstår å ordne grunnsørsmålet for opdemning av Trollvatn og Silsetvatn, som ligger i høifjellstrakter og hvor der kun blir spørsmål om mindre verdifulle havnestrekninger. Der medfølger intet omkostningsoverslag for de projekterte arbeider. Et sådant kan dog etter det opplyste ventes oversendt.

Vassdragsdirektøren skal bemerke, at der haves få opplysninger til bedømmelse av vannføring og kraft. Jeg er etter sammenligning med andre vassdrag i distriktet for hvilke der haves materiale kommet til, at der ikke er noe særlig å bemerke ved de størrelser ansøkeren regner med og som er gjengitt ovenfor.

Jeg peker på, at der mangler oppgave over neddemmede arealer ved Silsetvatn og Høljene. Sådan bør antagelig kreves innsendt.

Med hensyn til det bygningstekniske ved saken skal jeg tillate mig å bemerke:

De innsendte tegninger av kraftanlegget omfattende alt nedenfor inntaksdam ved Istadvatn, har jeg ikke behandlet, da dragendet kun gjelder reguleringstilladelse. Disse tegninger er dessuten så ufullstendige og litet detaljerende, at hvis kraftanlegget skulle gjennemgås, måtte jeg først ha anmeldet om nye uttømmende forslag.

Om de innsendte tegninger av reguleringssanlegget bemerkes følgende:

Dam ved Istadvatn. Inntaksdam.

Denne er tenkt bygget i 2 trinn, først for 4 m. og senere for 10 m. opdemning. Der foreligger ikke noget forslag til 1ste utbygning og kun en skjematisk tegning i liten målestokk for 2nen utbygning. Før jeg kan

uttale mig om denne dam må jeg få tilsendt detaljerte tegninger med angivelse av bunnforhold, anordning av drenasje og detaljer av overløp.

Jeg vil ikke undlate allerede nu å gjøre opmerksom på, at for damme som senere skal påbygges fordrer kontrollen, at der med en gang utsprenges murfot for full utbygning og at luftsiden av dammen ved første utbygning gives en sådan form, at der ved senere påbygning blir den best mulige forbindelse mellom den gamle og den nye dam.

Til de foreslalte blandingsforhold has intet å innvende.

Dam ved Oltervatnsosen.

Denne er etter Istad kraftanleggs skrivelse av 23de juni d. å. tenkt utført som torvdam. Tegning herav er ikke innsendt. Før jeg kan uttale mig om dette forslag må jeg få tilsendt tegning med angivelse av bunnforhold, tettninganordning og anbrингelse av overløp. — Kontrollens almindelige fordring til damme, som ikke står på fjell er, at kronen legges minst 1 m. over høieste flomvannstand regnet etter en flomvannføring av minst 1 m³/sek./km². og at vannet for å kunne passere gjennem grusmassen minst må tilbakelegge en vei, som er 5 gange så stor som vantrykket.

Dam ved Trollvatnsosen.

Denne foreslåes som en kombinert jord- og stendam, der etter den innsendte tegning synes å skulle bygges på grusbunn. Her stilles de samme fordringer som nevnt under dam ved Oltervatnsosen. De kan ikke sees å være oppfylt ved den foreslalte dam. Særlig uheldig er forslaget om å anbringe overløpet midt i dammen ved sådanne bunnforhold.

Forslaget kan således ikke godkjennes og må jeg anmode om nytt sådant med angivelse av bunnforhold, tetning og anbringelse av overløpet. En jorddam synes også i dette tilfelle å være å anbefale.

Dam ved Silsetvatn.

Her er foreslatt en betondam. Under forutsetning av at denne bygges på godt fjell har jeg intet å innvende til forslaget

hverken hvad dimensjoner eller blandingsforhold angår. Kun må jeg anmode om å få tilsendt forslag til drenering av dammen.

Jeg har trodd allerede nu å burde fremkomme med foranstående tekniske bemerkninger med tilførende, at disse ikke bør være til hinder for at konsesjonsandragendet behandles på vanlig måte. Vassdragsdirektøren går ut fra, at der blir betinget teknisk kontroll og at uttømmende tegninger blir innsendt til godkjennelse forinnen arbeidene blir igangsstatt.

Når saken er supplert overensstemmende med hvad ovenfor er anført antar jeg, at det i vassdragslovens § 5 foreskrevne materiale er tilveiebragt i nødvendig utstrekning.

Man peker på at Trollvatn er oplyst å ligge i Øre kommune, så denne bør antagelig gives anledning til å uttale sig. De øvrige bassenger ligger vistnok i Bolsøy, som er ansøker.

De mottatte dokumenter følger, likeså forslag til bekjentgjørelse samt følgende nye:

Gjenpart av skrivelse av 5te mai d. å. fra Vassdragsdirektøren til Molde formannskap.

Skrivelse av 24de mai d. å. fra ingenjør S. Salvesen med 3 bilag.

Påtegningsskrivelse av 10de juni d. å. fra Molde formannskap.

Skrivelse av 23de juni d. å. fra Istad kraftanlegg.»

Saken har vært forelagt Vassdragskommisjonen, av hvis uttalelse, datert 11te desember 1919 man hitsetter følgende:

«Vassdragskommisjonen fant da saken kom til behandling i møte i oktober d. å. opplysningene noget mangelfulle. Det var således ikke ganske på det rene hvor høit der tenkes demmet ved Høljene, likesom der manglet opgave over størrelsen av de arealer som vilde bli neddemmet såvel ved Høljene som Silsetvatn. Ennvidere var det ønskelig å få vite, om kommunene hadde erhvervet samtlige nyttbare fall i de omhandlede to vassdrag.

For å spare tid henvendte kommisjonen sig direkte til kraftanlegget med anmodning

om å få opplysningene supplert, og svar datert 24de november 1919 er nu innkommet fra Møre fylkes elektrisitetsforsyning. Det går i hovedsaken ut på følgende.

Høljene.

Regulert h.v. ved første utb.	kote	170,50
—»— full	»	176,50
Regulert l.v.	»	166,50
Reguleringshøide v/første utb.	...	4,00 m.
Neddemmet areal	—»—	190 mål
Reguleringshøide v/full utb.	...	10,00 m.
Neddemmet areal	—»—	433 mål

der ialt er udyrket mark.

Oltervatn.

Regulert h.v.	kote	304,65
—»— l.v.	»	299,50
Neddemmet areal	144 mål
Litet verdifull beitesmark.		
Veier overdemmes ikke.		
Alm. l.v. er oppgitt å ligge på kote 300.		

Trollvatn.

Planen er nu forandret derhen, at man vil senke vannet 5 m. istedenfor som tidligere forutsatt 2 m. Opdemningen er nu planlagt mindre enn før, nemlig 2,5 m. mot tidligere 4,0 m., men der søkes fremdeles om adgang til å kunne gå til sistnevnte høide. så man har adgang til senere å bestemme demmehøiden etter innvunnen erfaring. Kommisjonen forstår dette så at der søkes om adgang til å demme til en grense som ligger mellom 2,5 og 4,0 m. og som senere blir å bestemme nøiaktig. Foreløbig er der meningen bare å gå til senkning.

Reguleringsgrensene er betegnet med:
Regulert h.v. kote 442,50—444,0
—»— l.v. » 434,5

Der settes ved laveste demmehøide under vann 40 og ved høiste 82 mål mark som er betegnet som yderst tarvelig med bare en smule betydning som beite.

Silsetvatn.

Regulert h.v.	kote	257,20
—»— l.v.	»	247,50
Der neddemes 224 mål beitesmark, hvorav en mindre del undtagelsesvis brukes som fjellslätter. 5 små høiløer, 1 torvløe, 2 seterhus og 3 seterfjøs må flyttes.		

Ved samtlige bassenger refererer høiderne sig til fastmerker i fjell.

Vassdragskommisjonen finner de nu meddelte oplysninger tilstrekkelige til realitetsbehandling av saken, og bemerker i den anledning følgende:

Der søkes om reguleringstilladelse for Istadvassdraget samt tilladelse til regulering og overføring av Skaldlielv for utnyttelse sammen med førstnevnte vassdrag. Man behandler disse to spørsmål hver for seg.

Efter det foreliggende vil der efter den ansøkte regulering i Istadvassdraget alene fås en kraftydelse på ca. 1100 døgn HK, hvorav det rent vesentlige antas å være innvunnet ved regulering. På den annen side står skaden og ulempen ved reguleringen i Høljene, Oltervatn og Trollvatn. Der er oplyst å ville bli neddemmet omkring 650 mål grunn som etter det foreliggende består av havn og udyrket mark, alt mindre verdifull mark. Det vesentlige av denne ligger ved Høljene, hvor grunnen etter underhånden innhentet oplysning vesentlig består av myrlændt beitesmark, delvis bevokset med litt små løvskog.

Der foregår etter hvad man underhånden har bragt i erfaring ikke ferdsel eller fløtning av nogensomhelst art i vassdraget.

Kommisjonen antar efter det foreliggende at betingelsene for at reguleringstilladelse kan meddeles er tilstede.

Videre har man Skaldlielv som ved regulering av Silsetvatn og overføring er påregnet å skulle øke kraftmengden i Istadvassdraget med 900 døgn HK. Ansøkeren opplyser å ha erhvervet vassdraget med undtagelse av en mindre del nederst i elven som tilhører Møre fylkeskommune og med hvem man har avfunnet sig i mindelighet. Erhvervelsen av et par ubetydelige rettigheter angis å være under ekspropriasjon. — Ved Silsetvatn vil der bli neddemmet 224 mål beitesmark, likesom 5 små hølør, 1 torvløe, 2 seterhuser og 3 seterfjøs må flyttes.

Kommisjonen antar at lovens betingelser for meddelelse av tilladelse til overføring, jfr. dens § 8,2 er tilstede. — Videre antar

den på basis av det foreliggende sparsomme materiale at betingelsene for meddelelse av tilladelse til regulering av Silsetvatn er tilstede.

Kommisjonen kommer således til at betingelsene for at den ansøkte tilladelse til regulering av Istadvassdraget og Skaldlielv samt til å overføre sistnevnte er tilstede og anbefaler derfor andragendet innvilget.

Med hensyn til betingelsene bemerkes følgende:

Efter reguleringslovens § 10,2 er der adgang til når hensynet til andre almene interesser ikke taler imot det å gi konsesjon på ubegrenset tid for vassdrag, hvis kraft i sin helhet eller for en vesentlig del aktes utnyttet av en norsk kommune eller av flere norske kommuner i fellesskap til kommunens eller kommunenes eget behov eller til å forsyne deres innvånere med kraft til lys, varme, gårdsdrift, håndverk eller småindustri. Kommisjonen antar etter hvad der er oplyst at betingelsene for å kunne gi tilladelse på ubegrenset tid er tilstede i nærværende tilfelle for de fall, som tilhører kommunene. Da det ikke fremgår av de foreliggende dokumenter om disse har erhvervet andre fall enn det som nu bygges ut har man pr. telefon henvendt sig til oberstløytnant Høstmark som er medlem av anleggets byggekomité og som meddeler at kommunene nu har kjøpt samtlige nyttbare fall i de to vassdrag. Man bygger nedenstående forslag til betingelser på dette grunnlag.

Angående spørsmålet om innløsningsrett for staten henvises til den i møte i juli d. å. avgivne uttalelse angående regulering av Skarsfjordsvassdraget. Kommisjonen har med den der angivne begrunnelse ikke oppstillet noget krav om innløsningsrett for staten.

For bedømmelse av spørsmålet om avgift må det haas for øie, at Oltervatn og Høljene ligger i Bolsøy kommune mens det øverste basseng i Istadvassdraget, nemlig Trollvatn og Silsetvatn i Skaldlivassdraget er angitt å ligge dels i Bolsøy, dels i Øre kommune. Kommisjonen antar at det vil være rimelig å betinge en mindre avgift såvel til stat som kommune og foreslår den satt til

henholdsvis kr. 0,50 og kr. 0,20 pr. innvunnen nat. HK.

Da bassengene er relativt små, det største nemlig Silsetvatns areal er 0,9 km², har kommisjonen ikke funnet å burde opstille krav om godtgjørelse engang for alle, jfr. lovens § 13.

Efter reguleringslovens § 12,15 skal der pålegges konsesjonären plikt til å avgift til den kommune hvor kraftanlegget er beliggende eller andre kommuner. Det er visstnok så at den kommune hvor størsteparten av bassengene og kraftanlegget er beliggende er tilsluttet selskapet og dens interesser på dette punkt må derfor antas å være tilgodesett. Imidlertid tør det ikke være utelukket at andre kommuner bør få kraft herfra, jfr. ovennevnte opplysning om at Trollvatn og Silsetvatn delvis ligger i Øre kommune og kommisjonen har derfor funnet å burde opstille vanlig vilkår om kraftavgivelse. Efter omstendighetene tilråder den at der ikke kreves avstått nogen kraft til staten.

De øvrige nedenstående betingelser trenger antagelig ikke nogen nærmere begrunnelse.

Foranlediget ved at der nu er søkt om adgang til å demme Trollvatn 2,5 à 4 m. med adgang til senere å fastsette demmehøyden nøiaktig bemerkes at kommisjonen etter de foreliggende forhold ikke har noget særlig å innvende herimot. Man går da ut fra at den endelige fastsettelse legges i Departementets hender.

I henhold til ovenstående anbefaler Vassdragkommisjonen at Molde og Bolsøy kommuner får tilladelse til å regulere Istadvassdraget og Skaldlielv samt overføre sistnevnte til førstnevnte i det vesentlige overensstemmende med de senest foreliggende planer, jfr. skrivelse fra Møre fylkes elektrisitetsforsyning til Vassdragskommisjonen av 24de november 1919 med bilag.

Tilladelsen foreslåes gitt på følgende:

Betingelser:

1.

Reguleringskonsesjonen gis på ubegrenset tid.

Den kan ikke overdras.

Det utførte reguleringsanlegg eller andel deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vannfall i samme vassdrag nedenfor anlegget.

Anlegget må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

For den økning av vannkraften, som ved reguleringen tilflyter eiere av vannfall eller bruk i vassdraget skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 0,50 pr. naturhestekraft.

Til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 0,20 pr. naturhestekraft.

Økningen av vannkraften beregnes med utgangspunkt i vassdragets lavvannføring før reguleringen som ansettes for Istadvassdraget ved Høljene til 0,1 m³. og for Skaldlivassdraget ved overføringsstedet til 0,12 m³. Ved beregningen forutsettes det, at magasinet utnyttes på en sådan måte at vannføringen i lavvannsperioden blir så jevn som mulig. Hvad der skal ansees som den ved reguleringen innvundne økning av vannkraften avgjøres med bindende virkning av departementet etter innstilling av Vassdragskommisjonen.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntrer etterhvert som den ved reguleringen innvundne vannkraft tas i bruk.

3.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgifter etter post 2 og kontroll med vannforbruksamt angående avgivelse av kraft, jfr. post 16, skal, forsåvidt de ikke er fastsatt av Kongen med bindende virkning fastsettes av vedkommende regjeringsdepartement etter innstilling av Vassdragskommisjonen.

4.

Arbeidet må fullføres innen en frist av 7 år etter at konsesjonen er gitt.

I fristen medregnes ikke den tid, som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major) streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

5.

Arbeidet skal utføres ved funksjonærer og arbeidere som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett.

Konsesjonæren skal ved bygning og drift av anlegget bruke norsk materiell, forsåvidt dette kan fås like godt, tilstrekkelig hurtig og for en pris, som ikke med mere enn 10 — ti — prosent overstiger den pris hvor til materiell kan fås fra utlandet.

Vedkommende departement kan tilstede undtagelse fra disse regler når særegne hensyn gjør det påkrevet.

6.

Forsikring tegnes fortrinsvis i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

7.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeide eller pålegges nogen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøy og andre arbeidsmaterialer). Verktøy og andre arbeidsredskaper som utlevers arbeiderne til benyttelse kan bare kreves erstattet når de bortkastes eller ødelegges, og da bare med deres virkelige verdi beregnet etter hva de har kostet konsesjonæren med rimelig fradrag for slitasje. Hvis konsesjonæren holder handelsbod for sine arbeidere skal nettooverskuddet etter revidert årsregnskap anvendes til almennytting øiemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes etter samråd med et av arbeiderne oppnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende regjeringsdepartement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

8.

Konsesjonæren er forpliktet til å rette sig etter de bestemmelser som vedkommende regjeringsdepartement gir til motarbeidelse av drukkenskap og smughandel med berusende drikke blandt den befolkning som er knyttet til anlegget.

9.

Konsesjonæren er forpliktet til etter nærmere bestemmelse av medisinalstyrelsen å skaffe arbeiderne den til enhver tid nødvendige lægehjelp og å holde et for øiemedet tjenlig sykehus med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

Konsesjonæren er forpliktet til å erstatte det offentlige utgiftene ved forsterket politiopsyn.

10.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av nogen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sunt og tilstrekkelig husrum etter nærmere bestemmelse av vedkommende regjeringsdepartement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende regjeringsdepartements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å opsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leiet hos ham. Uenighet om hvorvidt opsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet.

11.

Konsesjonæren er forpliktet til i den utstrekning som fylkesveistyret bestemmer å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandssettelse av offentlige veier, broer og kaier, hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. Veier, broer og kaier som konsesjonæren anlegger skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten forsåvidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anlegget.

12.

Konsesjonæren plikter å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende regule-

ringsanlegget samt beskrivelse av den hittil utførte del. Arbeidet kan ikke fremmes videre før departementet har approbert såvel det som er utført som planene for det som gjenstår. Anlegget skal utføres på en solid måte. Dets utførelse såvelsom dets senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggets eier.

13.

Ved damanlegget skal der tillates trufet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle uten at anleggets eier har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anlegget eller dets benyttelse. Anleggets eier må uten godtgjørelse finne sig i den bruk av anlegget som skjer i krigsøemed.

14.

Vannslipningen skal foregå overensstemmende med et reglement som Kongen på forhånd utferdiger. En norsk statsborger som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonskjønn kan ikke påbegynnes før manøvringssreglementet er fastsatt.

15.

Reguleringsanleggets eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser som i det offentliges interesse finnes påkrevet og stille det innvundne materiale til disposisjon for det offentlige. De tillatte opdemningshøider og de tillatte laveste tapningsgrenser betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjener.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la opta i anledning av anlegget skal tilstilles Norges Geografiske Opmåling med opplysning om hvordan målingen er utført.

16.

Konsesjonæren er forpliktet til å avgift til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner, som departementet bestemmer etterhvert som utbygning skjer inn-

til 10 pct. av den innvundne økning av kraften (beregnet som angitt i post 2).

Når 30 år er forløpet fra konsesjonens meddelelse kan de samme kommuner uansett den ovenfor betingede prosent for kraftavgivelse og uten hinder av den foran fastsatte begrensning med Kongens samtykke kreve avgitt yderligere kraft såvidt fornødent til å dekke deres eget behov eller til å forsyne deres innvånere med kraft til lys, varme, gårdsdrift, håndverk eller småindustri.

Kraften avgis i den form hvori den produseres. Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettet. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lock-out må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres etter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene — deri innbefattet 6 procent rente av anleggskapitalen — med tillegg av 20 prosent. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellom vedkommende departement og konsesjonæren eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelse kan såvel av departementet som av konsesjonæren forlanges revidert hvert 5te år. Hvis eieren leier ut kraft og kraften til en kommune kan uttas fra kraftledning til nogen av leietagerne kan kommunen i ethvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leierne av lignende kraftmengder under samme forhold.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas.

17.

Reguleringsanleggets eier underkaster sig de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement til kontroll med overholdelsen av de opstilte betingelser.

Des med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av reguleringsanleggets eier.

18.

Reguleringskonsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anlegget er beliggende. Et

utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringen kan medføre forpliktelser.

Kommisjonen har trodd det overflødig å opstille krav om midler til almendannende virksomhet m. v. og forsamlingslokale, jfr. lovens § 12,4. Det samme gjelder vilkår om fattigfond etter § 12,7. Som forholdene ligger an skulde der heller ikke trenges forbehold om uten erstatning å kunne foreta yderligere regulering, jfr. lovens § 12,6.

Krav om sikkerhetsstillelse etter § 12,16 er antatt overflødig da ansøkeren er en sammenslutning av kommuner. Denne omstendighet har også øvet innflydelse på utformningen av de opstilte betingelser.

De mottagne sakens dokumenter følger vedlagt. Likeledes vedlegges en skrivelse fra Møre fylkes elektrisitetsforsyningsvesen datert 24de november d. å. med bilag.»

Det i slutningen av Vassdragskommisjonens erklæring særskilt påberopte bilag vedlegges.

På grunnlag av de således foreliggende erklæringer meddelte departementet i skrivelse til fylkesmannen i Møre av 16de mars 1920 at man ville kunne anbefale det innigte konsesjonsandragende innvilget på vilkår overensstemmende med et vedlagt utkast. Utkastet har vært forelagt Molde og Bolsøy kommunestyre som i møter henholdsvis 19de oktober 1920 og 14de februar 1922 vedtok de opstilte betingelser, idet de dog subsidiaert søkte om fritagelse for de opstilte avgifter til stat og kommuner under henvisning til en av byggekomitéen for Istad kraftanlegg avgitt erklæring. I denne anføres at anleggets første utbygning er påbegynt og avsluttet under høikonjukturen. Kraftstasjonen og en større del av vannbygningsarbeidene er utført for full utbygning på ca. 5000 HK., mens installasjonen bare er på 1300 HK. De nu utførte arbeider fordelt på denne instalasjon kommer på ca. kr. 1450,00 pr. el. HK. ved kraftstasjonens vegg. — Hertil kommer overførings- og fordelingsavgifter som i gjennemsnitt for begge kommuner andrar til ca. kr. 1570,00 pr. kW.

Komitén fremholder at dette betinger en så høi kraftpris, at det vil bli overordentlig vanskelig om overhodet mulig å opnå balanse på budgettet for 1ste installasjon. Den finner derfor at det må være grunn for staten til helt å gi avkald på avgiften eller i alle fall til inntil videre å ettergi avgiften.

I anledning av kommunestyrenes ansøkning om avgiftsfritagelse innhentet departementet en uttalelse fra Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet datert 23de november 1923, sålydende:

«Ved behandling av det foreliggende spørsmål må man ha for øie at to av magasinene ligger i Øre kommune som ikke deltar i foretagendet. Denne kommune har ikke avgitt nogen erklæring nu, men uttalte i 1919 i anledning av reguleringsandragendet at den ikke ville motsette sig tillatelse, hvis der blev tilstått kommunen en passende årlig avgift.

Under hensyn hertil og fordi avgiftssatsen er meget liten er hovedstyret kommet til at kraftverket ikke bør fritas for å erlegge avgift til kommuner.

Avgiften til staten finner man derimot etter omstendighetene å kunne anbefale frifalt for en viss tid fremover. Man antar at 5 år eller nærmere betegnet til utgangen av 1928 vil være rimelig.»

Departementet skal bemerke at der i Istadvassdraget ved den planlagte regulering av dette og med regulering og overføring av Skaldlielven vil kunne utnyttes en kraftmengde av 2000 døgn HK. — Foreløpig er som 1ste byggetrin utbygget 750 kW. som leveres med en halvpart til hver av kommunene Molde og Bolsøy. Den planlagte 2nen utbygning av anlegget forutsettes å utstå i nogen år, idet de pågjeldende distrikter foreløpig vil kunne forsynes med kraft fra Kristiansunds kraftstasjon i Skarvassdraget i Tingvoll. I den anledning er der av statens 50 millioners lån til nødlidende elektrisitetsverker stillet til disposisjon et lån stort kr. 560 000,00 til bygning av en forbindelsesledning mellom Istad kraftverk og Kristiansund kommunes overgangsstasjon ved Bjerkestrand.

Den skade og ulempe, som den projekterte regulering av Istadvassdraget vil bewirke, må etter de foreliggende oplysninger antas å være av mindre betydning sammenlignet med fordelene derved.

Det samlede areal, som vil bli neddemmet ved reguleringen, utgjør 883 mål. Det består vesentlig av mindre verdifull havn og udyrket mark; dyrket mark berøres overhodet ikke ved reguleringen.

Almene interesser berøres heller ikke.

Departementet vil således i tilslutning til vassdragskommisjonen anbefale at konsesjon på regulering av Istadvassdraget og regulering og overføring av Skaldlielv meddeles i det vesentlige overensstemmende med den fremlagte plan, idet man forutsetter at man i tilfelle vil være bemyndiget til å tillate mindre vesentlige endringer i planen.

Andragendet har vært bekjentgjort på anordnet måte.

Departementet finner å måtte anbefale at den ansøkte konsesjon meddeles I s t a d k r a f t s e l s k a p, der er dannet av Molde og Bolsøy kommuner og hvis statutter er approbert ved kgl. resolusjon av 23de februar 1923. Ifølge statuttene post 3 skal Istadvassdraget overdras til kraftselskapet. Postene 2 og 17 indeholder derhos bestemmelser om optagelse av andre kommuner i sammenslutningen. Ifølge statuttene post 20 vedtar kraftselskapet det grunnlag for samarbeide i kraftforsyningen som blev angitt av departementet i skrivelse til fylkesmannen i Møre allerede 23de januar 1918, nemlig at spørsmålet om yderligere utbygninger blir å løse ved samarbeide mellom distriktets kommuner i fellesskap.

Det av departementet opstilte utkast til konsesjonsbetingelser er mest mulig overensstemmende med de ved kgl. resolusjon av 12te mai 1919 fastsatte betingelser for regulering av Skarvassdraget i Tingvoll.

Forsåvidt angår vannfall, som tilhører norske kommuner, vil man anbefale konsesjonen gitt på ubegrenset tid. For private vannfallseiere er foreslått en konsesjonstid av 50 år.

Avgiftene til staten er foreslått satt til 50 øre pr. nat. HK. og til kommuner 20 øre.

Departementet finner overensstemmende med hovedstyret ikke å kunne anbefale at kraftverket fritas for å erlegge avgift til kommuner. Med hensyn til avgiften til staten finner man derimot etter omstendighetene å kunne anbefale fritagelse inntil utgangen av 1928.

I utkastets post 11 er bl. a. inntatt bestemmelse om plikt for konsesjonæren til at ombygge veier, broer og kaier, hvor dette nødvendiggjøres ved reguleringen.

I utkastets post 12 har man optatt bestemmelser om plikt for konsesjonæren til å innstre i samarbeide med andre kraftanlegg, når dette finnes hensiktsmessig av hensyn til den almindelige kraftforsyning. I post 18 er kraftavståelsen til kommuner satt til 10 pct. med adgang til å opta bestemmelsen til revisjon etter 30 års forløp.

Under henvisning til utkastets post 15 bemerkes forøvrig at utferdigelse av slippningsreglement vil bli gjort til gjenstand for særskilt innstilling.

Det opstillede, av Molde og Bolsøy kommunestyre vedtatte utkast til konsesjonsbetingelser er sålydende:

U t k a s t

til betingelser for tillatelse for Molde og Bolsøy kommuner til regulering av Istadvassdraget og regulering og overføring av Skaldlielv.

1.

Reguleringskonsesjonen gis på ubegrenset tid.

Dersom vannfall, der ikke tilhører staten eller norske kommuner, deltar i reguleringen eller blir medeiere i reguleringsanlegget, gjelder konsesjonen for disses vedkommende i 50 år fra konsesjonens datum. Ved konsesjonstidens utløp tilfaller disse vannfallseieres andeler i reguleringsanlegget staten uten vederlag.

Reguleringskonsesjonen kan ikke overdras uten Kongens samtykke.

Det utførte reguleringsanlegg eller andel deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg

uten i forbindelse med vannfall i samme vassdrag nedenfor anlegget.

Anlegget må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

For den økning av vannkraften, som ved reguleringen tilflyter eiere av vannfall eller bruk i vassdraget skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 0,50 pr. naturhestekraft.

Til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 0,20 pr. naturhestekraft.

Økningen av vannkraften beregnes med utgangspunkt i vassdragets lavvannføring før reguleringen, som ansettes for Istadvassdraget ved Høljene til 0,1 m.³ og for Skaldlivassdraget ved overføringsstedet til 0,12 m.³. Ved beregningen av økningen, forutsettes det, at magasinet utnyttes på en sådan måte, at vannføringen i lavvannsperioden blir så jevn som mulig. Hvad der skal ansees som den ved reguleringen innvundne økning av vannkraften, avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntrer etterhvert som den ved reguleringen innvundne vannkraft tas i bruk.

3.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgifter etter post 2, og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 18 skal forsåvidt de ikke er fastsatt av Kongen, med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende regjeringsdepartement.

4.

Arbeidet må fullføres innen en frist av 7 år etter at konsesjon er gitt.

I fristen medregnes ikke den tid, som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major), streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

5.

Arbeidet skal utføres ved funksjonærer og arbeidere som har norsk innfødsrett eller statsbürgerrett.

Konsesjonären skal ved bygning og drift av anlegget bruke norsk arbeide og norsk materiell forsåvidt dette kan fåes like godt, tilstrekkelig hurtig og for en pris, som ikke med mere enn 10 — ti — prosent overstiger den pris, hvortil materiell kan fåes fra utlandet.

Vedkommende departement kan tilstede undtagelse fra disse regler, når særegne hensyn gjør det påkrevet.

6.

Forsikring tegnes fortrinsvis i norske selskaper, hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

7.

Arbeidere må ikke pålegges å motta varer istedetfor penger som vederlag for arbeide eller pålegges nogen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøy og andre arbeidsmaterialer). Verktøy og andre arbeidsredskaper, som utleveres arbeiderne til benytelse, kan bare kreves erstattet, når de bortkastes eller ødelegges og da bare med deres virkelige verdi beregnet etter, hvad de har kostet konsesjonären med rimelig fradrag for slitasje ved utleveringen. Hvis konsesjonären holder handelsbod for sine arbeidere, skal nettooverskuddet etter revidert årsregnskap anvendes til almennytlig øiemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes etter samråd med et av arbeiderne opnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende regjeringsdepartement til avgjørelse.

Konsesjonären skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

8.

Konsesjonären er forpliktet til å rette sig etter de bestemmelser, som vedkommende regjeringsdepartement gir til motarbeidelse av drukkenskap og smughandel med berusende drikke blandt den befolkning, som er knyttet til anlegget.

9.

Konsesjonären er forpliktet til etter nærmere bestemmelse av medisinalstyrelsen å

skaffe arbeiderne den til enhver tid nødvendige lægehjelp og å holde et for øiemedet tjenlig sykehus med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

Konsesjonæren er forpliktet til å erstatte det offentlige utgiftene ved forsterket politiopsyn.

10.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av nogen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sundt og tilstrekkelig husrum etter nærmere bestemmelse av vedkommende regjeringsdepartement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende regjeringsdepartements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å opsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leiet hos ham. Uenighet om hvorvidt opsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet.

11.

Konsesjonæren er forpliktet til i den utstrekning som fylkesveistyret bestemmer, å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veier, broer og kaier, hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. Veier, broer og kaier, som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten, forsåvidt departementet finner, at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anlegget.

Konsesjonæren skal ombygge veier, broer og kaier, hvor dette nødvendiggjøres ved reguleringen. Videre skal han utføre de foranstaltninger som fylkesveistyret finner nødvendige for såvidt mulig å avhjelpe skade og ulempa, som for almenheten måtte oppstå på is- og vinterveier.

12.

Konsesjonæren plikter etter bestemmelse av vedkommende departement og på vilkår som dette fastsetter å samarbeide med andre kraftanlegg, når dette finnes hensiktsmessig av hensyn til den almindelige kraftforsyning. Kraftstasjon og ledningsnett skal etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement utføres således, at anlegget kan sam-

mensluttes og drives under ett med andre lignende kraftanlegg.

Konsesjonæren plikter å foreta de forandringer av anlegget, som måtte finnes påkrevet av hensyn til sådant samarbeide. Bestemmelse om utredelse av de hermed forbundne omkostninger treffes av departementet. Der tas ved avgjørelsen størst mulig hensyn til anleggets økonomiske forhold.

13.

Konsesjonæren plikter å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne oplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende reguleringsanlegget samt beskrivelse av den hittil utførte del. Arbeidet kan ikke fremmes videre før departementet har approbert såvel det som er utført som planene for det som gjenstår. Anlegget skal utføres på en solid måte. Dets utførelse såvelsom dets senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggets eier.

14.

Ved damanlegget skal der tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle, uten at anleggets eier har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anlegget eller dets benyttelse. Anleggets eier må uten godtgjørelse finne sig i den bruk av anlegget som skjer i krigsøiemed.

15.

Vannslipningen skal forega overensstemmende med et reglement, som Kongen på forhånd utferdiger. En norsk statsborger, som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonskjønn kan ikke påbegyndes, før manøvregningsreglementet er fastsatt.

16.

Reguleringsanleggets eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser, som i det offentliges interesse finnes påkrevet og stille det innyndne materiale til disposisjon for

det offentlige. Den tillatte opdemningshøide og den tillatte laveste tapningsgrense betegnes ved et fast og tydelig vannstandsmerke, som det offentlige godkjener.

Kopier av alle karter, som konsesjonæren måtte la opta i anledning av anlegget, skal tilstilles Norges Geografiske Opmåling med opplysning om, hvordan målingene er utført.

17.

Eieren skal uten vederlag for det utførte anlegg finne sig i enhver ytterligere regulering i vedkommende vassdrag, som ikke forringar den tillatte regulerings effekt.

18.

De vannfalls- og brukseiere som benytter sig av det ved reguleringen innvundne driftsvann, er forpliktet til å avgift den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner som departementet bestemmer, etterhvert som utbygning skjer, inntil 10 pct. av den for hvert vannfall innvundne økning av kraften (beregnet som angitt i post 2). Staten forbeholder rett til å erholde inntil 5 pct. av kraften.

Når 30 år er forløpet fra konsesjonens meddelelse, kan de kommuner hvis interesser berøres av reguleringen uansett den ovenfor betingede procent for kraftavgivelse og uten hinder av den foran fastsatte begrensning, med Kongens samtykke, etterhvert som kraft blir ledig, kreve avgift fra de av vassdragets vannfall, der tilhører norske kommuner, ytterligere kraft såvidt fornødent til å dekke deres eget behov eller til å forsyne deres innvånere med kraft til lys, varme, gårdsdrift, håndverk eller småindustri.

Kraften avgis i den form hvori den produseres. Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettet. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres etter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostnин-

gene — deri innbefattet 6 pct. rente av anleggskapitalen — med tillegg av 20 pct. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellom vedkommende departement og konvensjonæren eller i mangl av overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelse kan såvel av departementet som av konsesjonæren forlanges revidert hvert 5te år. Hvis eieren leier ut kraft, og kraften til kommune eller stat kan uttas fra kraftledning til nogen av leietakerne, kan kommunen eller staten i ethvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leierne av lignende kraftmengder under samme forhold.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas.

19.

Reguleringsanleggets eier underkaster sig de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement til kontroll med overholdelsen av de opstillede betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av reguleringsanleggets eier.

20.

Alle hefteler som hviler på anlegget faller bort, når og i den utstrekning dette i henhold til reguleringskohsesjonen går over til staten etter post 1.

21.

Reguleringskohsesjonen skal tinglyses i de tinglag, hvor anlegget er beliggende. Et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringen kan medføre forpliktelser.

Man tillater sig således å

innstille:

1. Det tillates i medhold av lov av 14de desember 1917 om vassdragsreguleringer Istad kraftselskap å regulere Istad- og Skaldlivassdraget samt å overføre Skaldlivelven til Istad i det vesentlige overensstemmende med fremlagte pla-

ner og på vilkår overensstemmende med det i Arbeidsdepartementets foredrag av 25de januar 1924 inntatt utkast.
2. Istad kraftselskap fritas i henhold til reguleringslovens § 11 punkt 7 for erleggelse av den i utkastets post 2 betingede årlige avgift til staten inntil utgangen av 1928.

2. A/S Bremanger Kraftselskap.

(*Fristforlengelse for A/S Bremanger Kraftselskap vedkommende utbygning og regulering m. v. av Svalgvassdraget i Bremanger*).

Jfr. bind III nr. 5, bind VII nr. 14.

Kgl. resol. av 15de februar 1924.

Ved kgl. resolusjon av 23de april 1915 blev det tillatt A/S Bremanger kraftselskap å erhverve vannrettigheter i Svalgenvassdraget i Bremanger samt foreta reguleringsarbeider i vassdraget bl. a. på betingelse av, at selskapet skulde påbegynne utbygningen av vannfallene og den projekterte regulering innen 2 år fra konsesjonens datum samt ha utbygget den hele kraft og fullført reguleringen og påbegynt anleggets drift innen yderligere 5 år.

Herom tillater man sig å henvise til «Meddelte Vassdragkonsesjoner» III, hvor det til grunn for resolusjonen liggende foredrag og konsesjonsvilkårene er inntatt (jfr. side 12—20).

Ved kgl. resolusjon av 17de desember 1920 blev den fastsatte frist for fullførelse av vassdragets utbygning og regulering m. v. forlenget med 4 år til 23de april 1926. Herom henvises nærmere til «Meddelte Vassdragkonsesjoner» VII, side 114—118.

Fra A/S Bremanger kraftselskap er til departementet innkommet et andragende, datert 21de november 1923 om yderligere fristforlengelse. Andragendet er sålydende:

«Vi tillader os hermed at andrage det ærede departement om forlængelse av fristen for utbygning av Svalgsvasdraget i Bremanger, og vil vi i den anledning faa anføre følgende:

Ved den kongelige resolution av 23de april 1915 blev fristen for fuldførelse av ut-

bygning og regulering av vort vasdrag i Svelgen fastsat til 23de april 1922. Da det under byggeperioden viste sig at vort selskap ikke maktet at utføre hel utbygning av vasdrag, dels paa grund av prisstigning paa materialer og arbeidsløn, og dels paa grund av større driftstap paa selskapets zinkverk paa Sundløkken, blev kun det nedre anlæg fuldført. Vort selskap indsendte 10de september 1919 andragende om utsættelse paa 4 år for fuldførelse av utbygningen, og blev dette indvilget 18de januar 1921. Fristen for fuldførelse av utbygning utløper saaledes 23de april 1926.

Ved den foretakne utbygning av vasdrag, nedre anlæg, er 15 000 HK. utvundet. Av disse er ca. 6 000 HK utleiet til Aalfot Interkommunale Kraftselskap. Den øvrige kraft — 9 000 HK. — har vort selskap ikke nogen anvendelse for, da de paataenkte zinkverk i Svelgen paa grund av manglende kapital ikke blev bygget. Det har desuten ikke været mulig at faa leiet ut det disponibele kraftkvantum.

Saaledes som forholdene har utviklet sig, vil ikke vort selskap kunne fuldføre utbygningsarbeide av de gjenstaaende kraftmengder i Svalgsvasdraget, øvre anlæg, innen utløpet av den forlængede koncessionstid, et arbeide som kræver 2 år, og andragader vi hermed om at faa fristen for fuldførelse av utbygningen forlænget med 4 år, til 23de april 1930.»

Andragendet har av departementet været forelagt Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet, som under 16de januar 1924 har bemerket følgende:

«A/S Bremanger Kraftselskap skal ifølge kongelig resolusjon av 17de desember 1920 ha fullført regulerings- og utbygningsarbeidene innen 23de april 1926.

Av den kraft som utvinnes i det utbyggede nedre anlegg, nemlig 15 000 HK. er, ifølge kraftselskapets skrivelse av 21de november 1923, 6 000 HK. utleiet til Ålfot Interkommunale Kraftselskap. Resten — 9 000 HK. — har selskapet ikke nogen anvendelse for da det påtenkte sinkverk i

Svælgen på grunn av manglende kapital ikke blev bygget og det ikke har vært mulig å få leiet kraften yderligere ut. Således som forholdene har utviklet sig vil selskapet ikke kunne fullføre utbygningen av de gjenstående kraftmengder i Svælgsvassdraget, øvre anlegg, innen april 1926, et arbeide som krever 2 år, og søker nu om at fristen må bli forlenget med 4 år inntil 23de april 1930.

Hovedstyret finner etter de foreliggende oplysninger at man bør stille sig imøtekommende og anbefaler derfor andragendet innvilget.

Man har etter omstendighetene ikke funnet tilstrekkelig grunn til å innhente uttalelser fra distriktet.

Departementet finner etter det av selskapet opplyste likeledes å kunne anbefale, at den ønskede fristforlengelse for anleggets fullførelse innvilges.

I henhold hertil tillater man sig å
innstille:

Den senest ved kgl. resolusjon av 17de desember 1920 fastsatte frist for fullførelse av utbygning og regulering m. v. av Svælgvasdraget i Bremanger forlenges med 4 år til 23de april 1930.

3. A/S Det norske Zinkkompani.

(Leie av A/S Tyssefaldene 20 000 el. HK samt det såkalte reguleringsverk i Tyssedal i Odda).

Kgl. resol. av 15de februar 1924.

Med skrivelse fra fylkesmannen i Hordaland av 5te november 1923 har departementet mottatt et andragende datert 29de oktober s. å. om tilladelse for et aktieselskap «Det Norske Zinkkompani» til å leie 20 000 el. HK, samt et fabrikkanlegg av A/S Tyssefaldene. Andragendet er såydende:

«Melle Aktieselskapet Tyssefaldene og Compagnie Royale Asturienne des Mines blev under 22de november 1922 sluttet en overenskomst om leie av Tysse legeringsverk samt 20 000 elektriske HK, à 736 watt

pr. aar. Leietiden er 25 aar med ret og pligt for leieren til at leie verk og kraft for yderligere 15 aar. Den årlige leie er for legeringsverket kr. 150 000,00 samt for hestekraften kr. 30,00 pr. elektrisk HK.

En bekraeftet avskrift av kraftleiekontrakten vedlægges.

Denne kontrakt er av Compagnie Royale Asturienne des Mines med samtykke av Aktieselskapet Tyssefaldene overdraget til det dannendes norske aktieselskap «Det Norske Zinkkompani», idet dog Compagnie Royale Asturienne des Mines likeoverfor Aktieselskapet Tyssefaldene fremdeles staar ansvarlig for kraftleiekontraktens riktig opfyldelse.

Paa vegne av aktieselskapet «Det Norske Zinkkompani» andrager jeg herved om, at der overensstemmende med lov om erhvervse av vandfald m. v. av 14de desember 1917 § 23 meddeles selskapet tilladelse til at leie den i kontrakten av 22de november 1922 omhandlede kraftenergi i forbindelse med Tysse legeringsverk for en leietid av 40 aar fra 1ste juli 1923.

Jeg vedlægger et exemplar av de for aktieselskapet Det Norske Zinkkompani foreslaaede statuter, og skal yderligere bemærke, at det er selskapets hensigt straks at gaa igang med de nødvendige forberedelser og arbeider til utnyttelse av legeringsverket og den leiede energi.

Kraften agtes benyttet til elektrotermisk eller elektrolytisk fremstilling av metaller f. eks. zink og til fremstilling av kunstig gjødning, f. eks. kvælstof eller fosforgforbindelser.

Som bilag følger:

- 1) Bekraeftet avskrift av kontrakt av 25de november 1922 mellem Aktieselskapet Tyssefaldene og Compagnie Royale Asturienne des Mines.
- 2) Bekraeftet avskrift av skrivelse fra A/S Tyssefaldene til advokat Gamborg av 18de oktober 1923.
- 3) Do. av skrivelse fra Compagnie Royale Asturienne des Mines til A/S Tyssefaldene av 22de oktober 1923.
- 4) Do. av skrivelse fra Do. til advokat Gamborg av 22de oktober 1923.

5) Utkast til statuter for aktieselskapet «Det Norske Zinkkompani.»

De med andragendet fulgte bilag tillater man sig å vedlegge.

Andragendet er forelagt Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet til uttalelse, avgitt i skrivelse av 31te januar 1924. Denne uttalelse er sålydende:

«Den til grunn for andragendet liggende leiekontrakt av 25de november 1922 er opprindelig opprettet mellom A/S Tyssefaldene og Compagnie Royale Asturienne des Mines. Under 18de oktober 1923 har imidlertid A/S Tyssefaldene meddelt samtykke til at Compagnie Royale Asturienne des Mines overdrar leiekontrakten til «Det Norske Zinkkompani» og under 22de oktober 1923 har Compagnie Royale Asturienne des Mines bekreftet at de har overdradd sin kontrakt med A/S Tyssefaldene til zinkkompaniet. Samtidig erklærer imidlertid Compagnie Royale Asturienne at det fremdeles er ansvarlig for kraftleiekontraktens riktige oppføydelse.

Efter leiekontrakten skal Det Norske Zinkkompani leie 20 000 el. HK. etter en pris av kr. 30,00 pr. el. HK. samt det Tysse tilhørende legeringsverk for en årlig leie av kr. 150 000,00. Kontrakten er bindende for et tidsrum av 25 år, men har leieren rett til å leie kraft og verk i yderligere 15 år på samme betingelser mot å avgå skriftlig varsel til kraftanlegget senest 2 år før utløpet av de første 25 år.

Ifølge andragendet aktes kraften benyttet til elektrotermisk eller elektrolytisk fremstilling av metaller, f. eks. zink og til fremstilling av kunstig gjødning, f. eks. kvelstoff eller fosforforbindelser.

Advokat Gamborg har imidlertid senere muntlig meddelt at kraften skal anvendes til fremstilling ad elektrotermisk eller elektrokjemisk vei av metaller eller metalliske legeringer og deres videre behandling, f. eks. zink, dets legeringer og derivater, altså enhver fabrikasjon eller fremstilling av de til zinkindustrien hørende stoffer og ethvert produkt, der er tjenlig til fremstilling av zink. Videre til fremstilling av kunstig gjød-

ning, f. eks. kvelstoff- eller fosforforbindelser.

Det Norske Zinkkompani er ennå ikke stiftet, men der er innsendt statutter for selskapet. Efter disse statutter aktes selskapet dannet som et aktieselskap med sete i Kristiania. Det skal ha en kapital av 1 mill. kroner fordelt på 10 000 aktier à kr. 100,00. Advokat Gamborg har imidlertid i skrivelse av 26de januar 1924 meddelt at aktiekapitalen aktes forhøjet til 2 millioner kroner. Selskapets formål er angitt å være fabrikasjon og handel med alle elektrometallurgiske, elektrokjemiske, metallurgiske eller kjemiske produkter og hvad hermed måtte stå i forbindelse. Selskapet skal ledes av en bestyrelse bestående av 3 til 9 medlemmer. 2/3 av bestyrelsen må være norske statsborgere. Selskapets ledelse skal kontrolleres av et representantskap. For representantskapet er der ingen bestemmelse om det skal bestå av norske statsborgere.

Av øvrige bestemmelser i vedtekten kan merkes at etter § 19 skal generalforsamlingen holde sine møter der hvor selskapets sete er eller på hvilket som helst annet i innkaldelsen angitt sted endog i utlandet.

Da representantskapet etter vedtektenes § 14 er tillagt en ganske stor myndighet, har man vært betenkta på å foreslå at også et flertall av representantskapets medlemmer alltid skulle bestå av norske statsborgere. Advokat Gamborg har imidlertid her til bemerket at selskapet kun vil få en 3 à 4 norske aktieiere og at det derfor vil bli vanskelig om nogen sådan bestemmelse blir inntatt. Advokaten har dog intet hatt å bemerke til at minst 1/3 av representantskapets medlemmer til enhver tid skal være norske statsborgere. Som følge av at selskapets aktier for den alt vesentligste del kommer til å eies av utlendinger anser advokaten det nødvendig at selskapet kan avholde sine generalforsamlinger i utlandet.

Hovedstyret har forelagt andragendet for Odda herredsstyre som har behandlet saken i møte den 17de desember 1923. Av herredsstyrets uttalelse hitsettes følgende:

«Man har i de senere år hatt bitter erfaring for hvilken ulykke der kan bryte inn

over en kommune, når storindustrielle bedrifter plutselig stanser, og deres arbeidsstokk oopsies og kastes over på kommunen. Kommunens direkte tap må i de henved 3 år, som arbeidsstansen har vart, beregnes til mere enn 2 millioner kroner, nemlig det beløp, som herredets gjeld er steget med i samme tid. Hertil kommer imidlertid det indirekte tap. Dette utgjøres dels av, at alle herredets reserver er blitt opbrukt, dels av, at skatteinntektene er gått ned fra 1,6 mill. til snaut fjerdeparten, at avdragning av herredets gjeld ikke har kunnet finne sted, og endelig dels ikke minst av, at innbyggernes hele økonomi er blitt så helt uthulet, at skattemediet i en lang fremtid vil være betydelig nedsatt, selv om ordinært arbeide kommer i gang igjen.

Når sådanne stansninger har sin årsak i forhold, som ikke hitrører fra lønnskonflikter, men fra selskapets egne indre forhold, er det ikke annet enn rett og billig, at de økonomiske følger bæres av selskapet. Man mener, at erfaringen har vist, at de garantier, man hittil har forlangt i denne henseende, er altfor små og ikke tilnærmedesvis dekker de direkte økonomiske ulemper, man risikerer, langt mindre de indirekte.

Man finner derfor, at der — foruten de vanlige fond — bør stilles en særskilt sikkerhet for sådanne tilfeller, et garantifond, som fra først av må føreligge, som eies av selskapet, som nyter dets avkastning, men som kan benyttes til å dekke følgerne av arbeidsstans av denne art i et bestemt tidsrum — f. eks. 5 år etter bedriftenes nedleggelse — og derefter med sitt resterende beløp tilfaller selskapet.

Fondet kan dannes ved 1) Kontant depositum, 2) Bankgaranti, 3) 1ste prioritets forlagspant. Under de vanskelige pengeforskriftene og av hensyn til de forpliktelser, som eieren av fabrikken med grunn tiliggjør kan ha påheftet leiegjenstanden har man heftet sig ved bankgaranti som det mest praktiske. Således som vårt skattesystem f. t. er, er det i industridistrikter uundgåelig, at der forekommer store skattetap, først og fremst derved, at store dele av de optjente lønninger — etter statistikk optatt her mellom 1/3

og 1/4 — ikke blir skattelagt, fordi vedkommende arbeider ikke er i herredet ved års skiftet, dernæst fordi vedkommende ved skattens forfall er forduftet og må eftersøkes samt ofte etter stort arbeide og utlegg av inkassoomkostninger må strykes. Odda kommune har i år budgettert et skatteinntekt av kr. 150 000,00 på en samlet utlignet skatt av kr. 397 000,00 eller med andre ord 37,5 pct. Summen viser sig å bli for liten.

For å råde bot herpå har man fra Odda arbeidet for å få stedbundet arbeidsinntekten samt å få innført kontinuerlig skattetrekk av all lønnsinntekt til dekning av den skatt som skal utskrives på den inntekt, hvorav der trekkes. Da skatteloven ikke gir adgang til å tvinge sig frem denne vei, må man benytte frivillighetens vei, kontraktsveien, og underhandlinger pågår for tiden mellom kommunen og arbeidsorganisasjonene herom. Imidlertid vil en overenskomst med disse organisasjoner kun binde deres medlemmer, og organisasjonene stiller også som betingelse, at der må finnes en ordning, som bringer systemet til å gjelde alle lønnsmottagere. En utvei, som i alt vesentlig vilde imøtekomme dette krav, finner man deri, at det ved enhver konsesjon bestemmes, at konsesjonæren er forpliktet til i sin arbeidsavtale med arbeidere og funksjonærer, som engageres å innta bestemmelse om, at de er forpliktet til å tåle skattetrekk til dekning av den skatt, som vil bli utlignet på det løpende års inntekt, etter de regler, som herredsstyret til enhver tid bestemmer, idet lovens maksimum for skattetrekk, 20 pct., forutsettes å skulle gjelde. Man foreslår derfor i konsesjonen inntatt sådan bestemmelse.

Man har videre sørget for, hvordan det er for et utenlandske selskap å unddra en vesentlig del av sin inntekt fra beskatning ved å sørge for, at den vesentligste del av inntekten ikke bokføres ved det norske kontor, men kun i det utenlandske, som så nekter å gi opplysninger. Og sådanne opplysninger har man intet tvangsmiddel til å fremskaffe.

Riktig nok har man landsskattelovens § 54. Men det viser seg, at anvendelsen av denne bestemmelse alltid fører til process.

Bestemmelsen er tenkt som en tvangs- eller straffebestemmelse for den skattyder eller i en skattepliktig bedrift interesserte utlending, som antas å legge skjul på det sande forhold og nekter å gi oplysninger. Men retten forlanger bevis ført for interessefellesskapet, før bestemmelsen tillates anvendt, og dette bevis, som pålegges kommunen, er i de fleste tilfeller umulig å prestere. Bestemmelsen virker derfor ikke til sin hensikt, når den skal undergis rettslig prøvelse. Efter sin natur instituerer den skjønnsavgjørelse av dette spørsmål — ikke rettslig avgjørelse.

Man foreslår derfor, at det i konsesjonsbetingelsene inttas, at hvis konsesjonären eller annen korporasjon eller enkeltmann, som nevnes i landsskattelovens § 54, nekter å gi oplysninger, som tiltrenges for forholds bedømmelse, og som av ligningsmynnidhetene kreves, skal der ikke kunne procederes om den ilagte skatt, men spørsmålet kan overlates til Riksskattestyrets voldgift.

I søkerens vedtekter foreslåes bestemt, at selskapets hovedkontor skal være i Kristiania. Man må bestemt fordre, at hovedkontoret skal være i Odda herad. Odda har ikke råd til å avgi 2/10 av de skattepliktige inntekter til Kristiania, Odda alene, ikke Kristiania, må bære all risiko ved industrien og har derfor legitimt krav på å få beskatte den samlede inntekt. Og der kan ikke være mere iveau for, at selskapet har sitt hovedkontor i Odda, enn for, at A/S Tyssefaldene har hatt og har det i Tyssetdal i Odda.

Av hensyn til den store arbeidsløshet og de fortvilede fattigforhold i Odda bør det pålegges konsesjonären å engagere sine arbeidere og funksjonærer gjennem arbeidskontoret i Odda i den utstrekning dette kan skaffe brukbar arbeidskraft, og forbys ham å engagere arbeidere eller funksjonærer, før engagering gjennem arbeidskontoret har vært forsøkt og har vist sig frukteslös. Hensikten er å opnå, at der fortrinsvis ansettes folk, som har hjemstavnsrett i Odda.

Søkeren har ikke legitimert å disponere grunn eller huse til boliger for arbeidere og funksjonærer, enn mindre til bygning av egne hjem, forsamlingslokale med lesevæ-

relse eller lokale for kooperativ eller annen handelsvirksomhet. Dette må legitimeres, før konsesjon gis.

Blandt de ting, som konsesjonären på forlangende av departementet skal skaffe, bør også nevnes bad. I bestemmelsen om, at departementet skal avgjøre om opsigelse skyldes arbeidstvist, bør innflettes bestemmelse om, at vedkommende arbeidere og herredsstyre skal ha anledning til å uttale sig, før saken avgjøres.

Bestemmelsen om, at departementet skal godtas som rett saksøker, hvor ulemper fra fabrikken virker skadelig på omgivelsene, bør endres derhen, at i enhver tvist mellom kommunen eller minst 5 av dens innbyggere på den ene side og konsesjonären på den annen skal departementet vedtas som rett saksøker, såfremt de 5 har felles interesse, og saken antas å være av almen interesse.

Ved siden herav har herredsstyret utarbeidet et fullstendig forslag til konsesjonsbetingelser. I disse har herredsstyret bl. a. optatt en betingelse om at konsesjonären ved død eller ulykkeshendelser skal utbetale lønn i inntil 4 uker. Videre har herredsstyret foreslått at konsesjonären foruten som vanlig å betale utgiftene til politiopsyn som måtte finnes nødvendig under anlegget også skal betale utgiftene ved politiet under driften. Herredsstyret har også foreslått at selskapet skal være forpliktet til å avstå en del av ved dets anlegg frembragte produkter til nedsatt pris for innenlandsk forbruk samt at staten etter utgangen av det 35te år skal være berettiget til å innløse fabrikkantallet m. v.

Herredstyrets uttalelse innkom hertil med skrivelse fra fylkesmannen i Hordaland fylke av 22de desember 1923.

Under 2nen januar 1924 oversendte man til advokat Gamborg en avskrift av fylkesmannens nevnte skrivelse med bilag idet man ba meddelt om advokaten måtte ha noget å bemerke til det av Odda herredsstyre anførte. Advokat Gamborg har derefter muntlig meddelt at selskapet ikke vilde akseptere de særbetingelser som Odda opstillet. Advokaten hadde dog intet særlig

å innvende mot at selskapets hovedkontor sådan som av Odda herredsstyre forønsket skulde være i Odda og ikke som oprindelig påtenkt i Kristiania.

Ved sakens innsendelse gjennem fylkesmannen hadde Odda formannskap anmodet om at det måtte bli underrettet før saken blev optatt til endelig behandling så det kunde få anledning til ved personlig nærvær i Kristiania å fremstille Oddas standpunkt. I anledning herav og for å få bragt på det rene fylkets stilling, anmodet man ordføreren i Odda og fylkesmannen om å komme til konferanse ved hovedstyrets behandling av saken den 19de januar 1924. Under hovedstyrets møte meddelte såvel fylkesmannen som ordføreren at de begge anså det særdeles ønskelig at de av herredsstyret foreslæde betingelser blev opstillet for konsesjonens innvilgelse. Såfremt derimot saken kunde komme til å ligge således an at den helt vilde falle på en eller flere av de av herredsstyret foreslæde betingelser erklaerte de begge at de ikke kunde ta ansvaret herfor.

Hovedstyret finner å måtte anbefale det foreliggende andragende innvilget. Tillatelsen foreslåes i tilfelle gitt på vedlagte betingelser. Disse har vært forelagt advokat Gamborg som i skrivelse av 26de januar 1924 har meddelt at Det Norske Zinkkompani er villig til å motta konsesjon på de av hovedstyret foreslalte betingelser, dog med følgende endringer:

1. Selskapets sete.

I betingelsenes § 2 har hovedstyret foreslatt at selskapet skal ha sitt sete i Odda herred. Advokat Gamborg har anført at denne bestemmelse for tiden er av underordnet betydning for selskapet så lenge det alene skal virke med den av A/S Tyssefaldene leide energi. Advokaten anser det imidlertid ikke utelukket at selskapets virksomhet senere kunde bli utvidet ved anlegg av fabrikk annetsteds og selskapet ønsker

derfor å stå fritt med hensyn til valg av sete her i riket. Imidlertid meddeler advokaten at selskapet ikke vil sette noget inn på dette spørsmål, idet han forutsetter at spørsmålet må kunne tas opp til fornyet overveielse såfremt selskapet utvider sin virksomhet som ovenfor nevnt.

2. Avgifter.

Under 12te desember 1923 tilstillet man advokat Gamborg et foreløpig utarbeidet forslag til konsesjonsbettingelser. I dette forslag var avgiftene til stat og kommuner satt til henholdsvis kr. 0,50 og kr. 0,75 pr. år. Odda herredsstyre har imidlertid innstendig henstillet at avgiftene måtte bli satt minst til kr. 1,00 til staten og kr. 2,00 til kommuner. Hovedstyret fant enstemmig at avgiftene burde fastsettes til de av herredsstyret foreslalte beløp.

Advokat Gamborg har imidlertid vedrørende avgiftene anført følgende:

«Forhøielsen synes ganske urimelig, og den sist foreslalte avgift er formentlig større enn noget annet selskap her betaler, — spesielt når hensees til, at avgiften skal betales av den leide og ikke alene av den anvendte energi. — Det er vel heller ikke meningen å sette en så høi avgift at bedriften ikke kan bære den. Erfaringen bør ha vist, at man ikke i lengden står sig herpå. Man kan ikke her trekke nogen sammenligning med det annet selskap, der for tiden leier energi av A/S Tyssefaldene, Det Norske Nitridsel skap. For det første betaler dette selskap kun avgift av den anvendte energi, og dessuten betaler dette selskap i leieavgift til A/S Tyssefaldene som grunnpris kr. 18,00 pr. el. HK. med en procentvis stigning intil ca. kr. 30,00 forsåvidt den leide energi (intil 30 000 el. HK.) helt utnyttes, mens Det Norske Zinkkompani har å betale kr. 30,00 pr. el. HK. plus kr. 150 000,00 pr. år for Legeningsverket, altså i virkeligheten kr. 37,50 pr. el. HK.

Den sist foreslade avgift blir derfor ganske urimelig og jeg må på Det Norske Zinkkompanis vegne anmode om, at de i Vassdragsvesenets forslag av 12te desember f. å. opførte satser bibeholdes.

Subsidiært andras om, at forhøielsen ikke blir så voldsom som foreslått og i alle fall ikke settes høiere enn maksimum tilsammen til stat og kommune kr. 2,00 pr. el. HK.»

Hovedstyret har som det vil sees foreslått at avgiftene skal erlegges av samme kraftkvantum som det hvorav der betales leie, men at avgiftene i de 2 første år av konsejonstiden dog kun skal erlegges av den kraft som er blitt benyttet. Hertil har advokat Gamborg anført:

«Det er i Vassdragsvesenets forslag innrømmet, at der i de første to år av konsejonstiden kun skal erlegges avgift av den anvendte kraft, mens selskapet har anmodet om, at dette måtte gjelde de første 5 år. Dette forlangende må jeg fastholde. Det er en selvfølge, at selskapet med sin kraftleiekontrakt hurtigst mulig vil søke anvendt den hele leiede kraft, men det må has for øie, at det her hovedsakelig gjelder fabrikasjon av zink etter en helt ny metode, og at det tross de prøver og eksperimenter som er gjort, meget sannsynlig vil opstå vanskeligheter og tiltrenges forbedringer av smelteovner og apparater, — med andre ord: de «barnesygdomme», der erfaringsmessig følger med ny industri og nye metoder, vil kunne medføre forsinkelser og forstyrrelser, som selskapet ikke er herre over, — og bewirke, at det ikke så hurtig som ønskelig, kan benytte den hele kraft. Det synes mig derfor ikke annet enn rimelig og billig, at selskapet i den forholdsvis korte tid av 5 år, innrømmer den lettelse, at det eventuelt kun betaler avgift av den anvendte kraft.»

3. Fond.

Som det vil sees har Odda herredsstyre foreslått at selskapet skulde være forpliktet til å avsette et fond til «sikring av de samfundsmessige interesser som ved bedriften måtte være skadelidende samt også av lignende private interesser såfremt deres sikring eller fyldestgjørelse ikke kan skje ved vanlig tvangsfullbyrdelse fordi der mangler midler til dekning.»

Under sakens behandling anså hovedstyret det særdeles ønskelig om der kunde bli pålagt konsesjonären å avsette et fond til sikring av de til anlegget knyttede arbeidere og funksjonærer i tilfelle av bedriftsstans.

Hovedstyret fant derfor å burde索取 å få selskapet til å vedta en hertil svarende betingelse idet man dog var enige om å anbefale konsesjon meddelt selv om ikke en sådan betingelse ble vedtatt av selskapet.

Betingelsen var i det forslag som ble forelagt advokat Gamborg formet således:

«Til støtte for arbeidere og funksjonærer ved bedriftsstans eller innskrenkning, forårsaket ved konjunkturfall eller konkurransesiemed skal der efter nærmere bestemmelse av Kongen stilles sikkerhet for et beløp av inntil kr. 400 000,00.»

Advokat Gamborg har hertil anført følgende:

«Dette er en bestemmelse, der såvidt vites ikke forekommer i nogen hittil gitt konsesjon her i landet, og formentlig heller ikke annetsteds. Bestemmelsen forekommer mig uhyrlig, uoverskuelig i sine konsekvenser og ganske uantagelig.

Det er selvsagt, at Det Norske Zinkkompani vil og må overholde alle gjeldende lover og reglementer i forholdet til sine arbeidere og funksjonærer, men et forlangende om å stille en sikkerhet som nevnt gjelder noget ganske annet, idet man her kommer inn på et helt nytt prinsipp. Selskapet kan som sagt ikke gå med herpå.»

4. Sikkerhet for betingelsenes overholdelse.

I § 18 har hovedstyret foreslått at der til sikkerhet for betingelsenes overholdelse skal avsettes et fond stort kr. 100 000,00. Advokat Gamborg har meddelt at selskapet i prinsippet ikke har noget herimot. En garanti vil imidlertid medføre en øket utgift for selskapet og advokaten anmoder derfor om at beløpet ikke blir satt høiere enn kr. 50 000,00.

Det bemerkes at da saken er bedt mest mulig påskyndet har det ikke vært anled-

ning til å behandle i hovedstyremøte de fra advokat Gamborg i oven nevnte skrivelse av 26de januar 1924 fremsatte bemerkninger.

Med hensyn til de av Odda herredsstyre forøvrig foreslår betingelser som hovedstyret ikke har optatt i sitt forslag, bemerkes følgende:

Som det vil sees har herredsstyret foreslått at konsesjonären skal være forpliktet til i arbeidsavtalen å innta uttrykkelig bestemmelse om at vedkommende antagende plikter å tåle trekk ved hver lønning til dekning av skatt som er eller blir ham ilignet. Videre har herredsstyret foreslått inntatt en betingelse til supplering av landsskattelovens § 54. Endelig har herredsstyret foreslått at konsesjonären i tilfelle av ulykkes hendelse skal være pliktig til å utbetale 4 ukers lønn.

Hovedstyret finner de av herredsstyret foreslår betingelser i øg for sig rimelige. De omhandlede tre forhold er imidlertid ordnet ved lov og antar man at der ikke ved siden av disse lover bør foreskrives nogen særregel for dette selskap.

Herredsstyret har foreslått at konsesjonären foruten å bære utgiftene til politiopsyn under anlegget også skal bære utgiftene ved politiopsyn under driften. Hovedstyret finner dette mindre rimelig idet selskapet når det er kommet i drift ved skatter kommer til å bære sin forholdsmessige andel av de heromhandlede utgifter.

Med hensyn til herredsstyrets ønske om at der må bli gitt arbeiderne anledning til bad har man konferert med chefen for fabrikktilsynet som har meddelt at det ikke er nødvendig å innta nogen betingelse herom i konsesjonen idet de fornødne bestemmelser herom er inntatt i de almindelige reglementer for de elektrokjemiske fabrikker. Under henvisning til at kraften skal anvendes til fremstilling av zink finner man ikke at der foreligger tilstrekkelig grunn til å innta den av herredsstyret foreslår betingelse med rett for innenlandske næringsdrivende til å få kjøpt de ved selskapets anlegg frem-

bragte produkter til redusert pris. Derimot har man i betingelsenes post 16 inntatt en bestemmelse om plikt for konsesjonären til i tilfelle å avstå til jordbruket gjødningsstoffer til redusert pris.

Herredsstyret har foreslått at staten i det 35te år skal gis rett til å innløse fabrikanlegget. Imidlertid eies ikke fabrikken av Det Norske Zinkkompani, men skal kun leies fra A/S Tyssefaldene. Man antar derfor at nogen betingelse om innløsningsrett ikke bør inntas. Med hensyn til kraftavståelse bemerkes at man har inntatt den etter loven tvungne bestemmelse om avståelse av 10 pct. til kommuner. Til staten antar man at der ikke bør betinges avgitt nogen kraft.

Hovedstyret har forelagt andragendet for Handelsdepartementet idet man har bedt meddelt hvilke betingelser Handelsdepartementet måtte ville opstille for en eventuell konsesjon på leie av fabrikken. Handelsdepartementet har i skrivelse av 15de desember 1923 anført at det ikke finner at der fra det offentliges side bør stilles andre betingelser for zinkkompaniets leie av Tysse Legeringsverk enn de betingelser som måtte finnes nødvendige å stille med hensyn til selskapets sete, styrets sammensetning og kapitalens fordeling i anledning av kraftleien. Handelsdepartementet bemerket videre at det vil anse det hensiktsmessig at spørsmålet om konsesjon for leie av den faste eiendom avgjøres samtidig med konseksjon for kraftleien. Departementet går imidlertid ut fra at det får anledning til å gjøre sig bekjent med utkastet til konsesjonsbetingelsene forinnen avgjørelse treffes i saken.

Overensstemmende hermed har man forelagt de av hovedstyret foreslår betingelser for Handelsdepartementet som i skrivelse av 14de januar 1924 har meddelt at det intet har å bemerke til betingelsene. Handelsdepartementet uttaler samtidig at det går ut fra at der sammen med tillatelse til kraftleie også meddeles selskapet den ønskede tillatelse til å leie Tysse Legeringsverk.

Sluttelig henleder man departementets oppmerksomhet på at selskapet ennå ikke er registrert og at man derfor ikke har funnet å burde fordré avgitt de i erhvervslovens § 24 påbudte erklæringer.

Sakens dokumenter vedlegges.

Behandlet i hovedstyremøte den 19de januar 1924.

Departementet skal bemerkne at den langvarige driftsstans ved Oddafabrikken har medført alvorlige økonomiske vanskeligheter såvel for Odda herreds befolkning som for kommunen. Ved innvilgelsen av det foreliggende andragende vil drift bli optatt ved en av de store fabrikker i herredet. Departementet finner under disse omstendigheter med hovedstyret og de kommunale myndigheter å måtte anbefale at den ansøkte konsesjon på leie av 20 000 el. HK. samt på leie av det A/S Tyssefaldene tilhørende legeringsverk innvilges.

Departementet tiltreder hovedstyrets forslag til konsesjonsvilkår idet man henviser til hovedstyrets begrunnelse. Dog har man etter forhandling med ansøkerne funnet å kunne anbefale avgiftene satt til kr. 0,75 pr. HK. til staten og kr. 1,50 til kommunen, idet man forutsetter at den samlede kommuneavgift tildeles Odda herred. Avgiften blir i de første 5 år å beregne av den forbrukte kraft.

Disse vilkår, der er vedtatt av selskapets styre, er med den nevnte endring sålydende:

Betingelser.

1. Tillatelsen gjelder til 25de november 1963.

2.

Selskapet skal ha sitt sete i Odda herred, Norge, og skal direksjonen til enhver tid for et flertalls vedkommende bestå av norske statsborgere. Av representantskapets medlemmer skal minst 1/3 til enhver tid være norske statsborgere.

Forandringer i statuttene som angår direksjonens virksomhetsområde blir først gyldige etterat departementet har godkjent samme.

3.

Den kjøpte kraft kan ikke overdras videre uten samtykke fra vedkommende regningsdepartement eller for nogen del avgis til utlandet uten tillatelse fra Kongen.

Handler selskapet herimot skal der for hver gang erlegges en konvensjonalbot til statskassen av inntil 1 — en krone — pr. kVA. pr. døgn etter vedkommende departements bestemmelse.

4.

Forsåvidt konsesjonären anvender energien til bedrift som ved rök, giftige gasarter eller på annen måte virker skadelig på omgivelserne, skal vedkommende departement, såfremt det av almene hensyn finner føie dertil, anerkjennes som rett saksøker i anledning av mulige overtredelser av nabolovgivningen.

Kraften kan ikke uten etter ny tillatelse brukes til annet enn til fremstilling ad elektrotermisk eller elektrokjemisk vei av metaller eller metalliske legeringer og deres videre behandling, f. eks. zink, dets legeringer og derivater, altså enhver fabrikasjon eller fremstilling av de til zinkindustrien hørende stoffe og ethvert produkt, der er tjenlig til fremstilling av zink. Videre til fremstilling av kunstig gjødning, f. eks. kvelstoff — eller fosforforbindelser.

5.

Konsesjonären skal ved bygning og drift av anlegget såvidt mulig bare bruke arbeidere og funksjonærer som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett. Antagelse av arbeidere skal såvidt mulig skje gjennem arbeidskontoret i Odda. Hjemstavnsberettigede arbeidere innen Odda herred skal fortrinsvis beskjeftes.

Vedkommende departement kan tilstede undtagelse fra denne regel, når spesiell fagkunnskap eller øvelse eller lignende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig.

For hver dag nogen i strid med foranstående bestemmelse er i konsesjonærrens tjeneste, erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil kr. 50,00 — femti kroner — for hver person.

6.

Konsesjonæren skal ved bygning og drift av anlegget bruke norsk materiell; forsävidt dette kan fåes like godt, tilstrekkelig hurtig og for en pris som ikke med mire enn 10 — ti — procent overstiger den pris, hvor til materiell kan faaes fra utlandet. I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan tilstede undtagelse fra regelen om bruken av norsk materiell, når særegne hensyn gjør det påkrevet.

For overtredelse av den i nærværende post omhandlede bestemmelse erlegger selskapet for hver gang etter avgjørelse av departementet en mulkt av inntil 15 — femten — procent av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

7.

Forsikring tegnes fortrinsvis i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

8.

Der erlegges følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 0,75 pr. el. HK.

Til de fylkes-, herreds- og bykommuner, som Kongen bestemmer, kr. 1,50 pr. el. HK.

Avgiftene erlegges av det samme kraftkvantum som det, hvorav der betales leie. I de 5 første år av konsesjonstiden erlegges avgiftene dog kun av den kraft som er blitt benyttet.

Avgiftene forfaller til betaling ved årets utgang. Erlegges de ikke til forfallstid, svarer derefter 6 pet. årlig rente. De fornødne nærmere bestemmelser med hensyn til avgiftens beregning og erleggelse blir med bindende virkning å fastsette av vedkommende departement. De inndrives ved utpantning.

9.

Konsesjonæren er forpliktet til å avgj inntil 10 pet. av den leide kraft til de kommuner, derunder også fylkeskommuner, som Kongen bestemmer.

Kraften leveres til samme pris og på samme vilkår som etter leiekontrakten gjelder for konsesjonæren og kan forlanges ut-

tatt etter departementets bestemmelse i kraftstasjon eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettet enten dette tilhører konsesjonæren eller vannfalls eier.

Hvis departementet finner denne pris å være væsentlig høyere, enn om den var beregnet overensstemmende med reglen i lov nr. 16 av 14de desember 1917 dens § 2 post 12, tredje avsnitt, første punktum, kan det forlange, at prisen fastsettes ved skjønn, hvis departementet og konsesjonæren ikke blir enige om prisen.

Forårsaker kraftens uttagelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den, som uttar kraften, enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenking av leveringen, som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Konsesjonæren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas.

10.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeide eller pålegges nogen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøy og andre arbeidsmaterialer). Verktøy og andre arbeidsredskaper, som utleveres arbeiderne til benytelse, kan bare kreves erstattet, når de bortkastes eller ødelegges, og da bare med deres virkelige verdi beregnet etter hvad de har kostet konsesjonæren med rimelig frådrag for slitasje. Hvis konsesjonæren holder handelsbod for sine arbeidere, skal nettooverskuddet etter revidert årsregnskap anvendes til almennyttig siemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes etter samråd med et av arbeiderne opnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende regjeringsdepartement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

11.

Konsesjonæren er forpliktet til, etter nærmere bestemmelse av medicinalstyrelsen å skaffe arbeiderne den til enhver tid nødven-

dige lægehjelp og å holde et for øiemedet tjenlig sykehus med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

Såfremt særskilt politiopsyn i anledning av arbeidernes utførelse av det offentlige finnes nødvendig, plikter konsesjonæren å utrede utgiftene hermed.

12.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av nogen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sundt og tilstrekkelig husrum og tomter til bygning av egne hjem med veier, vann, kloakk og elektrisk lysanlegg samt grunn til forsamlingslokale med leseværelse m. v., til lokale for kooperativ eller annen handelsvirksomhet og lignende — alt etter nærmere bestemmelse av vedkommende regjeringsdepartement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende regjeringsdepartements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å opsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leiet hos ham. Uenighet om hvorvidt opsigelse skyldes arbeidstvist, avgjøres med bindende virkning av departementet.

13.

Konsesjonæren er forpliktet til i den utstrekning som fylkesveistyret bestemmer, å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veier, broer og kaier, hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet og ved transporter til og fra bedriften. Veier, broer og kaier, som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri benyttelse for almenheten, forsåvidt departementet finner, at dette kan skje uten vesentlige ulemper for bedriften.

14.

Konsesjonæren er forpliktet til å oppsamle et fond til sikring for vedkommende fattigkommune overensstemmende med de regler, som i lov om fattigvesenet av 19de mai 1900, kap. 4 er gitt om bergverker.

Likeledes er konsesjonæren forpliktet til å avsette et fond til sikring av vedkommende kommunenes (eller kommuners) utgifter

til understøttelse av de ved anleggets utførelse og senere utvidelser beskjeftigede arbeidere og deres familiær. Fondet forvaltes av det offentlige. Den del av dette fond, som ikke medgår til dekning av kommunens utgifter til understøttelse av arbeidere ved de nevnte anlegg, overgår til et for det hele land eller visse dele av landet felles fond, som fortrinsvis skal tjene til sikring for kommunene, men som også skal kunne benyttes til andre formål til beste for arbeiderne, alt etter nærmere regler, som Kongen gir. På samme måte skal forholdes med det førstnevnte fond, hvis det senere ved lov blir bestemt.

15.

Konsesjonæren må ikke uten samtykke fra vedkommende regjeringsdepartement inngå i nogen overenskomst til kunstig forhøielse av prisene her i riket på de produkter, som frembringes ved energien.

16.

Såfremt den leide kraft blir anvendt til frembringelse av kunstige gjødningsstoffer, skal der årlig stilles til disposisjon for det norske jordbruk inntil 10 pet. av produksjonen etter en pris som ligger 10 pet. under selskapets eksportpriser på den tid bestillingen finner sted. Bestillingen skjer gjennom Landbruksdepartementet og må minst være på 500 tonn.

Det kvantum som i henhold til foranstående kan forlanges uttatt, leveres av selskapet f. o. b. med minst 14 dages varsel i partier, som av Landbruksdepartementet blir bestemt.

Landbruksdepartementet drar omsorg for at salget av det heromhandlede kvantum skjer til forbrukerne, således at de til den reduserte pris kjøpte stoffer hverken kommer i handelen som almindelig salgsvarer eller benyttes som råprodukt til videre fabrikasjon.

17.

Konsesjonæren underkaster sig de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement til kontroll med overholdelsen av de opstilte betingelser. Departementet kan til utøvelsen

av denne kontrollen ansette en kontrollør som overensstemmende med en av departementet utferdiget instruks skal ha adgang til de kontrollmidler, som anses nødvendige.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

18.

For oppfyllelse av de forpliktelser som ved anlegget eller dets drift pådras likeoverfor andre og for overholdelse av de i konsesjonen fastsatte betingelser skal der stilles sikkerhet for et beløp av inntil kr. 100 000,00 etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

19.

Undlatelse av å stille de i foranstående poster 14 og 18 omhandlede fond samt overtrædelse av postene 2, 15 og 17 medfører tap av konsesjonen, hvis ikke forholdet blir bragt i orden etter reglene i lov om erhvervseelse av vannfall, bergverk og annen fast eiendom, av 14de desember 1917 nr. 16, §§ 31 og 32.

Den bortleide eiendom ligger på g.nr. 44 br.nr. 2, 3, 4, 6 og 8 og g.nr. 46 br.nr. 3 og 5 i Odda herred. Dens beliggenhet og grenser fremgår av vedlagte kart.

Efter underhånden mottatt opplysning er Det Norske Zinkkompani stiftet men registrering har ennå ikke funnet sted. Av hensyn hertil vil man anbefale at konsesjonen først trer i kraft etter Arbeidsdepartementets bestemmelser som forutsettes avgitt så snart selskapet er registrert. Alle frister forutsettes dog å løpe fra nærværende resolusjons dato.

Mån tillater sig således å
innstille:

1. Det tillates aktieselskapet Det Norske Zinkkompani å leie 20 000 el. HK. av A/S Tyssefaldene.
2. Det tillates samme selskap å leie det såkalte legeringsverk i Tyssedal beliggende på g.nr. 44 br.nr. 2, 3, 4, 6 og 8

samt på g.nr. 46 br.nr. 3 og 5 i Odda herred.

3. For de under 1 og 2 nevnte tillatelser fastsettes vilkår overensstemmende med Arbeidsdepartementets forslag i innstilling av 15de februar 1924.
4. De ovenfor omhandlede tillatelser trer i kraft etter nærmere bestemmelse av Arbeidsdepartementet.

4. A/S Porsa.

(*Fristforlengelse for A/S Porsa vedkommende utbygning m. v. av Øvre Porsa vannfall i Kvalsund herred, Finnmark*).

Jfr. bind IV nr. 11 og nr. 37, bind IX nr. 10.

Kgl. resol. av 14de mars 1924.

Ved kgl. resolusjon av 10de november 1916 blev der i henhold til lov av 18de september 1909 om erhverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom meddelt A/S Porsa kobbergruber tillatelse til å erhverve nedre Porsa vannfall i Kvalsund herred i Finnmark bl. a. på betingelse av, at selskapet skulde påbegynne utbygningen av vannfallet og den projekterte regulering innen 5 år fra konsesjonens datum og ha utbygget den hele kraft samt påbegynt anleggets drift innen yderligere 7 år derefter.

Ved kgl. resolusjon av 16de november 1917 blev dernæst meddelt Arbeidsdepartementet bemyndigelse til å bortleie det staten tilhørende øvre Porsa vannfall til det samme selskap blandt annet på betingelse av, at utbygningen skulde være påbegynt innen 2 år fra den 10de november 1916 og utbygningen av den hele kraft være fullført og anleggets drift påbegynt innen yderligere 5 år derefter.

Man henviser herom nærmere til «Meddelte Vasdragkonsesjoner» IV, hvor de til grunn for ovennevnte to resolusjoner liggende foredrag og konsesjonsvilkårene er inntatt, side 49 og 244 flg.

I januar 1918 blev i henhold til den departementet ved sistnevnte resolusjon meddelte bemyndigelse avsluttet kontrakt om bortleie av øvre Porsa vannfall til A/S Porsa

kobbergruber. Av leiekontrakten tillater man sig å vedlegge avtrykk.

Enn videre vedlegges avtrykk av den A/S Porsa kobbergruber i henhold til kgl. resolusjon av 4de august 1916 meddelte konsesjon til drift av de i Kvalsund herred i Finnmark beliggende gruber m. v.

Efter nogen tids forløp kom A/S Porsa kobbergruber i økonomiske vanskeligheter, og i begynnelsen av året 1919 blev dets bo tatt under konkursbehandling, før utbygnings- og anleggsarbeidet var helt fullført.

Ved auksjonsforretninger, avholdt 7de juli og 11te august 1919 over de konkursboet tilhørende gruber, vannfall, anlegg og grunneiendommer med tilliggende rettigheter i Kvalsund herred blev samtlige eien dommer og rettigheter tilslått A/S Bergens Privatbank pr. kommisjon for kr. 260 500,00. Dette bud, som er approbert, avgaves på vegne av statsminister Chr. Michelsen.

I henhold til en fra advokat Herman Christiansen på statsminister Michelsens vegne herom inngitt ansøkning blev den under 4de august 1916 A/S Porsa kobbergruber meddelte bergverkskonsesjon ved kgl. resolusjon av 5te mai 1922 tillatt overført til et av hr. Michelsen nydannet selskap «Aktieselskapet Porsa» på de i den oprinnelige konsesjon fastsatte betingelser.

Ved kgl. resolusjon av 4de august 1922 blev det derefter bestemt:

1. At den A/S Porsa kobbergruber ved kgl. resolusjon av 10de november 1916 meddelte konsesjon på erhverv av nedre Porsa vannfall i Kvalsund herred, Finnmark fylke, overdras til det nye A/S Porsa på de i samme konsesjon anførte betingelser.

2. At Arbeidsdepartementet bemyndiges til å overdra den i henhold til kgl. resolusjon av 16de november 1917 med A/S Porsa kobbergruber avsluttede leiekontrakt vedrørende det staten tilhørende øvre Porsa vannfall i nevnte herred til det nye A/S Porsa på uforandrede betingelser.

Herom henvises nærmere til «Meddelte Vassdragkonsesjoner» IX, side 70—74, hvor det til grunn for resolusjonenliggende foredrag vil finnes inntatt.

Kontrakt om bortleie av Øvre Porsa vannfall til det nye A/S Porsa blev derpå avsluttet i februar 1923 overensstemmende med den tidligere leiekontrakt.

Foranlediget ved en fra advokat Christiansen på vegne av A/S Porsa fremkom men forespørsl, datert 29de desember 1922, om fra hvilken dato de i selskapets vannfallskonsesjoner fastsatte frister for anleggs arbeidet blir å regne meddelte departementet i skrivelse av 27de april 1923, at fristene for utbygnings- og reguleringsarbeidets på begynnelse og fullførelse må beregnes fra den i erhvervskonsesjonen vedkommende nedre Porsa vannfall fastsatte datum, 10de november 1916 (jfr. konsesjonsbetingelsene av 10de november 1916 § 2 og 16de november 1917 § 3, sammenholdt med kgl. resolusjon av 4de august 1922).

Fra advokat Christiansen har departementet derpå mottatt et andragende om fristforlengelse vedkommende Øvre Porsa vannfall, datert 11te mai 1923, sålydende:

«Jeg har mottat det ærede departements skrivelse av 27de april d. a. og skal etterat ha forelagt saken for mine mandanter tillate mig at fremholde:

1. Angaaende Nedre Porsa. Forholdet er her, at vandfaldet allerede er utbygget, og den projekterte regulering er påbegyndt, idet der er bygget dam ved »Tjernet», medens reguleringen av Øvre Porsa vand blev stanset høsten 1918 og ikke senere er fortsat. Paa grund av nuværende usædvanlig vanskelige forhold lar dette sig heller ikke gjøre. Imidlertid løper jo fristen ifølge konsesjonens punkt 2 helt til november 1928. Jeg gaar derfor ut fra, at selskapet ikke før henimot dette tidspunkt behøver at søke om den yderlige utsættelse, som eventuelt maatte vise sig nødvendig.

Hvad driften angår, har Nedre Porsas kraftstation været i gang fra høsten 1918, uten at den dog til nogen tid har været oppe i 1/3 av det indsatte maskineris energi. Imidlertid gjelder forpligtelsen til at paabegynde anlaeggets drift først fra november 1928. Heller ikke forsaavidt kan det altsaa før ved nævnte tidspunkt være nødvendig

at indhente samtykke til en eventuel indskrænkning af driften under 1/3.

2. Angaaende Øvre Porsa, jfr. kontraktens § 3.

Arbeidet ved Øvre Porsa vand paagik som nævnt til høsten 1918, og dette arbeide er tildels fælles for reguleringen av det hele vasdrag. Senere er imidlertid intet gjort med Øvre Porsa vandfald. Den for utbygningen herav fastsatte frist (til høsten 1923) vil derfor selvsagt bli altfor knap.

Jeg tillater mig under disse omstændigheter paa A/S Porsas vegne at andrage om foreløpig 5 aars utsættelse med utbygningen av dette vandfald, idet jeg allerede nu skal bemerke, at denne utsættelse dog neppe vil strække til. Med de forhold for øie, hvorunder man i de nærmeste aar fremover kommer til at arbeide, er det ikke sandsynlig, at Øvre Porsa vil kunne bli fuldt utbygget i løpet av 5 aar, særlig tat i betragtning, at selskapet jo først maa utnytte nedre fald, hvis utbygning næsten er færdig.

Angaaende stillingen forøvrig vil det vistnok være det ærede departement bekjendt, hvordan hele utviklingen for Porsa blev sat tilbake for aarrækker ved det gamle selskapet A/S Porsa Kobbergrubers konkurs, der indtraf i begyndelsen av 1919. Affæren kom derved i miskredit, og det almindelige økonomiske sammenbrud i forbindelse med utsigterne særlig for den norske grubeindustri kan heller ikke sies at opmuntre til en hurtig exploitering av Porsa. Det nye selskap, som nu har overtatt gruberne og de øvrige rettigheter efter det gamle selskap, maa derfor gaa til det yderste varsomt frem, om der skal være noget haab om at faa det hele paa føte igjen.

Jeg skal desuten tilføje, at en nøiere undersøkelse saavel av de hydrologiske forhold i vasdraget som av malmforholdene i distriket forøvrig er særdeles ønskelig til bedømmelse av muligheterne for den bedste utnyttelse av vasdragets kapasitet og før man definitivt vælger den hensigtsmessigste fremgangsmaate for utbygningen.»

Andragendet blev av departementet forlagt Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet, som der-

etter avgå følgende uttalelse, datert 4de juli 1923:

«Det nye A/S Porsa fikk ved kongelig resolusjon av 4de august 1922 tillatelse til å overta det gamle selskaps erhvervs- og leiekonsesjoner på henholdsvis nedre og øvre Porsa vannfall.

Efter de til disse konsesjoner knyttede vilkår skulde nedre Porsa kraftanlegg samt den projekterte regulering være påbegynt innen 10de november 1921 og fullført og i drift innen 10de november 1928. De tilsvarende frister for øvre Porsa er henholdsvis 10de november 1918 og 10de november 1923.

Høiesteretsadvokat Herman Christiansen søker nu på selskapets vegne om 5 års utsettelse med utbygningen av sistnævnte vannfall.

Andragendet begrunnes med at den for utbygningen fastsatte frist blir altfor knapp, idet arbeidet har ligget nede siden høsten 1918 og med at affæren ved det gamle selskapets konkurs i begynnelsen av 1919 er kommet i miskredit så man må gå yderst vorsomt frem om der skal være noget håp om å få det hele på føte igjen. Videre med at utsiktene for den norske grubeindustri heller ikke kan sies å opmuntre til en hurtig eksplorering av Porsa. Ansøkeren tilføier at selskapet først må utnytte nedre Porsa, samtidig som en nøiere undersøkelse av vassdragets hydrologiske forhold samt av distrikts malmforekomster er ønskelig før man definitivt velger fremgangsmåten for utbygningen.

Hvad nedre Porsa angår oplyses i andragendet at vannfallet er utbygget, at kraftstasjonen har været i delvis drift fra høsten 1918 og at den projekterte regulering er påbegynt.

Efter det anførte antar hovedstyret at man bør stille sig velvillig til tanken om utsettelse. Hvis andragendet innvilges, skulde anlegget være ferdig i november 1928 hvilket synes å være rimelig.

I henhold hertil anbefaler hovedstyret andragendet innvilget. Man antar etter det foreliggende at der ikke er grunn til å gjøre tillatelsen avhengig av særlige betingelser.»

Saken har enn videre gjennem fylkesmannen i Finnmark været forelagt Kvalsund herredsstyre, som i møte den 29de desember 1923 enstemmig fattet følgende beslutning:

«Herredsstyret vil i henhold til skrivelse fra advokat Christiansen på vegne av A/S Porsa anbefale fristens forlengelse for utbygning av øvre Porsa vannfall inntil 5 år.»

Fylkesmannen i Finnmark har sluttet sig til herredsstyrets uttalelse.

Departementet finner etter de således foreliggende oplysninger og erklæringer å kunne anbefale, at det fra A/S Porsa inngitte andragende om forlengelse av fullførelsesfristen for utbygningen av øvre Porsa vannfall innvilges.

I henhold hertil tillater man sig således å

innstille:

Den ved kgl. resolusjon av 16de november 1917 fastsatte frist for fullførelse av utbygning av Øvre Porsa vannfall og påbegynnelse av anleggets drift forlenges med 5 år til 10de november 1928.

5. A/S Rjukanfoss.

(Erhverv av deler av Frøystaulfoss).

Jfr. bind I nr. 26 og nr. 37.

Kgl. resol. av 14de mars 1924.

Stortinget har den 29de februar 1924 fattet følgende beslutning:

«Stortinget har ingenting å segja på at A/S Rjukanfoss får løyve til å erhverve deler av Morkfoss i Måna.»

Beslutningen er overenstemmende med indstilling fra vedkommende stortingskomite (innst. S. 5 for 1924) og med den i saken fremsatte kgl. proposisjon, st. prp. nr. 25 for 1924. Avtrykk av disse dokumenter vedlegges. Likeledes vedlegges de proposasjonen tilhørende bilag.

I innstillingen er foreslått at konsesjonsavgiften der i proposasjonen var foreslått med kr. 4 500,00 årlig til staten og samme

beløp til kommunene, fordeles med kr. 3 000,00 til staten og kr. 6 000,00 «til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer.» Videre har komitéen henstillet at den billige kunstgjødsel som i konsesjonens § 12 er betinget fortrinsvis skal komme Rauland og Tinn herred tilgode.

Departementet har intet at bemerke hertil.

Ved behandlingen i Stortinget blev det henstillet at fossen måtte bli betegnet under navnet Frøystaulfoss.

Om fordeling av avgift og kraftavståelse mellom vedkommende kommuner vil senere bli avgitt innstilling.

Med den av komiteen foreslalte endring får konsesjonsvilkårene følgende ordlyd:

Betingelser
for tillatelse for A/S Rjukanfoss til å er-
hverve vannrettigheter i Måna.

1.

Selskapets styre skal ha sitt sete her i riket og skal til enhver tid utelukkende bestå av norske statsborgere.

Beslutning i generalforsamling som fastsetter almindelige eller særlige innskrenkninger i styrets virksomhetsområde blir alene gyldige når de godkjennes av departementet.

2.

Forsåvidt konsesjonären anvender energien til bedrift som ved røk, giftige gassarter eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkommende departement, såfremt det av almene hensyn finner føie til å gripe inn, anerkjennes som rett saksoeker i anledning av mulige overtredelser av nabolovgivningen.

3.

Utbygning av vannfallet må påbegynnes snarest mulig, dog senest 1ste mai 1924 og vannbygningsarbeidene må fullendes og anleggets drift påbegynnes innen 4 — fire — år fra konsesjonens datum.

Driften må ikke uten Kongens samtykke i så lang tid som 3 år kontinuerlig stanses

eller kontinuerlig innskrenkes til mindre enn en tredjepart av det i den forløpne tid innsatte, på regelmessig drift beregnede maskineris energi, heri ikke iberegnet hvad der måtte være avgitt til bruk for kommuner etter post 13, og sådanne stansninger eller innskrenkninger må ikke nogensinde i løpet av 10 år samlet finne sted i så meget som 4 år.

Ved tidsberegningene medregnes ikke den tid, som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major), streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For overtredelse av de i nærværende post omhandlede bestemmelser erlegger selskapet til statskassen en løpende mulkt stor kr. 100,00 — et hundre kroner — pr. dag, hvori vedkommende frister oversettes.

4.

Konsesjonären skal ved vannfallets utbygning og kraftanleggets drift såvidt mulig bare bruke arbeidere og funksjonærer som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett. Hjemstavnsberettigede arbeidsløse innen Tinn og Rauland herreder skal fortrinsvis beskjeftiges.

Vedkommende departement kan tilstede undtagelse fra disse regler, når spesiell fagkunnskap eller øvelse eller lignende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig.

For hver dag nogen i strid med foranstående regler er i konsesjonærrens tjeneste kan departementet bestemme at der til statskassen skal erlegges en løpende mulkt stor inn til kr. 50,00 — femti kroner — for hver person.

5.

Konsesjonären skal ved vannfallets utbygning og kraftanleggets drift bruke norsk materiell, forsåvidt dette kan fås like godt, tilstrekkelig hurtig og for en pris som ikke med mera enn 10 — ti — prosent overstiger den pris, hvortil materiell kan fås fra utlandet. I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan tilstede undtagelse fra regelen om bruken av norsk materiell, når særegne hensyn gjør det påkrevet.

For overtredelse av den i nærværende

post omhandlede bestemmelse erlegger konsesjonären for hver gang etter avgjørelse av departementet en mulkt av inntil 15 — femten — prosent av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

6.

Forsikring tegnes fortrinsvis i norske selskaper, hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

7.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedetfor penger som vederlag for arbeide eller pålegges nogen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøy og andre arbeidsmaterialer). Verktøy og andre arbeidsredskaper som utleveres arbeiderne til benytelse, kan bare kreves erstattet, når de bortkastes eller ødelegges, og da bare med deres virkelige verdi beregnet etter hvad de har kostet konsesjonären med rimelig fradrag for slitasje. Hvis konsesjonären holder handelsbod for sine arbeidere ved kraftanlegget, skal nettooverskuddet etter revidert årsregnskap anvendes til almennytig øie med for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes etter samråd med et av arbeiderne opnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende regjeringsdepartement til avgjørelse.

Konsesjonären skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

8.

Konsesjonären er forpliktet til etter nærmere bestemmelse av medisinalstyrelsen å skaffe kraftanleggets arbeidere den til enhver tid nødvendige lægehjelp.

Såfremt særskilt politiopsyn i anledning av arbeiderenes utførelse av det offentlige finnes nødvendig plikter konsesjonären å utrede utgiftene derved.

9.

Konsesjonären er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av nogen fortjeneste å skaffe kraftanleggets arbeidere og funksjonærer sundt og tilstrekkelig husrum etter nærmere

bestemmelse av vedkommende regjeringsdepartement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende regjeringsdepartements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å opsi kraftanleggets arbeidere fra bekvemmeligheter eller hus leiet hos ham. Uenighet om hvorvidt opsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet.

10.

Konsesjonæren er forpliktet til i den utstrekning som fylkesveistyret bestemmer å erstattate utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veier og broer hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet og ved transporter til og fra de bedrifter som tilhører konsesjonæren og som forsynes med kraft fra anlegget. Veier og broer som konsesjonæren anlegger skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten, forsåvidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlig ulempe for anlegget og de bedrifter som erholder kraft fra dette.

11.

Anvendes vannkraften til produksjon av elektrisk energi må konsesjonæren ikke uten samtykke fra vedkommende regjeringsdepartement inngå i nogen overenskomst til kunstig forhøielse av prisene her i riket på energi eller på de produkter som frembringes ved energien. Heller ikke må elektrisk energi avgis til utlandet uten tillatelse av Kongen.

12.

Såfremt den konsederte vannkraft blir anvendt til frembringelse av kunstige gjødningsstoffer skal der årlig stilles til disposisjon for det norske jordbruk inntil 1000 tonn etter en pris som ligger 10 pet. under selskapets eksportpriser på den tid bestillingen finner sted. Bestilling skjer gjennem Landbruksdepartementet og må minst være på 500 tonn.

Det kvantum som i henhold til foranstående kan forlanges uttatt, leveres av selskapet f. o. b. med minst 14 dages varsel i partier, som av Landbruksdepartementet blir bestemt.

Landbruksdepartementet drar omsorg for at salget av det heromhandlede kvantum skjer til forbrukerne, således at de til den reduserte pris kjøpte stoffer hverken kommer i handelen som almindelig salgsvare eller benyttes som raaprodukt til videre fabrikasjon.

13.

Konsesjonæren er forpliktet til å avgjøre inntil 10 pct. av den gjennomsnittlige kraftmengde som kraftanlegget kan frembringe med den påregnelige vannføring år om annet til den kommune, hvor kraftanlegget er beliggende eller andre kommuner, derunder også fylkeskommuner, idet fordelingen bestemmes av vedkommende regjeringsdepartement.

Kraften avgis i den form og med de variasjoner, som den øvrige krafts anvendelse ved selskapets fabrikker medfører.

Elektrisk kraft uttas efter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettet, hvad enten ledningene tilhører konsesjonæren eller andre. Forårsaker kraftens uttagelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften, enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres etter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene — deri innbefattet 6 pet. rente av anleggskapitalen — med tillegg av 20 pct. Hvis prisen beregnet på denne måte vil bli uforholdsmessig høi, fordi bare en mindre del av den kraft vannfallet kan gi er tatt i bruk, kan dog kraften istedet forlanges avgitt etter en maksimalpris som svarer til den gjengse pris ved bortleie av kraft i distriktet. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellom vedkommende departement og konsesjonæren eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelse kan såvel av departementet som av konsesjonæren forlanges revidert hvert 5te år. Hvis konsesjonæren leier ut kraft og kraften til kommune eller stat kan uttas fra kraftledning til nogen

av leietagerne, kan kommunen eller staten i hvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leierne av lignende kraftmengder under samme forhold.

Konsesjonæren har rett til å forlange et varsel av et år for hver gang kraft uttas.

14.

Konsesjonæren skal betale en årlig avgift til staten av kr. 3 000,00 samt til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer, av tilsammen kr. 6 000,00.

Avgiften, hvorav svares 6 pct. rente etter forfall, har samme pantsikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse.

15.

Konsesjonæren plikter før arbeidet påbegynnes å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende vannfallenes utbygning, således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anlegget skal utføres på en solid måte, og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Dets utførelse såvelsom dets senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggets eier.

16.

Når 60 år er forløpet fra konsesjonens dato blir staten uten vederlag eier av det konsederte vannfall og for 50 pct. medeier i alle de innretninger hvorigjennem vannets løp og leie forandres, såsom kanaler, tunneler, bassenger, rørledninger m. m., de til utbygningen og kraftanlegget erhvervede grunnstykker og rettigheter, kraftstasjon med tilhørende maskineri og annet tilbehør samt arbeiderboliger og andre bygninger, som hører med til kraftanlegget. Hvilke bygninger og innretninger som hører med til kraftanlegget avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn.

Anlegget med installert maskineri skal ved konsesjonstidens utløp være i fullt driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfelle,

avgjøres ved skjønn. Konsesjonæren plikter på egen bekostning å utføre hvad skjønnnet i så henseende måtte bestemme.

Hvis og sålenge A/S Rjukanfoss ønsker å utta kraft etter konsesjonstidens utløp, plikter det på forlangende å drive det samlede kraftanlegg og leve til staten den til dens andel svarende kraft for en godtgjørelse motsvarende en forholdsmessig del av de til drift og vedlikehold hadde utgifter som i mangel av overenskomst fastsettes ved skjønn.

Ønsker A/S Rjukanfoss ikke etter konsesjonstidens utløp å utta kraft, kan staten vederlagsfritt overta og drive anlegget i den utstrekning den finner det nødvendig for å utta sin del av kraften.

Omkostningene ved de i denne paragraf nevnte skjønn deles mellom partene.

17.

I det 35te år etterat konsesjonen er gitt skal staten kunne innløse anlegget i den utstrekning hvori det etter post 16 tilfaller staten ved konsesjonstidens utløp. Benytter staten sig ikke herav, skal den i det 10de år derefter ha samme adgang. Bestemmelse om innløsning må være meldt konsesjonæren 5 år i forveien. Innløsningssummen skal bestemmes således at vannfallet med tilhørende grunnstykker og rettigheter samt vannbygningsarbeider og hus betales med hvad de beviselig har kostet konsesjonæren med fradrag for amortisjon i forhold til den forløpne del av konsesjonstiden, mens rørledninger, maskiner og annet tilbehør innløses for dets tekniske verdi etter skjønn på statens bekostning.

Angående drift av kraftanlegget fra eventuell innløsning har funnet sted, gjelder de samme bestemmelser som for drift etter konsesjonstidens utløp, jfr. post 16.

18.

Konsesjonæren skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrografiske iakttagelser, som i det offentliges interesse finnes påkrevet og stille det innvundne materiale til disposisjon for det offentlige.

Kopier av alle karter som konsesjonæ-

ren måtte la opta i anledning av anlegget, skal tilstilles Norges Geografiske Opmåling med oplysning om hvorledes målingen er utført.

19.

Konsesjonæren underkaster sig de bestemmelser, som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement til kontroll med overholdelsen av de opstillede betingelser. Departementet kan til utøvelsen av denne kontroll ansette en kontrollør, som overensstemmende med en av departementet utferdiget instruks skal ha adgang til de kontrollmidler som ansees nødvendige.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

20.

Forsåvidt der måtte påhvile de konsekerte eiendommer eldre pantehftelser, servitutter av vesentlig betydning, leierettigheter og lignende heftelser, plikter konsesjonæren innen to år å fjerne disse eller sørge for at de viker prioriteten for de i konsesjonen pålagte forpliktelser, derunder mulakter, som måtte pålegges i henhold til denne. Heftelser av mindre betydning kan av vedkommende departement tillates å bli stående. Alle heftelser, som etter konsesjonens tinglysing (jfr. post 22) er påført vedkommende eiendommer og gjenstånde bortfaller når disse ifølge konsesjonen over går til staten eller innløses av denne.

21.

Overtredelse av foranstående poster 1, 11 og 19 medfører i gjentagelsestilfelle tap av konsesjonen, hvis ikke forholdet blir bragt i orden etter reglene i lov om erhvervelse av vannfall, bergverk og annen fast eiendom, av 14de desember 1917, §§ 31 og 32.

22.

Idet konsesjonæren vedtar foranstående betingelser for konsesjon på vedkommende eiendomserhvervelser som forpliktende for sig og de konsekerte eiendommer, inngår

han på at nærværende konsesjon, som ikke kan overdras uten kongelig tillatelse, på konsesjonærens bekostning tinglyses ved hans verneting og innen de jurisdiksjoner, hvor de konsekerte eiendommer og anlegg m. v. er beliggende.

Foranstående betingelser post 16 og 17 blir på samme måte å tinglyse vedkommende konsesjonærens øvrige eiendommer som berøres av kraftanlegget.

Konsesjonæren skal innen 2 år fra konsesjonens datum innsende til departementet et fullstendig kart hvorpå grensen for de av ham erhvervede eiendommer og rettigheter, som berøres av kraftanlegget, er inntegnet. Likeledes har konsesjonæren å avgj meddelelse om de eiendommer som er eller senere måtte bli erhvervet, og for hvis vedkommende der skal skje tinglysing av postene 16 og 17.»

Departementet tillater sig å anbefale at den ansøkte konsesjon meddeles på de foran inntagne betingelser.

Man tillater sig således å

innstille:

At det tillates A/S Rjukanfos at erhverve vannrettigheter i Måna elv mellom Møsvann og Skarsfoss dam (Frøystaulfoss) på de i Arbeidsdepartementets innstilling av 14de mars 1924 angivne vilkår.

6. Sevilla Kraftanlegg.

(Regulering av Sevalen).

Kgl. resol. av 4de april 1924.

Med påtegningsskrivelse fra fylkesmannen i Hedmark fylke av 31te mai 1921 mottok departementet et andragende fra Sevilla kraftanlegg, datert 18de s. m. om tillatelse til å foreta en projektert regulering av Sevalen mellom kotene 706,2 og 707,2.

Andragendet er sålydende:

«Sevilla Kraftanlegg andrar herved om tillatelse til å foreta en projektert regulering av Sevalen samt tillatelse til å avholde ekspropriasjonsskjønn til erhvervelse av op-

demningsretten — hvorved påregnes en økning i minstevannføringen i Sevilla på ca. 0,6 m.³/sek. der vil representere en kraftøkning i nuværende anlegg med omkring 80 HK.

Reguleringen er tenkt utført mellom kotene 706,2 og 707,2 med senkning 0,4 og hevning 0,6 meter.

Med andragendet fremsendes:

1. Planer og beskrivelser for den projekterte dam i Sevilla ved dennes utløp av Sevalen — i 3 eksemplarer.
2. Uttalelser fra ordfører P. Hoel, Alvdal, om skade eller ulempe for almene interesser.
3. Uttalelser fra amtsskogmester Strømeng om skade på skog.

Eiere av øvrige anlegg i vassdraget er den 4de oktober f. å. i rekommendert brev gitt meddelelse om reguleringen og spurt, om de ønsker å delta heri, uten at herpå er mottatt svar.

Reguleringen iverksettes for å innvinne mere kraft til bruk for almindelig elektricitetsforsyning innen dele av Tynset og Alvdal herreder.

De i andragendet påberopte planer med beskrivelser tillater man sig å vedlegge.

Den med andragendet fulgte uttalelse fra ordføreren i Alvdal, datert 30te desember 1920 hitsettes:

«Efter anmodning av ordføreren på Tynset og i henhold til bemyndigelse av Alvdal herredsstyre tillater jeg mig å avgif følgende uttalelse angående den av Sevilla Kraftanlegg påtenkte regulering av Sevalen.

Jeg har sæter ved Sevalen og kjenner nokså godt de lokale forhold.

Den påtenkte lille regulering — 0,4 m. senkning og 0,6 m. demning — kan ikke tenkes å ha nogen nevneverdig innflydelse eller medføre skade eller ulempe for ferdsel, fløtning, jord, skog eller beite. Hvilken innflydelse en slik regulering muligens kan komme til å utøve på fiskebestanden i sjøen, mangler jeg forutsetninger til å uttale mig om.

Den påtenkte regulering har så stor betydning for løsning av kraftspørsmålet på

Tynset og et enkelt strøk av Alvdal, at den må ansees fuldt berettiget.

Under forbehold av erstatning for mulig skade for eiere bosatte i Alvdal tillater jeg mig å anbefale andragendet på det beste.»

Den i andragendet nevnte uttalelse fra skogmesteren i Hedmark fylkes nordre distrikt datert 23de februar 1921 er sålygende:

«Paa foranledning tillater jeg mig herved uttale at jeg anser den paatænkte regulering av Sevalen til 60 cm. over normal vandstand ikke nogensomhelst skadelig indvirkning vil ha for den sjøen omgivende skog.»

Bredderne er saa høie at ingen skogsmark blir oversvømmet, heller ikke vil den høiere grundvandstand nogensteds skade skogen.»

Overingeniøren for Hedmark fylkes elektrisitetsforsyning har i anledning av andragendet under 27de mai 1921 uttalts sig således:

«Sevilla kraftanlegg er bygget for å skaffe elektrisk energi til almindelig borgerlig behov i verkets nærhet, likesom også en del av beboerne omkring Tynset stasjon får kraft herfra.»

Verket utnytter en fallhøide på ca. 14 m. og har en maskininstallasjon på 150 HK., men ved nuværende vannføring går ydelsen i vintermånedene ned til 40 à 50 HK. Da der er et ganske stort behov for elektrisk energi på stedet, er det nu besluttet å gå til en regulering av 1 m. i Sevalen, hvorved verkets ydeevne antagelig vil økes med henimot 80 HK.

Jeg tillater mig å anbefale at andragendet innvilges.

Foruten de dokumenter som medfulgte andragendet vedlegges endel yderligere oplysninger i henhold til hvad reguleringslovens § 5 forlanger samt et forslag til manøveringsreglement.»

Fiskeriassistent Stensås har under 15de juli s. å. anført følgende:

«Ifølge anmodning har jeg under 11te ds. avlagt et besøk ved Sevillas utløp av Se-

valen for at avgi erklæring om hvorvidt et mindre reguleringsforetagende dersteds kan antages at virke skadelig for fiskebestanden.

Jeg skal i den anledning tillate mig anføre, at etter min mening vil den forholdsvis lille vandstandsvariation med 0,60 m. hævning og 0,40 m. sänkning ikke ha nogen nævneværdig forstyrrende indflydelse for vandets fiskebestand. Heller ikke vil fiskens vandring forbi damstedet i synderlig grad hindres efter det arrangement som er planlagt for tapningen. Tvertimot vil fiskens gang bli adskillig lettere ved det nye damanlæg end det har været ved det gamle. Jeg paapekte paa stedet en mindre utfyldning av elveleiet utenfor tappekanalens bundparti og naar dette blir utført kan jeg ikke finde nogen grund til at ængstes for fiskens fri gang i dette vasdrag.»

Alvdal herredsstyre har i møte den 11te februar 1922 sluttet sig til ordførerens foran refererte uttalelse, av 30te desember 1920.

Tynset herredsstyre har under 29de april 1922 gitt andragendet sin bedste anbefaling.

Saken har været forelagt Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet, der i skrivelse av 21de mars 1923 har avgitt en erklæring, hvorav man høitsetter:

«Sevilla kraftanlegg søker i elektrisitetsforsyningssøieme om tilladelse til å regulere Sevalen — som ligger i Tynset og Alvdal herredene — 1,0 m. ved 0,6 m. opdemning og 0,4 m. senkning regnet fra almindelig sommervanninstand som er betegnet med kote 706,6 m. o. h. Det innvundne magasin, beregnet til 14,7 mill. m³, vil etter ansøkerens beregning gi en regulert vannføring på 0,865 m³/sek., hvorav 0,6 m³/sek. angis som økning. Sistnevnte motsvarer ca. 80 el. HK. i det 14 m. høie fall som kraftanlegget utnytter. Reguleringsanlegget er beregnet å koste kr. 32 000,00.

Det er opplyst underhånden at der uten Sevilla kraftanlegg finnes 2 små utbygde private fall. I det ene som er opplyst å

tilhøre Andreas Storstrøm er der et lite kraftverk, det annet skal tilhøre Sevilla ullspinneri. Om deres høide har man ingen sikker opplysning, antydningsvis er de oppgitt til omkring 8 m. hver. Ifølge andragendet er eierne av disse 2 fall spurt om de ønsker å delta i reguleringen uten at der er innløpet noget svar.

Sevilla kraftanlegg er ifølge underhånden innhentet opplysning et andelsselskap dannedt av gårdbrukere.

Vasdragsdirektøren har ifølge en i januar 1923 avgitt betenkning som følger vedlagt intet vesentlig å bemerke til den påregnede økning av vannføringen.

Hovedstyret skal bemerke følgende:

Da Sevalens areal er 14,7 km² og etter fylkeskartet har en største bredde på ca. 2 km. anser man det overveiende sannsynlig at sjøen ikke i sin helhet er undergitt privat eiendomsrett. I henhold hertil skulle andragendet bli å behandle etter reguleringsloven, jfr. dens § 3,2 c.

Hovedstyret antar at de fordele som innvinnes ved reguleringen er så store sammenlignet med skaden og ulempen at betingelsene for at reguleringstilladelse kan meddeles er tilstede, jfr. samme lov § 8. Man anbefaler derfor andragendet innvilget.

Tilladelsen foreslåes gitt for et tidsrum av 50 år.

Avgifter til stat og kommuner antas passende å kunne settes til henholdsvis kr. 0,50 og kr. 0,50 pr. natur HK.

Godtgjørelse til staten etter reguleringslovens § 13 foreslåes betinget med kr. 1,00 pr. innvunnen natur HK.

Under drøftelse av vilkår om kraftavståelse er hovedstyret stanset ved å foreslå lovens ordinære krav av inntil 10 pet. til kommuner. Derimot antar man da kraftøkningen er meget liten og etter forholdene i det hele at der ikke er grunn til å betinge kraftavståelse til staten.

Det er bragt på det rene at der et og annet år, således i 1902 og 1913 har forekom-

met nogen om enn ubetydelig fløtning i Sevilla. Sistnevnte år er der oplyst å være fremfløtet 331 stokker. Hovedstyret har været i tvil om hvorvidt der i nærværende tilfelle kan sies å foregå «almindelig fløtning» som reguleringslovens § 19, første passus taler om. Det har ved reguleringer i vassdrag, hvori der foregår fløtning hittil været vanlig, å medta vilkår overensstemmende med nevnte paragraf. Man er imidlertid kommet til, at dette efter lovens opbygning ikke skulde være påkrevet, idet den omhandlede bestemmelse ikke har fått plass under opregningen av de betingelser som vanligvis blir å følge, men er formet som en selvstendig lovbestemmelse og som derfor må forutsettes å ha gyldighet uansett om hvorvidt den er tatt med i konsesjonsbetingelsene eller ikke. Man har derfor undlatt å opta vilkår om forholdet til fløtningen.

I henhold til ovenstående anbefaler hovedstyret at der meddeles tilladelse til å regulere Sevalen på følgende

Reguleringsbetingelser:

1.

Reguleringskonsesjonen gis for et tidsrum av 50 år regnet fra konsesjonens meddelelse.

Reguleringskonsesjonen kan ikke overdras.

Det utførte reguleringsanlegg eller andel deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vannfall i samme vassdrag nedenfor anlegget.

Ved utløpet av den i reguleringskonsejonen fastsatte tid har staten rett til å kreve avstått uten godtgjørelse reguleringsanlegget med tilliggende grunn og rettigheter og med de bygninger og andre innretninger, som er oppført av hensyn til reguleringen. Hvilke bygninger og innretninger staten kan forlange, avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn.

Hvis staten ikke vil overta anlegget og der heller ikke opnås enighet om ny reguleringskonsesjon plikter eieren på forlan-

gende av vedkommende regjeringsdepartement å fjerne anlegget.

Anlegget må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2. Innløsning

I det 35te år etter at konsesjonen er gitt skal staten kunne innløse det hele anlegg. Benytter staten sig ikke herav skal den i det 10de år derefter ha samme adgang. Bestemmelser om innløsning må være meldt reguleringsanleggets eier 5 år i forveien. Innløsningssummen blir å beregne således at grunnstykker og rettigheter samt vannbygningsarbeider og hus betales med hvad de beviselig har kostet ved erhvervelsen med fradrag for amortisasjon i forhold til den forløpne del av konsesjonstiden, mens annet tilbehør innløses for den tekniske verdi etter skjønn på statens bekostning.

Anlegget skal ved innløsningen være i fullt driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfelle avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn av uvillige menn på statens bekostning.

Konsesjonären plikter på sin bekostning å utføre hvad skjønnet i så henseende måtte bestemme.

3.

For den økning av vannkraften, som ved reguleringen tilflyter eiere av vannkraft eller bruk i vassdraget skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 0,50 pr. naturhestekraft.

Til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 0,50 pr. naturhestekraft.

Økningen av vannkraften beregnes på grunnlag av den økning av vassdragets lavvannsføring, som reguleringen antas å ville medføre utover den vannføring, som har kunnet påregnes år om annet i 350 dager av året. Ved beregningen av denne økning forutsettes det at magasinet utnyttes på en sådan måte at vannføringen i lavvannsperioden blir så jevn som mulig. Hvad der i hvert enkelt tilfelle skal ansees som den ved reguleringen innvundne økning av vannkraften avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhand-

lede avgifter inntrer etterhvert som den ved reguleringen innvundne vannkraft tas i bruk.

4.

For den i punkt 3 omhandlede økning av vannkraften skal der erlegges en godtgjørelse en gang for alle til staten av kr. 1,00 for hver ved reguleringen innvunnen naturhestekraft. Godtgjørelsen blir å erlegge etterhvert som den ved reguleringen innvundne vannkraft tas i bruk.

5.

Nærmere bestemmelse om betalingen av avgifter etter post 3, godtgjørelse etter post 4 og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 20 skal, forsåvidt de ikke er fastsatt av Kongen, med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende regjeringsdepartement..

6.

Arbeidet må påbegynnes innen en frist av 2 år etter at konsesjonen er gitt og fullføres innen en yderligere frist av 5 år.

I fristene medregnes ikke den tid, som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major) streik eller lockout har været umulig å utnytte.

7.

Arbeidet skal utføres ved funksjonærer og arbeidere som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett.

Konsesjonären skal ved bygning og drift av anlegget bruke norsk materiell, forsåvidt dette kan fås like godt, tilstrekkelig hurtig og for en pris, som ikke med mere enn 10 — ti — prosent overstiger den pris, hvor til materiell kan fås fra utlandet.

Vedkommende departement kan tilstede undtagelse fra disse regler når særegne hensyn gjør det påkrevet.

8.

Forsikring tegnes fortrinsvis i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

9.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedetfor penger som vederlag for arbeide eller pålegges nogen forpliktelse med hensyn til inkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøy og andre arbeidsmaterialer). Verktøy og andre arbeidsredskaper, som utleveres arbeiderne til benytelse, kan bare kreves erstattet, når de bortkastes eller ødelegges og da bare med deres virkelige verdi beregnet etter hvad de har kostet konsesjonären med rimelig fradrag for slitasje. Hvis konsesjonären holder handelsbod for sine arbeidere, skal netto-overskuddet etter revidert årsregnskap anvendes til almennytlig øiemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes etter samråd med et av arbeiderne opnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende regjeringsdepartement til avgjørelse.

Konsesjonären skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

10.

Konsesjonären er forpliktet til å rette sig etter de bestemmelser, som vedkommende regjeringsdepartement gir til motarbeidelse av drukkenskap og smughandel med berusende drikk blandt den befolkning som er knyttet til anlegget.

11.

Konsesjonären er forpliktet til etter nærmere bestemmelse av medisinalstyrelsen å skaffe arbeiderne den til enhver tid nødvendige lægehjelp.

Såfremt særskilt politiopsyn i anledning arbeidets utførelse av det offentlige finnes nødvendig plikter konsesjonären å utrede utgiftene derved.

12.

Konsesjonären er i forneden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av nogen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærerne sundt og tilstrekkelig husrum etter nærmere bestemmelse av vedkommende regjeringsdepartement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende regjeringsdepartements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å opsi arbeiderne fra bekvemmeligheter leiet hos ham. Uenighet om hvorvidt opsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet.

13.

Konsesjonæren er forpliktet til i den utstrekning som fylkesveistyret bestemmer å erstatte utgiftene til vedlikehold og istrandsettelse av offentlige veier og broer, hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. Veier og broer som konsesjonæren anlegger skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten forsåvidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anlegget.

14.

Konsesjonæren er forpliktet til etter avgjørelse av vedkommende departement å erstatte vedkommende fattigkommune dens utgifter til fattigunderstøttelse av de ved anlegget ansatte arbeidere og deres familier.

15.

Konsesjonæren plikter før arbeidet påbegynnes å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende reguleringars arbeidet, således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anlegget skal utføres på en solid måte. Dets utførelse såvelsom dets senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggets eier.

16.

Ved damanlegget skal der tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle, uten at anleggets eier har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anlegget eller dets benytelse. Anleggets eier må uten godtgjørelse finne sig i den bruk av anlegget som skjer i krigsøiemed.

17.

Vannslipningen skal foregå overensstemmende med et reglement, som Kongen på forhånd utferdiger. En norsk statsborger, som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonskjønn kan ikke påbegynnes før manøvringssreglementet er fastsatt.

18.

Reguleringsanleggets eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser som i det offentliges interesse finnes påkrevet og stille det innvundne materiale til disposisjon for det offentlige. Den tillatte opdemningshøide og den tillatte laveste tapningsgrense betegnes ved et fast og tydelig vannstandsmerke, som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter, som konsesjonæren måtte la opta i anledning av anlegget skal tilstilles Norges Geografiske Opmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

19.

Eieren skal uten vederlag for det utførte anlegg finne sig enhver yderligere regulering i vedkommende vassdrag, som ikke forringer den tillatte regulerings effekt.

20.

De vannfalls- og brukseiere, som benytter sig av det ved reguleringen innvundne driftsvann, er forpliktet til å avgi til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner, som departementet bestemmer etterhvert som utbygning skjer, inntil 10 pct. av den for hvert vannfall innvundne økning av kraften (beregnet som angitt i post 3).

Kraften avgis i den form hvori den produseres. Elektrisk kraft uttas etter departementes bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettet, hvad enten ledningene tilhører vedkommende vannfallseier eller andre. Forårsaker kraftens uttagelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av dem som uttar kraften. Avbrytelse eller innskrenkninger av leveringen, som ikke skyldes vis major, streik eller

lockout, maa ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres, etter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene — deri innbefattet 6 procent rente av anleggskapitalen — med tillegg av 20 prosent. Hvis prisen beregnet på denne måte vil bli uforholdsmessig høi, fordi bare en mindre del av den kraft, vannfallet kan gi, er tatt i bruk, kan dog kraften istedet forlanges avgitt etter en maksimalpris, som svarer til den gjengse pris ved bortleie av kraft i distriktet. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellom vedkommende departement og vannfallets eier eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelse kan såvel av departementet som av vannfallets eier forlanges revidert hvert 5 år. Hvis eieren leier ut kraft og kraften til kommune kan uttas fra kraftledning til nogen av leietagerne, kan kommunen i ethvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leierne av lignende kraftmengder under samme forhold.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas.

21.

For oppfyllelsen av de forpliktelser som ved anlegget eller dets drift pådras likeover for andre og for overholdelsen av de i konseksjonen fastsatté betingelser skal der stilles sikkerhet for et beløp av kr. 5 000,00 etter nærmere bestemmelse av vedkommende regjeringsdepartement.

22.

Departementet kan under særlige omstendigheter gi en vannfalls- eller brukseier, som ikke er medeier i reguleringasanlegget tilladelse til å benytte driftsvann, som er innvunnet ved reguleringen mot en årlig godtgjørelse til reguleringasanleggets eier. Denne godtgjørelse skal i tilfelle av tvist fastsettes av departementet.

23.

Reguleringsanleggets eier underkaster sig de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende regjeringsde-

partement til kontroll med overholdelsen av de opstillede betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av reguleringasanleggets eier.

24.

Alle heftelser, som hviler på anlegget faller bort, når det i henhold til reguleringskonsesjonen går over til staten.

25.

Reguleringskonsesjonen skal tinglyses i de tinglag, hvor anlegget er beliggende. Et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget, for hvilke reguleringen kan medføre forpliktelser.

I forbindelse med ovennevnte betenkning av januar 1923 har vassdragsdirektøren opstillet utkast til manøvreringsreglement som hovedstyret slutter sig til.

Den påberopte av Vassdragsdirektøren avgitte betenkning er sålydende:

«Sevilla kraftanlegg søker om tilladelse til å regulere Sevalen 1,0 m. ved 0,6 m opdemning og 0,4 m. senkning regnet fra almindelig sommervannstand.

Sevalens nedbørsmølle er oppgitt å være 104 km.² og dens areal 14,7 km.². Ved den planlagte regulering innvinnes således et magasin på 14,7 mill. m³. Den regulerte vannføring er av ansøkeren beregnet til 0,865 m³/s., hvorav 0,6 m³/s. angis som økning, motsyarende ca. 80 el. HK. i det 14 m. høje fall som kraftanlegget utnytter.

Elvens samlede fall er 230 m. på en lengde av ca. 9 km. Efter det foreliggende er det tvilsomt om nogen vesentlig del av fallet kan utnyttes. Det opplyses at elvens sterkeste fall finnes ca. 5 km. ovenfor utløpet i Glommen. Man har her ca. 30 m. fall på en lengde av ca. 400 m. således at en utbygning på ca. 300 HK. vil kunne tenkes, jfr. bilag til overingeniør Braatens skrivelse av 27de november 1921.

Av utbyggede fall har man foruten an-

søkerens ennu to med fallhøide som tilsammen antydningsvis er satt til omkring 16 m.

Vassdragsdirektøren har intet vesentlig å bemerke til den beregnede økning av vannføringen. De nevnte vannføringer motsvarer i Sevilla kraftanlegg henholdsvis 160 natur HK. og 110 natur HK.

I de to øvrige fall vinnes altså vel så meget. Hertil kommer så økningen i Glommen, hvor vannføringen får en tilvekst som i Sevilla, dog blir den omkring 0,1 m.³ mindre nedenfor Vormen.

Dammen er foreslått bygget som kombinert jord- og stenkistedam. Man har ikke noget å bemerke til selve byggesystemet, når stenkistene overalt forsynes med tett bund. Hvorvidt den foreslattede avtetning for øvrig er tilstrekkelig, kan man ikke uttale seg om før man får nærmere kjennskap til grunnforholdene på damstedet.

Overløpet synes imidlertid å være for snaut dimensjonert.

Under forutsetning av at det blir anledning til å komme tilbake til disse spørsmål før arbeidet iverksettes skulde ikke ovenstående bemerkninger være til hinder for at saken nu kan optas til realitetsbehandling.

Saken er bilagt med forslag til reglement for manøvreringen gående i hovedsaken ut på at vannslipningen inntil nye anlegg i vassdraget blir utbygget — kan foregå etter Sevilla kraftanleggs behov. Sålenge andre vannfallseiere ikke er medeiere i anlegget skulde der ikke være noget å innvende herimot, dog må det iakttas at man ikke ved ujevn vannslipning bevirker skade ved iskjøiving o. l.

Jeg vedlegger et her utarbeidet utkast til reglement formet overensstemmende hermed.»

I anledning av spørsmålet om Sevalen kan antas i sin helhet undergitt privat eiendomsrett eller ei, jfr. reguleringsslovens § 3 punkt 2 c har man utbedt Landbruksdepartementets uttalelse, avgitt i skrivelse av 4de mai 1923, som hitsettes:

«I besvarelse av det ærende departements forespørrelse i skrivelse av 14de april 1923 angående eiendomsforholdene vedkommende innsjøen Sevalen i Tynset og Alvdal herred der skal man meddele følgende:

Sevalen ligger innen Tynset-forretningen i Høifjellscommisjonens 8de felt.

Av arkivkonsulent Tanks undersøkelser i feltet fremgår at skogen i traktene om Sevalen innen Tønset senest er utskiftet i 1790 og 1820. Under den sistnevnte deling inngikk alle de udelte strekninger i øst og nord for Sevalen samt derhos også endel områder vest-sydvest for samme.

Sønnenfor Sevalen nemlig innen Alvdal herred er skogen delt ved skylddelingskontrakter av 21de august—3dje september 1772, 16de juli 1787 og 7de juni 1788.

Efter dette er det utvilsomt, at den til Sevalen støtende grunn er privat eiendomsrett undergitt.

Vanskeligere blir det imidlertid å besvare spørsmålet om Sevalen — i sin helhet — kan antas å være privat. Løsningen av dette spørsmål vil avhenge av hvorvidt vannet kan ansees å være så stort, at det kommer inn under den for de større vann almindelig anerkjente rettsregel: «At de privates eiendomsrett kun omfatter de strandlinjen nærmestliggende dele av vannet, mens midtpartiene betraktes som offentlig eiendom.»

Det er imidlertid vanskelig for nærværende departement å uttale sig om hvor man skal sette grensen for de vann, som etter sin størrelse helt ut kan ansees undergitt privat eiendomsrett, da man her ikke har noen bestemt regel å holde sig til.

Til belysning av spørsmålet har man søkt rettledning i et par høiesterettsdommer nemlig:

Dommen angående Hitterdalsvann, hvor Høiesterett gikk ut fra at vannet, som er 14,63 km.² stort, ikke i sin helhet kunde være privat eiendomsrett undergitt (Rettstid. 1905 pag. 53).

I denne doms premisser uttaler førstvoterende blandt annet følgende:

«Jeg skal sluttelig nevne, at om enn Hitterdalsvannet ikke i og for sig kan siges å være noen stor innsjø, så må dog vannet

kunne regnes til de større i forhold til det store antall større og mindre sjøer og vann, som finnes i vårt land. Det er oplyst at lengden er 14 km. og bredden på en lengere strekning omtrent 1 km., så at vannets flateinnhold blir 14,6 km.²

I høiesterettsdom angående Veivann på Hardangervidden (Rettstid. 1918 II pag. 32) antok Høiesterett, at det ikke var av den størrelse — 4,49 km.² — at det av den grunn var undtatt fra å være strandeiernes eiendomsrett undergitt i sin helhet.

Til ytterligere belysning av spørsmålets stilling skal anføres, at det offentlige i Høifjellskommisjonens grenseopgangforretning vedkommende 2net felt med 2net og 3dje tillegg har hevdet at vann som Ustavatten med Sletfjorden.. 16,6 km.² stort Halnevatten 12,0 » » Store Heieren 6,5 » » Strykenvatten.. 4,7 » » Langesjø 10,9 » » Bjørnæsfjord 17,9 » » er så store, at de ikke i sin helhet kan være privat eiendomsrett undergitt.

Noen avgjørelse angående eiendomsretten til disse vann er ennå ikke truffet av Høifjellskommisjonen.

Ved bedømmelsen av eiendomsretten til vann og innsjøer må man foruten til areal også ta fornødent hensyn til vannets form og beliggenhet, samt hvorvidt der av almenheten har vært utsøvet noen sådan rådighet, som ikke er vel forenlig med at vannet i sin helhet skulde være privat eiendomsrett undergitt.

Sevalen er ca. 10 km. langt med en største bredde på ca. 2 km. og er 14,7 km.² stort og er beliggende stort sett i en setertrakt.

I betraktnsing av vannets størrelse og beliggenhet må departementet overensstemmende med høiesterettsdom vedkommende Hitterdalsvannet samt overensstemmende med det standpunkt som det offentlige innitar i disse spørsmål anta, at de private grunneieres eiendomsrett ikke omfatter hele Sevalen.»

Departementet skal bemerke:

Sevilla kraftanlegg, som er et av gårdbrukere dannet andelslag, søker i elektrisi-

tetsforsyningsøiemed om tillatelse til å iverksette en regulering av Sevalen i Tynset og Alvdal herredet ved 0,6 m. opdemning og 0,4 m. senkning.

Reguleringen angis av ansøkeren å ville gi et tilskudd i vannføringen på 0,6 m.³/sek., motsvarende en krafttilvekst av ca. 80 el. HK. i det 14 m. høie fall i Sevilla som kraftanlegget utnytter.

Departementet finner med hovedstyret og Landbruksdepartementet på grunnlag av de foreliggende opplysninger om vannets størrelse og beliggenhet å kunne gå ut fra at Sevalen ikke i sin helhet er undergitt privat eiendomsrett, hvorfor andragendet må bli å behandle etter reguleringsloven, jfr. dens § 3 punkt 2 c.

Man antar med hovedstyret at den skade og ulykke som vil bevirkes ved heromhandlede reguleringsforetagende utvilsomt vil være av mindre betydning sammenlignet med fordelene derved.

Ifølge andragendet er eierne av de nedenforliggende bruk i Sevilla tilspurt om de ønsker å ta del i foretagendet (jfr. lovens § 5 litra g samt § 9) utenat herpå er innløpet svar.

Departementet vil således med hovedstyret anbefale at der meddeles ansøkeren reguleringskonsesjon i det vesentlige overensstemmende med den fremlagte plan.

I bygningsteknisk henseende har vassdragsdirektøren intet vesentlig hatt å bemerke til de i planen skjematiske viste anordninger.

Andragendet har været bekjentgjort på anordnet måte.

Man forutsetter at departementet i tilfelle vil være bemyndiget til å tillate mindre vesentlige endringer i planen.

Tillatelsen vil man anbefale tilknyttet vilkår overensstemmende med det av hovedstyret avgitte forslag, som på foranledning er vedtatt av ansøkeren.

Der foreslås, som det vil ses, en konseksjonstid av 50 år, hvorefter reguleringsanlegget skal tilfalle det offentlige uten vederlag. Der er dessuten forbeholdt innløsningsrett for staten etter 35 års forløp fra konseksjonens meddelelse.

De årlige avgifter til stat og kommuner er satt til henholdsvis kr. 0,50 og kr. 0,50. I henhold til reguleringslovens § 13 er betinget en godt gjørelse en gang for alle av kr. 1,00 pr. innvunnen nat. HK. — Sevilla kraftanlegg har imidlertid under 21de november 1923 andratt om at de opstilte avgifter reduseres til det minst mulige, idet det har anført følgende:

«Betingelserne i sin almindelighet vedtages, men tør man henstille til det ærede departement at de i utkastet anførte avgifter blir redusert til det mindst mulige helst til minimum i henhold til reguleringsloven av 14de december 1917 § 11 punkt I.

Det maa erindres at vort lille lysverk blev bygget i dyrtiden, saa det blev uforholdsmæssig dyrt, og saaledes maa abonnenterne betale den høie lysavgift med kr. 50,00 pr. 100 watt for at klare utgifterne. Skal det nu hertil komme de i utkastet aarlige avgifter, saa blir man henvist til yderligere at forhøie avgiften for lysabonnenterne.

Som De har seet i vore indberetninger, saa har vort kraftanlegg en gjeld paa over kr. 300 000,00 og saaledes vil man forstaa, hvor vanskelig det er at klare de løpende utgifter.

I henhold til Deres skrivelse av 10de august d. a. til ordføreren i Tynset, saa blir det en av de første dage sendt ansøkning om statsstøtte fra Sevilla kraftanlegg.

Jeg tør saaledes be Dem om, at De gjør hvad De kan for at faa redusert de i utkastet anførte avgifter.»

I anledning herav har hovedstyret på foranledning under 16de januar 1924 avgitt sådan uttalelse:

«Da Sevilla kraftanlegg utnytter et fall på 14 m. og økningen i vannføringen er beregnet til 0,6 m.³/sek. skulde kraftøkningen bli 112 natur HK. og de årlige avgifter til stat og kommuner henholdsvis kr. 56,00 og kr. 56,00, tilsammen kr. 112,00. Beløpet er således i og for sig ubetydelig.

Hovedstyret finner dog efter de oplysninger som nu foreligger å burde anbefale at man for en tid fremover går med på nedsettelse til lovens minimumssatser. De foreslåes

å gjelde til utgangen av 1933, altså 10 år fra nu av.»

Departementet vil i tilslutning hertil anbefale bestemt at de årlige avgifter for Sevilla kraftanleggs vedkommende inntil utgangen av 1933 reduseres til lovens minimumssatser henholdsvis kr. 0,10 og kr. 0,10.

I utkastets post 14 er inntatt bestemmelse om plikt for konsesjonæren til å erstatte vedkommende fattigkommune dens utgifter til fattigunderstøttelse av de ved anlegget ansatte arbeidere og deres familier.

Under henvisning til post 17 skal man bemerket at det av hovedstyret utarbeidede forslag til slipningsreglement har været forelagt ansøkeren.

Dette forslags post 2 gikk bl. a. ut på at vannslipningen kunde foregå etter Sevilla kraftanleggs behov inntil andre vannfalls-eiere blir medeiere i anlegget, idet der i vintertiden ikke ved ujevn vannslipning må bevirkes skade ved iskjøving o. lign. I anledning av denne bestemmelse har ansøkeren opplyst at der også før reguleringen har forekommet iskjøving i Sevilla under streng kulde, hvorfor ansøkeren andrar om at bestemmelsen endres derhen, at der ved vannslipningen ikke må bevirkes iskjøving o. lign. ut over det som er forekommert før reguleringen.

Departementet har etter innhentet uttalelse fra hovedstyret endret reglementsutkastet overensstemmende hermed, hvorefter utkastet er sålydende:

1.

Høieste reguleringsgrense kote 707,2 m. o. h.
Laveste » 706,2 —

Reguleringshøide 1,0 m.

Reguleringsgrensene skal betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

2.

Det skal ved manøvreringen has for øie at vassdragets naturlige flomvannføring ikke forøkes. Heller ikke må dets naturlige lavvannføring forminskes til skade for andres rettigheter.

Forøvrig kan — inntil andre vannfalls-eiere blir medeiere i anlegget — vannslipningen foregå etter Sevilla kraftanleggs behov, idet der i vintertiden ikke ved ujevn yannslipning må bevirkes skade ved iskjøring o. lign. utover det som er forekommel for reguleringen.

3.

Til å forestå manøvreringen antas en norsk statsborger som godtas av vedkommende regjeringsdepartement. Dette bestemmer hvor damvokteren skal bo og likeså om han skal ha telefon i sin bolig.

4.

Det skal påses at flomløpene ikke hindres av is eller lignende samt at dammen til enhver tid er i god stand. Der føres protokoll over dammens manøvrering og avleste vannstande samt observeres og noteres om det forlanges regnmengder, temperatur m. v. Av protokollen sendes ved hver måneds utgang avskrift til vassdragsdirektøren.

5.

Mulig tvist om dette reglements forståelse blir å avgjøre av vedkommende regjeringsdepartement.

6.

Forandringer i dette reglement kan alene foretas av Kongen efter at de interesserte har hatt anledning til å uttale sig.

Departementet anbefaler reglement utferdiget overensstemmende med dette utkast som gjeldende inntil videre.

I reguleringsbetingelsenes post 20 er kraftavståelsen til kommuner satt til 10 pct. med adgang til revisjon etter 30 års forløp. Derimot har man med hovedstyret ikke funnet grunn til å foreslå betinget kraftavståelse til staten.

For overholdelsen av de opstilte betingelser samt for oppfylldelsen av de forpliktelser som ved anlegget eller dets drift pådras likeoverfor andre er foreslått stillet sikkerhet for et beløp av kr. 5 000,00, jfr. post 21.

Man tillater sig således å

- innstille:
1. Det tillates i medhold av lov av 14de desember 1917 om vassdragsreguleringer Sevilla kraftanlegg å foreta en regulering av Sevalen i det vesentlige overensstemmende med en fremlagt plan og på vilkår overensstemmende med det i Arbeidsdepartementets foredrag av 4de april 1924 inntatte utkast.
 2. De i nevnte utkasts post 3 opstilte årlige avgifter til stat og kommuner reduseres for Sevilla kraftanleggs vedkommende til henholdsvis kr. 0,10 og kr. 0,10 i tiden inntil utgangen av 1933.
 3. Der fastsettes som gjeldende inntil videre reglement for manøvrering av reguleringsdammen overensstemmende med det i Arbeidsdepartementets nevnte foredrag inntatte utkast.

7. A/S Funnefoss Træsliperi.

(Leie av det Sør-Odal kommune tilhørende Funnefos Træsliperi med tilliggende vannrettigheter).

Kgl. resol. av 4de april 1924.

Under 23de januar 1919 inngav et under dannelses værende selskap, A/S Funnefoss Træsliperi andragende om den fornødne konvensjon til leie av det Sør-Odal kommune tilhørende Funnefoss Træsliperi med tilliggende vannrettigheter i Nes herred for et tidsrum av 5 år.

I anledning av andragendet inngav formannen i den av Sør-Odal kommune i anledning av kommunens erhvervelse av træsliperiet nedsatte komité under s. d. følgende redegjørelse:

«Undertegnede er formand i den komité som Søndre Odalens kommune har nedsat til indkjøp av Funnefoss træsliperi med vandfaldsrettigheter i Nes og til videre administration av denne affære.

Kommunen kjøpte sliperiet med vandfald av Haneborgs bo i 1918 for en kjøpesum stor kr. 1 850 000,00 for derigjennem at sikre sig en kraftkilde til kommunens behov og til

eventuell levering av kraft i de omliggende distrikter. Faldet er paa ca. 16 000 HP, hvorav kommunen har erhvervet den ene side, hvorav igjen er utbygget ca. 3000 HP. Der er to sliperier paa eiendommen, et ældre og et nyt. Ved salget forbeholdt sælgeren sig bruken av det nye indtil 1ste juli d. a. Det ældre skal kommunen drive som lys og kraftkilde med ca. 800 HP. Under de nuværende forhold har det ikke laaet sig gjøre for kommunen at faa realisert nye planer med hensyn til kraftens utnyttelse, men det har fremstillet sig som en nødvendighet indtil videre at laa forholdet være som det er og øke mest mulig at nyttiggjøre sig eiendommene saaledes som de nu ligger.

I løpet av den sidste tid har derfor komiteen arbeidet med at faa istand det fordelagtigst mulige arrangement m. h. t. driften av det nye sliperi fra 1ste juli d. a. at regne. Der har været drevet forhandlinger paa forskjellige hold, men det har vist sig vanskelig at komme til en tilfredsstillende ordning, da fagmænd i branchen finder konjunkturerne saa usikre, at de nødig indlater sig paa nye lignende foretagender under de nuværende høje tømmerpriser. Paa et hold har man hat tilbud om at drive sliperiet saaledes at kommunen og vedkommende skulde dele den mulige gevinst, idet vedkommende skulde legge ut den nødvendige driftskapital. Komiteen fandt imidlertid dette for resikabelt for kommunen og har derfor gjennem mig idag sluttelig gjort kontrakt med herrerne Andreas Breeke, konsul Fr. Heffermehl og direktør Peter Krag angaaende leie av sliperiet paa 5 år. Under forhandlingene har man ikke været opmerksom paa, at der maatte søkes koncession paa en saadan leiekontrakt. Da leierne idag kom til kundskap herom vilde de ikke ved kontraktens avslutning binde sig, medmindre koncession blev meddelt inden 1ste februar d. a.

Jeg er bekjent med at ansøkning idag er indlevert til det ørrede departement og jeg tillater mig indtrængende at anmode om, at koncessionen vil bli meddelt.

Den foreliggende kontrakt anser jeg meget fordelagtig for Odalens kommune, som derigjennem sikrer sig en betydelig leieavgift

for de nærmeste 5 år. Ved utløpet av denne frist vil forhaabentlig forholdene ligge bedre an end nu, saa at kommunen da vil ha anledning til at faa realisert større planer med hensyn til kraftens utnyttelse til bedste for distrikterne.

Skulde derimot kommunen gaa glip av den foreliggende kontrakt vil dette sandsynligvis bety et stort økonomisk tap for kommunen. Man vil da sikkert ikke kunne paa-regne at faa sliperiet bortleiet for iaar. Som godt kjendt med tømmerforholdene i distriktet vet jeg nemlig, at det allerede er i sidste liten for den der vil sikre sig tømmer til inde-værrende aars drift for et saavidt stort foretagende.

Jeg haaber, at det heller ikke vil bli tale om i dette tilfælde at paalægge koncessions-søkerne nogen avgift til staten eller andre generende vilkaar, da de i saa fald visselig heller ikke vil vedstaa kontrakten.»

Efter å ha innhentet en erklæring fra Vassdragskommisjonen datert 1ste februar 1919, meddelte departementet under s. d. selskapet at man vilde kunne anbefale konse-sjon i henhold til erhvervslovens kap. IV, idet man vedla et utkast til eventuelle betingelser. Dette utkast blev i skrivelse fra ansøkerne, datert 10de februar s. å., vedtatt under for-utsetning av at der tillotes truffet en ordning, hvorefter Sør-Odal kommune stiller sig i konsesjonærers sted forsåvidt angikk den i de opstilte konsesjonsvilkår omhandlede for-pliktelser til å avgj 10 pet. av den leide kraft til kommuner. Departementet meddelte un-den 6te mars s. å. selskapet at man intet hadde å innynde mot den således forutsatte ordning med utleieren.

Med skrivelse fra advokat Ø. Thommessen av 8de august 1923 har man mottatt et nytt andragende om tillatelse for A/S Funnefoss Træsliperi til å leie omhandlede tresliperi med vannrettigheter for et tidsrum av 5 år fra 1ste juli 1924.

Andragendet er sålydende:

«Undertegnede tillater sig at oversende gjenpart av kontrakt mellem A/S Funnefoss Træsliperi og Sør-Odal kommune av 14de juni d. a. og andrager paa vegne av Aktieselska-

pet Funnefos Træsliperi om koncession paa leien. Det er ikke endelig faststilt hvilket av de to selskapene som skal ha kontrakten. Da det kun gjelder en fornyelse paa 5 aar fra 1ste juli 1924 av det mellom samme parter i 1919 etablerede leieforhold, er det formentlig tilstrækkelig at henvise til de dokumenter som blev indsendt med det forrige koncessionsandragende datert 23de januar 1919, ved qui daterende mottatt 13. februar 1923. Aktieselskapet Funnefos Træsliperi, paa hvis vegne leiekontrakten nu som dengang er indgaat, har sitt forretningskontor og sæte i Christiania. Forøvrig henvises til vedlagte erklæring fra selskapets styre (bilag 3 hermed).

Som bilag følger:

1. Bekræftet gjenpart av kontrakt av 14de juni 1923.
2. Utskrift av Sør-Odal herredsstyres forhandlinger i møte den 9de juli 1923.
3. Erklæring fra styret i Aktieselskapet Funnefos Træsliperi av 2den august 1923.

De i andragendet påberopte bilag tillater man sig å vedlegge.

Nes herredsstyre har på foranledning i møte 14de november 1923 anbefalt andragendet, idet det går ut fra at der i koncessjonsbetingelsene inntas bestemmelser som sikrer de nuværende arbeidere og formenn sine stillinger ved bedriften. Herredsstyret uttalte nøyaktig det samme i 1919 i anledning av det dengang foreliggende konsessjonsandragende.

Fylkesmannen i Akershus samt overingeniøren for fylkets elektrisitetsforsyning har henholdsvis under 4de desember og 29de november 1923 gitt andragendet sin anbefaling.

Hovedstyret for Vassdraget og Elektrisitetsvesenet har i en på foranledning avgitt uttalelse av 26de februar 1924 bl. a. anført følgende:

«Advokat Ø. Thommessen har paa vegne av A/S Funnefos Tresliperi søkt om tillatelse til å leie tresliperiet med vannkraft av Sør-Odal kommune. Andragendet gjelder fornyelse paa 5 år fra 1ste juli 1924 å regne av det mellom selskapet og nevnte kommune i 1919

establerte leieforhold. Den nye kontrakt er overensstemmende med den gamle bare med den forandring at leien nu er satt til kr. 85 000,00 pr. år mot før kr. 70 000,00.

Der vedligger erklæring fra selskapets styre om at dets medlemmer er norske statsborgere og at der ikke foreligger nogen avtale siktende til å overdekke det virkelige forhold med hensyn til selskapets bestyrelse. Aktiekapitalen utgjør kr. 50 000,00 fullt innbetal og samtlige aktier tilhørende norske statsborgere. Der foreligger ikke nogen avtale siktende til å overdekke det virkelige forhold med hensyn til eiendomsretten til grunnkapitalen.

Sør-Odal herredsstyre har enstemmig godkjent kontrakten.

Ifølge den mellom partene oprettede kontrakt skal A/S Funnefoss Tresliperi leie det Sør-Odal kommune tilhørende «Funnefoss nye tresliperi» (Nyland) i Nes herred med det til denne bedrift til enhver tid fornødne driftsvann. Man antar at andragendet som følge herav må behandles etter erhvervslovens § 5. Efter denne paragraf kan der når ikke allmene hensyn taler derimot meddeles koncession på bruksrett til vannfall som tilhører en norsk kommune til bl. a. selskaper som har helt norsk styre med sete i Norge.

Man vil anbefale at den ønskede konsesjon meddeles.

Med hensyn til de nærmere betingelser for tillatelsen bemerkes:

Departementets utkast av februar 1919 til betingelser forutsetter bl. a. at der til de kommuner som Kongen bestemmer erlegges en årlig avgift av kr. 800,00. Den motsvarte kr. 0,50 pr. HK, idet tresliperiet etter det foreliggende var utstyrt med maskiner for 1600 à 1700 HK. (Efter det senest foreliggende er maskininstallasjonen på 1800 turbin HK.) Derimot var der ikke opstillet noget krav om avgift til staten. Efter erhvervslovens § 5 p. 2 er man imidlertid formentlig forpliktet til å betinge at der til staten skal erlegges en årlig avgift av ikke under 10 øre pr. naturhestekraft. Man antar derfor at der må optas en betingelse herom. Avgiften foreslåes satt til kr. 250,00 pr. år.

Forøvrig vil man anbefale at tillatelsen

meddeles i det vesentlige på de i departementets utkast av februar 1919 opstillede betingelser uten forsåvidt at konsesjonstiden overensstemmende med den nye kontrakt endres til 1ste juli 1929. Hovedstyret underrettet i skrivelse av 23de januar sistleden advokat Ø. Thommesen herom samt vedla utkast til betingelser opstillet overensstemmende med det som er anført ovenfor. Man ønsket oplyst om selskapet måtte ha noget å bemerke til disse og bad i benektende fall om at utkastet måtte bli tilbakesendt med påtegning om vedtagelse. — Hovedstyret meddelte samtidig at det intet vilde ha å innvende mot en ordning hvorefter Sør-Odal stillet sig i konsesjonærens sted forsåvidt angår den i betingelsenes post 9 omhandlede forpliktelse til å leve kraft, idet man gikk ut fra at eventuelt arrangement i så henseende ble ordnet direkte mellom konsesjonæren og Sør-Odal kommune og at vedtagelsen fra sistnevntes side i så fall besørgettes innsendt direkte hertil.

Advokat Thommessen har i skrivelse av 22de ds. tilbakesendt utkastet til konsesjonsletingelser påtegnet vedtagelse fra A/S Funnefoss Tresliperi samt med erklæring fra Sør-Odal kommunale elektrisitetsverk, som stiller sig i konsesjonærens sted forsåvidt angår den i betingelsenes post 9 omhandlede forpliktelse.»

Hovedstyrets forslag til konsesjonsbetingelser er sålydende:

1.

Tillatelsen gjelder inntil 1ste juli 1929.

2.

Selskapets styre, som skal ha sitt sete her i riket, skal utelukkende bestå av norske statsborgere.

Selskapets aktier skal lyde på navn og skal til enhver tid befinne sig på norske hender.

3.

Leien kan ikke overdrages videre uten samtykke fra vedkommende regjeringsdepartement.

Handler selskapet herimot, skal det for hver gang erlegge en konvensjonalbot av inn-

til kr. 1 000,00 etter vedkommende departements nærmere bestemmelse.

4.

Kraften kan ikke uten ny tillatelse brukes til annet enn det i andragendet angivne formål.

5.

Selskapet skal ved bedriften såvidt mulig kun benytte funksjonærer og arbeidere, som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett.

Vedkommende regjeringsdepartement kan tilstede undtagelser fra denne regel, når spesiell fagkunnskap eller øvelse eller lignende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig.

For hver dag, som en person i strid med foranstående bestemmelser er i selskapets tjeneste, erlegges til statskassen en løpende mulkt, stor kr. 50,00.

6.

Selskapet forplikter sig til ved bedriften å anvende norsk materiell, forsåvidt sådant her kan erholdes til like god beskaffenhet, tilstrekkelig hurtig og til en pris, som ikke med mere enn 10 — ti — prosent overstiger den pris, hvortil materiell kan erholdes fra utlandet. Tvist angående forståelse av foranstående bestemmelse avgjøres av vedkommende regjeringsdepartement.

Vedkommende regjeringsdepartement kan tilstede undtagelse fra regelen om anvendelse av norsk materiell, når særegne hensyn gjør det påkrevet.

For overtredelse av den i nærværende post omhandlede bestemmelse erlegger selskapet for hver gang etter avgjørelse av departementet en tvangsmulkt av inntil 15 — femten — prosent av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

7.

Nye forsikringer tegnes såvidt mulig i norske selskaper, hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

8.

Der erlegges følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 250,00.

Til de kommuner som Kongen bestemmer kr. 800,00.

Avgiftene erlegges efterskuddsvis innen hvert års 31te januar, hvorefter svares 6 prosent årlig rente.

9.

Der skal avgis inntil 10 prosent av den leide kraft til de kommuner derunder også fylkeskommuner som Kongen bestemmer,

Kraften leveres etter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene med tillegg av 20 prosent. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellom vedkommende departement og konsesjonæren eller i mangel av overenskomst ved skjønn.

Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout må ikke skje uten departementets samtykke.

Konsesjonæren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas.

10.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedetfor penger som vederlag for arbeide eller pålegges nogen forpliktelse med lensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøy og andre arbeidsmaterialer). Verktøy og andre arbeidsredskaper, som utleveres arbeiderne til benytelse, kan bare kreves erstattet, når de bortkastes eller ødelegges, og da bare med deres virkelige verdi beregnet etter hvad de har kostet konsesjonæren med rimelig fradrag for slitasje. Hvis konsesjonæren holder handelsbod for sine arbeidere, skal nettooverskuddet etter revidert årsregnskap anvendes til almennyttig øiemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes etter samråd med et av arbeiderne opnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende regjeringsdepartement til avgjørelse.

11.

Selskapet er forpliktet til å rette sig etter de bestemmelser som gis av vedkommende departement til motarbeidelse av drukkenskap og smughandel med berusende drikke blandt den til anlegget knyttede befolkning.

12.

Konsesjonæren må ikke uten samtykke fra vedkommende regjeringsdepartement inngå i nogen overenskomst til kunstig forhøielse av prisene her i riket på de produkter, som frembringes ved energien.

13.

Konsesjonæren har å underkaste sig de bestemmelser som til kontroll med foranstående betingelser overholdelse måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement.

De eventuelle utgifter med kontrollen bæres av konsesjonæren etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

14.

Overtredelse av foranstående §§ 2 og 12 medfører i gjentagelsestilfelle tap av konseksjonen hvis ikke forholdet er bragt i orden etter regelen i lov av 14de desember 1917 §§ 31 og 32.

15.

Konseksjonen blir å tinglyse for konsesjonærens regning.

Departementet vil i henhold til de foreliggende oplysninger og erklæringer med hovedstyret anbefale at der i medhold av lov av 14de desember 1917 om erhvervelse av vannfall, bergverk og annen fast eiendom, dens § 5 meddeles A/S Funnefos Træsliperi konseksjon til leie av det Sør-Odal kommune tilhørende Funnefos Træsliperi i Nes herred med tilliggende vannrettigheter.

Da der ikke er meddelt kgl. tillatelse for den forløpne leietid vil man anbefale at tillatelsen blir gjeldende fra 1ste juli 1919. Avgift til staten blir dog først å beregne fra 1ste juli 1924.

Tillatelsen vil man forøvrig anbefale tilknyttet vilkår overensstemmende med hovedstyrets forslag, som er vedtatt av ansøkeren, idet samtidig Sør-Odal kommune har avgitt erkjering om overtakelse av den i post 9 omhandlede forpliktelse til å avgj kraft.

Utkastet til betingelser er i det hele overensstemmende med de i lovens § 5 angitte grunnregler for konseksjon på bruksrett til vannfall tilhørende norske kommuner.

I henhold til det anførte tillater man sig således å

innstille :

Det tillates i medhold av lov av 14de desember 1917 § 5 A/S Funnefos Træsliperi å leie det Sør-Odal kommune tilhørende Funnefos Træsliperi med tilliggende vannfallsrettigheter for et tidsrum av 10 år fra 1ste juli 1919 på betingelser overensstemmende med det i Arbeidsdepartementets foredrag av 4de april 1924 fremlagte forslag.

8. A/S Østre Gausdals elektrisitetsverk og Jøra—Gausa fellesfløtningsforening.

(Regulering av Hornsjøen).

Kgl. resol. av 25de april 1924.

Med påtegningsskrivelse fra Landbruksdepartementet av 18de august 1922 mottok man et andragende fra A/S Østre Gausdals Elektrisitetsverk og Vestre Gausdals kommunale elektrisitetsverk om tillatelse til å regulere Hornsjøen i Roppavassdraget 2,5 m.

Efterat saken på foranledning av Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet var oversendt fylkesmannen i Opland til innhentelse av supplerende oplysninger, inngav A/S Østre Gausdals Elektrisitetsverk og Jøra—Gausa fellesfløtningsforening i fellesskap et nytt andragende datert 19de mai 1923, der skulde tre istedet for det førstnevnte andragende.

Det nye andragende, der gjelder samme reguleringshøide som oprindelig omsøkt, nemlig 2,5 m., er sålydende:

«A/S Østre Gausdals elektrisitetsverk og Jøra—Gausa fellesfløtningsforening tillater sig å andra om tilladelse til å gjennemføre en 2,5 m. regulering av Hornsjøen i Roppavassdraget i Vestre Gausdal, Opland fylke, og skal som begrundelse for andragendet anføre følgende:

Hensikten med reguleringen er for det første å skaffe driftsvann for Østre Gausdals elektrisitetsverk, som ligger ved Holsfossen i Jøra litt nedenfor grensen mellom Østre og Vestre Gausdal. Dette anlegg, hvis eiere i

formen er et privat aktieselskap forsyner over halvdelen av herredets innbyggere med elektrisk kraft. Den utbyggede fallhøide er 18,5 m. og der er installert turbinmaskineri på 350 hk., men man har for tiden årgangsvann kun til knappe 200 hk. Ved regulering av Hornsjøen og den allerede gjennemførte regulering av Bennsjøen i Østre Gausdal vil man ha tilstrekkelig vann til å kunne utnytte det installerte maskineri fullt ut, og dette vil være av stor betydning for verket, hvis det skal kunne utfylle sin oppgave å skaffe bygdens innvånere elektrisk kraft til billig pris. Det bemerkes at Østre Gausdal innen sine grenser ikke har noen større kraftkilde som egner sig til kraftforsyning for herredet.

For det annet er hensikten med reguleringen å skaffe brøtningsvann for tømmerfløtningen i Jøra og Gausa. Det bemerkes at der i Roppavassdraget ikke forekommer noen tømmerfløtning. Fløtningen i Jøra og Gausa tar sin begynnelse oppe i Svatsum i Vestre Gausdal og krever både meget vann og lang tid, og da vannføringen i flomperioden ofte meget snart synker under den vannmengde som er nødvendig for tømmerets fremdrift, blir fløtningen i nedre del av vassdraget ofte både kostbar og langvarig, og det hender ikke sjeldent at større tømmerpartier blir liggende over.

For å tilgodese begge de i reguleringen interesserte parter er der i vinterens løp drevet underhandlinger, som har ført til den overenskomst som vedlegges i avskrift. Fløtningen er derved sikret betydelige vannmengder fra Hornsjøen (og Bennsjøen), og disse vannmengder vil i høi grad bedre fløtningen, hvad der er av stor økonomisk betydning for begge Gausdalsherreder.

For det tredje er en regulering av Hornsjøen en absolut nødvendighet for utbygning av Roppa, hvis fall for en vesentlig del eies av Vestre Gausdals kommune. Vannføringen i Roppa uten regulering kan gå helt ned i 50 l/sek. Med 2,5 m. reguleringshøide i Hornsjøen motsvarende 6,8 mill. m³ magasin og med et utjevningsmagasin i Ropptjernene på 0,5 mill. m³ skulde man ved kraftanleggets inntak påregne en minste vannføring av 570 l/sek. (etter overingeniørkontorets regu-

leringskurver for Roppa) og med Hornsjøens magasin alene antagelig ca. 500 l/sek. Man øker altså minstevannføringen med ca. 450 l/sek. motsvarende en kraft forsøkelse av 1400 hk. i det 312 m. høie fall som er prosjektert utbygget i Roppa.

Vestre Gausdal leier for tiden 200 hk. fra et privat verk i Ognsjøbekken i Svatsum, som dessuten ved et annet verk i Ognsjøbekken forsyner de nærmeste kredser med elektrisk kraft, men på grunn av vannmangel har kraftleveransen vært innskrenket, så kommunen til sine tider har hatt stort avbrekk i sin elektrisitetsforsyning. Det vil derfor kun være et tidsspørsmål når kommunen bestemmer sig for å gå til utbygning av Roppa, og antagelig vil utbygningen være fremmet innen leiekontrakten med Svatsum utløper i 1930.

Imidlertid vil det sees av overenskomsten at denne bare gjelder inntil Vestre Gausdals kommune foretar utbygningen, idet nytt reguleringsreglement da blir å fastsette, mens reguleringsutgiftene inntil da blir kommunen uvedkommende, men etter dette tidspunkt overtas forholdsvis etter gjeldende lov-givning. Kfr. lov av 14de desember 1917 om vassdrags-reguleringer, § 8, pkt. 5 og 7. Reglene i nevnte lov forutsettes også å bli gjort gjeldende overfor de øvrige fall-eiere, som ikke deltar i reguleringen, se nedenfor.

Foruten forannevnte fall er der 3 private bruk i vassdraget, nemlig et møllebruk og sag tilhørende gårdbruker Nils Kalstad med ca. 3 m. utnyttet fallhøide, Gausa kraft-anlegg med 5,5 m. brutto fallhøide tilhørende Granheim Sanatorium og Follebu bruk med bruttofallhøide 8,5 m. tilhørende Erling Bjørnson.

Av disse har Nils Kalstad vedtatt overenskomsten med forbehold om å uttre, der-som hans møllebruk senere blir nedlagt. De 2 øvrige brukseieres andel (etter overenskomsten) har Østre Gausdals elektrisitetsverk påtatt sig å forskuttere inntil videre, da disse hitinntil ikke har villet vedta sine andele etter overenskomstens fordeling.

Hva skadeen ved reguleringen angår, kan det med tryghet sies at jord og skog av noen verdi ikke blir berørt. Det omliggende

terrenget holder nogså sterkt mot vannet så en 2,1 m. opdemning (0,4 m. senkning) ingen nevneverdig skade vil gjøre. Erindres bør det også at Hornsjøen ligger 842 m. o. h.

Rettighets-haverne ved Hornsjøen er foruten staten: Bull Aakran, Nordstrand, Martin Kraabøl og Olav Olstad som har fiske-rettet i Hornsjøen, samt Olav Solberg, Hans Solseth og Simen Teigum som har seterløkker ned til sjøen. Av setereiernes løkker blir tilsammen neppe 10 mål berørt av reguleringen.

Man har innhentet de private rettighets-haveres samtykke til å la deres erstatnings-krav bedømmes og avgjøres med bindende virkning av en privat opnevnt takstkomité.

Gjennem Skogforvalteren i Sør-Gudbrandsdal har man fått tilladelse til å erholde 15 tylvter tømmer i statsalmennning samt tilladelse til å erholde fornøden grunn til dam ved Hornsjøoset. Det var da meningen alle-rede forrige år å oppføre en prøvisorisk lafteverksdam som skulle tjene som fangdam og midlertidig reguleringsdam under bygningen av den endelige dam. Man har imidlertid bestemt sig for allerede med en gang å bygge den permanente dam i overensstemmelse med overingeniørens vedlagte tegning nr. 572 med de mulige forandringer som byggegrunn og fundamentéringsmåte måtte nødvendiggjøre. Tilsynet med arbeidets utførelse vil bli fore-stått av overingeniørkontoret for fylkets elektrisitetsforsyning.

Den i overenskomsten nevnte regulering av Bennsjøen er så ubetydelig (2,7 mill. m³ magasin og 2,25 m. reguleringshøide) at den ikke godt kan antas å komme inn under reguleringsloven, likesom reguleringens øvrige forhold også er av den art at de ikke betinger konsesjon. Arbeidet blev på det nærmeste fullført ifor høst med samtykke av alle rettighets-havere.

Vi tillater oss under henvisning til foranstående og vedlagte bilag å ansøke om tilladelse til å gjennemføre reguleringen.

Det er hensikten å begynne arbeidet midtsommers i år. Da dette har stor betydning for anleggets hurtige fremme og for den herskende arbeidsløs-

het tør vi anholde om at behandlingen mest mulig påskynnes.

Nærværende andragende bes ombyttet med det tidligere pr. 11te juli 1922 innsendte.»

Det med andragendet fulgte bilag vedlegges.

Andragendet har foranlediget følgende distriktsuttalelser:

Østre og Vestre Gausdals herredsstyrer har i møter henholdsvis 2nen og 1ste juni 1923 anbefalt andragendets innvilgelse.

Overingeniøren for Opland fylkes elektrisitetsforsyning har under 9de juni s. å. anført at han anser reguleringen av stor betydning for fløtningen og de interesserte bruk og blandt disse da særlig Østre Gausdals elektrisitetsverk som i de senere år har lidt meget under vannmangel og derav følgende rasjonering og dårlig spennin, mens det har ledningsnett og ferdig installert maskineri for en betydelig større kraftmengde enn det uten reguleringen har vann til. I forbindelse med at flom og tømmerdrift i år har revet bort en veibro i Vestre Gausdal kan det også nevnes at fløtningen ved hjelp av den planlagte regulering vil kunne få noget mere herredømme over tømmerdriften enn før.

Under henvisning hertil anbefaler overingeniøren andragendet innvilget på lempeligste vilkår, idet han derhos bemerker at da det er meningen å øke arbидet fremmet i løpet av sommeren og høsten, vil det være av stor betydning at sakens behandling påskynnes mest mulig.

Fylkesmannen har under 18de juni 1923 likeledes ledsaget andragendet med sin anbefaling.

Saken har vært behandlet av Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet, av hvis erklæring, datert 7de januar 1924, man tillater sig å hørette:

«A/S Østre Gausdals elektrisitetsverk og Vestre Gausdals kommunale elektrisitetsverk søker i juli 1922 om tillatelse til å regulere

Hornsjøen i Roppa, Vestre Gausdal, 2,5 m. ved 2,1 m. opdemning og 0,4 m. senkning.

Da det med andragendet innsendte materiale ikke var tilstrekkelig, anmodet man fylkesmannen om å foranledige innsendt supplerende opplysninger.

Med fylkesmannens svar innløp et nytt andragende fra A/S Østre Gausdals elektrisitetsverk og Jøra-Gausa fellesfløtningsforening om tillatelse til å foreta ovennevnte regulering. Andragendet som er datert 19de mai 1923 er bedt ombyttet med det oprindelige.

Hensikten med reguleringen er å skaffe driftsvann for brukene og brøtningsvann for tømmerfløtningen i Jøra og Gausa.

Magasinet som er oppgit til 6,8 mill. m³ regnes å ville øke minstevannføringen fra 0,05 m³/sek. til 0,5 m³/sek. Kraftinnvinningen i de nedenforliggende fall skulde etter det foreliggende stille sig således:

	Fall m. Kraftinnv. natur HK.	
Vestre Gausdals kom.fall i Roppa	312	1872
A/S Østre Gausdals el.verk i		
Holsfossen	18,5	111
Kalstad mølle	3	18
Gausa kraftanlegg	5,5	33
Follebu bruk	8,2	50
Sum	347,3	2084

De fire sistnevnte fall er utbygget, det førstnevnte derimot ikke, men der foreligger prosjekt for utnyttelse.

Det fremgår av andragendet at der i løpet av forrige vinter er ført forhandlinger mellom de interesserte. Resultatet herav er en overenskomst som i det vesentlige går ut på at A/S Østre Gausdals elektrisitetsverk — eventuelt sammen med Vestre Gausdals kommune — utfører reguleringen i henhold til overingeniørkontorets planer og under dettes overledelse. Magasinet disponeres, når undtas tiden fra og med 5te mai til og med 20de juni av elektrisitetsverket. I nevnte tidsrum disponeres det av fløtningen, dog således at vannstanden i Hornsjøen den 20de juni ikke må være lavere enn 1,20 m. under høieste reguleringsgrense.

De samlede utgifter ved reguleringen, som er beregnet til kr. 45 000,00 er forutsatt delt mellom de interesserte parter i et nærmere angitt forhold.

A/S Østre Gausdals elektrisitetsverk opplyses å være et i formen privat selskap med en aktiekapital av kr. 61 500,00 og med begrenset utbytte (6 pct.). Det forsyner over halvdelen av herredets innbyggere med elektrisk kraft. — Maskininstallasjonen er oppgitt til 350 turbin HK. og årgangskraften til 200 turbin HK.; verket kan således ta økningen i bruk uten nye installasjoner.

Efter andragendet skulde jord og skog av nogen verdi ikke bli berørt. Det omliggende terrenget holder nokså sterkt mot vannet som ligger 842 m. o. h.. Opdemningen vil etter det foreliggende ikke gjøre nevneverdig skade.

Rettighetshavere ved vannet er foruten staten endel private. De sistnevnte har samtykket i å la sine erstatningskrav bedømme og avgjøre med bindende virkning av en privat opnevnt takstkomité.

Ifølge andragendet foregår der ikke fløtning i Roppa. Sådan finner først sted i Jøra og nedenfor denne.

Østre og Vestre Gausdals herredsstyrer anbefaler andragendet innvilget. Likeså fylkesmannen og overingeniøren for elektrisitetsforsyningen. Sistnevnte anser reguleringen å være av stor betydning for fløtningen og de interesserte bruk og da særlig for Østre Gausdals elektrisitetsverk, som i de senere år har lidt meget under vannmangel.

I forbindelse med det oprindelige andragende forelå uttalelse fra Vestre Gausdal fjellstyre som betingelsesvis anbefalte reguleringsstillatelse meddelt og fra Gausdal Vestfjells statsalmenning, som intet hadde å innvende.

Efter uttalelse fra overingeniøren for elektrisitetsforsyningen av 3dje september 1923 er ansøkerne etter nærmere undersøkelse av forholdene blitt stående ved samme reguleringshøyde som tidligere omsøkt nemlig 2,5 m., men mellom andre grenser enn anført i andragendet nemlig mellom kotene 843,7 og 841,2 m. o. h., motsvarende 1,7 m. opdemning og 0,8 m. senkning.

Hovedstyret skal bemerke følgende:

Fordelene representeres ved kraftinnvinningen som er beregnet til 2084 natur HK. hvorav vel 200 i de fall som er tatt i bruk. Ennvidere ved at fløtningen vil foregå lettere.

— I sammenligning hermed antas skaden og ulempen, som etter det foreliggende vesentlig vil bestå i neddemning av endel mindre verdiful skog og jord å være liten. — Man antar derfor at betingelsene for at tillatelse kan meddeles er tilstede, jfr. reguleringslovens § 8, og anbefaler sådan gitt. At andragendet må behandles etter nevnte lov er på det rene fordi kraftøkningen i et enkelt fall overskriider 500 natur HK., jfr. lovens § 3,2 d.

For kommuner og staten antar man tillatelsen som vanlig bør gjelde på ubegrenset tid. For private falleiere foreslås den gitt for et tidsrum av 50 år.

Efter reguleringslovens § 10,5 blir der å opstille vilkår om rett for staten til å innløse de deler av anlegget som måtte tilhøre dem for hvem tillatelsen er tidsbegrenset.

Avgiftene til stat og kommuner antas passende å kunne settes til henholdsvis kr. 0,50 og kr. 0,50 pr. innvunnen natur HK.

Hornsjøen har etter kartet et areal på ca. 2,7 km.² og en største bredde på 0,8 km. Efter de foreliggende sparsomme opplysninger må det antas for sannsynlig at den i sin helhet er undergitt eiendomsrett, hvorfor man ikke har medtatt vilkår om godt gjørelse engang for alle, jfr. reguleringslovens § 13.

Efter reguleringslovens § 12,15 skal der ordinært betinges avgitt inntil 10 pet. av den innvundne kraft til kommuner likesom der kan forbeholdes 5 pet. til staten. Hovedstyret foreslår at disse satser gjøres gjeldende.

De øvrige vilkår er det neppe nødvendig å begrunne nærmere.

Fløtning foregår visstnok ikke oppen ved bassenget, men begynner et stykke ned i vassdraget. Bestemmelsene i reguleringslovens § 19 kommer derfor antagelig til anvendelse. Det har hittil vært vanlig å gi uttrykk herfor i betingelsene. Dette skulde imidlertid etter lovens opbygning ikke være påkrevet, idet den omhandlede bestemmelse ikke har fått plass under opregningen av de betingelser som vanligvis blir å følge, men er formet som en selvstendig lovbestemmelse

som må forutsettes å ha gyldighet uansett om hvorvidt den er tatt med i konsesjonsbetingelsene eller ikke. — Man har derfor undlatt å medta vilkår om forholdet til fløtningen.»

Det av hovedstyret avgitte forslag til reguleringsbetingelser er sålydende:

1.

Reguleringskonsesjonen gis for et tidsrum av 50 år regnet fra konsesjonens meddeelse.

Dersom vannfall der tilhører staten eller norske kommuner deltar i reguleringen eller blir medeiere i reguleringsanlegget, gjelder konsesjonen for disse vedkommende i ubegrenset tid.

Ved konsesjonstidens utløp tilfaller de private vannfallseieres andel i reguleringsanlegget staten uten vederlag.

Reguleringskonsesjonen kan ikke overdras.

Det utførte reguleringsanlegg eller andeli kan ikke avhendes, pantslettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vannfall i samme vassdrag nedenfor anlegget.

Anlegget må ikke nedlegges uten satsmyndighetenes samtykke.

2.

I det 35te år etterat konsesjonen er gitt skal staten kunne innløse de andele i reguleringsanlegget som måtte tilhøre eiere for hvem reguleringstillatelsen er tidsbegrenset. Bestemmelsen om innløsning må være meldt eierne 5 år i forveien. Innløsningssummen blir å beregne under hensyn til at grunnstykker og rettigheter samt vannbygningsarbeider og hus har en verdi svarende til hvad de bevislig har kostet ved erhvervelsen med fradrag for amortisasjon i 50 år. For annet tilbehør beregnes i den tekniske verdi etter skjønn på statens bekostning.

Anlegget skal ved innløsningen være i fullt driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfelle avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn på statens bekostning.

Konsesjohæren plikter på sin bekostning å utføre hvad skjønnet i så henseende måtte bestemme.

3.

For den økning av vannkraften som ved reguleringen tilflyter eiere av vannfall eller bruk i vassdraget skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 0,50 pr. naturhestekraft.

Til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 0,50 pr. naturhestekraft.

Økningen av vannkraften beregnes på grunnlag av den økning av vassdragets lavvannsføring som reguleringen antas å ville medføre utover den vannføring som har kunnet påregnes år om annet i 350 dager av året. Ved beregningen av denne økning forutsettes det at magasinet utnyttes på en sådan måte at vannføringen i lavvannsperioden blir så jevn som mulig. Hvad der i hvert enkelt tilfelle skal ansees som den ved reguleringen innvundne økning av vannkraften avgjøres med bindende virkning av departementet. Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntrer etterhvert som den ved reguleringen innvundne vannkraft tas i bruk.

Avgiftene har samme pantsikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Efter forfall svares 6 pet. rente.

4.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgifter etter post 3, kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 18 skal forsåvidt de ikke er fastsatt av Kongen med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende regjeringsdepartement.

5.

Arbeidet må påbegynnes innen en frist av 2 år etterat konsesjonen er gitt, og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år.

I fristen medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major) streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

6.

Arbeidet skal utføres ved funksjonærer og arbeidere som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett.

Konsesjonæren skal ved bygning og drift av anlegget bruke norsk materiell, forsåvidt dette kan fåes like godt, tilstrekkelig hurtig og for en pris som ikke med mere enn 10 — ti — prosent overstiger den pris, hvortil materiell kan fåes fra utlandet.

Vedkommende departement kan tilstede undtagelse fra disse regler når særegne hensyn gjør det påkrevet.

7.

Forsikring tegnes fortrinsvis i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

8.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedetfor penger som vederlag for arbeide eller pålegges nogen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøi og andre arbeidsmaterialer). Verktøi og andre arbeidsredskaper, som utlevers arbeiderne til benyttelse kan bare kreves erstattet når de bortkastes eller ødelegges og da bare med deres virkelige verdi beregnet etter hvad de har kostet konsesjonæren med rimelig fradrag for slitasje. Hvis konsesjonæren holder handelsbod for sine arbeidere skal nettooverskuddet etter revidert årsregnskap anvendes til almennyttig øiemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes etter samråd med et av arbeiderne opnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende regjeringsdepartement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører opfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

9.

Konsesjonæren er forpliktet til å rette sig etter de bestemmelser som vedkommende regjeringsdepartement gir til motarbeidelse av drukkenskap og smughandel med berusende drikke blandt den befolkning som er knyttet til anlegget.

10.

Konsesjonæren er forpliktet til, etter nærmere bestemmelse av medisinalstyrelsen

å skaffe arbeiderne den til enhver tid nødvendige lægehjelp.

Såfremt særskilt politiopsyn i anledning av arbeidenes utførelse av det offentlige finnes nødvendig plikter konsesjonæren å utrede utgiftene derved.

11.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av nogen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærerne sunt og tilstrekkelig husrum, etter nærmere bestemmelse av vedkommende regjeringsdepartement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende regjeringsdepartements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å opsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leiet hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet.

12.

Konsesjonæren er forpliktet til i den utstrekning som fylkesveistyret bestemmer å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veier og broer hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. Veier og broer som konsesjonæren anlegger skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten, forsåvidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anlegget.

13.

Konsesjonæren er forpliktet til etter avgjørelse av vedkommende departement å erstatte vedkommende fattigkommune dens utgifter til fattigunderstøttelse av de ved anlegget ansatte arbeidere og deres familier.

14.

Konsesjonæren plikter før arbeidet påbegynnes å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne oplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende reguleringsanlegget, således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anlegget skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i full driftsmessig stand. Dets utførelse såvelsom dets senere vedlikehold og

drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggets eier.

15.

Vannslipningen skal foregå overensstemmende med et reglement, som Kongen på forhånd utfører. En norsk statsborger, som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglementet er fastsatt.

16.

Reguleringsanleggets eiere skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrografiske iakttagelser som i det offentlige interesse finnes påkrevet, og stille det innvundne materiale til disposisjon for det offentlige. Den tillatte opdemningshøide og den tillatte laveste tapningsgrense betegnes ved et fast og tydelig vannstandsmerke, som det offentlige godkjener.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la opta i anledning av anlegget skal tilstilles Norges Geografiske Opmåling med opysning om hvordan målingene er utført.

17.

Eieren skal uten vederlag for det utførte anlegg finne sig i enhver ytterligere regulering i vedkommende vassdrag, som ikke forringer den tillatte regulerings effekt.

18.

De vannfalls- og brukseiere som benytter sig av det ved reguleringen innvundne driftsvann er forpliktet til å avgif til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner som departementet bestemmer etterhvert som utbygning skjer inntil 10 pct. av den for hvert vannfall innvundne økning av kraften (beregnet som angitt i post 3). Staten forbeholder rett til å erholde inntil 5 pct. av kraften. Når 30 år er forløpet fra konsesjonens meddelelse kan de kommuner hvis interesser berøres av reguleringen uansett den ovenfor betingede procent for kraftavgivelse og uten hinder av den foran fastsatte begrensning med Kongens samtykke kreve avgitt fra de

av vassdragets vannfall der tilhører norske kommuner ytterligere kraft såvidt fornødent til å dekke deres eget behov eller til å forsyne deres innvånere med kraft til lys, varme, gårdsdrift, håndverk eller småindustri. — Kraften avgis i den form hvori den produceres. Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettet hvad enten ledningene tilhører reguleringsanleggets eier eller andre. Forårsaker kraftens uttagelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres etter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene — deri innbefattet 6 procent rente av anleggskapitalen — med tillegg av 20 procent. Hvis prisen beregnet på denne måte vil bli uforholdsmessig høi, fordi bare en mindre del av den kraft vannfallet kan gi er tatt i bruk kan dog kraften istedet forlanges avgitt etter en maksimalpris som svarer til den gjengse pris ved bortleie av kraft i distriktet. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellom vedkommende departement og konsesjonæren eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelse kan såvel av departementet som av konsesjonæren forlanges revidert hvert 5te år. Hvis eieren leier ut kraft og kraften til kommune eller stat kan uttas fra kraftledning til nogen av leietagerne kan kommunen eller staten i ethvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leierne av lignende kraftmengder under samme forhold.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år hver gang kraft uttas.

19.

For oppfyllelsen av de forpliktelser som ved anlegget eller dets drift pådras likeover for andre og for overholdelsen av de i konsesjonen fastsatte betingelser skal der stilles sikkerhet for et beløp av kr. 2 000,00 etter nærmere bestemmelse av vedkommende reguleringsdepartement.

20.

Departementet kan under særlige omstendigheter gi en vannfalls- eller brukseier som ikke er medeier i reguleringsanlegget tillatelse til å benytte driftsvann som er funnet ved reguleringen mot en årlig godtgjørelse til reguleringsanleggets eiere. Denne godtgjørelse skal i tilfelle av tvist fastsettes av departementet.

21.

Reguleringsanleggets eiere underkaster sig de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement til kontroll med overholdelsen av de oppstillede betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av reguleringsanleggets eiere etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

22.

Alle heftelser som hviler på anlegget falles bort når det i henhold til reguleringskonsesjonen går over til staten.

23.

Reguleringskonsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anlegget er beliggende. Et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringen kan medføre forpliktelser.

På grunnlag av det med andragendet fulgte forslag til manøvreringsreglement har hovedstyret utarbeidet følgende reglementsutkast:

1.

Reguleringsgrensene er følgende:

høieste	kote	843,7
laveste	»	841,2

Reguleringshøide 2,5 m.

Reguleringsgrensene skal betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Under vårflommen tilbakeholdes avløpet mest mulig inntil høieste reguleringsgrense er nådd. Tapning kan dog iverksettes tidli-

gere når det iakttas at vannstanden den 20de juni ikke underskridet kote 842,5 m. o. h.

Der skal såvidt mulig sørges for at vannstanden ikke overstiger høieste reguleringsgrense uten at nåleløpet er helt åpnet.

2.

Dammen manøvreres og magasinet disponeres i tiden etter 4de mai til og med 20de juni av Jøra—Gausa fellesflytningsforening, resten av året av de interesserte bruk.

Det skal ved manøvreringen haas for øie at vassdragets tidligere flomvannføring ikke forøkes. Heller ikke må dets tidligere lavvannføring forminskes til skade for andres rettigheter.

3.

Til å forestå manøvreringen antas norsk statsborger, som godtas av vedkommende regjeringsdepartement.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet kan bestemme hvor damvokteren skal bo og likeså om han skal ha telefon i sin bolig.

4.

Det skal påses at dammen til enhver tid er i god stand og at flomløpet såvidt mulig ikke hindres av is eller lignende.

Der føres protokoll over dampmens manøvrering og avlest vannstande samt observeres og noteres om det forlanges regnmengder, temperatur m. v. Av protokollen sendes ved hver måneds utgang avskrift til vassdragsdirektøren.

5.

Mulig tvist om dette reglements forståelse blir å avgjøre av vedkommende regjeringsdepartement.

6.

Forandringer i dette reglement kan kun foretas av Kongen etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale sig.

L a n d b r u k s d e p a r t e m e n t e t har på foranledning under 27de mars 1924 anført følgende:

«Under henvisning til det ærende departements skrivelse av 28de februar d. å. meddeles at denne sak har vært forelagt skog-

direktøren og fiskeriinspektøren. Skogdirektøren har uttalt at han intet vesentlig har å innvende mot reguleringen under forutsetning av at skaden på såvel skog som seter eiendommer og rettigheter blir fullt erstattet. Fiskeriinspektøren som meddeler at han ikke personlig har kjennskap til sjøens fiskeriforhold har uttalt:

«Ferskvannsbiolog Huitfeldt-Kaas har imidlertid gjennemgått skjellmateriale av ørret og røie fra sjøen, og han uttaler at den omhandlede regulering må antas å kunne komme til å medføre en betydelig skade på fisket.»

Hertil kan jeg slutte mig, og jeg går ut fra at der i skjønnets sammensetning blir tatt tilbørlig hensyn til fiskeriinteressene.

Jeg antar ikke at der av hensyn til fiskeriinteressene bør nektes konsesjon på denne regulering.»

Nærværende departement henviser til foranstående uttalelse hvortil man slutter sig.»

Departementet skal bemerke:

Av hensyn såvel til det bestående elektrisitetsverk i Holsfossen i Jøra som til fløttingen i Jøra og Gausa, søkes der om tillatelse til å regulere Hornsjøen i Roppavassdraget beliggende i Gausdal Vestfjells statsalmenning mellom kotene 843,7 og 841,2 m. o. h., motsvarende 1,7 m. opdemning og 0,8 m. senkning.

Den ved reguleringen påregnelige kraftinnvinning i vassdragets nyttbare fall er anslått til 2 084 nat. HK., hvorav vel 200 HK. vil komme det utbyggede bygdeelektrisitetsverk og et par mindre bruk tilgode. Det antafges at reguleringen vil være en nødvendig forutsetning for en fremtidig utbygning av Roppa, hvis fall for en vesentlig del eies av Vestre Gausdal kommune. Reguleringen vil derhos befjordre fløtningen i vassdraget.

Den skade og ulempe som reguleringen vil medføre, antar man etter de foreliggende opplysninger og erklaeringer vil være av mindre betydning sammenlignet med de her nevnte fordeler.

Endel mindre verdifull skog og jord vil bli neddemmet, likesom der vil måtte påregnes forringelse av fisket.

Almene interesser antas ikke å ville berøres skadelig ved foretagendet.

Man finner derfor i henhold til reguleringlovens § 8 med Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet å burde anbefale meddelt reguleringstillatelse etter den foreliggende plan, idet man forutsetter at departementet vil være bemyndiget til å tillate mindre vesentlige endringer i planene.

Andragendet har vært bekjentgjort på anordnet måte.

Man vil anbefale opstillet reguleringsbetingelser overensstemmende med det av hovedstyret avgitte forslag, der er vedtatt av ansøkerne.

Der foreslås, som det vil ses, en konsesjontid av 50 år, hvorefter reguleringssanlegget m. v. tilfaller det offentlige uten vederlag. Forsåvidt staten eller norske kommuner blir medeiere i reguleringssanlegget vil man anbefale reguleringenkonsesjonen for disses vedkommende gitt på ubegrenset tid.

Der er dessuten overensstemmende med reguleringlovens § 10 pkt. 5 forbeholdt innløsningsrett for staten etter 35 års forløp fra konsesjonsens meddelelse for de i privat eie værende andelers vedkommende.

Man antar med hovedstyret at avgiften etter reguleringlovens § 11, pkt. 1 kan settes til kr. 0,50 til kommuner og kr. 0,50 til staten, jfr. utkastets post 3.

Den i reguleringlovens § 12 pkt. 15 hjemlede kraftavgivelse til stat og kommuner foreslås betinget med de ordinære satser, henholdsvis 5 og 10 pct.

Overensstemmende med lovens § 12 pkt. 16 anbefales der krevet sikkerhetsstillelse for et beløp av kr. 2 000,00.

I utkastets post 13 er der opstillet plikt for konsesjonærerne til å erstatte vedkommende fattigkommune dens utgifter til fattigundersøttelse av de ved anlegget ansatte arbeidere og deres familiær.

Man Øyreringsreglement anbefales samtidig utfordiget overensstemmende med hovedstyrets foran refererte utkast som gjeldende inntil videre.

I henhold til det anførte tillater man sig således å ~~tildele~~ innstille:

1. Det tillates i medhold av reguleringsloven av 14de desember 1917 A/S Østre Gausdals Elektrisitetsverk og Jøra—Gausa fellesfløtningsforening å foreta en regulering av Hornsjøen i Røppa, Vestre Gausdal i det vesentlige overensstemmende med fremlagte planer og på de i Arbeidsdepartementets foredrag av 25de april 1924 anførte betingelser.
2. Der fastsettes som gjeldende inntil videre reglement for manøvrering av reguleringsdammen overensstemmende med det i Arbeidsdepartementets nevnte foredrag inntatte utkast.

9. A/S Vera Fabrikker.

(Forandring i kraftleiekonsesjon).

Jfr. bind IV nr. 15.

Kgl. resol. av 25de april 1924.

Ved kgl. resolusjon av 16de februar 1917 blev der i medhold av kapitel IV i lov av 18de september 1909 om erhverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom meddelt A/S Vera Fedtraffineri tillatelse til å leie inntil 2 500 el. hk. fra Treschow Fritzøe på visse nærmere angitte betingelser, hvorav fremheves at selskapets styre (direksjon og representantskap) skulde ha sitt sæte her i riket og utselukkende bestå av norske statsborgere. Selskapets aktier skulde lyde på navn og 2/3 av aktiene skulde til enhver tid befinne sig på norske hender.

Man tillater sig herom å henvise til «Meddelte Vassdragskoncessioner» IV, hvor det til grunn for resolusjonen liggende foredrag samt konsesjonsvilkårene finnes inntatt (jfr. side 67—72).

De Treschow Fritzøe tilhørende kraftanlegg med tilhørende elektriske ledninger m. v. blev i året 1920 erhvervet av Vestfold kraftselskap.

Ved skrivelse av 9de juli 1923 samtykket departementet i at ovennevnte konsesjon

blev overført til et nytt selskap A/S Vera Fabriker på uforandrede betingelser.

Fra Vera Fabriker A/S har departementet mottatt et andragende av 28de mars 1924 som hitsettes sålydende:

«I 1922 var Vera Fedtraffineri Aktieselskap kommet i sådanne økonomiske vanskeligheter at selskapet ikke uten hjelp utenfra kunde komme i virksomhet. Fabriken, hvis formål er hærdning av sild- og hvalolje, blev i sin tid stiftet paa foranledning av hvalfangergeselskaperne, som ved at faa en avtager av olje her i landet, mente at faa adgang til at virke regulerende paa priserne paa olje paa det store verdensmarked. Da flere forsøk fra selskapets egen side paa at faa en rekonsstruktion i stand var mislykket, grep en række hvalfangergeselskaper ind og overtok sammen med Aktiekreditbanken i Sandefjord selskapets eiendele og startet for at kunne fortsette driften det nye selskap Vera Fabriker A/S. Hvalfangerne hadde i friskt minde de sørgeelige erfaringer fra det forsøk, som det store concern av oljeavtagere sommeren 1921 gjorde paa at holde prisen paa hvalolje langt under det nivaa, som hvaloljen etter sin kvalitet og i forhold til de øvrige oljer paa de tider skulde berettige til. I fuld forstaaelse av at Vera Fabriker i virksomhet vilde være en betydelig faktor som medbestemmende paa priserne paa olje, gik derfor hvalfangergeselskaperne med store økonomiske ofre med paa for en væsentlig del selv at overta fabrikken. Det viste sig imidlertid straks etterat fabriken paany var kommet igang at der utkraedes betydelig større driftskapital end forutsat, idet en driftskredit, som hvalfangerne i overenskomsten om overtakelse av fabrikken hadde betinget sig hos selskapets bankforbindelse, maatte betydelig overskrides. Forholdene gjorde det i det hele klart at uten større virkemidler ville fabrikken ikke ha nogen eksistensmulighet.

Der er blit søkt støtte i Norges Bank og likeledes i storbanker i Kristiania, men disse institutioner har stillet sig tildels helt avvisende, tildels ganske forstaaelsesløse. Bestemmelser i den nye banklov, som begrænser adgangen til at yde kredit til en enkelt person eller et firma utover 25 pct. av ban-

kens kapital og fonds har i end yderligere grad vanskeliggjort situationen. For at sikre sig selskapets eksistens har selskapets vedkommende derfor set sig nødsaget til at söke kredit opnaadd i utlandet og det har nu lykkes at træffe en overenskomst med «Verein Chemischer Fabriken Actiengesellschaft» i Tyskland. I henhold til denne overenskomst overtar det tyske firma halvparten av selskapets aktiekapital, der oprindelig er kr. 3 000 000,00, men som skal utvides til kr. 3 300 000,00 samtidig som den tyske gruppe skal sørge for halvdelen av selskapets nødvendige kredit til drift og anskaffelse av raaproprodukter. Efter planen i denne overenskomst vil de norske og tyske interesser være interessert i selskapet for en halvpart hver. Vi skylder i denne forbindelse at oplyse at det tyske selskap ikke indgaar i nogen trustdannelse, idet det hverken handler med olje eller spisefett og at dets virksomhet bestaar i fabrikation av gjødningsstoffer med biprodukter. I overenskomsten mellem det tyske firma og Vera Fabriker A/S har det tyske firma forbeholdt sig at der skal oprettes et repræsentantskap med like mange medlemmer fra hver gruppe, idet det tyske firma ikke har reist noget krav om at der skal være andre end norske statsborgere som medlemmer af direktionen.

Da den indgaaede overenskomst indeholder bestemmelse om at halvdelen av aktiekapitalen skal være paa utenlandske hænder og likeledes at halvparten av et oprettedes repræsentantskap skal bestaa av ikke norske statsborgere, er overenskomstens effektuering avhængig av en forandring i den koncession, der i sin tid er blit Vera Fabriker A/S meddelt. Forinden overenskomsten kan undertegnes har det tyske firma derfor forlangt at koncessionen skal være ordnet.

Under henvisning til foranstaende tillater vi os derfor at andrage om at § 2 i den Vera Fabriker A/S under 9de juli 1923 indrømmede koncession maa bli forandret saaledes at den kommer til at lyde: «Selskapets styre (direktion og repræsentantskap) skal ha sit stede her i riket. Direktionen skal udelukkende bestaa av norske statsborgere og repræsentantskapet skal bestaa av mindst halv-

parten norske statsborgere. — Selskapets aktier skal lyde paa navn. 1/2 av aktierne skal til enhver tid befinde sig paa norske hænder. — Stens efter det i andragendet oplyste må for-

Overtrædelse af denne bestemmelse medfører koncessionstap.»

Da overenskomsten er avhængig av at endelig bestemmelse kan bli truffet i nærmeste fremtid er det av avgjørende betydning for Vera Fabriker A/S at faa nærværende koncessionsandragende behandlet snarest mulig.

Vi vedlegger:

1. utskrift av ekstraordinær generalforsamling i Vera Fabriker A/S den 28de mars d. a.
2. selskapets vedtægter efter generalforsamlingens bestemmelse av s. d.».

De i andragendet påberopte bilag vedlegges. Departementet skal bemerke at den påtenkte refinansiering av A/S Vera Fabriker ved hjelp av tysk kapital er betinget av at halvdelen av aktiekapitalen kan overgå på utenlandske hænder og at halvdelen av representantskapet kan være utlendinger. Efter den gjeldende konsesjon skal 2/3 av aktiene befinner sig på norske hænder og såvel direksjon som representantskap i sin helhet være norsk.

Det oplyses i andragendet at det har vært gjort forskjellige forgjøves forsøk på refinansiering ved hjelp av norsk kapital. Under disse omstendigheter og da fabrikens eksistens efter det i andragendet oplyste må fortutsettes avhængig av at der skaffes økede driftsmidler, finner departementet ikke å burde motsette sig at der ved de ansøkte forandringer i den gjeldende konsesjon åpnes adgang til en refinansiering som den i andragendet omhandlede.

Man tillater sig således å

innstille

At § 2 i betingelsene for den A/S Vera Fabriker ved kgl. resolusjon av 16de februar 1917 og Arbeidsdepartementets skrivelse av 9de juli 1923 meddelte tillatelse til kraftleie fra Treschow-Fritzøe (nu Vestfold kraft-

selskap) endres således, at den kommer til å lyde: «Selskapets styre (direksjon og representantskap) skal ha sit sæte her i riket. Direksjonen skal utelukkende bestaa av norske statsborgere og representantskapet skal bestaa av mindst halvparten norske statsborgere. Selskapets aktier skal lyde paa navn. 1/2 av aktiene skal til enhver tid befinde sig paa norske hænder.»

Overtrædelse av denne bestemmelse medfører konsesjonstap.»

10. A/S Tofte Cellulosefabrik.

(Leie av inntil 1 000 kw. fra Hurum kommune elektrisitetsverk).

Kgl. resol. av 16de mai 1924.

Fra ingenierfirmaet Nissen og von Krogh har departementet mottatt et andragende på vegne av A/S Tofte Cellulosefabrik datert 11te september 1923 om tillatelse til å leie inntil 700 kw. elektrisk energi samt inntil 300 kw. spillkraft fra Hurum kommunale elektrisitetsverk.

Andragendet hitsettes:

«Da A/S Tofte Cellulosefabrik med Hurum kommunale elektricitetsverk har avsluttet kontrakt om leie av indtil 700 kw. elektrisk energi, tillater vi os herved paa vegne av A/S Tofte Cellulosefabrik og i henhold til lov av 14de desember 1917, kapitel IV, at ansøke det ærende departement om tilladelse til å leie dette kraftkvantum.

Den elektriske energi skal leveres Tofte Cellulosefabrik med en spænding av ca. 17 000 volt ved fabrikkens transformatorstation ved Tofte i Hurum.

En bekræftet avskrift av kraftleiekontrakten med Hurum kommunale elektricitetsverk vedlægges.»

Man vedlegger den med andragendet fulgte avskrift av vedkommende kraftleiekontrakt samt et senere på foranledning mottatt eksemplar av selskapets statutter tillikemod en erklæring fra selskapets styre

om at der ikke foreligger nogen avtale siktede til å overdekke det virkelige forhold med hensyn til selskapets bestyrelse.

Saken har været behandlet av Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet, av hvis uttalelse datert 17de mars 1924 man tillater sig å hitsette følgende:

«I skrivelse av 11te september 1923 til departementet andrar ingeniørene Nissen og von Krogh på vegne av A/S Tofte Cellulosefabrik om tillatelse til å leie inntil 700 kw. fra Hurum kommunale elektrisitetsverk.

Kraften leveres i henhold til kontrakt av 16de juni 1923 og anvendes ved selskapets cellulosefabrikk i Hurum, Buskerud fylke.

Kontrakten omfatter foruten nevnte 700 kw. prima kraft også leie av inntil 300 kw. spillkraft. Som spillkraft regnes de antall kw. som i sommerhalvåret uttas utover forutgående vinterhalvårs forbruk.

Den samlede kraft uttas lavspent i cellulosefabrikkens transformatorstasjon. For måling av forbruket opstilles kw.-timemåler med maksimalviser og legges middelverdien av de tre høieste maksimalviseravlesninger i vinterhalvåret til grunn for beregningen av årlig kraftleie. For hver således uttatt kw. betaler selskapet for prima kraft kr. 120,00 pr. kw.-år. Den årlige kraftleie skal dog i minimum utgjøre kr. 36 000,00 pr. år uansett forbrukets størrelse.

For spillkraft erlegges kr. 5,00 pr. kw. pr. måned.

Kontrakten er gjeldende i 5 år fra den dag verket stiller energien til disposisjon for fabrikken, dog skal overføringsanlegget senest være ferdig 1ste januar 1924.

Med skrivelse av 9de oktober 1923 har hovedstyret gjennem selskapets konsulenter tilstillet dette et forslag til betingelser for innvilgelse av andragendet.

I skrivelse av 18de oktober 1923 til hovedstyret — hvorav gjenpart vedlegges — fremkommer selskapet med endel bemerkninger til det oversendte forslag. Det fremheves heri at bestemmelser som fastsettes for et kraftverk og for en eldre fabrikk som kun anvender kraft til drift må bli helt forskjellig. Det opplyses videre at fabrikken nu drives med damp og at den må fortsette her-

med hvis konsesjonsbetingelsene blir uantagelig for selskapet.

Hovedstyret er også av den opfatning at der ved meddelelse av konsesjon på kraftleie til en bestående bedrift av omhandlede art bør fastsettes betingelser så lempelige som gjeldende lov gir adgang til. Det er nasjonaløkonomisk sett av stor betydning at industrielle bedrifter i størst mulig utstrekning går over fra damp til elektrisk drift. Ved meddelelse av kraftleiekonsesjon i sådanne tilfelle må derfor betingelsene ikke settes så stramme at de direkte bidrar til å hindre en sådan overgang.

Med hensyn til de i selskapets skrivelse gjorte bemerkninger, skal hovedstyret anføre følgende:

Leieforholdet gjelder etter kontrakten i 5 år. Selskapet har uttalt ønske om at konsesjonen må bli meddelt for minst 25 år.

Man har i nærværende tilfelle, hvor kraften leies fra et kommunalt verk intet vesentlig å innvende mot at konsesjonen meddeles for et lengere tidsrum enn kontrakten lyder på, dog ikke utover 1ste januar 1949.

Om selskapets styre opplyses at dette ifølge betingelser for selskapets erhvervelse av forskjellige skoger, plikter å ha sitt sæte i Norge og skal styret til enhver tid utelukkende bestå av norske statsborgere. Ennvidere skal, ifølge nevnte betingelser minst 2/3 av aktiekapitalen til enhver tid befinner sig på norske hender. Hovedstyret vil anbefale at tilsvarende bestemmelser blir gjeldende for kraftleietillatelsen.

Overdragelse av energien kan, ifølge krafteleiekontrakts § 1 ikke finne sted. Undtatt herfra er selskapets levering av strøm til lys til funksjonærer og arbeidere i fabrikvens hus.

Hovedstyret finner av formelle grunner og av hensyn til konsesjonens varighet i forhold til kontraktens, at også konsesjonen bør inneholde bestemmelse mot overdragelse av energien. Man vil anbefale at denne gis vanlig form, idet strøm til selskapets funksjonærer og arbeidere må bli å henregne under anleggets eget forbruk.

I bestemmelsen om norske funksjonærer og arbeidere bemerker selskapet at der ved

fabrikken delvis anvendes svenske ingeniører og arbeidere med spesialkunnskaper. Selskapet kan derfor ikke gå med på den vanlige form for denne paragraf. Hovedstyret vil anbefale at der foretas en lempning heri således at der tillates benyttet fremmede funksjonærer og arbeidere, når de har hatt fast bopel her i riket det hele siste år. Ennvidere vil man anbefale at departementet ved konsesjonens meddelelse gir selskapet adgang til leilighetsvis å benytte inntil 6 — seks — fremmede funksjonærer og arbeidere for igangsetning av nye eller reparasjon av eldre maskiner.

Angående anvendelse av norsk materiell finner hovedstyret at bestemmelsen bør inntas i konsesjonen, idet det forutsettes at denne kun gjelder anskaffelser av materiell i forbindelse med anleggets overgang fra damp til elektrisk drift.

Hovedstyret vil anbefale at bestemmelsen om norsk forsikring oprettholdes, idet man forutsetter bestemmelsen kun å gjelde ved tegning av nye forsikringer i forbindelse med denne spesielle ombygning.

Bestemmelse om kraftavståelse er medtatt i henhold til erhvervsloven av 14de desember 1917 § 23 punkt 5. I nærværende tilfelle vil hovedstyret anbefale at der ved konsesjonens meddelelse bestemmes at konsesjonskraften tildeles Hurum kommune.

Bestemmelse om avgift anbefales frafalt.

Til bestemmelsen om kunstig forhøielse av priser bemerker selskapet at det må stå fritt med hensyn til fastsettelsen av priser på produkter som fremstilles ved bedriften. Hovedstyret antar at bestemmelsen må oprettholdes, men vil foreslå at selskapet blir meddelt at bestemmelsen kun gjelder for salg av produkter innen riket.

Bestemmelse om anvendelse av produksjonen for innenlandsk forbruk anbefales frafalt.

Bestemmelse om kontroll med betingelsenes overholdelse anbefales oprettholdt.»

Departementet vil anbefale at der i medhold av kap. IV i lov av 14de desember 1917 om erhvervelse av vannfall, bergverk og annen fast eiendom meddeles A/S Tofte

Cellulosefabrik tillatelse til å leie inntil 1000 kw. fra Hurum kommunale elektrisitetsverk.

Under hensyn til den nationaløkonomiske betydning som knytter sig til vedkommende bedrifts omlegning til elektrisk drift, er departementet enig med hovedstyret i at der ved konsesjonens meddelelse bør fastsettes lempelige betingelser.

Man vil således foreslå tillatelsen gitt for den tid leieforholdet forblir gjeldende, dog ikke lenger enn til 1ste januar 1949.

Departementet vil i øvrig anbefale opstillet vilkår overensstemmende med det av hovedstyret avgitte forslag, der er vedtatt av ansøkeren. Dog vil man, da kraften leies fra kommunalt elektrisitetsverk, der igjen leier av fylkesforsyningen, foreslå at der ikke betinges kraftavståelse til kommuner.

Overensstemmende med hovedstyrets forslag er derhos etter omstendighetene heller ikke foreslått betinget kraftavgivelse til staten eller avgifter til stat og kommuner. Der er heller ikke funnet grunn til å oppstille bestemmelser om innløsningsrett i henhold til lovens § 23 punkt 7 eller om anvendelse av produksjonen for innenlandsk forbruk i henhold til § 2 punkt 11 eller bestemmelser overensstemmende med lovens § 2 punktene 5—9.

Det av hovedstyret utarbeidede utkast til konsesjonsvilkår er med den ovenfor nevnte endring sålydende:

1. Leietid.

Tillatelsen gjelder for den tid konsesjonæren måtte leie inntil 700 kw. prima kraft og 300 kw. spillokraft fra Hurum kommunale elektrisitetsverk, dog ikke utover 1ste januar 1949.

2. Styre og kapital.

Selskapets styre skal ha sitt sæte her i riket og skal til enhver tid utelukkende bestå av norske statsborgere.

Av selskapets aktier skal to tredjedeler av aktiene til enhver tid befinne sig på norske hender.

3. Overdragelse av energi.

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke fra vedkommende regje-

ringsdepartement eller for nogen del avgis til utlandet uten tillatelse av Kongen.

Handler selskapet herimot skal det for hver gang erlegge en konvensjonalbot av inntil kr. 1,00 — en krone — pr. kw. pr. døgn etter vedkommende departements nærmere bestemmelse.

4. Kraftens anvendelse.

Forsåvidt selskapet anvender energien til bedrift som ved røk, giftige gassarter eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkommende departement, såfremt det av almene hensyn finner føie til å gripe inn, anerkjennes som rett saksøker i anledning av mulige overtredelser av nabovlovgivningen.

5. Norske funksjonærer og arbeidere.

Selskapet skal såvidt mulig benytte funksjonærer og arbeidere som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett, dog kan tillates benyttet fremmede funksjonærer og arbeidere når de har hatt fast bopel her i riket det hele siste år, likesom vedkommende departement kan tilstede undtagelser fra denne regel når spesiell fagkunnskap eller øvelse eller lignende hensyn gjør det nødvendig eller ønskelig.

For hver dag nogen i strid med foranstendende bestemmelser er i selskapets tjeneste, erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil 50 — femti — kroner for hver person.

6. Norsk materiell.

Selskapet skal ved bygning og drift av det elektriske anlegg, for overgang til elektrisk drift, anvende norsk arbeide og norsk materiell, forsåvidt dette kan fåes like godt, tilstrekkelig hurtig og for en pris som ikke overstiger prisen på utenlandsk med mere enn 10 — ti — prosent.

I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan tilstede undtagelser fra regelen om anvendelse av norsk arbeide og materiell, når særegne hensyn gjør det påkrevet.

For overtredelse av den i nærværende post omhandlede bestemmelse erlegger selskapet for hver gang etter avgjørelse av de-

partementet en mulkt av inntil 15 — femten — prosent av verdien. Mulken tilfaller statskassen.

7. Forsikring.

Tegning av nye forsikringer skal fortrinsvis skje i norske selskaper, hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

8. Kunstig forhøielse av priser.

Selskapet må ikke uten samtykke fra vedkommende departement inngå i nogen overenskomst til kunstig forhøielse av priserne her i riket på elektrisk energi eller på de produkter som frembringes ved energien.

9. Kontroll med betingelsenes overholdelse.

Selskapet har å underkaste sig de bestemmelser som til kontroll med foranstående betingelsers overholdelse måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement. De eventuelle utgifter med kontrollen erstattes det offentlige av selskapet etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

10. Overtredelse.

Overtredelse av de i foranstående post 2, 8 og 9 fastsatte betingelser medfører i gjengællestilfelle konsesjonens tap, hvis ikke forholdet blir bragt i orden etter reglene i lov av 14de desember 1917, nr. 16 §§ 31 og 32.

I henhold til det anførte tillater man sig således å ~~gjengællestille~~ innstille:

Det tillates A/S Tofte Cellulosefabrik, Kristiania, i medhold av kap. IV i lov av 14de desember 1917 om erhvervelse av vannfall, bergverk og annen fast eiendom å leie inntil 1000 kw. fra Hurum kommunale elektrisitetsverk på de i Arbeidsdepartementets fordrag av 16de mai 1924 anførte betingelser.

11. Beer, Sondheimer & Co.

(Erhverv av aksjemajoriteten i Norsk Elektrisk Metalindustri A/S).

Jfr. bind II nr. 2.

Kgl. resol. av 23de mai 1924.

I en til departementet innkommet skrivelse av 28de februar 1924 androg dr. L. Andersen Aars på vegne av det tyske selskap Beer, Sondheimer & Co., Frankfurt a/M om tilladelse til å erhverve aktiemajoriteten i Norsk Elektrisk Metalindustri A/S, Sundløkken, Borge pr. Sarpsborg, derunder også til å overta en foreliggende kraftleiekontrakt med A/S Hafslund. Andragende om tilladelse til å overta denne kraftleiekontrakt er også innsendt til Arbeidsdepartementet.

Det førstnevnte andragende er sålydende:

«Ved kontrakt som herved fremlægges av 21de februar iaaar mellem A/S Bremanger Kraftselskap, Bergen, der eier samtlige aktier i A/S Norsk elektrisk Metalindustri, Sundløkken, som sælger paa den ene side og handelshuset, Herrer Beer, Sondheimer & Co., Frankfurt a/Main, henholdsvis en av dette firma dannendes gruppe som kjøper paa den anden side har herrer Beer, Sondheimer & Co. forpligget sig til å kjøpe samtlige aktier i Norsk Elektrisk Metalindustri, Sundløkken, paa nærmere i kontrakten fastsatte vilkaar.

Forutsætningen for kjøpet er at den eller de nødvendige koncessioner for overdragelsen av aktiene og i forbindelse hermed for besiddelsen og bruken av selskapets faste eiendommer i Sundløkken — og for leie av elektrisk kraft fra A/S Hafslund paa grundlag av den foreliggende kraftleiekontrakt — blir meddelt kjøperne paa betingelser, som med hensyn til økonomiske ydelser ikke eller kun i helt uvæsentlig grad er forskjellig fra de nuværende koncessionsbestemmelser.

Paa vegne av handelshuset, Herrer Beer, Sondheimer & Co., Frankfurt a/Main, henholdsvis paa vegne av en gruppe, der vil bli dannet under ledelse av dette firma, tillater jeg mig derfor å søker om at tilladelse maa bli meddelt til at flertallet av aktiene i det

i Idde og Marker den 15de november 1909 anmeldte aktieselskap, Norsk Elektrisk Metalindustri, kan erhverves av ansøkerne paa saadanne vilkaar, at disse som indehavere kan utøve de med besiddelsen forbundne rettigheter: Saaledes altsaa at drive elektro-thermisk fremstilling av zink i det nuværende fabrikanlæg i Sundløkken og hvad dermed staar i forbindelse, at overta som eier eller leier selskapets faste eiendommer, og at indtræde i den leiekontrakt for elektrisk kraft, der nu bestaar mellem Norsk Elektrisk Metalindustri og A/S Hafslund.

Da Fonderle de la Société Anonyme Metallurgique Procedes de Laval a Bruexelles den 1ste mars 1905 overtok den svenske ingenør de Lavals elektrothermiske smelteverk i Sundløkken, var hovedaktionærerne i selskapet herrer Beer, Sondheimer & Co., Frankfurt a/Main.

Herr Leo Wreschner og herr Louis Feist, begge medindehavere av firmaet Beer, Sondheimer & Co., var medlemmer av zinkverkets første bestyrelse, og i Norsk Elektrisk Metalindustris bestyrelse vil herr Leo Wreschner paany gjenindtræde, mens herr Edwin Feist vil bli medlem av repræsentantskapet. Flertallet saavel av direktionen som av repræsentantskapet vil dog forblı norske borgere, og alle medlemmer saavel av direktionen som repræsentantskapet blir aktionærer.

Ved herrer Beer, Sondheimer & Co.s initiativ og kapital er saaledes den nuværende zinkindustri i Sundløkken opstaat, og firmaet har helt siden grundlæggelsen av verket og til denne dag staat i næreste forbindelse med dette, baade ved leveringen av zinkmalm og ved salget av de færdige produkter.

Naar derfor herrer Beer, Sondheimer & Co. nu — efterat firmaet under krigen hadde overlatt sine finanzielle interesser i selskapet til en svensk gruppe — har truffet en overenskomst med de nuværende eiere om paany at overta Norsk Elektrisk Metalindustri, er dette kun en naturlig følge av den utvikling den norske elektrothermiske zinkindustri maatte ta.

Hverken brukbar zinkmalm eller de anlæg, som er nødvendig for ved avrøstning

av sovlet at gjøre denne anvendelig for den elektrothermiske smelteproces, findes i Norge. Den norske elektrothermiske zinkindustri maa derfor nødvendig støtte sig paa et europæisk firma, der disponerer malmtilgangene resp. røstanlæggene (sovlsyrefabrikker). Dette er i fremtrædende grad tilfælde med herrer Beer, Sondheimer & Co.

Ogsaa paa det tekniske omraade er dette firma gjennem sine fagfolk fuldt fortrolig med zinkindustrien, som denne hittil har været drevet av de vanlige zinkhytter, og har derfor al anledning til at utnytte alle muligheter ogsaa paa den elektrothermiske zinkindustris omraade. Firmaets hensigt er derfor straks at la fabrikanlægget i Sundløkken modernisere og utvide — om mulig ogsaa ved et røstanlæg.»

Norsk Elektrisk Metalindustri A/S anmeldtes til firmaregistrert i 1909 med en kapital stor kr. 500 000,00 som senere er utvidet til kr. 3 360 000,00.

Ved kgl. resolusjon av 23de november 1909 meddeltes selskapet tilladelse til å erhverve eiendomsrett til gr.nr. 39 br.nr. 2 Sundløkken i Borge herred samt til å leie inn til 6000 elektriske HK. av A/S Hafslund.

Ved kgl. resolusjon av 5te juli 1918 blev der gitt A/S Bremanger Kraftselskap tilladelse til å erhverve aktiemajoriteten eller alle aktier i Norsk Elektrisk Metalindustri A/S.

Til denne siste erhvervstilladelse blev der knyttet en rekke betingeler hvori blandt at selskapet skulde ha sitt sæte her i riket og til enhver tid utelukkende bestå af norske statsborgere og at selskapets aktier alene skulde kunne tegnes, erhverves eller eies av Staten, norske kommuner, norske statsborgere eller med vedkommende departements tilladelse norske banker. Denne bestemmelse var dog ikke til hinder for at A/S Bremanger Kraftselskap kunde erhverve aktier.

A/S Bremanger Kraftselskap som disponerer over alle aktier i Norsk Elektrisk Metalindustri A/S til et pålydende beløp av kr. 3 360 000,00 har nu ifølge kontrakt av 21de februar 1924 solgt samtlige disse til det kon-

sesjonssøkende selskap Beer, Sondheimer & Co. Kjøpesummen er kr. 4 250 000,00, hvorav kr. 1 000 000,00 skal betales kontant, kr. 1 000 000,00 om 2 år, mens de øvrige kr. 2 250 000,00 avgjøres ved utstedelse av 5½ pct. rentebærende pantobligasjoner i selskapets eiendommer og anlegg.

Med skrivelse av 17de mars 1924 oversendte departementet saken til fylkesmannen i Østfold til uttalelse og til foreleggelse for Borge herredsstyre. Saken behandledes av herredsstyret i møte 3dje april næstefter. Det besluttedes enstemmig å anbefale andragendet innvilget på følgende betingelser:

1. Ved bedriften blir såvidt mulig bare å benytte norske arbeidere og da fortrinsvis sådanne som er bosatt innen Borge.
2. At selgeren A/S Bremanger Kraftselskap, Bergen, blir pålagt å stille betryggende garanti for de skatter til stat og kommune som etter landsskattelovens § 43 må bli å utligne på fortjeneste ved salget.
3. At det nye selskaps hovedkontor, sæte og verneting blir i Borge.

I påtegningsskrivelse av 8de s. m. uttaler fylkesmannen at han etter omstendighetene finner å kunne anbefale andragendet innvilget.

I anledning av den foreliggende sak mottok departementet en henvendelse av 7de april 1924 fra Norges Reder forbund som hensleider opmerksomheten på at ganske store norske skibsfartsinteresser er knyttet til Norsk Elektrisk Metalindustri A/S som har fraktet sitt råstoff fra nord-europeiske havner med norske ruteskiber og etter har eksportert sitt fabrikat med de samme ruter. Reder forbundet henstiller derfor at der i forbindelse med meddelelse av konsesjon fastsettes vilkår hvor ved norske skibsfartsinteresser sikres på rimelig måte.

Med skrivelse av 2nen mai 1924 oversendte departementet saken til Arbeidsdepartementet til hvilket som nevnt allerede var innsendt andragende om tilladelse til å overta kraftleiekontrakten med A/S Hafs-

lund. Man utbad sig sådan uttalelse fra Arbeidsdepartementet hvortil saken i sin helhet måtte gi anledning. Med skrivelse av 7de s. m. mottok man saken tilbake fra Arbeidsdepartementet bilagt med en erklæring fra Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet som anbefaler konsesjonen meddelt i det vesentlige på de samme betingelser som blev fastsatt ved de kgl. resolusjoner av 23de november 1909 og 5te juli 1918 samt såvidt mulig under hensyntagen til de av Borge herredsstyre foreslalte betingelser. Arbeidsdepartementet slutter sig hertil.

D e p a r t e m e n t e t skal bemerke:

Som oplyst i andragendet skyldtes det i første rekke det konsesjonssøkende selskap Beer, Sondheimer & Co.s initiativ og kapital at man på Sundløkken i 1905 gikk igang med elektrothermisk fremstilling av zink. Selskapet anmeldtes som nevnt til firmaregistret i 1909 under navn av Norsk Elektrisk Metalindustri A/S. Samme år gikk aktiene i selskapet over på nye hender med direktør Tillberg i Stockholm som innehaver av aktiemajoriteten. Senere erhvervet direktør Tillberg visstnok samtlige selskapets aktier som han inmidlertid i 1918 etter avhendet til et norsk konsortium med A/S Bremanger Kraftselskap som hovedinteressent. Bremanger Kraftselskap disponerer nu som foran oplyst over samtlige aktier.

Såvel Bremanger Kraftselskap, som Norsk Elektrisk Metalindustri A/S befinner sig i vanskelige økonomiske omstendigheter. Norsk Elektrisk Metalindustris drift har i lengere tid gått med tap; det er oplyst at inntektene ved produksjonen som for tiden anndrar til 6 à 8 tonn zink pr. døgn, ikke dekker driftsutgiftene selv når der bortsees fra forrentning av gjelden, amortisasjon m. v. Under disse omstendigheter har driften ikke kunnet holdes gående uten betydelig støtte fra selskapets bankforbindelse, Bergens Privatbank, som har lånt Bremanger Kraftselskap og Norsk Elektrisk Metalindustri A/S i alt 14 à 15 millioner kroner, hvorav ca. 10 millioner til Metalindustri. Banken finner nu ikke å kunne strekke sig lenger og ønsker

forholdet avviklet for i det minste å kunne redde endel av den nedlagte kapital. Dette vil i allfall for tiden ikke kunne skje uten ved å avhende aktiene til Beer, Sondheimer & Co.

Det er beklagelig at aktiene i et betydelig industrielt foretagende som Norsk Elektrisk Metalindustri A/S som var erhvervet for norsk regning etter skal overgå i utenlandske besiddelse. Som forholdene her ligger an, finner departementet ikke desto mindre å burde anbefale at den ønskede konseksjon meddeles. Man legger herunder særlig vekt på at foretagendets tilblivelse i vesentlig grad skyldes det konsesjonssøkende selskap og at dette i egenskap av råstoffleverandør har stått i intim forbindelse med Norsk Elektrisk Metalindustri A/S. Det dårlige resultatet av driften skyldes tildels at selskapet selv ikke disponerer over den nødvendige råmalm og røsteinlegg. Beer, Sondheimer & Co. som forfører over tilstrekkelig tilgang på zinkmalm akter å modernisere og utvide anlegget og muligens å opføre et røsteinlegg, og der er derfor grunn til å anta at driftens resultat vil kunne bli tilfredsstilende.

Ved å innvilge konsesjonsandragendet vil man derhos opnå å lette stillingen for Bremanger Kraftselskap og derigjenom også for Bergens Privatbank.

Med hensyn til den mellom Norsk Elektrisk Metalindustri A/S og A/S Hafslund inngåtte kraftleiekontrakt bemerkes at det ikke vil være påkrevet å la konsesjonen omfatte denne. Når Norsk Elektrisk Metalindustri kraftleiekonsjon i 1930 utløper vil det imidlertid være nødvendig for selskapet eventuelt å søke ny konsesjon på kontrakts forlengelse. Det kan opplyses at sådan forlengelse til 1955 er kontrahert mellom partene.

Departementet vil således anbefale at konsesjonsandragendet innvilges. Man antar at konsesjonen bør gjøres avhengig av betingelser i det vesentlige tilsvarende dem som ble fastsatt ved de foran nevnte kongelige resolusjoner av 23de november 1909 og 5te juli 1918. Med enkelte mindre vesentlige endringer er disse betingelser sålydende:

1.

Selskapets styre (direksjon og representantskap) skal ha sitt sæte her i riket og skal til enhver tid for et flertalls vedkommende bestå av norske statsborgere.

Selskapets aktier skal lyde på navn. Aktiene skal ikke med rettsvirkning kunne tegnes, erhverves eller eies av eller pantsettes til andre enn staten, norske kommuner, norske statsborgere eller med vedkommende departements tilladelse norske banker. Bestemmelse herom skal påføres aktiebrevene i det norske, engelske, franske og tyske sprog.

Majoriteten av selskapets aktier må ikke uten særlig kongelig tilladelse tilhøre nogen, som eier eller bruker eller leier energi fra annet vannfall her i riket, eller som siter inne med aktiemajoriteten i noget annet selskap, der eier eller bruker eller leier energi fra sådant vannfall.

Bestemmelsene i annen og tredje passus skal ikke være til hinder for at Beer, Sondheimer & Co. kan erhverve aktiemajoriteten.

Selskapets vedtekter såvelsom senere forandringer i disse blir å forelegge vedkommende departement til godkjennelse. Likeledes blir beslutninger i generalforsamling som fastsetter almindelige eller særige innskrenkninger i styrets virksomhetsområde alene gyldige, når de godkjennes av departementet.

2.

Hvis kraften anvendes til frembringelse av produkter, som er av vesentlig betydning for norsk næringsdrift eller for innenlandske forbruk, skal der være adgang for innenlandske næringsdrivende og forbrukere til å få kjøpt inntil $\frac{1}{3}$ av produksjonen til en av departementet til enhver tid fastsatt pris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene med tillegg av en rimelig fortjeneste.

Produkter som kan benyttes som råstoff eller halvfabrikat til videre bearbeidelse gjennem innenlandske arbeide, skal i størst mulig utstrekning bearbeides her i riket.

Nærmere forskrifter om anvendelsen av disse bestemmelser i det enkelte tilfelle kan utferdiges av vedkommende departement.

3.

Selskapet skal såvel ved opførelsen som senere ved driften av vedkommende anlegg kun benytte funksjonærer og arbeidere som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett, dog kan der også benyttes fremmede arbeidere, når de har hatt fast bopel her i riket det hele siste år.

Vedkommende regjeringsdepartement kan tilstede undtagelser fra denne regel, når spesiell fagkunnskap eller øvelse eller lignende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig.

For hver dag, som en person i strid med foranstående bestemmelser er i selskapets tjeneste, erlegges til statskassen en daglig løpende mulkt, stor kr. 25,00 — fem og tyve kroner.

4.

Selskapet forpliker sig til ved opførelsen og senere ved driften av vedkommende anlegg å anvende norsk materiell, forsåvidt sådant her kan erholdes til like god beskaffenhet, likeså hurtig og til en pris, som ikke med mere enn 10 — ti — prosent overstiger den pris, hvortil materiell kan erholdes fra utlandet. I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av 2 menn, hvorav departementet og selskapet hver velger 1, samt av 1 av mennene tilkalt opmann. Såfremt mennene ikke blir enige om valg av opmann, opnevnes denne av fylkesmannen i Østfold. Omkostningene ved skjønnet bæres av aktieselskapet.

Vedkommende regjeringsdepartement kan tilstede undtagelser fra regelen, når særlige hensyn gjør det påkrevet.

For overtredelse av den i nærværende post omhandlede bestemmelse erlegger selskapet for hver gang en konvensjonalbot av inntil kr. 500,00 etter vedkommende departements nærmere bestemmelse.

5.

Forsikring tegnes såvidt mulig i norske selskaper, hvis disse byr samme premiesatser som utenlandske.

6.

Av den kraft, der benyttes over 500 HK.

erlegges til staten en årlig avgift av kr. 0,75 pr. hestekraft.

Avgiften forfaller til betaling ved årets utgang; erlegges den ikke til forfallstid, svarer derefter 6 pct. årlig rente.

7.

Selskapet har å underkaste sig de bestemmelser, som til kontroll med foranstående betingelsers overholdelse måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement.

I anledning av den foran citerte av Borge herredsstyre som post 2 foreslår betingelse har departementet henvendt sig til Bergens Privatbank med forespørsel om hvorvidt banken var villig til å overta garanti for erleggelse av det skatteinntak som Borge kommune måtte vise sig å ha krav på som følge av mulig fortjeneste på salget av aktiene. Banken har imidlertid under påberopelse av, at salget har bragt A/S Bremanger Kraftselskap tap, og ikke fortjeneste, ikke funnet å kunne overta sådan garanti. Den har videre forelagt departementet utdrag av Norsk Elektrisk Metalindustri regnskaper for årene 1918—1923, som viser, at der i anleggene er nedlagt en kapital av kr. 5 978 272,39. Efter foretagne avskrivninger utgjør anleggenes bokførte verdi pr. 31. desember 1923 kr. 4 421 394,21 eller kr. 171 394,21 mere enn den opnådde kjøpesum kr. 4 250 000,00. — Departementet har forelagt disse opgaver for Finansdepartementets skatteavdeling og finner etter i forbindelse hermed stedfundne underhåndskonferanser ikke å kunne medta den foran nevnte av Borge herredsstyre foreslår betingelse blandt konvensjonsvilkårene. — Departementet antar forøvrig etter underhåndskonferanse med Justisdepartementet, at konsesjonslovgivningen ikke hjemler adgang til å stille en sådan betingelse.

I anledning av Rederforbundets tidligere nevnte henvulling bemerkes, at departementet har gått ut fra, at Norsk Elektrisk Metalindustri sjøtransporter fremdeles vil foregå med norsk skib under like vilkår

mellem norsk og utenlandsk tonnasje, hvorom man vil underrette konsesjonären samtidig med meddelelse om at den ansøkte konsesjon er tilstatt. Man har imidlertid funnet heller ikke å burde medta krav herom blandt de stillede konsesjonsbetingelser.

I skrivelse av 14de mai 1924 har det konsesjonsøkende selskap erklært å ville underkaste sig disse betingelser.

I henhold til det anførte skal man
innstille:

- At det i henhold til § 36 i konsesjonsloven av 14de desember 1917 tillates det tyske selskap Beer, Sondheimer & Co., Frankfurt a/Main å erhverve aktiemajoriteten i Norsk Elektrisk Metalindustri A/S, Borge pr. Sarpsborg.
- At denne tillatelse meddeles på de i foredraget inntatte betingelser.

12. J. N. Jacobsen & Co. A/S.

(Leie av inntil 600 el. HK. fra A/S Fredriksstad Gas- og Elektricitetsverk).

Kgl. resol. av 23de mai 1924.

I anledning av inngitte andragender fra J. N. Jacobsen & Co. A/S, Fredriksstad av 23de mai 1919 og 22de oktober 1920 om koncesjon på utførelse av et elektrisk anlegg ved Græsvik bruk mottok Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet på foranledning avskrift av en mellom nevnte selskap og A/S Fredriksstad Gas- & Elektricitetsverk under 17de juni 1919 avsluttet kontrakt om leie av inntil 600 el. HK.

På hovedstyrets foranledning innga deretter J. N. Jacobsen & Co. A/S under 6te april 1922 følgende andragende om koncesjon på nevnte kraftleie:

«Under Henvisning til vedlagte Afskrift af Skrivelse fra Norges Vasdrags- og Elektricitetsvæsen dateret 5te ds. tillader vi os at indsende ærbødig Andragende om Koncession paa Kraftleie som deri omhandlet. Vi vedlægger Afskrifter af:

- Kraftleiekontrakt mellem A/S Fredriksstad Gas- og Elektricitetsværk og os dateret 17de Juni 1919.
- Fylkesmandens Skrivelse af 23de August 1918.
- Vort Brev af 3die Juli 1919 til A/S Hafslund.
- A/S Hafslunds Brev til os af 5te Juli 1919 hvorav alt nærmere vedrørende denne Kraftleie vil fremgaa.»

De i andragendet paaberopte bilag tilater man sig å vedlegge. Likeledes vedlegges en senere på anmodning mottatt erklæring i henhold til konsesjonslovens § 24 fra selskapets bestyrelse samt et eksemplar av selskapets vektekter.

Onsøy herredsstyre har i møte 8de desember 1922 tiltrådt en av Onsøy elektricitetsverks direksjon avgitt innstilling i saken sålydende:

«Den av firmaet J. N. Jacobsen & Co. ansøkte koncession paa kontrakt om leie av elektrisk kraft fra A/S Fredriksstad Gas- & Elektricitetsverk i henhold til Smaalensoversenskomstens post VI, maa betinges av:

At firmaet ikke anvender denne kraft til fordeling av lys uten etter overenskomst med — og samtykke av Onsøy kommune.»

Fylkesmannen i Østfold har i skrivelse av 8de januar 1923 anført følgende:

«Koncession paa kontrakten om leie av elektrisk kraft sees anbefalet av herredsstyret paa betingelse av at Jacobsen & Co. ikke anvender denne kraft til fordeling av lys uten etter overenskomst med og samtykke av Onsøy kommune.

Som det vil fremgaa av de saken medfølgende dokumenter har Onsøy kommune ved sin kontrakt av december 1917 med Fredriksstad Gas- og Elektricitetsverk overfor dette sikret sig eneret til at levere elektrisk energi til lys (og til kraft til smaaindustri) inden herredet, og som ogsaa av Fredriksstad Gas- og Elektricitetsverk indrømmet, kan dette ikke levere til nogen abonnent, eller denne av sit til storindustri abonnerede kvantum uttage, elektrisk lys for sig eller andre

uten derom truffen særlig avtale med kommunen eller dens elektricitetsverk.

Jeg tillater mig derfor at anbefale Onsøy herredsstyres forannævnte betingelse medtatt i koncessionen, forsaaividt dertil måtte være adgang.

Jeg tillater mig endvidere at henlede det kgl. departements opmerksomhet paa, at der i kontraktens § 4 er inndat en bestemmelse om, at «saafremt krigsforhold, dyrtid eller andre særlige omstendigheter skulde bevirke en almindelig forhøielse av elektricitetsprisen i vort land, forbeholder verket sig adgang til forholdsvis at kunne forhøie de efter nærværende kontrakt fastsatte priser. — For tiden beregnes et dyrtidstillæg av $\frac{1}{6}$ av kontrakt-priserne».

Denne betingelse kan ikke sees hjemlet ved de ved kongelig resolution av 3dje april 1914 (Smaalensoverenskomsten) fastsatte bestemmelser, som iøvrig ligger til grund for kontrakten.

Til kontraktens bestemmelser har jeg ellers intet at bemærke, og tillater mig at anbefale koncession git paa vanlige betingelser.»

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har på foranledning angitt følgende uttalelse datert 7de april 1924 angående andragendet:

«Med det ærede departements ovennevnte skrivelse har hovedstyret mottatt til uttalelse et konsesjonsandragende fra J. N. Jacobsen & Co. A/S, Fredrikstad, datert 6te april 1922 omfattende leie av inntil 600 el. HK. fra A/S Fredrikstad Gas- og Elektrisitetsverk (A/S Hafslund).

Kraften skal anvendes i selskapets bedrifter på Græsvik i Onsøy herred. Bedriften omfatter for tiden sagbruks- og høvleri-bedrift samt en kjemisk fabrikk til fremstilling av oxalsyre o. l. Selskapet har tidligere leid et par hundrede HK. fra Onsøy elektrisitetsverk der er kommunalt og etter leier kraft fra A/S Fredrikstad Gas- og Elektrisitetsverk.

I henhold til Smålensoverenskomsten har Østfold fylke tildelt Onsøy kommune 1 050 HK. av den kraft som A/S Hafslund plikter å levere fylket. Av nevnte 1 050 HK. har fyl-

ket med kommunens samtykke stillet til disposisjon for J. N. Jacobsen & Co. A/S's industrielle bedrifter på Græsvik 600 HK. som skal leveres av A/S Fredrikstad Gas- og Elektrisitetsverk utenom den kraft som Onsøy kommune direkte leverer J. N. Jacobsen & Co. A/S. Om levering av nevnte 600 HK. er der under 17de juni 1919 oprettet kontrakt mellom J. N. Jacobsen & Co. A/S og Fredrikstad Gas- og Elektrisitetsverk.

Andragendet har vært forelagt Onsøy herredsstyre som på møte 8de desember 1922 enstemmig besluttet å bifalle formannskapets sålydende innstilling:

«Den av elektrisitetsverkets direksjon foreslalte uttalelse tiltredes av herredstyret.»

Den av Onsøy elektrisitetsverks direksjon foreslalte uttalelse er sålydende:

«Den av firmaet J. N. Jacobsen & Co. ansøkte konsesjon på kontrakt om leie av elektrisk kraft fra A/S Fredrikstad Gas og Elektrisitetsverk i henhold til Smålensoverenskomstens post VI må betinges av:

At firmaet ikke anvender denne kraft til fordeling av lys uten etter overenskomst med og samtykke av Onsøy kommune.»

Fylkesmannen i Østfold har i skrivelse av 8de januar 1923 anbefalt at Onsøy herredsstyres forannevnte betingelse medtas i konsesjonen forsåvidt dertil måtte være adgang. Fylkesmannen henleder opmerksomheten på at Onsøy kommune ved sin kontrakt av desember 1917 med A/S Fredrikstad Gas- og Elektrisitetsverk overfor dette har sikret sig enerett til fordeling av lys og kraft til småindustrien innen herredet.

En videre påpeker fylkesmannen at A/S Fredrikstad Gas- og Eektrisitetsverk i sin kontrakt med J. N. Jacobsen & Co. A/S har betinget sig et dyrtidstillegg til kontraktprisene for tiden utgjørende $\frac{1}{6}$ av disse, noget som ikke er bestemt ved kongelig resolusjon av 3dje april 1914 (Smålensoverenskomsten) ved hvilken kraftprisene er fastsatt.

Av sakens dokumenter fremgår at spørsmålet om J. N. Jacobsen & Co. A/S's rett til å anvende den av A/S Fredrikstad Gas- og Elektrisitetsverk leide kraft til belysning har på et tidligere tidspunkt foranlediget en len-

gere skriftvksel mellom partene. Onsøy elektrisitetsverks direksjon holder J. N. Jacobsen & Co. A/S for uberettiget til å anvende kraften til belysning i sine bedrifter og støtter sig herunder til følgende paragraf i den i desember 1917 inngåtte kontrakt mellom kommunen og verket:

«F. G. påtar sig å levere kommunen inntil 800 HK. elektrisk energi til fordeling av lys og kraft for småindustri innen Onsøy kommune og forplikter seg til med hensyn til energileveringen i nevnte øiemed ikke å optre konkurrerende med kommunen innenfor Onsøy grenser.

Til småindustri regnes abonnenter med et samlet forbruk av inntil 250 HK. på en hånd.»

J. N. Jacobsen & Co. A/S mener å ha rett til også å anvende kraften til belysning og henviser til fylkets skrivelse til A/S Glommens Træsliberi av 19de mars 1918 hvor i er anført at de 600 HK. stilles til J. N. Jacobsen & Co. A/S's disposisjon i henhold til punkt VI i kongelig resolusjon av 3dje april 1914 (Smålenoverenskomsten). Selskapet kan ikke finne at der i nevnte punkt VI der omhandler kraft til storindustri er gjort nogen innskrenkning i disposisjonsretten over kraften forsåvidt angår dennes anvendelse til lys ved bedriftene og henleder opmerksomheten på at der i fylkets ovenfor nevnte skrivelse av 19de mars 1918 ikke er tatt noget forbehold i henhold til den i desember 1917 mellom Onsøy kommune og A/S Fredrikstad Gas- og Elektrisitetsverk opprettede kontrakt.

A/S Fredrikstad Gas- og Elektrisitetsverk samt fylkesmannen sees å gi Onsøy elektrisitetsverks direksjon medhold i dennes opfatning av saken.

Hovedstyret vil anbefale at der meddeles J. N. Jacobsen & Co. A/S tillatelse til å leie inntil 600 el. HK. fra A/S Fredrikstad Gas- og Elektrisitetsverk på betingelser som nedenfor spesifisert. Til de enkelte betingelser skal bemerkes:

Tillatelsen bør meddeles for et tidsrum

tilsvarende den tid hvori kraftleiekontrakten er bindende.

Selskapets styre bør være utelukkende norsk.

Av aktiekapitalen bør 2/3 til enhver tid befinne seg på norske hender. Efter det opplyste er for tiden 3 av de 300 aktier på utenlandsk hånd.

Hvad bestemmelsen om at energien ikke kan overdras videre angår, vil man anbefale at konsesjonären ved konsesjonens meddelelse gis tilslagn om at denne bestemmelse ikke vil være til hinder for at kraften kan anvendes av eventuelle datterselskaper på selskapets eiendommer på Græsvik.

Som ovenfor anført har Onsøy herredsstyre med tilslutning av fylkesmannen anbefalt at konsesjonen må betinges av at konsesjonären ikke anvender kraften til lys uten Onsøy herredsstyres samtykke. Hovedstyret finner at der ikke i konsesjonen bør inntas nogen betingelse herom, men at det heromhandlede forhold mellom konsesjonären og kommunen må bli å løse etter de i sakens anledning inngåtte kraftleiekontrakter.

Hvad avgift til stat og kommuner angår vil man, under hensyntagen til energien allerede ved Smålenoverenskomsten er belagt med en avgift av kr. 5,00 pr. HK. til vedkommende kommune, anbefale at ytterligere avgift ikke pålegges.

Blandt betingelsene har man også inntatt bestemmelse om at selskapet plikter å avgive inntil 10 pett av kraften til kommuner. Denne bestemmelse er medtatt i henhold til § 23 i lov av 14de desember 1917. Da i nærværende tilfelle de leide 600 HK. inngår i de 5 000 HK. som A/S Hafslund plikter å levere Østfold fylkes landdistrikter som betingelse for en rekke konsesjoner, finner man at det vil være urimelig om der av de nevnte 600 HK. etter skal avgis noe til kommuner. Man vil derfor anbefale at konsesjonären ved konsesjonens meddelelse gis tilslagn om at denne bestemmelse ikke vil komme til anvendelse i kraftleietiden.

Man finner enn videre at det av fylkesmannen påpekt forhold vedrørende kontrakts bestemmelse om dyrtidstillegg bør være kraftleiekonsesjonen uvedkommende. Kraft-

prisen for energi levert av A/S Hafslund i henhold til Smålenoverenskomsten er fastsatt ved kongelig resolusjon av 3dje april 1914 og det er formentlig leierens og uteleierens sak å sørge for at kontrakten er i overensstemmelse med nevnte resolusjons bestemmelser.»

Departementet vil anbefale at der i medhold av kap. IV i lov av 14de oktober 1917 om erhvervelse av vannfall, bergverk og annen fast eiendom meddeles J. N. Jacobsen & Co. A/S tillatelse til å leie inntil 600 el. HK. fra A/S Fredriksstad Gas- & Elektrisitetsverk (A/S Hafslund).

Man vil med hovedstyret foreslå tillatelsen gitt for den tid leieforholdet forblir gjeldende, dog ikke lenger enn til 1ste januar 1940.

Departementet vil iøvrig anbefale opstillet vilkår overensstemmende med det av hovedstyret avgitte forslag, der med et par bemerkninger er vedtatt av ansøkeren. Dog vil man, da kraften inngår i de 5 000 HK., som A/S Hafslund plikter å leve i Østfold fylkes landdistrikter i henhold til sistnevnte selskap tidligere meddelte kraftoverføringskonsesjoner foreslå at der ikke betinges kraftavståelse til kommuner.

Overensstemmende med hovedstyrets forslag er derhos etter omstendighetene heller ikke foreslått betinget kraftavgivelse til staten eller avgifter til stat og kommuner.

Med hensyn til det av Onsøy herredsstyre foreslalte vilkår om at konsesjonæren skal tilpliktes ikke å anvende kraften til fordeling av lys uten etter overenskomst med og samtykke av Onsøy kommune, bemerkes at man med hovedstyret finner at omhandlede twistspørsmål i tilfelle må bli å avgjøre av domstolene.

Det av hovedstyret utarbeide utkast til konsesjonsbetingelser er med den ovenfor nevnte endring sålydende:

1. Tidsbegrensning.

Tillatelsen gjelder for den tid konsesjonæren måtte leie inntil 600 el. HK. fra A/S Fredrikstad Gas- og Elektrisitetsverk, dog ikke utover 1ste januar 1940.

2. Selskapets styre og aktier.

Selskapet og dets styre skal ha sitt sæte her i riket. Styret skal til enhver tid utelukkende bestå av norske statsborgere.

Av selskapets aktier skal to tredjedeler til enhver tid befinne sig på norske hender.

3. Overdragelse av kraften.

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke fra vedkommende regjeringsdepartement eller for nogen del avgis utlandet uten tillatelse av Kongen.

Handler selskapet herimot skal det for hver gang erlegge en konvensjonalbot av inntil kr. 1,00 — en krone — pr. el. HK. pr. døgn etter vedkommende departements nærmere bestemmelse.

4. Kraftens anvendelse.

Forsåvidt selskapet anvender energi til bedrift, som ved røk, giftige gassarter eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkommende departement, såfremt det av almene hensyn finner føje til å gripe inn, anerkjennes som rett saksøker i anledning av mulige overtredelser av nabolovgivningen.

5. Norske funksjonærer og arbeidere.

Selskapet skal såvidt mulig benytte funksjonærer og arbeidere som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett, dog kan tillates benyttet fremmede funksjonærer og arbeidere når de har fått fast bopel her i riket det hele siste år, likesom vedkommende departement kan tilstede undtagelser fra denne regel når spesiell fagkunnskap eller øvelse eller lignende hensyn gjør det nødvendig eller ønskelig.

For hver dag nogen i strid med foranstående bestemmelser er i selskapets tjeneste erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil kr. 50,00 — femti kroner — for hver person.

6. Norsk arbeide og norsk materiell.

Selskapet skal ved bygning og drift av elektriske anlegg anvende norsk arbeide og norsk materiell forsåvidt dette kan fåes like godt, tilstrekkelig hurtig og for en pris som ikke overstiger prisen på utenlandsk med mere enn 10 — ti — procent.

I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan tilstede undtagelser fra regelen om anvendelse av norsk arbeide og materiell, når særegne hensyn gjør det påkrevet.

For overtrædelse av den i nærværende post omhandlede bestemmelse erlegger selskapet for hver gang etter avgjørelse av departementet en mulkt av inntil 15 — femten — prosent av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

7. Forsikring.

Tegning av nye forsikringer skal fortrinsvis skje i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingeler som utenlandske.

8. Kunstig forhøielse av priser.

Selskapet må ikke uten samtykke fra vedkommende departement inngå i nogen overenskomst til kunstig forhøielse av prisene her i riket på elektrisk energi eller på de produkter som frembringes ved energien.

9. Kontroll med betingelsenes overholdelse.

Anleggets eier underkaster sig de bestemmelser, som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement til kontroll med overholdelsen av de opstilte betingelser. Departementet kan til utøvelsen av denne kontroll ansette en kontrollør som overensstemmende med en av departementet utferdiget instruks skal ha adgang til de kontrollmidler, som ansees nødvendige.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av anleggets eier.

10. Overtredelse.

Overtredelse av foranstående poster 2, 8 og 9 medfører i gjentagelsestilfelle tap av konsesjonen, hvis ikke forholdet blir bragt i orden etter reglene i lov av 14de desember 1917 §§ 31 og 32.

I henhold til det anførte tillater man sig således å

innstille:

Det tillates J. N. Jacobsen & Co. A/S, Fredriksstad, i medhold av kap. IV i lov av

14de desember 1917 om erhvervelse av vannfall, bergverk og annen fast eiendom å leie inntil 600 el. HK. fra A/S Fredriksstad Gas- og Elektrisitetsverk (A/S Hafslund) på de i Arbeidsdepartementets foredrag av 23de mai 1924 anførte betingelser.

13. A/S Vestfos Cellulosefabrik.

(Leie av inntil 500 kw. fra Øvre Eiker komm. elektrisitetsverk).

Jfr. bind I nr. 20.

Kgl. resol. av 13de juni 1924.

På vegne av A/S Vestfos Cellulosefabrik har ingeniørfirmaet Nissen og von Krogh innsendt til departementet et andragende datert 27de november 1922 om tillatelse til å leie inntil 500 kw., tilsvarende 680 el. HK. fra Øvre Eiker kommunale elektrisitetsverk.

Andragendet hitsettes:

«Vestfos Cellulosefabrik har med Øvre Eiker kommunale elektricitetsverk avsluttet kontrakt om leie av indtil 500 kw., tilsvarende 680 elektriske HK. til drift av sin cellulose- og papirfabrik ved Vestfossen i Øvre Eiker kommune. Energien blir levert ved Cellulosefabrikens kraftstation med en spænding av 20—22 000 volt.

En avskrift av kraftleiekontrakten vedlegges. Av denne vil sees, at kraftleveringen skal paabegyndes den 15de januar 1923 og er kontrakten gjensidig bindende indtil 15de januar 1925, hvorefter den av begge parter kan opsiges med 6 maaneders varsel.

Det bemerkes, at selskapet er norsk aksjeselskap og at dets bestyrelse har sit sæte i Norge.

Under henvisning til ovenstaaende andrar vi herved paa vegne av Vestfos Cellulosefabrik i henhold til kap. 4 i lov av 18de september 1909 om tilladelse til at leie 680 elektriske HK. fra Øvre Eiker kommunale Elektricitetsverk.»

Man vedlegger den med andragendet fulgte avskrift av vedkommende kraftleiekontrakt samt en senere på foranledning mottatt aksjonærfortegnelse og et eksemplar av selskapets statutter tillikemed en erklæ-

ring fra selskapets styre om at der ikke foreligger nogen avtale siktende til å overdekke det virkelige forhold med hensyn til selskapets bestyrelse.

Saken har været behandlet av Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet, av hvis uttalelse datert 28de mai 1924 man tillater sig å hitsette følgende:

«I skrivelse av 27de november 1922 til departementet andrar ingeniørene Nissen og von Krogh på vegne av Vestfoss Cellulosefabrik om tillatelse til å leie inntil 500 kw. fra Øvre Eiker kommunale elektrisitetsverk.

Kraften skal i henhold til kontrakt av 16de november 1922 leveres ved Cellulosefabrikkens kraftstasjon på Øvre Eiker i Buskerud fylke.

Den leide kraft kan ifølge kontrakten anvendes til de formål selskapet finner tjenlig, men den må ikke overdras tredjemann.

Kontrakten er bindende for begge parter fra 15de januar 1923 til 15de januar 1925. Efter denne tid kan kontrakten oopsis med 6 måneders varsel. Hvis den ikke blir oopsagt løper den videre uten forandring.

Med skrivelse av 9de oktober 1923 har hovedstyret gjennem ingeniørene Nissen og von Krogh tilstillet selskapet et forslag til betingelser for innvilgelse av andragendet. I skrivelse av 22de oktober 1923 til hovedstyret — hvorav gjenpart vedlegges — fremkommer konsulentene etter anmodning fra selskapet, med endel bemerkninger til det oversendte forslag.

Hovedstyret skal under henvisning til nevnte skrivelse fra ingeniørene Nissen og von Krogh bemerke følgende:

Konsesjonen er anbefalt meddelt for den tid fabrikken måtte leie inntil 500 kw. fra Øvre Eiker kommunale elektrisitetsverk, dog ikke utover 15de januar 1928. Selskapet gjør ingen bemerkninger hertil, hvorfor man vil anbefale konsesjonen meddelt for samme tidsrum.

Om selskapet anfører fabrikken i senere skrivelse av 3de oktober 1923 til hovedstyret at dette er et norsk aktieselskap med helt norsk styre. Av selskapets 15 000 aktier eies 11 av engelske, 5 av finske og 2 aktier av franske statsborgere. I henhold hertil vil

man anbefale at der i konsesjonen fastsettes bestemmelse om, at selskapets styre skal være norsk, at det skal ha sitt sæte innen riket, og at to tredjedeler av aktiekapitalen til enhver tid skal befinne seg på norske hender.

Overdragelsen av energien kan, ifølge kraftleiekontraktens § 6, ikke finne sted. Hovedstyret finner dog, av formelle grunner, at bestemmelsen herom bør inntas i konsesjonen i vanlig form.

Kraften som skal leveres fra det kommunale verk må omtransformeres i cellulosefabrikkens kraftstasjon. Konsesjonsandragende for utførelsen av transformatoranlegget foreligger og er behandlet i annen skrivelse herfra av d. d.

Der er i forslaget til konsesjon medtatt bestemmelse om at der ved det elektriske anleggts utførelse og drift skal anvendes norske funksjonærer og arbeidere samt norsk materiell. Enn videre at forsikring tegnes i norske selskaper hvis disse byr like fordeltaktige betingelser som utenlandske.

Da kraftleietillatelsen alene er forutsatt gjort gjeldende til 15de januar 1928 antar man at bestemmelser om norske funksjonærer og arbeidere, norsk materiell samt forsikring bør frafalles ved meddelelsen av denne konsesjon.

Bestemmelsen om kraftavståelse er medtatt i henhold til erhvervsloven av 14de desember 1917 § 23 punkt 5. I nærværende tilfelle vil hovedstyret anbefale at der ved konsesjonens meddelelse bestemmes at konsekvenskraften tildeles Øvre Eiker kommune.

Da bedriften er beliggende innen den kommune fra hvis verk kraften leies vil man for tilfelle anbefale at bestemmelsen om avgift frafalles.

Med hensyn til bestemmelse om kraftens anvendelse uttales i skrivelse fra konsulentene til hovedstyret av 2nen februar 1924 at denne ikke må være til hinder for at fabrikken kan drive sine anlegg som hittil med fabrikasjon av sulfitecellulose og papir. Hovedstyret er av den formening at cellulosefabrikken uhindret bør kunne fortsette med fabrikasjon av sulfitecellulose og papir. I angjeldende punkt 4 i det etterfølgende forslag

til betingelser er der gjort tilføielse herom. Til forslagets punkt 6, kunstig forhøielse av priser, anføres i samme skrivelse av 2nen februar 1924 at bestemmelsen ikke må hindre cellulosefabrikken i å avslutte forretninger eller kontrakter som hittil.

Hovedstyret skal hertil bemerke at selskapet på sakens forberedende stadium intet hadde å innvende mot at nevnte bestemmelse blev inntatt som betingelse. Hovedstyret antar at bestemmelsen må oprettholdes, men vil foreslå at selskapet blir meddelt at bestemmelsen kun gjelder for salg av produkter innen riket.»

Departementet vil anbefale at der i medhold av kap. IV i lov av 14de desember 1917 om erhvervelse av vannfall, bergverk og annen fast eiendom meddeles A/S Vestfos Cellulosefabrik tillatelse til å leie inntil 500 kw. fra Øvre Eiker kommunale elektrisitetsverk.

Man vil med hovedstyret foreslå tillatelsen gitt for den tid leieforholdet forblir gjeldende, dog ikke utover 15de januar 1928, d. v. s. 5 år fra leiekontraktens datum.

Departementet vil i øvrig anbefale opstilt vilkår overensstemmende med det av hovedstyret avgitte forslag, der er vedtatt av ansøkeren på de av hovedstyret ovenfor nærmere angitte premisser med hensyn til de enkelte bestemmelser. Dog vil man, da kraften leies fra kommunalt elektrisitetsverk, der igjen leier av fylkesforsyningen, foreslå at der ikke betinges kraftavståelse til kommuner.

Selskapet er ved kgl. resolusjon av 8de juni 1907 meddelt tillatelse til å erhverve det fabrikken tilliggende vannfall, se Meddelte Vassdragkonsesjoner I side 69—70. Ved denne konsesjonen er det betinget at selskapet skal ha norsk styre og at minst 2/3 av aktiekapitalen statuttmessig skal være på norske hender. Den av hovedstyret foreslattede bestemmelse herom er derfor strøket som overflødig.

Man har med hovedstyret etter omstendighetene heller ikke funnet grunn til å føreslå betinges kraftavgivelse til staten eller avgifter til stat og kommuner samt om anven-

delse av produksjonen for innenlandsk forbruk.

Departementet vil således foreslå følgende konsesjonsvilkår:

1. Leietid.

Tillatelsen gjelder for den tid konsesjonären måtte leie inntil 500 kw. prima kraft fra Øvre Eiker kommunale elektrisitetsverk, dog ikke utover 15de januar 1928.

2. Overdragelse av energi.

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke fra vedkommende regjeringsdepartement eller for nogen del avgis til utlandet uten tillatelse av Kongen.

Handler selskapet herimot skal det først for hver gang erlegge en konvensjonalbot av inntil kr. 1,00 — en krone — pr. kw. pr. døgn etter vedkommende departements nærmere bestemmelse.

3. Kraftens anvendelse.

Selskapet kan anvende energien til fremstilling av sulfitcellulose og papir. Forsåvidt energien anvendes til annen bedrift som vedrører skadelig på omgivelsene, skal vedkommende departement, såfremt det av allmene hensyn finner føie til å gripe inn, anerkjennes som rett saksøker i anledning av mulige overtredelser av nabolovgivningen.

4. Kunstig forhøielse av priser.

Selskapet må ikke uten samtykke fra vedkommende departement inngå i nogen overenskomst til kunstig forhøielse av priserne her i riket på elektrisk energi eller på de produkter som frembringes ved energien.

5. Overtredelse.

Overtredelse av de i foranstående post fastsatte betingelser medfører i gjentagelsestilfelle konsesjonens tap, hvis ikke forholdet blir bragt i orden etter reglene i lov av 14de desember 1917 nr. 16 §§ 31 og 32.

I henhold til det anførte tillater man sig således å

Det tillates A/S Vestfos Cellulosefabrik, Vestfossen, i medhold av kap. IV i lov av

14de desember 1917 om erhvervelse av vannfall, bergverk og annen fast eiendom å leie inntil 500 kw. fra Øvre Eiker kommunale elektrisitetsverk på de i Arbeidsdepartementets foredrag av 13de juni 1924 anførte betingelser.

14. Vest-Agder fylkeskommune.

(Overdragelse av en halvdel av statens vannrettigheter m. v. i Skjerkavassdraget og tillatelse til regulering av vassdraget).

Kgl. res. av 29de august 1924.

Stortinget har under 1ste august 1924 ved behandling av innstilling fra skog- og vassdragskomiteen om overdragelse av en halvdel av de staten tilhørende vannrettigheter m. v. i Skjerkavassdraget fattet følgende beslutning:

«1. Departementet for de offentlige arbeider får fullmakt til å yverdrage til Vest-Agder fylke til sjølvkostnad ein halvdel av dei vassrettar m. v. som høyrar til staten i Skjerkavassdraget.

2. Stortinget har ingenting å segja på at Vest-Agder fylkeskommune får løyve til å regulere Skjerkavassdraget.»

Om denne beslutningen tillater man sig å henvise til St. prp. nr. 61, 1924, innst. S. nr. 95, 1924, hvorav avtrykk vedlegges.

Som det vil sees, har Stortinget intet imot at en halvdel av statens vannrettigheter i Skjerkavassdraget overdras Vest-Agder fylkeskommune på de i proposisjonen opstilte betingelser.

Hvad langårs reguleringstillatelsen, vil det derimot ses at Stortinget overensstemmende med forslag fra komiteen har sløifet siste passus i punkt 3 i de i proposisjonen opstilte reguleringsbetingelser. Vest-Agders eventuelle anlegg i Skjerkavassdraget vil således ikke bli å frita for erleggelse av den til vedkommende kommuner betingede konsesjonsavgift av kr. 0,50 pr. nat. Hk.

Departementet vil anbefale det fra Vest-Agder fylkeskommune foreliggende andragende om overdragelse av en halvdel av statens vassdragsrettigheter i

Skjerkavassdraget innvilget på de av Stortinget vedtatte vilkår, der vil finnes formulert i vedlagte utkast.

Under henvisning til utkastet til reguleringsbetingelser post 14 bemerkes at utfordrigelse av slipningsreglement vil bli gjort til gjenstand for særskilt innstilling når de fornødne distriktsstillatelser foreligger.

I henhold til det foran anførte tillater man sig således å

instille:

1. Departementet for de Offentlige Arbeider bemyndiges til å overdra en halvdel av de staten tilhørende vannrettigheter m. v. i Skjerkavassdraget til Vest-Agder fylkeskommune til selvkostende og på de i et fremlagt utkast angitte betingelser.
2. Det meddeles Vest-Agder fylkeskommune i medhold av lov av 14de desember 1917 om vassdragsreguleringer tillatelse til å foreta en regulering av Skjerkavassdraget i det vesentlige overensstemmende med fremlagt plan og paa de i et fremlagt utkast angitte betingelser.

I henhold til utkastet til

til betingelser for overdragelse av halvdelen av Statens andel i Skjerkavassdraget til Vest-Agder fylke.

Departementet for de Offentlige Arbeider på Statens vegne overdrar til Vest-Agder fylkeskommune en halvdel av vannføringen i Skjerkavassdraget fra Ørevatn til Sandvatn med tilhørende rettigheter og forpliktelser, alt i henhold til de hjemmelsdokumenter som er eller blir utfordiget til Staten.

Rettighetene selges til inkjøpspris inkl. omkostninger plus påløpne renter til overdragelsens datum. Kjøpesummen erlegges kontant ved overdragelsen. Omkostningene ved overdragelsen bæres av Vest-Agder fylke.

Yderligere berhygelse av grunn eller vassdragsrettigheter skal i tilfelle foretas av begge eiere i forening. Kjøpesummen herfor med tillegg av omkostninger skal bæres av hver eier med en halvpart.

3.

Den overdratte vannkraft skal fortrinsvis benyttes til fylkets almindelige elektrisitetsforsyning.

Vassdragets regulering blir i tilfelle å utføre etter innhentet reguleringskonsesjon og i henhold til betingelser som derved måtte bli fastsatt.

4.

Utbygningen av vannfallet skal omfatte den hele fallhøide og skal etter departementets nærmere bestemmelse kunne fordres utført etter planer, der tar sikte på eller danner et naturlig ledd i utbygningen og i utnyttelsen av den i vassdraget ved regulering opnåelige vannkraft, eventuelt for toppdrift. Herunder tas også hensyn til kraftens utnyttelse for elektrisk drift av jernbaner.

Ved en partiell utbygning kan departementet forlange sådanne arbeider utført som ikke uten vanskelighet lar sig gjennemføre ved den senere utvidelse.

Hvis fylkets anlegg fordyres på grunn av spesielle særformål som staten ønsker tilgodesett eller omvendt, skal denne fordyrelse refunderes fylket respektive staten.

Fylket plikter i betimelig tid før utbygningsarbeidene iverksettes å innsende til Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet planer med fornødne opplysninger og beregninger samt omkostningsoverslag vedkommende vannfallets utbygning og vassdragets regulering.

Hvis staten utbygger sin andel før fylket, skal dette forinnen ha anledning til å uttale seg om planene.

Intet anleggsarbeide må påbegynnes forinnen planene er approbert og tillatelse innhentet hos departementet.

Fylket plikter å utbygge vannfallet med alle tilhørende anlegg på en solid måte. An-

leggets utførelse såvelsom dets senere vedlikehold og drift skal være undergitt offentlig tilsyn. Utgiftene hermed utredes av fylket etter hovedstyrets nærmere bestemmelse.

Mindre forandringer av planene er tillatt med den kontrollerende ingenjørs samtykke.

5.

Fylket skal ved vannfallets utbygning og den senere drift følge de for konsesjoner til enhver tid fastsatte bestemmelse angående fortrinsvis anvendelse av norske funksjonærer og arbeidere samt norsk materiell og forsikring.

6.

Vest-Agder fylke er forpliktet til å samarbeide med statens og andre elektriske anlegg, når dette måtte finnes hensiktsmessig av hensyn til den almindelige kraftforsyning. Bestemmelse herom treffes i mangel av mindelig overenskomst av et av Kongen opnevnt skjønn, som også fastsetter de nærmere tekniske og økonomiske vilkår for sådant samarbeide. Såfremt de almindelige konsesjonsvilkår for elektriske anlegg ved den forestående lovrevisjon i emnet endres til fordel for konsesjonären forsåvidt nærværende bestemmelse angår, vil disse fordele også bli gjort gjeldende for denne kontrakt.

7.

Ved utbygning — eventuelt i tilslutning til anlegg som på forhånd måtte være utført av den annen part — skal partene (fylket og staten) i forneden utstrekning ha rett til å inngå som medeier i de eiendomme og rettigheter samt dele av den allerede utførte utbygning med høispent ledningsnett, boliger og andre innretninger, som med fordel vil kunne utnyttes i fellesskap.

Avgjørelsen av i hvilken utstrekning dette felleskap bør oprettes og av erstatningen herfor blir i mangel av mindelig overenskomst å fastsette ved lovlig skjønn av sakkyndige på den inntredende parts bekostning. (Jfr. § 10).

10. Tilfelle av at rettstvist måtte opstå i

Om fylket og staten har utbygget sin andel av kraften eller del derav i en felles kraftstasjon, skjer driften i fellesskap etter överenskomst eller i mangel av sådan efter regler fastsatt ved sakkyndig skjønn oppnevnt av Kongen.

Om det av hensyn til den almindelige elektrisitetsforsyning skulde vise sig ønskelig, skal staten være berettiget til nærsomhelst å innløse de overdragne rettigheter samt i tilfelle de til disse utnyttelse utførte anlegg mot å erlegge den i § 1 nevnte overdragelsessum (tillagt renter til overdragelsens datum, hvis fylket da ikke har utbygget vannfallet) med tillegg av verdien av mulig utførte anlegg, boliger og andre innretninger samt av verdien av grunn og andre rettigheter innkjøpt av fylket og dets herreder. Erstatning blir i mangel av mindelig överenskomst å fastsette ved lovlige skjønn av sakkyndige på statens bekostning. (Jfr. § 10).

11. Har partene foretatt erhvervelser av grunn m. v. i henhold til bestemmelser i statens hjemmelsdokumenter, skal erstatningen herfor etter § 7 og § 9 motsvare kjøpesummen tillagt de med erhvervelsen forbundne omkostninger.

Erstatning for mulig skade eller ulempe forvoldt ved utbygning eller drift av den ene parts anlegg er den annen part uvedkommende.

12.

De overdragne rettigheter kan ikke avhendes til andre uten Kongens samtykke.

13.

I tilfelle av at rettstvist måtte opstå i anledning av nærværende salgsbetingelser, vedtar partene Kristiania byrett som rette forum i saken.

II. Utkast til en regulering**Utkast til en regulering****1.**

Reguleringskonsesjonen gjelder inntil anlegget overtas av staten (jfr. reglene i post 2 nedenfor).

Med den begrensning som følger av ovenstående gjelder konsesjonen for vannfall der ikke tilhører staten eller norske kommuner og som deltar i reguleringen eller blir medeier i reguleringsanlegget i 50 år fra konsesjonens dato. Ved utløpet av denne tid tilfaller disse vannfallseieres andel i reguleringsanlegget staten uten vederlag.

Reguleringskonsesjonen kan ikke overdras.

Det utførte reguleringsanlegg eller andel deri kan ikke avhendes, pantslettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vannfall i samme vassdrag nedenfor anlegget.

Anlegget må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

Staten har, når den akter å utbygge sitt fall i Skjerka eller vil gå til innløsning av det fylket overdragne vannfall i samme med tilhørende anlegg, rett til å innløse det hele reguleringsanlegget. Bestemmelsen om innløsning må være meldt reguleringsanleggets eier 5 år i forveien. Innlosningssummen blir å beregne på grunnlag av hvad anlegget med tilbehør, altså også grunnstykker og rettigheter, beviselig har kostet ved erhvervelsen og — forsåvidt angår den andel som måtte tilhøre eiere for hvem reguleringstillatelsen er maksimumbegrenset til 50 år — med framdrag for amortisasjon etter en amortisasjonstid av 50 år.

Den andel i reguleringsanlegget som måtte tilhøre sistnevnte eiere kan staten under enhver omstendighet innløse i det 35te året etter at konsesjonen er gitt og etter de nevnte regler.

Anlegget skal ved innløsningen være i fullt driftsmessig stand. Hvorvidt så er til-

felle, avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn av uvillige menn på statens bekostning.

Konsesjonæren plikter på sin bekostning å utføre hvad skjønnet i så henseende måtte bestemme.

Alle heftelser som hviler på anlegget faller bort, hvis og når staten i henhold til nærværende post innløser anlegget.

3. For den økning av vannkraften, som ved reguleringen tilflyter eiere av vannfall eller bruk i vassdraget skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

- Til staten kr. 0,50 pr. naturhestekraft.
- Til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 0,50 pr. naturhestekraft.

Økningen av vannkraften beregnes på grunnlag av den økning av vassdragets lavvannsføring, som reguleringen antas å ville medføre i tilfelle den lavvannsperioden blir så jevn som mulig. Hvad der i hvert enkelt tilfelle skal anses som den ved reguleringen innvundne økning av vannkraften, avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntrer etterhvert som den ved reguleringen innvundne vannkraft tas i bruk.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgifter etter post 3, og kontroll med vannforbruks samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 19, skal, forsåvidt de ikke er fastsatt av Kongen, med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsættes av vedkommende regjeringsdepartement.

5. Arbeidet må påbegynnes innen en frist av 2 år, etter at konsesjon er gitt og fullføres innen en yderligere frist av 5 år. I fristene medregnes ikke den tid, som på grunn av overordentlige tildragelser (vis

major) streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

6. Arbeidet skal utføres ved funksjonærer og arbeidere, som har norsk innføddsrett eller statsborgerrett.

Konsesjonæren skal ved bygning og drift av anlegget bruke norsk materiell, forsåvidt dette kan fås like godt, tilstrekkelig hurtig og for en pris, som ikke med mera enn 10 — ti — prosent overstiger den pris, hvor til materiell kan fås fra utlandet.

Vedkommende departement kan tilstede undtagelse fra disse regler når særegne hensyn gjør det påkrevet.

7. Forsikring tegnes fortrinsvis i norske selskaper, hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

8. Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeide eller pålegges nogen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøy og andre arbeidsmateriale). Verktøy og andre arbeidsredskaper, som utleveres arbeiderne til benyttelse, kan bare kreves erstattet, når de bortkastes eller ødelegges, og da bare med deres virkelige verdi beregnet etter, hvad de har kostet konsesjonæren med rimelig fradrag for slitasje. Hvis konsesjonæren holder handelsbod for sine arbeidere, skal nettooverskuddet etter revidert årsregnskap anvendes til almennyttig øiemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes etter samråd med et av arbeiderne opnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende regjeringsdepartement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

9. Konsesjonæren er forpliktet til, etter nærmere bestemmelse av medisinalstyrelsen å skaffe arbeiderne den til enhver tid nødvendige lægehjelp og å holde et for øiemedet

tjenlig sykehus med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

Såfremt særskilt politiopsyn i anledning av arbeidenes utførelse av det offentlige finnes nødvendig, plikter konsesjonæren å utrede utgiftene derved.

10.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av nogen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sundt og tilstrekkelig husrum, alt etter nærmere bestemmelse av vedkommende regjeringsdepartement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende regjeringsdepartements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å opsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leiet hos ham. Uenighet om hvorvidt opsigelse skyldes arbeidstvist, avgjøres med bindende virkning av departementet.

11.

Konsesjonæren er forpliktet til i den utstrekning som fylkesveistyret bestemmer, å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veier og broer hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. Veier og broer, som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten, forsåvidt departementet finner, at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anlegget.

12.

Konsesjonæren er forpliktet til etter avgjørelse av vedkommende departement å erstatte vedkommende fattigkommune, dens utgifter til fattigunderstøttelse av de ved anlegget ansatte arbeidere og deres familier.

13.

Konsesjonæren plikter før arbeidet påbegynnes å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende reguleringasanlegget, således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anlegget skal utføres på en solid måte. Dets utførelse såvelsom dets senere vedlikehold og drift

undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggets eier.

14.

Vannslipningen skal foregå overensstemmende med et reglement, som Kongen på forhånd utferdiger. En norsk statsborger, som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonskjønn kan ikke påbegynnes, før manøvreringsreglementet er fastsatt.

15.

Reguleringsanleggets eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser, som i det offentliges interesse finnes påkrevet, og stille det innvundne materiale til disposisjon for det offentlige. Den tillatte opdemningshøide og den tillatte laveste tapningsgrense betegnes ved et fast og tydelig vannstandsmerke, som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter, som konsesjonæren måtte la opta i anledning av anlegget, skal tilstilles Norges Geografiske Opmåling med opplysning om, hvordan målingene er utført.

16.

Eieren skal uten vederlag for det utførte anlegg finne sig i enhver yderligere regulering i vedkommende vassdrag, som ikke forringør den tillatte regulerings effekt.

17.

De vannfalls- og brukseiere, som benytter sig av det ved reguleringen innvundne driftsvann, er forpliktet til å avgå til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner, som departementet bestemmer, etterhvert som utbygningen skjer, inntil 10 pet, av den for hvert vannfall innvundne ekning av kraften (beregnet som angitt i post 3). Staten forbeholder rett til å erholde inntil 5 pet. av kraften.

Kraften avgis i den form departementet bestemmer. Kreves den avgitt i annen form enn den produseres, plikter konsesjonæren på departementets forlangende å bygge sitt anlegg således, at kraftens omformning og avgivelse ikke unødig fordyres for mottage-

ren. Sådant forlängende må fremsettes innen 6 måneder etter konsesjonens datum.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettet, hvad enten ledningene tilhører reguleringasanleggets eier eller andre. Forårsaker kraftens uttagelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften, enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen, som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres etter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene — deri innbefattet 6 prosent rente av anleggskapitalen — med tillegg av 20 prosent. Hvis prisen beregnet på denne måte vil bli uforholdsmessig høi, fordi bare en mindre del av den kraft, vannfallet kan gi, er tatt i bruk, kan dog kraften istedet forlanges avgitt etter en maksimalpris, som svarer til den gjengse pris ved bortleie av kraft i distriktet. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellom vedkommende departement og konsesjonären eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelse kan såvel av departementet som av konsesjonären forlanges revidert hvert 5te år. Hvis eieren leier ut kraft, og kraften til kommune eller stat kan uttas fra kraftledning til nogen av leietagerne, kan kommunen eller staten i ethvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leierne av lignende kraftmängder under samme forhold.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas.

Den i nærværende post omhandlede plikt til avgivelse av kraft til kommuner gjelder ikke Vest-Agder fylkeskommunale anlegg i Skjerka.

18. Om Tafjord kraftselskap.

Departementet kan under særlige omstendigheter gi en vannfalls- eller brukseier, som ikke er medeier i reguleringasanlegget, tillatelse til å benytte driftsvann, som er innvunnet ved reguleringen, mot en årlig godtgjørelse til reguleringasanleggets eier.

Denne godtgjørelse skal i tilfelle av tvist fastsettes av departementet.

Reguleringsanleggets eier plikter å treffe sådanne anordninger i vassdraget nedenfor samt å avgj vann i sådan utstrekning, at den almindelige fløtning forulempes så lite som mulig ved reguleringen. Spørsmålet om hvilke forfønninger han skal treffe, avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn.

Skade eller ulempe på fløtningen, som ikke på denne måte avhjelpes, blir å erstatte overensstemmende med reguleringslovens § 16.

Reguleringsanleggets eier underkaster sig de bestemmelser, som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement til kontroll med overholdelsen av de opstillede betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av reguleringasanleggets eier.

21.

Reguleringskonsesjonen skal tinglyses i de tinglag, hvor anlegget er beliggende. Et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringen kan medføre forpliktelser.

15. Tafjord kraftselskap.

(*Regulering av Onilsavatn i Tafjordvassdraget*).

Kgl. resol. av 26de september 1924.

Departementet har i henhold til Stortingets beslutning av 21de juli 1916 avhendet de av staten i sin tid innkjøpte samtlige vannrettigheter i Tafjordvassdraget i Norddal herred, Møre fylke til Tafjord kraftselskap, en sammenslutning bestående av Ålesund bykommune og en rekke omliggende landkommuner. Man henviser herom til St. prp. nr. 136 for 1916, innst. S. LIV for s. å. samt St. forh. for s. å. side 2053—54, hvorav

avtrykk vedlegges. Angående de for salget opstilte vilkår henviser man til vedliggende gjenpart av kjøpekontrakten. Man henviser videre til vedliggende avtrykk av statutter for Tafjord kraftselskap, samt til de av departementet under 25de mai 1917 i henhold til salgsvilkårenes post 4 fastsatte generelle bestemmelser for vassdragets utbygning.

Tafjord kraftselskap har under 10de august 1921 inngitt et andragende om tillatelse til regulering av Onilsavatn i Tafjordvassdraget. Andragendet er sålydende:

«Undertegnede tillater sig i ærbødighet paa vegne av Tafjord Kraftselskap der bestaar av kommunerne Norddal, Stordal, Vestnes, Sylte, Skodje, Vatne, Haram, Sandøy, Giske og Borgund, samt Aalesund by, at ansøke om tillatelse til at foreta en partiell regulering av sjøen Onilsavand i Tafjordvasdraget, Nørddals herred, Søndmør i Møre fylke ved at sänke nuværende almindelige vandstand cote 175,5 m. o. h. ved hjælp af tunnel ned til cote 160 m. o. h. og utnytte den indvundne vandmængde paa selskapets eiendom i det utnytbare og under bygning værende ca. 150 m. høie fald for at anvende den ved reguleringen indvundne kraftmængde til de nævnte kommuners kraftforsyning.

Opgave over den regulerte vandføring

	Aar									
	1909-10	10-11	11-12	12-13	13-14	14-15	15-16	16-17	17-18	18-19
cbm.										
sek.	3,1	3,5	2,2	4,7	3,8	2,25	2,5	2,2	3,4	2,3

Vassdragets kraftydelse efter reguleringen er antatt til 4 806 naturhestekræfter idet man har gått ut fra en midlere vandstand i Onilsavand paa cote 167,8 m. o. h. Den ved regulering av Onilsavand indvundne kraftmængde skulde efter det foran anførte andras til 1 834 naturhestekræfter. Ved den planlagte sankning blir ialt tørlagt 1846 maal, hvorav 88,6 tilhører opsidderne og resten 96 maal tilhø-

rer Tafjord Kraftselskap, og menes ingen nævneværdig skade at forvoldes, idet der ikke foregaar nogen fløtning i vassdraget og fisket er ganske ubetydelig. Heller ikke paa færdselen antas reguleringen at faa væsentlig betydning, da der er ny rodelagt bygdevei uten stigninger rundt vandet og færdselen over isen allikevel ikke er aarviss for hestetrafik.

Paa grundlag av foretatte vandføringsmaalinger (flygel) og gjennem flere aar kontinuerlige vandstandsiaagtagelser er vassdragets lavvandsføring (vandføring paaregnet i 350 dage av aaret) bestemt til 1,20 m.³ pr. sek.

	Aar								
	1911	1912	1913	1914	1915	1916	1917	1918	1919
cbm.									
sek.	1,0	1,2	2,5	1,5	1,2	1,0	0,95	1,75	1,0

Da Onilsavandets almindelige vandstand er paa cote 175,5 m. o. h. og den færdigbyggede turbinkjælders driftsvandstand er cote 21,0 m. o. h. skulde vassdraget i uregulert stand gi rdt. 2 472 naturhestekræfter.

Ved den planlagte sankning av Onilsavand ned til cote 160 (15,5 m.) indvindes et magasinrum paa 7,85 mill. m.³ hvorved vandføringen i henhold til eternævnte data er forutsat at kunne økes til 2,20 m.³/sek.

ved et magasinrum paa 7,5 mill. m.³.

	Aar									
	1909-10	10-11	11-12	12-13	13-14	14-15	15-16	16-17	17-18	18-19
cbm.										
sek.	3,1	3,5	2,2	4,7	3,8	2,25	2,5	2,2	3,4	2,3

Den ved regulering av Onilsavand indvundne kraftmængde skulde efter det foran anførte andras til 1 834 naturhestekræfter. Ved den planlagte sankning blir ialt tørlagt 1846 maal, hvorav 88,6 tilhører opsidderne og resten 96 maal tilhører Tafjord Kraftselskap, og menes ingen nævneværdig skade at forvoldes, idet der ikke foregaar nogen fløtning i vassdraget og fisket er ganske ubetydelig. Heller ikke paa færdselen antas reguleringen at faa væsentlig betydning, da der er ny rodelagt bygdevei uten stigninger rundt vandet og færdselen over isen allikevel ikke er aarviss for hestetrafik. Vandets uttapning vil foregaa gjennem det nedenforliggende kraftanlægs driftstunnel og manøvreringen ske ved hjælp av 2

glideluker av jern, hvis konstruktion har været underkastet vasdragsvæsenets kontrol og blitt godkjendt.

Det nedenfor Onilsavand liggende vandfall tilhører i sin helhet Tafjord Kraftselskap og § 5 litr. g i lov om vasdragsreguleringer faar derfor ingen indflydelse i foreliggende tilfælde.

Under henvisning til hvad der er anført angaaende kraftens anvendelse tillater man sig i henhold til lov om vasdragsreguleringer § 11 pkt. 7 at ansøke om at selskapet maa bli fritat for avgift av de ved reguleringen foretagendet indvundne naturhestekräfter.

I tilslutning til ovenstaaende ansøkning tillater man sig endvidere at andrage om retten til snarest mulig og helst i nuværende aar at avholde de nødvendige skjøn etter §§ 15 og 16 i lov om vasdragsreguleringer.»

De med andragendet fulgte bilag tillater man sig å vedlegge.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har paa foranledning i skrivelse av 18de november 1921 avgitt følgende erklæring i anledning av andragendet:

«Tafjord kraftselskap, bestående av kommunene Norddal, Stordal, Vestnes, Sylte, Skodje, Vatne, Haram, Sandøy, Giske og Borgund samt Ålesund by, søker om tillatelse til å foreta en partiell regulering av Onilsavatn i Tafjordvassdraget for økning av vannføringen i sitt under utbygning værende vannfall, der skal brukes til kraftforsyning.

Reguleringen går ut på en senkning av 15,5 m. fra almindelig vannstand som er angitt å ligge på kote 175,5. Laveste reguleringsgrense blir da på kote 160,0. Ved reguleringen innvinnes et magasin av 7,85 mill. m³.

På grunnlag av vannføringsmålinger og vannstandsiakttagelser gjennem flere år er den påregnelige lavvandsføring i 350 dage av året angitt til 1,20 m.³/sek. Denne vannføring gir i det 154,5 m. høie bruttofall 2472 nat. HK. Ved den ønskete regulering er vannføringen beregnet øket til 2,20 m.³/sek. tilsvarende 4306 nat. HK. døgnet og året

rundt, idet der regnes med et midlerøe brutto fall paa 146,8 m. Kraftøkningen blir da etter dette 1834 nat. HK. Vannets uttapning vil foregå gjennem kraftanleggets driftstunnel ved hjelp av luks. Alt fall nedenfor Onilsavatn tilhører ifølge andragendet Tafjord kraftselskap.

Ved reguleringen opplyses der å ville bli tørlagt 184,6 mål, hvorav 88,6 mål tilhører opspittere og resten kraftselskapet. Ansøkeren mener at der ikke vil forvoldes nevneværdig skade. Fløtning foregår ikke i vassdraget og fisket er ubetydelig. Heller ikke for ferdsel antas reguleringen å få noen vesentlig betydning, da der er ny rodelagt bygdevei uten stigninger rundt vannet og ferdelsen over isen ikke er årviss for hestetrafikk.

Der søkes om fritagelse for reguleringsavgifter, da kraften skal anvendes til dekning av de før nevnte kommuners elektrisitetsbehov.

Vassdragsdirektøren har ifølge en i oktober d. å. avgitt betenkning intet vesentlig å bemerke til de opstillede beregninger over vannføringene. Han antar at kraftmengdene bør referere sig til samme fallhøide og kommer da til en økning på 1957 nat. HK. når der regnes med et midlerøe bruttofall paa 146,8 m.

Hovedstyret antar at betingelsene for at tillatelse kan meddeles er tilstede, jfr. reguleringslovens § 8.

Med hensyn til betingelsene bemerkes følgende:

Tilladelsen foreslåes gitt på ubegrenset tid, jfr. reguleringslovens § 10 pkt. 2.

Onilsavatn ligger i Norddal herred der sammen med en rekke andre kommuner danner Tafjord kraftselskap. Hovedstyret har intet å innvende imot at man med hjemmel i reguleringslovens § 11 pkt. 7 fritar ansøkeren for å betale avgifter til vedkommende kommuner. Derimot antar man at der med parallelle i de i den senere tid behandlede kommunale reguleringer bør betinges en mindre avgift til staten som man finner passende kan settes til kr. 0,50 pr. nat. HK.

Reguleringsloven påbyr visstnok at der skal betinges avgitt kraft til kommuner, jfr. dens § 12,15. Vannfallet skal imidlertid utnyttes for den almindelige elektrisitetsforsyning i distriktet og der synes da ikke å være plass for vilkår i nevnte øiemed. — Derimot antar man at der med parallelle tilfeller som kan sammenlignes med dette bør betinges avgitt 5 pet. til staten.

De øvrige nedenfor opstillede vilkår ligger så nær op til det nu vanlige at de antagelig ikke trenger nogen nærmere begrunnelse.

I henhold til ovenstående anbefaler hovedstyret at Tafjord kraftselskap får tilladelse til å regulere Onilsavatn i det vesentlige overensstemmende med den foreliggende plan på følgende

betingelser:

1.

Reguleringskonsesjonen gis på ubegrenset tid.

Réguleringskonsesjonen kan ikke overdras.

Det utførte reguleringsanlegg eller andel deri kan ikke avhendes, pantslettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vannfall i samme vassdrag nedenfor anlegget.

Anlegget må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

For den økning av vannkraften, som ved reguleringen tilflyter eiere av vannfall eller bruk i vassdraget, skal disse erlegge en årlig avgift til staten på kr. 0,50 pr. naturhestekraft.

Økningen av vannkraften beregnes på grunnlag av den økning av vassdragets lav-vannføring, som reguleringen antas å ville medføre utover den vannføring, som har kunnet påregnes år om annet i 350 dage av året. Ved beregningen av denne økning forutsettes det, at magasinet utnyttes på en sådan måte, at vannføringen i lavvannsperioden blir så jevn som mulig. Hvad der skal anses som den ved reguleringen innvundne

økning av vannkraften, avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge den ovenfor omhandlede avgift inntrer etterhvert som den ved reguleringen innvundne vannkraft tas i bruk.

3.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgift etter post 2 og om avgivelse av kraft, jfr. post 15, skal, forsåvidt de ikke er fastsatt av Kongen, med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende regjeringsdepartement.

4.

Arbeidet må fullføres innen en frist av 7 år etter at konsesjonen er gitt.

I fristen medregnes ikke den tid, som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major) streik eller lockout har været umulig å utnytte.

5.

Arbeidet skal utføres ved funksjonærer og arbeidere som har norsk innrøasrett eller statsborgerrett.

Konsesjonären skal ved bygning og drift av anlegget bruke norsk materiell, forsåvidt dette kan fåes like godt, tilstrekkelig hurtig og for en pris, som ikke med mera enn 10 — ti — prosent overstiger den pris, hvortil materiell kan fåes fra utlandet.

Vedkommende departement kan tilstede undtagelse fra disse regler når særegne hensyn gjør det påkrevet.

6.

Forsikring tegnes fortrinsvis i norske selskaper, hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

7.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer i stedet for pengér som i vederlag for arbeide eller pålegges nogen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøy og andre arbeidsmaterialer). Verktøy og andre arbeidsredskaper, som utleveres arbeiderne til benyttelse, kan bare kreves erstattet når de bortkastes eller ødelegges, og da bare med deres virke-

lige verdi beregnet etter hvad de har kostet konsesjonæren med rimelig fradrag for slettasje. Hvis konsesjonæren holder handelsbod for sine arbeidere, skal nettooverskuddet etter revidert årsregnskap anvendes til almennytige øiemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes etter samråd med et av arbeiderne opnevnt utvalg, som i tilfelle avtvist kan forlange saken forelagt for vedkommende regjeringsdepartement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

8.

Konsesjonæren er forpliktet til å rette sig etter de bestemmelser, som vedkommende regjeringsdepartement gir til motarbeidelse av drukkenskap og smughandel med berusende drikke blandt den befolkning, som er knyttet til anlegget.

9.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av nogen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærerne sundt og tilstrekkelig husrum etter nærmere bestemmelse av vedkommende regjeringsdepartement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende regjeringsdepartements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å opsi arbeiderne fra bekvemmeligheter leiet hos ham. Uenighet om hvorvidt opsigelse skyldes arbeidstvist, avgjøres med bindende virkning av departementet.

10

Konsesjonæren er forpliktet til i den utstrekning som fylkesveistyret bestemmer å erstatte utgiflene til vedlikehold og istandssettelse av offentlige veier, broer og kaier, hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. Veier, broer og kaier som konsesjonæren anlegger skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten forsåvidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anlegget.

11.

Konsesjonæren plikter å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende reguleringssanlegget. Anlegget skal utføres på en solid måte. Dets utførelse såvelsom dets senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggets eier.

12.

Vannslipningen skal foregå overensstemmende med et reglement som Kongen på forhånd utfordiger. En norsk statsborger som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonskjønn kan ikke påbegynnes før manøvregodsreglement er fastsatt.

13.

Regulerigsanleggets eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser, som i det offentliges interesse finnes påkrevet og stille det innvundne materiale til disposisjon for det offentlige. Den tillatte laveste tapningsgrense betegnes ved et fast og tydelig vannstandsmerke, som det offentlige godkjennet.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la opta i anledning av anlegget skal tilstilles Norges Geografiske Opmåling med opplysning om hvordan målingen er utført.

14.

Eieren skal uten vederlag for det utførte anlegg finne sig i enhver yderligere regulering i vedkommende vassdrag, som ikke forringar den tillatte regulerings effekt.

15.

De vannfalls- og brukseiere som benytter sig av det ved reguleringen innvundne driftsvann, er forpliktet til å avgift staten etterhvert som utbygning skjer, inntil 5 pct. av den for hvert vannfall innvundne økning av kraften (beregnet som angitt i post 2). Kraften avgis i den form den produseres. Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettet. Av-

brytelse eller innskrenkning av leveringen, som ikke skyldes vis major, streik eller lock-out må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres etter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene — deri innbefattet 6 prosent rente av anleggskapitalen — med tillegg av 20 prosent. Hvis prisen beregnet på denne måte vil bli uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft, vannfallet kan gi er tatt i bruk kan dog kraften istedet forlanges avgitt etter en maksimalpris, som svarer til den gjengse pris ved bortleie av kraft i distriktet. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellom vedkommende departement og konsesjonæren eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelse kan såvel av departementet som av konsesjonæren forlanges revidert hvert 5te år. Hvis eieren leier ut kraft, og kraften til staten kan uttas fra kraftledning til nogen av leietagerne, kan staten i ethvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leierne av lignende kraftmengder under samme forhold.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraften uttas.

16.

Reguleringsanleggets eier underkaster sig de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement til kontroll med overholdelsen av de opstillede betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av reguleringsanleggets eier.

17.

Reguleringskonsesjonen skal tinglyses i de tinglag, hvor anlegget er beliggende. Et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget, for hvilke reguleringen kan medføre forpliktelser.

Da Onilsavatn er forholdsvis litet, idet det etter kartene har et areal på 0,65 km² og en største bredde på 0,7 km. har hovedstyret antatt at det i sin helhet er undergitt

eiendomsrett og derfor ikke opstillet vilkår om godtgjørelse en gang for alle etter reguleringens § 15. — Heller ikke har man da anlegget i det vesentlige allerede er utført funnet grunn til å medta betingelse om at der skal sørges for midlertidig forsamlingslokale og stilles penger til rådighet til almendannende virksomhet m. v. blandt arbeiderne, samt om lægehjelp, sykehús og politi, jfr. samme lov § 12,4. — Videre har man da ansøkeren er en sammenslutning av kommuner ment at der ikke er behov for fattigfond etter § 12,7 eller sikkerhetsstillelse etter § 12,16. — De sistnevnte omstendigheter har også øvet innflydelse på utformningen av enkelte av de opstillede vilkår.

Vassdragsdirektøren har i forbindelse med ovennevnte betenkning avgitt forslag til manøvreringsreglement, som hovedstyret slutter sig til.»

I den i skrivelsen påberopte, av vassdragsdirektøren avgitte betenkning, som man tillater sig å vedlegge, er bl. a. anført følgende:

«Anleggsarbeidet har allerede pågått i nogen tid, likesom der ifølge salgsbetingelsene og overensstemmende med Arbeidsdepartementets bemyndigelse av 3dje mars 1921 er blitt ført kontroll med det utførte arbeide. Ennvidere er arbeidstegninger approbert med forbehold likeoverfor senere reguleringstilladelse og endelig fastsettelse av reguleringsgrenser.

De forutsetninger som har vært lagt til grunn for det hittil utførte arbeide er overensstemmende med den nu innsendte reguleringsplan.

Vassdragsdirektørens ufkast til reglement for manøvreringen følger vedlagt.

Med hensyn til de enkelte punkter i dette skal bemerkes:

I pkt. 2 er den almindelige passus om lavvannsføringen sløifet da selskapet angis å eie hele vassdraget nedenfor Onilsavatn.

I pkt. 3 er sløifet bestemmelsene om damvokterens bolig og telefon da manøvrerings-

gen foregår fra kraftstasjonen og gjennem driftstunnellen. De øvrige punkter i reglementet trenger antagelig ikke nogen nærmere begrunnelse.»

Det avgitte forslag til manøvreringsreglement er sålydende:

1.

Laveste reguleringsgrense kote 160,0 m. o. h. skal betegnes ved et fast og tydelig vannstandsmerke som det offentlige godkjennet.

2.

Vannslipningen, foregår etter kraftstasjonens behov.

3.

Til å forestå manøvreringen antas en norsk statsborger som godtas av vedkommende regjeringsdepartement.

4.

Der føres protokoll over vannforbruk, laveste vannstande samt observeres og noteres om det forlanges regnmengder, temperatur m. v. Av denne protokoll sendes ved hver måneds utgang avskrift til Vassdragsdirektøren.

5.

Mulig tvist om dette reglements forståelse blir å avgjøre av vedkommende regjeringsdepartement.

6.

Forandringer i dette reglement kan kun foretas av Kongen etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.

Da reguleringsbassenget er beliggende i Norddal herred, blev konsesjonsandragendet tillikemeld hovedstyrets erklæring i saken derefter forelagt Norddal herredsstyre til uttalelse, avgitt i møte den 6te november 1922, sålydende:

«1. I svarskrivelse fra Norddal formannskap av 27de april d. å. blev uttalt at punkt 4 i salgsvilkårene om oplegning av fond måtte komme i orden. I skrivelse av

24de august d. å. har formannen i styret for Tafjord kraftselskap meddelt et svar herpå, hvorav gjenpart vedlegges.

Hertil skal bemerkes, at Norddal herredsstyre i dette stykke gjør bestemt krav på, at der i reguleringsvilkårene inntas bestemmelse, som sikrer kommunen, så der ikke påføres den fattigbyrder, som vedkommer Tafjord kraftselskap, ikke bare de fattigbyrder, som den ikke får refusjon for av andre kommuner, men også fattigbyrder, som er påført og påføres Norddal kommune som opholdskommune.

2. Ifølge salgsvilkårenes punkt 4 og i analogi med foranstående punkt 1 må kommunen kreve refundert av selskapet etter regning de utgifter, den har fått og kommer til at få for løytilsyn. Hittil har dette særlig dreiet sig om øket kontorholdsgodtgjørelse i Tafjord for distriktslægen.

3. Der er kommet krav om, at kommunen skal refundere staten $\frac{4}{9}$ av den halvdelen, den har betalt til arbeidsledighetskassen i Tafjord. Forsvældt staten ikke frafalder dette krav, hvilket der synes å være rimelig føie til ifølge lovgivningen på dette punkt, kræver herredsstyret disse beløp refundert av Tafjord kraftselskap. Det kan umulig være lovgiverens mening, at slike utgifter på denne måte skal påbyrdes en enkelt kommune i en interkommunal sammenslutning.

4. I andragendet er anført om avgiftsfrihet for de innvundne naturhestekrefter.

I den oversendte skrivelse fra generaldirektøren for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet, datert 18de november 1921 er i betingelsen anført, at der bør betinges en mindre avgift til staten på kr. 0,50 pr. nat. HK. medens vedkommende kommuner intet skal få.

Norddal herredsstyre må uttale sin forbauselse over, at der for alvor kan være tale om avgiftsfrihet til Norddal kommune. Kommunens representanter har fra den tid, der var tale om tilslutning til Tafjord kraftselskap, stått i den formening, at kommunen skulle få avgifter, og det var uttrykkelig nevnt i det herredsstyremøte, hvor beslutningen om tilslutning var tatt, og det var av betydning for Norddal kommune å bli med

nettopp fordi man derved fikk anledning til å ha noget å si, når det gjaldt skatter og avgifter.

Som det nu ser ut, er den omstendighet, at man står tilsluttet selskapet, en hindring for at kommunen kan erholde de avgifter den skulle tilkomme.

Det bør nevnes, at Norddal synes å stå uheldig i denne sammenslutningen på forskjellig vis. Man har allerede oversikt over, at f. eks. Ålesund og omliggende kommuner kommer til å kunne levere kraften til sine konsumenter til en langt billigere pris enn Norddal, sahnsynligheit taler for, at Ålesund kan levere den til halv pris mot Norddal. Og dog er der under normale forhold forskjell på evnen til å betale disse priser i Ålesund og omegn mot Norddal, som har disse naturherigheter liggende innen herredet. Og disse herigheter skal da disse herreder nyte uten avgifter. Samtidig viser det sig, at der gang på gang dukker op nye utgiftsposter for Norddal kommune foranlediget av Tafjord kraftselskap, utgifter, som ingen tidligere hadde anelse om.

Alt tatt i betrakning gjør nu Norddal herredsstyre bestemt krav på en avgift, og når statsmyndighetene mener, at der til staten bør betinges en mindre avgift på kr. 0,50 pr. nat. HK., så må Norddal kommune idetminste kreve kr. 0,75 pr. nat. HK.

5. En av de utgiftsposter, som uanet stiller Norddal kommune i utsikt, er den økning i fylkesskatten, som vil inntrefte, så snart elektrisitetsverket i Tafjord blir matrikulert ifølge skattelovens § 3 og 8 b.

Til sammenligning og forklaring av dette forhold henvises til repartisjonsplaketen for Møre fylke for årene 1920 og 21 vedkommende Tingvold kommune, som har fått øket sin fylkesskatt med omkring kr. 10 000,00 vedkommende Skarsanlegget.

Her fremkommer en skrikende urett, som man krever rettet for det første på den vis, at denne skatt refunderes av selskapet. Man mener forøvrig, at der i dette punkt snarest må skje en lovforandring, så spørsmålet snarest må forelegges Stortinget til behandling, men intil så skjer krever man refusjon av dette beløp av selskapet.

6. Skulde der på grunn av vannreguleringen forekomme skade på jord, f. eks. utglidning av veilegemet rundt Onilsavann, må ansvar herfor være selskapet pålagt.

7. De besværligheter og ulemper, som forårsakes for oppsitterne i Tafjord ved reguleringen, går man ut fra blir ordnet ved frivillig overenskomst eller ekspropriasjonskjønn. Av sådanne er for herredsstyret nevnt:

- Elven fra Onilsavann har tidligere dannet selvgjerde for kreaturene, så de ikke kan komme fra øst- til vestsiden eller omvendt. Blir elven til sine tider tørlagt ved reguleringen, kan det bli påkrevet å oppsette gjerde langs elven, hvilket må være oppsitterne i Tafjord uvedkommende.
- I andragendet er anført, at fisket i Onilsavann er ubetydelig. Selve vannet er jo godt som fiskevann og har gode betingelser for å bli langt bedre enn det er.

Det er jo bekjent nok, hvorledes man både offentlig og privat gjør forsøk på å forbedre fiskebestanden i våre ferskvann. Ved denne store reguleringen er det utvilsomt, at disse muligheter vil bli ødelagt, hvorfor dette må komme i betraktnsing.

- I andragendet er anført, at reguleringen antas ingen vesentlig betydning å ville få for ferdselen.

Hertil er å bemerke, at Onilsavann fra umindelige tider av dalemennene og oppsitterne i Tafjord har vært benyttet som ferdselsvei om vinteren, når vannet da som oftest er tilfrosset. De lange daleveie blir da kortere og kommunen har vært spart for snebrøitningsutgifter på veien rundt vannet. Denne økede utgift til snebrøitningen må kommunen kreve sig godt gjort av selskapet.

- For John R. Rødals bruk vil der bli adskillige ulemper særlig ved vannhenting. Springvann kan dette bruk kun skaffe sig i en avstand fra husene på ca. 400 m.

I henhold til foranstående må Norddal herredsstyre kreve som betingelse for regule-

ringstillatelse og godkjennelse av manøvre-ringsreglementet, at forannte punkter 1-6 imøtekommes.

Skulde de her opstillede betingelser mot formodning ikke kunne bli imøtekommert må man forlange denne sak forelagt Stortinget til behandling og avgjørelse.»

Departementet skal bemerke at den ansøkte regulering av Onilsavatn, Tafjordvassdragets nederste magasin, vil medføre en kraftinnvinning stor 1957 nat. HK. regnet etter et midlere bruttofall på 146,8 m. Reguleringsarbeidet og den i forbindelse dermed projekterte utbygning er allerede fullført under kontroll av Vassdragsvesenet. Den utbyggede kraft blir i tilfelle overensstemmende med selskapets statutter å fordele mellom de i kraftselskapet deltagende kommuner og vil utelukkende komme den almindelige elektrisitetsforsyning tilgode.

Den skade og ulempe som reguleringen vil bevirke, må etter de foreliggende opplysninger antas å være av mindre betydning sammenlignet med fordelene derved. Reguleringen vil kun foregå ved senking, hvorfor grunnen omkring bassenget ikke antas å ville bli nevneverdig berørt. Endel skade på fisket vil derimot ifølge herredsstyrets erklæring måtte påregnes.

Nogen skade for almene interesser skulde etter det oplyste ikke stille sig hindrende for andragendets innvilgelse.

Man antar at de nødvendige forutsetninger for meddelelse av reguleringstillatelse er tilstede og departementet finner med Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet å kunne anbefale at den ansøkte regulering tillates gjennemført i det vesentlige overensstemmende med den fremlagte plan.

Andragendet har vært bekjentgjort på anordnet måte.

Man har utarbeidet et utkast til konsessjonsvilkår, som er vedtatt av kraftselskapets styre samt av kommunestyrene i de i kraftselskapet deltagende kommuner med undtagelse av Norddal, den kommune, hvori anlegget er beliggende. Sistnevnte kommunestyre fastholder de krav som er fremholdt i dets erklæring av 6te november 1922.

Utkastet er sålydende:

Utkast til betingelser for konsesjon til Tafjord Kraftselskap på regulering av Onilsavatn i Tafjordvassdraget.

1.

Reguleringskonsesjonen gis på ubegrenset tid.

Reguleringskonsesjonen kan ikke overdras.

Det utførte reguleringsanlegg eller andel deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vannfall i samme vassdrag nedenfor anlegget.

Anlegget må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

For den økning av vannkraften, som ved reguleringen tilflyter eiere av vannfall eller bruk i vassdraget skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 0,30 pr. naturhestekraft.

Til de fylkes-, herreds- og bykommuner, som Kongen bestemmer, kr. 0,20 pr. naturhestekraft.

Økningen av vannkraften beregnes på grunnlag av den økning av vassdragets lavvannsføring, som reguleringen antas å ville medføre utover den vannføring, som har kunnet påregnes år om annet i 350 dage av året. Ved beregningen av denne økning forutsettes det, at magasinet utnyttes på en sådan måte, at vannføringen i lavvannsperioden blir så jevn som mulig. Hvad der skal ansees som den ved reguleringen innvundne økning av vannkraften, avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge den ovenfor omhandlede avgift inntrer etterhvert som den ved reguleringen innvundne vannkraft tas i bruk.

3.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgift etter post 2 og om avgivelse av kraft, jfr. post 17, skal, forsåvidt de ikke er fastsatt av Kongen, med bindende virk-

ning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende regjeringsdepartement.

4.

Arbeidet må fullføres innen en frist av 7 år etter at konsesjonen er gitt.

I fristen medregnes ikke den tid, som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major), streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

5.

Arbeidet skal utføres ved funksjonærer og arbeidere som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett.

Konsesjonæren skal ved bygning og drift av anlegget bruke norsk materiell, forsiktig dette kan fås like godt, tilstrekkelig hurtig og for en pris, som ikke med mera enn 10 — ti — prosent overstiger den pris, hvortil materiell kan fås fra utlandet.

Vedkommende departement kan tilstede undtagelse fra disse regler når særegne hensyn gjør det påkrevet.

6.

Forsikring tegnes fortrinsvis i norske selskaper, hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

7.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeide eller pålegges nogen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøy og andre arbeidsmaterialer). Verktøy og andre arbeidsredskaper, som utlevers arbeiderne til benyttelse, kan bare kreves erstattet når de bortkastes eller ødelegges, og da bare med deres virkelige verdi beregnet etter hvad de har kostet konsesjonæren med rimelig fradrag for slitasje. Hvis konsesjonæren holder handelsbod for sine arbeidere, skal nettooverskuddet etter revidert årsregnskap anvendes til almennyttige øiemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes etter samråd med et av arbeiderne opnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende regjeringsdepartement til avgjørelse.

8. Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

Konsesjonæren er forpliktet til å rette sig etter de bestemmelser, som vedkommende regjeringsdepartement gir til motarbeidelse av drukkenskap og smughandel med berusende drikke blandt den befolkning, som er knyttet til anlegget.

9.

Konsesjonæren er i forneden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av nogen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sundt og tilstrekkelig husrum etter nærmere bestemmelse av vedkommende regjeringsdepartement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende regjeringsdepartements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å opsi arbeiderne fra bekvemmeligheter leid hos ham. Uenighet om hvorvidt opsigelse skyldes arbeidstvist, avgjøres med bindende virkning av departementet.

10.

Konsesjonæren er forpliktet til etter avgjørelse av vedkommende departement å erstatte vedkommende fattigkommune dens utgifter til fattigunderstøttelse av de ved anleggene ansatte arbeidere og deres familier.

11.

Konsesjonæren er forpliktet til i den utstrekning som fylkesveistyret bestemmer å erstatte utgiftene til vedlikehold og istrandssettelse av offentlige veier, broer og kaier, hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. Veier, broer og kaier som konsesjonæren anlegger skal stilles til fri benyttelse for almenheten forsaaavidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anlegget.

12.

Konsesjonæren er forpliktet til å samarbeide med andre kraftanlegg, når dette

finnes hensiktssmessig av hensyn til den allmindelige kraftforsyning. Bestemmelse herom treffes i mangel av mindelig overensenskomst av et av Kongen opnevnt skjønn som også fastsetter de nærmere tekniske og økonomiske vilkår for sådant samarbeide. Konsesjonæren plikter på egen bekostning å foreta de forandringer av anlegget som måtte finnes påkrevet av hensyn til sådant samarbeide. Bestemmelse herom treffes av departementet. Der tas ved avgjørelsen størst mulig hensyn til anleggets økonomiske forhold.

13.

Konsesjonæren plikter å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende reguleringasanlegget. Anlegget skal utføres på en solid måte. Dets utførelse såvelsom dets senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggets eier.

14.

Vannslipningen skal foregå overensstemmende med et reglement som Kongen på forhånd utferdiger. En norsk statsborger som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglementet er fastsatt.

15.

Reguleringsanleggets eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser, som i det offentliges interesse finnes påkrevet og stille det innvundne materiale til disposisjon for det offentlige. Den tillatte laveste tapningsgrense betegnes ved et fast og tydelig vannstandsmærke, som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la opta i anledning av anlegget skal tilstilles Norges Geografiske Opmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

16.

Eieren skal uten vederlag for det utførte anlegg finne sig i enhver yderligere regule-

ring i vedkommende vassdrag, som ikke forringer den tillatte regulerings effekt.

17.

De vannfalls- og brukseiere som benytter seg av det ved reguleringen innvundne driftsvann, er forpliktet til å avgift til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner som departementet bestemmer, etterhvert som utbygningen skjer, inntil 10 procent av den for hvert vannfall innvundne økning av kraften (beregnet som angitt i post 2). Staten forbeholder rett til å erholde inntil 5 procent av kraften.

Når 30 år er forløpet fra konsesjonens meddelelse, kan de kommuner hvis interesser berøres av reguleringen uanset den ovenfor betingede prosent for kraftavgivelse og uten hinder av den foran fastsatte begrensning, med Kongens samtykke, etterhvert som kraft blir ledig, kreve avgitt yderligere kraft såvidt fornødent til å dekke deres eget behov eller til å forsyne deres innvånere med kraft til lys, varme, gårdsdrift, håndverk eller småindustri.

Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettet. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres etter maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene — deri innbefattet 6 prosent rente av anleggskapitalen — med tillegg av 20 prosent. Hvis prisen beregnet på denne måte vil bli uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft, vannfallet kan gi, er tat i bruk, kan dog kraften istedet forlanges avgitt etter en maksimalpris, som svarer til den gjengse pris ved bortleie av kraft i distriktet. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellom vedkommende departement og konsesjonæren eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelse kan såvel av departementet som av konsesjonæren forlanges revidert hvert 5te

år. Hvis eieren leier ut kraft, og kraften til kommune eller stat kan uttas fra kraftledning til nogen av leietagerne, kan kommunen eller staten i ethvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leierne av lignende kraftmengder under samme forhold.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas.

18.

Reguleringsanleggets eier underkaster sig de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement til kontroll med overholdelsen av de opstillede betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av reguleringasanleggets eier.

19.

Reguleringskonsesjonen skal tinglyses i de tinglag, hvor anlegget er beliggende. Et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget, for hvilke reguleringen kan medføre forpliktelser.

Konsesjonen foreslås, som det vil ses, gitt Tafjord kraftselskap på ubegrenset tid i henhold til reguleringens § 10 pkt. 2. Vassdragets samlede nyttbare fall nedenfor reguleringsbassenget tilhører kraftselskapet, hvorfor det vil være utelukket at private falleiere skulde komme til å delta i reguleringen.

De i lovens § 11 pkt. 1 omhandlede årlige avgifter til stat og kommuner er i utkastets post 2 satt til henholdsvis kr. 0,30 og kr. 0,20.

I utkastets post 12 har man optatt bestemmelser om plikt for konsesjonären til å intre i samarbeide med andre kraftanlegg, når dette finnes hensiktsmessig av hensyn til den almindelige kraftforsyning.

Angående kraftavgivelse til stat og kommuner, som anbefales satt til henholdsvis 5 og 10 pct. overensstemmende med lovens ordinære satser, henvises til utkastets post 17. Ifølge så lig's vilkårene post 5 kan forøvrig staten, såfremt den i eventuelle regu-

leringskonsesjoner betingede kraftavgivelse viser sig utilstrekkelig til de formål, hvortil kraften kan anvendes etter reguleringensloven og spesielt til eventuell elektrisk drift av statsbaner på Ålesundshalvøen, forlange avgitt av kraftselskapet den yderligere hertil fornødne kraft.

I utkastets post 10 er opstillet plikt for konsesjonären til å erstatte vedkommende fattigkommune dens utgifter til understøttelse av de ved anlegget ansatte, arbeidere og deres familiær.

Under henvisning til utkastets post 14 bemerkes at man vil anbefale fastsatt som gjeldende inntil videre det av hovedstyret utarbeidede utkast til dem an ø v r e r i n g s- r e g l e m e n t.

Enkelte av de gjengse konsesjonsbestemmelser har man funnet å kunne sløife, idet anlegget allerede er fullført.

I henhold til det anførte tillater man sig således å

innstille:

1. Det tillates i medhold av lov av 14desember 1917 om vassdragsreguleringer Tafjord kraftselskap å foreta en regulering av Onilsavatn i Tafjordvassdraget i det vesentlige overensstemmende med fremlagt plan og på de i Arbeidsdepartementets foredrag av 26de september 1924 inntatte betingelser.
2. Der fastsettes som gjeldende inntil videre reglement for manøvrering av reguleringsdammen overensstemmende med det i Arbeidsdepartementets nevnte foredrag inntatte utkast.

16. A/S Hafslund.

(Erhvervelse av aktiemajoriteten i A/S Tyssefaldene).

Kgl. resol. av 3dje oktober 1924.

Stortinget har den 1ste august 1924 overensstemmende med St. prp. nr. 80 og innstilling S. nr. 96 for s. å. fattet følgende beslutning:

«Stortinget har intet å erindre mot at der av Kongen treffes en ordning med A/S Hafslunds overtagelse av aktiemajoriteten i A/S Tyssefaldene og med overdragelse av bruksrett til staten tilhørende vannfall i Tyssevassdraget overensstemmende med de i Arbeidsdepartementets foredrag av 11te juli 1924 avgitte vilkår og forutsetninger.»

De nevnte vilkårs post 2 er sålydende:

«Staten erklærer sig villig til uten særlige betingelser å meddele Aktieselskapet Hafslund konsesjon på erhvervelsen av aktiemajoriteten i A/S Tyssefaldene. Staten erklærer at den vil samtykke i at der foretas nødvendige utvidelser av A/S Tyssefaldenes aktiekapital uten særlige konsesjonsbetingelser.»

Angående de heromhandlede spørsmål har Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet i skrivelse av 15de september 1924 anført følgende:

«Med skrivelse av 13de august 1924 har departementet oversendt et andragende fra A/S Hafslund av 9de august 1924 om tillatelse til å erhverve aktiemajoriteten i A/S Tyssefaldene. Dette andragende er imidlertid erstattet med et senere hertil innkommet andragende av 19de august 1924, som hitsettes, sålydende:

«Under henvisning til de stedfundne konferanser med det ærede departement samt med Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet tillater vi oss herved åandra om erhvervskonsesjon på erhvervelse av aktiemajoriteten i A/S Tyssefaldene med rett for oss til å overdra en del av aktiene til andre — dog med det kongelige departements godkjennelse for overdragelse til andre enn norske statsborgere.»

Vi skal i den anledning meddele følgende oplysninger:

- Til overtagelse av A/S Tyssefaldene er der dannet et konsortium bestående av vårt selskap og Meraker Bruk samt en rekke enkeltpersoner, samtlige norske statsborgere, der har fått håndgitt av de fire henværende banker Andresens Bank, Centralbanken, Creditbanken og Christiania Sparebank deres aktier i

Tyssefaldene; 3 612 ordinære og 5 814 preferanseaktier.

- Forhandlinger er ført med de to nuværende større kraftkonsumenter i Tysse, Det Norske Nitridaktieselskap og Compagnie Royale Asturienne des Mines, hvorefter disse også deltar i kjøpet av Tysseaktiene, på sådan betingelse, at der alltid skal vedbli å være norsk majoritet av aktiene.

- Den disponible kraft fra Tysse vil bli benyttet av Nitridselskapet til fabrikasjon av aluminium og av Asturienne til zinkfabrikasjon. Ennvidere vil der av forannevnte konsortium bli dannet et eget selskap for anvendelse av 20 000 HK. for fabrikasjon av karbid og cyanamid.
- Den endelige finansieringsplan kan først fremlegges for det ærede departement når møte har vært holdt med de nuværende preferanseaktionærer i slutten av august måned d. å.
- Med hensyn til arbeiderantallet meddeles, at der ved kraftstasjonen beskjeftes ca. 30 mann og ved aluminiumsfabrikasjonen 350 à 500 mann. Karbid og cyanamidfabrikasjonen vil kreve 250 à 300 mann. Disse 3 anlegg vil således sysselsette 630 à 830 mann. Dertil kommer zinfabrikkens arbeidere, for øeblikket ca. 50 mann, men når anlegget er kommet i full drift opimot 300 mann.»

Andragendet er enstemmig anbefalt av Odda herredsstyre i møte den 26de august 1924.

Senere har man mottatt et andragende fra A/S Tyssefaldene av 30te august 1924 om tillatelse til å forhøje aktiekapitalen. Dette andragende er sålydende:

«Vi tillater oss herved å meddele at på ekstraordinær generalforsamling i vårt selskap torsdag den 28de ds. besluttedes den ordinære aktiekapitalen forhøjet fra kr. 2 500 000,00 til kr. 5 250 000,00 ved tegning

av kr. 2 750 000,00 i nye ordinære aktier serie A.

Ennvidere besluttedes å nedskrive preferanseaktiekapitalen fra kr. 11 800 000,00 til kr. 4 720 000,00.

Vi tillater oss å anholde om det ærede departements godkjennelse av denne utvidelse av aktiekapitalen.»

Uttalelse fra fylkesmannen i Hordaland fylke er tross omerindring ikke innkommet.

Hovedstyret skal bemerke følgende:

A/S Hafslunds aktiekapital utgjør kr. 43 750 000,00 fordelt på 17 500 aktier à kr. 2 500,00. Herav eies ifølge meddelelse fra selskapet ca. 160 aktier av aksjonærer i utlandet (ialt 24) som dog omrent alle er norske statsborgere.

Selskapets formål er nyttiggjørelse av vannfallet Sarpsfoss til elektrokjemiske og elektrotekniske øiemed, drift av Hafslunds gods og fordeling av elektrisk energi såvel fra Sarpsfoss som fra andre vannfall. Deltagelse i alle slags foretagender, der angår disse formål. Eier kraftanlegget ved Sarpsfossen og karbid- og ferrosiliciumfabrikken på Hafslund samt aktiemajoriteten i kraftselskapene Aktieselskapet Glommens Tre-sliperi, Aktieselskapet Vamma Fossekompagni og A/S Fredrikstad Gass- og Elektrisitetsverk.

De her omhandlede andragender inngår under § 2 i de av Stortinget godkjente betingelser for ordning av forholdet mellom A/S Hafslund og A/S Tyssefaldene. § 2 er sålydende:

«Staten erklærer sig villig til uten særlige betingelser å meddele A/S Hafslund konsesjon på erhvervelse av aktiemajoriteten i A/S Tyssefaldene. Staten erklærer at den vil samtykke i at der foretas nødvendige utvidelser av A/S Tyssefaldenes aktiekapital uten særlige konsesjonsbetingelser.»

Man antar at der efter dette kun kan bli tale om å opstille nedenstående betingelser som bør knyttes som tillegg til den

A/S Tyssefaldene ved kgl. resolusjon av 10de mai 1906 meddelte konsesjon:

Efter de nu gjeldende vedtekter for A/S Tyssefaldene har selskapet verneting og kontor i Odda. Man antar at dette uttrykkelig bør fastslås i konsesjonen. Videre bør forandring i selskapets statutter som angår styrets virksomhetsområde først bli gyldig etter at departementet har godkjent dem.

Der bør inntas betingelse om plikt til å anvende norske arbeidere og funksjonærer.

Under sakens behandling i Odda herredsstyre den 26de august 1924 ble der uttalt ønske om at selskapet skulde tilpliktes å anta sine funksjonærer og arbeidere gjennom det offentlige arbeidskontor i Odda. Man har konferert herom med chefinspektøren for arbeidsformidlingen, som mener at det vil være fullt tilstrekkelig om det blev pålagt konsesjonæren plikt til å melde de til enhver tid ledige plasser til det nærmeste offentlige arbeidskontor (nu Odda). Chefinspektøren anbefalte sterkt inntatt en betingelse herom. Ved at ledige plasser blir anmeldt til arbeidskontoret vil nemlig tilstrømningen av arbeidsløse kunne forhindres. Man har inntatt en hertil svarende betingelse i § 3.

Videre vil man anbefale inntatt plikt til å anvende norsk materiell og norsk forsikring.

Som allerede anført i skrivelse herfra av 31te juli 1924 finner hovedstyret det rimelig at det i likhet med hvad der er bestemt i flere konsesjoner blir inntatt en bestemmelse om at forsåvidt kraften anvendes til bedrift som ved røk, giftige gassarter eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkommende departement såfremt det av almene hensyn finner føie til å gripe inn anerkjennes som rett saksøker i anledning av mulig overtredelse av nabolovgivningen.

Et vilkår for den hele ordning er at A/S Tyssefaldene straks overdrar til staten eiendommene g.nr. 45, br.nr. 1, 2, 8 og 9 i Odda mot at staten uten årlig avgift utleier eiendommene og sine vannfallsrettigheter i Ringedalsvatns tilløp til A/S Tyssefaldene 60 år etter konsesjonens meddelelse, dog senest til 1ste januar 1986. A/S Tyssefaldene

skal forplikte seg til ved konsesjonstidens utløp å overdra vederlagsfritt og heftelsessfritt til staten sine nu utbyggede vannfall og kraft- og reguleringsanlegg. Dets øvrige vannfall og nye regulerings- og kraftanlegg skal på samme måte overdras til staten 60 år etter at reguleringsstillatelse er meddelt for Øvre Tysse, dog senest 1ste januar 1995. I henhold hertil har man formet betingelsen under § 6.

I henhold til ovenstående bemerkninger vil man anbefale at der meddeles A/S Hafslund tillatelse til å erhverve aktiemajoriteten i A/S Tyssefaldene, samt at der meddeles A/S Tyssefaldene tillatelse til å forhøye grunnkapitalen fra kr. 2 500 000,00 til kr. 5 250 000,00 på de i avskrift vedlagte betingelser. Man har forelagt utkast til betingelser for A/S Hafslund som i skrivelse av 13de september 1924 har anført følgende:

«I anledning av det ærede hovedstyres skrivelse av 3dje september angående konsejsjonsvilkårene til å erhverve aktiemajoriteten i A/S Tyssefaldene skal vi meddele følgende:

For punkt 3's vedkommende angående norske arbeidere og funksjonærer så finner vi, at bestemmelsene i tilfelle kan bli for tolket på en for den rolige arbeidsdrift meget farlig måte, og som vi under de muntlige konferanser med Deres herr konsulent Olafsen har gjort opmerksom på, må vi henstille at bestemmelsene ikke blir gjort strengere eller anderledes enn det har vært sedvanlig i tidligere konsesjoner.

For de øvrige punkters vedkommende har vi ingen bemerkninger å gjøre.

I anledning spørsmålet i skrivelsens slutning om hvorledes selskapets aktier er fordelt på norske og utenlandske hender, skal vi meddele, at av selskapets 17 500 aktier eies ca. 160 stkr. av aksjonærer bosatte i utlandet (ialt 24), som dog omtrent alle er norske statsborgere eller av norsk avstamning.»

I anledning denne skrivelse bemerkes at man i det hermed følgende forslag til betingelser har foretatt den samme endring i be-

stemmelsen vedrørende anvendelse av norske arbeidere som A/S Hafslund har ønsket foretatt i betingelsene for Odda Smelteverk. A/S Hafslund skulle således intet ha å bemerke til betingelsene.

Der gjenstår ordning av eiendommene g.nr. 45, br.nr. 1, 2, 8 og 9 i Odda samt utleie av statens vannfallsrettigheter. Videre må ordningen vedtas av de banker som har vært med på den. Man henviser herom til hovedstyrets bemerkning i St. prp. nr. 80 for 1924 side 8 og vil derfor anbefale at konseksjonen først trer i kraft fra den tid samtlige disse forhold er ordnet. De endrede konseksjonsbetingelser for A/S Tyssefaldene bør dessuten tingleses.»

Ifølge senere meddelelse fra Hovedstyret har fylkesmannen i Hordaland i telegram av 15de september 1924 anbefalt andragendene innvilget på vanlige betingelser, idet han forutsetter distriktets interesser tilgodesett best mulig.

Departementet skal bemerke at planen for refinansiering av A/S Tyssefaldene i sine hovedtrekk går ut på:

1. At A/S Hafslund overtar de aktier, som tilhører Andresens Bank, Centralbanken, Creditbanken og Christiania Sparebank, med rett til å overdra endel av aktiene til andre, dog således at departementets godkjennelse er nødvendig for overdragelse til andre enn norske statsborgere. Majoriteten av aktiene skal alltid være på norske hender.
2. A/S Tyssefaldenes grunnkapital utvides fra kr. 2 500 000 til kr. 5 250 000,00.
3. Preferanseaktiekapitalen nedskrives fra kr. 11 800 000,00 til kr. 4 720 000,00 eller til 40 pct.

Departementet som intet har å bemerke ved denne ordning vil anbefale at der på grunnlag herav meddeles A/S Hafslund tillatelse til å erhverve aktiemajoriteten i A/S Tyssefaldene og at det tillates sistnevnte selskap å forhøye sin grunnkapital som nevnt fra kr. 2 500 000,00 til kr. 5 250 000. Man

tiltrer de av hovedstyret foreslalte betingelser for tillatelsene, idet dog bemerkes at der efter mundtlig anmodning fra ansøkeren og etter konferanse med hovedstyret er foretatt sådan forandring i punkt 3 i det av hovedstyret avgitte utkast til betingelser, at bestemmelsens 2net ledd kommer sist. (Altså etter utkastets 3dje og 4de ledd). De av departementet således anbefalte betingelser, som forutsettes tilknyttet den A/S Tyssefaldene ved kgl. resolusjon av 10de mai 1906 meddelte konsesjon på erhvervelse av A/S Tyssefaldene, er sålydende:

1. Selskapets sete.

Selskapet skal ha sitt sete i Odda herred. Forandringer i statuttene som angår styrets virksomhetsområde blir først gyldige etterat departementet har godkjent samme.

2. Kraftens anvendelse.

Forsåvidt konsesjonæren anvender energien til bedrift som ved rök, giftige gassarter eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkommende departement, såfremt det av almene hensyn finner føie dertil, anerkjennes som rett saksøker i anledning av mulige overtrædelser av nabolovgivningen.

3. Norske arbeidere og funksjonærer.

Konsesjonæren skal ved reguleringen av vedkommende vassdrag, ved vannfallets utbygning og kraftanleggets drift samt ved de bedrifter som tilhører konsesjonæren og forsynes med kraft fra anlegget, såvidt mulig bruke arbeidere og funksjonærer som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett.

Vedkommende departement kan tillate undtagelse fra denne regel, når spesiell fagkunnskap eller øvelse eller lignende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig.

For hver dag nogen i strid med foranstående bestemmelser er i konsesjonærers tjeneste, erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil kr. 50,00 — femti kroner — for hver person.

Hjemstavnsberettigede innen Odda her-

red skal under ellers like vilkår fortrinsvis beskjefiges. Konsesjonæren er pliktig til å melde de til enhver tid ledige plasser til det nærmeste offentlige arbeidskontor.

4. Norsk materiell.

Konsesjonæren skal ved reguleringen av vedkommende vassdrag, ved vannfallets utbygning og kraftanleggets drift samt ved de bedrifter som tilhører konsesjonæren og forsynes med kraft fra anlegget, bruke norsk materiell, forsåvidt dette kan fåes like godt, tilstrekkelig hurtig og for en pris som ikke med mere end 10 — ti — procent overstiger den pris hvortil materiell kan fåes fra utlandet. I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan tilstede undtagelse fra regelen om bruken av norsk materiell, når særegne hensyn gjør det påkrevet.

For overtredelse av den i nærværende post omhandlede bestemmelse erlegger konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av departementet en mulkt av inntil 15 — femten — procent av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

5. Norsk forsikring.

Forsikring tegnes fortrinsvis i norske selskaper, hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

6. Konsesjonstid.

Når 60 år er forløpet fra konsesjonens dato tilfaller de av konsesjonæren nu utbyggede vannfall og kraft- og reguleringsanlegg med alle de innretninger hvorigenem vannets løp og leie forandres, såsom damanlegg, kanaler, tuneller, bassenger, rørledninger m. m. de til utbygningen og kraftanlegget erhvervede grunnstykker og rettigheter, kraftstasjon med tilhørende maskineri og annet tilbehør såvelsom reguleringsanleggene med tilhørende grunn og øvrige rettigheter og de arbeiderboliger, bygninger og innretninger som hører med til reguleringen

og kraftanlegget, staten med full eiendomsrett og uten vederlag.

Samtlige øvrige konsesjonæren tilhørende vannfall, nye regulerings- og kraftanlegg skal paa samme måte overgå til staten 60 år etter vedkommende reguleringstillsel ses meddelelse, dog senest 1ste januar 1995.

Hvilke bygninger og innretninger som hører med til reguleringen og kraftanlegget avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn. Det som ikke tilfaller staten kan den innløse for dets verdi etter skjønn på sin bekostning eller forlange fjernet innen en av departementet fastsatt frist.

Anleggene med installert maskineri skal ved konsesjonstidens utøp være i fullt driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfelle, avgjøres ved skjønn av uvillige menn på konse sjonærens bekostning. Konsesjonæren plikter på egen bekostning å utføre hvad skjønnet i så henseende måtte bestemme.

Da der gjenstår ordning av visse eiendomsoverdragelser til staten m. v. foreslåes konsesjonen å skulle tre i kraft etter departementets nærmere bestemmelse.

I henhold til det anførte tillater man sig å

in n s t i l l e:

1. Det tillates A/S Hafslund i medhold av den almindelige konsesjonslov av 14de desember 1917 § 36 2net ledd å erhverve aktiemajoriteten i A/S Tyssefaldene på betingelse av at der til den A/S Tysse faldene ved kgl. resolusjon av 10de mai 1906 meddelte erhvervkonsesjon knyttes de i Arbeidsdepartementets foredrag av 3de oktober 1924 anførte betingelser.
2. Det tillates A/S Tyssefaldene i henhold til samme lovbestemmelse å forhøie grunnkapitalen fra kr. 2 500 000,00 til kr. 5 250 000,00 likeledes på de i ovennevnte foredrag anførte betingelser.
3. Konsesjonen trer i kraft etter nærmere bestemmelse av Arbeidsdepartementet.

17. Det Norske Zinkkompani.

(Leie av 30 000 — eventuelt inntil 100 000 el. HK. fra A/S Tyssefaldene m. v.).

Jfr. nr. 3 ovenfor.

Kgl. resol. av 3de oktober 1924.

Ved kgl. resolusjon av 15de februar 1924 blev der meddelt Det Norske Zink kompani tillatelse til å leie inntil 20 000 el. HK. fra A/S Tyssefaldene samt til å leie Tysse legeringsverk i Tyssedal med tilhørende grunneiendommer og bygninger.

Under 22de august s. å. har Det Norske Zinkkompani innsendt til Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet et andragende om tillatelse til å utvide den ved nevnte konsesjon hjemlede kraftleie til 30 000 el. HK. med rett til å utta ytterligere kraft til et samlet kvantum av 100 000 el. HK. samt til å erhverve en rekke eiendommer på Eitrheimsnesset i Odda.

Andragendet er oversendt departementet med skrivelse fra Hovedstyret datert 15de september 1924, hvorav man tillater sig å hitsette:

«Fra advokat Gamborg har man motatt et andragende av 22de august 1924 på vegne av Det Norske Zinkkompani om tillatelse

1. til å leie 30 000 el. HK. av A/S Tysse faldene med rett til å utta ytterligere energi inntil et samlet kvantum av 100 000 el. HK.
2. til å leie eller eventuelt å kjøpe de A/S Tyssefaldene tilhørende eller av dette selskap disponerte eiendomme på Eitrem, Odda nemlig gr.nr. 34, br. nr. 4, 7, 8 og 10.

Dette andragende er sålydende:

«Ved kongelig resolusjon av 15de februar 1924 blev aktieselskapet Det Norske Zinkkompani meddelt tillatelse til av A/S Tyssefaldene, Hardanger å leie 20 000 el. HK. samt det såkalte legeringsverk i Tyssedal i Odda herred.

Under de nu pågående forhandlinger om refinansiering av A/S Tyssefaldene er det mellom de ovennevnte kontrahenter A/S Det Norske Zinkkompani og A/S Tyssefald-

dene sluttet en overenskomst hvorefter det leiede energikvantum forhøies til 30 000 el. HK. år med rett til å utta ytterligere energi fra A/S Tyssefaldene inntil et samlet kvantum av ialt 100 000 el. HK. Utkast til kraftleiekontrakt vedlegges.

Samtidig er det mellom kontrahentene vedtatt at Det Norske Zinkkompani skal flytte sin virksomhet fra Tyssedal til Eitremnesset og på sistnevnte sted opføre helt nye fabrikkanlegg og derefter tilbakelevere til A/S Tyssefaldene «Legeringsverket» i Tyssedal. Denne tilbakelevering skal senest finne sted 1ste juli 1926.

Kontraktstiden er bestemt å gjelde for 60 — seksti — år nemlig den konsesjons-tid der forutsettes gitt A/S Tyssefaldene ved dette selskaps refinansiering.

På vegne av Det Norske Zinkkompani tillater jeg mig herved i henhold til det foreliggende kontraktsutkast å andra om at der meddeles selskapet følgende tillatelser:

- 1) Tillatelse til å leie 30 000 el. HK. pr. år av A/S Tyssefaldene med rett til å utta ytterligere energi inntil et samlet kvantum av ialt 100 000 el. HK.
- 2) Tillatelse til å leie eller eventuelt å kjøpe de A/S Tyssefaldene tilhørende, eller av dette selskap disponerte eiendomme på Eitreim, Odda, nemlig gr.nr. 34, br.nr. 4, 7, 8 og 10.

Det er forutsatt at vilkårene for tillatelsen blir de samme som er fastsatt for Det Norske Zinkkompani ved den ovennevnte kongelige resolusjon av 15de februar 1924 for leie av de her omhandlede 20 000 el. HK. dog således at konsesjonstiden settes til 60 — seksti — år, samt videre at de fastsatte årlige avgifter til stat og kommuner beregnes av det benyttede kraftkvantum i likhet med hvad der gjøres for de øvrige selskaper, Det Norske Nitridselskap og A/S Odda Smelteverk, der sammen med Det Norske Zinkkompani deltar i A/S Tyssefaldenes refinansiering.

Som bilag vedlegges:

- 1) utkast til kraftleiekontrakt mellom A/S Tyssefaldene og A/S Det Norske Zinkkompani,

2) kartkopi over Eitremnesset (inncirclet med rød blyant det areal hvorpå søkes konsesjon).»

Man vedlegger den nevnte kraftleiekontrakt samt det påberopte kart. Som det vil sees er kraftleiekontrakten betegnet som «utkast». Imidlertid har A/S Tyssefaldene i skrivelse av 1ste september 1924 meddelt at kontrakten nu er definitivt vedtatt.

Odda herredsstyre har i møte den 26de august 1924 enstemmig uttalt følgende:

«Da heradstyret har hatt så kort tid til å behandle saken, kan det ikke inngå på detaljene deri. Men heradstyret må anbefale at den omsøkte konsesjon meddeles i alt vesentlig på samme betingelser, som inneholdes i de Det Norske Nitridaktieselskap og Det Norske Zinkkompani tidligere meddelte konsesjoner. Konsesjonsavgiften bør fordeles med 1/3 på staten og 2/3 på kommunene. Under henvisning forøvrig til de tidligere fra Odda avgivne forslag til konsesjonsbetingelser henstiller heradstyret til Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet best mulig å ivareta Oddas interesser.»

I de eiendommer som selskapet søker om å erhverve nemlig gr.nr. 34, br.nr. 4, 7, 8 og 10 i Odda herred inngår også dyrket mark. Andragendet er derfor overensstemmende med lov av 10de desember 1920 nr. 3 forelagt Odda skogutvalg som under 27de august 1924 har avgitt følgende uttalelse:

«Det på kartet med rødt inncirclede areal, som søknaden angaaer inneholder, skjønnsmessig ansatt, 102 mål eller 10,2 Ha. Eiendommen har ikke skog eller beite-mark. Søkeren eier ikke før grunn i Odda eller leierettigheter til sådan, heller ikke fjellstrekning frasett Tyssedal.

Av hensyn til nødvendigheten av å få igang fabrikkene i Odda anbefaler man motstrepende at konsesjon som søkt om blir gitt.»

I tilslutning til Odda skogutvalgs uttalelse har Landbruksdepartemen-

tet i skrivelse hertil av 4de september 1924 meddelt at det intet har å bemerke til at den omsøkte konsesjon gis.

Under henvisning til § 19 i erhvervloven av 14de desember 1917 er andragendet forelagt. Handelsdepartementet som i skrivelse hertil av 10de september 1924 har anbefalt at selskapet får tillatelse til å erhverve bruksrett eller eindomsrett til de omhandlede tomter, fabrikk-anlegg og eiendommer for det samme tidsrum hvorpå selskapet erholder konsesjon på leie av kraft.

Uttalelse fra fylkesmannen i Hordaland fylke er tross omerindring ikke innkommet.

Hovedstyret skal bemerke følgende:

I § 3 i de av Stortinget under 1ste august 1924 godkjente betingelser for ordning av forholdet mellom A/S Tyssefaldene og A/S Hafslund er det bestemt: «Forsåvidt A/S Tyssefaldene leier ut kraft til fremmede må de nødvendige tillatelser bli å behandle etter erhvervlovens bestemmelser herom.»

I henhold hertil blir konsesjon å meddele etter den gjeldende erhvervslov av 14de desember 1917. Efter hovedstyrets innstilling av 7de august 1924 og behandling i Stortinget den 11te s. m. (se forkortet stortingsreferat side 1787—1790) skal konsesjonstiden være 60 år. Med hensyn til de øvrige betingelser bemerkes:

I den selskapet ved kgl. resolusjon av 15de februar 1924 meddelte leiekonsesjon er avgiftene til stat og kommuner satt til henholdsvis kr. 0,75 og kr. 1,50 av den kraft, hvorav der betales leie. Man vil anbefale de samme satser fastsatt for nærværende tillatelse. I konsesjonen av 15de februar 1924 er selskapet tilstått den lettelse at avgiften i de 5 første år av konsesjonstiden kun skal erlegges av den kraft som er blitt benyttet istedetfor som for den øvrige konsesjonstid bestemt av den kraft hvorav der betales leie. I det utkast til betingelser som ble sendt herfra til selskapet var inntatt

den samme avgiftsbestemmelse som selskapet nu har i sin konsesjon. Selskapet har imidlertid ved advokat Gamborg innstendig anmodet om at avgiftsbestemmelsen må bli forandret derhen at der er legges avgift av kun den kraft som er benyttet i de første 5 år for de første 20 000 HK. og i de første 10 år av de siste 10 000 HK. av den kraftmengde (samlet 30 000 HK.) som selskapet nu skal leie. Selskapet har begrunnet dette med at det skal gå til helt nytt anlegg og at det er utelukket at det i de nevnte år kan få bruk for alle 30 000 HK. Når det har leiet en så stor kraftmengde og gått med på at der straks skal betales for alle 30 000 HK. uansett om de brukes så er det skjedd for å kunne gjennemføre Tyssefaldenes refinansiering. Man henviser herom til døn i avskrift vedlagte skrivelse fra advokat Gamborg av 12te september 1924 med et kart.

Hovedstyret har etter omstendighetene funnet å burde anbefale den av selskapet ansøkte lettelse og overensstemmende hermed er avgiftsbestemmelsen formet i betingelsenes post 8. Man har konferert med de øvrige selskaper, nemlig Odda Smelteverk og Det Norske Nitridaktieselskap og bragt på det rene at den lettelse som nu er foreslått tilstått Det Norske Zinkkompani ikke skal kunne påberopes av de øvrige to selskaper.

Forøvrig foreslåes tillatelsen meddelt på de samme vilkår som fastsatt i den ovennevnte leiekonsesjon for Det Norske Zinkkompani av 15de februar 1924 dog med følgende endring: Under punkt 3 i selskapets leiekonsesjon av 15de februar 1924 er det bestemt at antagelse av arbeidere skal såvidt mulig skje gjennem arbeidskontoret i Odda. — I anledning av denne bestemmelse har man konferert med chefinspektøren for arbeidsformidlingen som mener at det vil være fullt tilstrekkelig om det blev pålagt konsesjonären plikt til å melde de til enhver tid ledige plasser til det nærmeste offentlige arbeidskontor (nu Odda). Chefinspektøren anbefalte sterkt inntatt en bestemmelse herom. Ved at ledige plasser blir anmeldt til arbeidskontoret vilde nemlig til-

strømningen av arbeidsløse kunne forhindres.

Man har forelagt de i bilag vedlagte betingelser for Det Norske Zinkkompani som intet har hatt å bemerke til disse.

Som det vil sees av Handelsdepartementets foranstående skrivelse av 10de september 1924 har dette departement anbefalt at selskapet får den nødvendige tillatelse etter erhvervslovens § 19 til å erhverve bruks- eller eiendomsrett til de omhandlede tomter for det samme tidsrum hvorpå selskapene erholder konsesjon på leie av kraft. Konsesjonen på leie av kraft skal meddeles på 60 år og etter Handelsdepartementets forslag skulde da konsesjonen på bruks- eller eiendomsretten også kun meddeles for 60 år. Selskapet har protestert sterkt mot en sådan innskrenkning som det har betegnet som et helt nytt punkt. Selskapet har bestemt sig for å kjøpe tomtene og det mener at det må få adgang til å kjøpe til full odel og eie. Man har forelagt for selskapet den bestemmelse som ble innatt for Norsk Aluminium Co. i den ved kgl. resolusjon av 2nen februar 1923 meddelte konsesjon på erhverv av faste eiendomme, hvorefter staten ved konsesjonstidens utløp er gitt adgang til å innløse eiendommene med fabrikkanleggene. Selskapet har ikke tatt noget bestemt standpunkt hertil, men det synes som om en bestemmlse om innløsning lettere kan tenkes akseptert enn en bestemmelse om tidsbegrensning.»

Den av hovedstyret nevnte kraftleiekontrakt samt det påberopte kart tillater man sig å vedlegge.

Man tillater sig å hitsette det av hovedstyret utarbeidede utkast til endrede konsejsionsbetingelser, gjeldende for den utvidede konsesjon:

1. Tillatelsen gjelder i 60 år fra nærværende konsesjons dato.

Tillatelsen gjelder i 60 år fra nærværende konsesjons dato.

2.

Selskapet skal ha sitt sete i Odda herred og skal direksjonen til enhver tid for et flertalls vedkommende bestå av norske statsborgere. Av representantskapets medlemmer skal minst 1/3 til enhver tid være norske statsborgere.

Forandringer i statuttene som angår direksjonens virksomhetsområde blir først gyldige etterat departementet har godkjent samme.

3.

Den kjøpte kraft kan ikke overdras videre uten samtykke fra vedkommende regjeringsdepartement eller for nogen del avgis til utlandet uten tillatelse fra Kongen.

Handler selskapet herimot skal der for hver gang erlegges en konvensjonalbot til statskassen av inntil kr 1,00 — en krone — pr. kVA. pr. døgn etter vedkommende departements bestemmelse.

4.

Forsåvidt konsesjonären anvender energien til bedrift som ved rök, giftige gassarter eller på anen måte virker skadelige på omgivelsene, skal vedkommende departement såfremt det av almene hensyn finner føie hertil anerkjennes som rett saksoeker i anledning av mulige overtredelser av nabolovgivningen.

Kraften kan ikke uten etter ny tillatelse brukes til annet enn til fremstilling ad elektrotermisk eller elektrokjemisk vei av metaller eller metalliske legeringer og deres videre behandling, f. eks. zink, dets legeringer og derivater, altså enhver fabrikasjon eller fremstilling av de til zinkindustrien hørende stoffe og ethvert produkt der er tjenlig til fremstilling av zink. Videre til fremstilling av kunstig gjødning, f. eks. kvelstoff eller fosforforbindelser.

5.

Konsesjonären skal ved bygning og drift av anlegget såvidt mulig bare bruke arbeidere og funksjonærer som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett. Konsesjonären er pliktig til å melde de til enhver tid

ledige plasser til det nærmeste offentlige arbeidskontor. Hjemstavnsberettigede arbeidere innen Odda herred skal under ellers like vilkår fortrinsvis beskjæftiges.

Vedkommende departement kan tilstede undtagelse fra denne regel, når spesiell fagkunnskap eller øvelse eller lignende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig.

For hver dag nogen i strid med foranstående bestemmelser er i konsesjonærrens tjeneste erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil kr. 50,00 — femti kroner — for hver person.

6.

Konsesjonären skal ved bygning og drift av anlegget bruke norsk materiell, forsåvidt dette kan fås like godt, tilstrekkelig hurtig og for en pris som ikke med mera enn 10 — ti — prosent overstiger den pris hvortil materiell kan fås fra utlandet. I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan tilstede undtagelse fra regelen om bruken av norsk materiell når særegne hensyn gjør det påkrevet.

Før overtrædelse av den i nærværende post omhandlede bestemmelse erlegger selskapet for hver gang etter avgjørelse av departementet en mulkt av inntil 15 — femten — prosent av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

7.

Forsikring tegnes fortrinsvis i norske selskaper, hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

8.

Der erlegges følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 0,75 pr. el. HK.

Til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 1,50 pr. el. HK.

Avgiftene erlegges av det samme kraftkvantum som det, hvorav der skal betales leie. Der erlegges dog kun avgift av den kraft som er benyttet for de første 20 000 el. HK.s vedkommende i de første 5 år og

for de siste 10 000 -el. HK.s vedkommende i de første 10 år av konsesjonstiden.

Avgiftene forfaller til betaling ved årets utgang. Erlegges de ikke til forfalls-tid, svarer derefter 6 pct. årlig rente. De fornødne nærmere bestemmelser med hen-syn til avgiftens beregning og erleggelse blir med bindende virkning å fastsette av vedkommende departement. De inndrives ved utpantning.

Konsesjonären er forpliktet til å avgjøre inntil 10 pct. av den leide kraft til de kom-muner derunder også fylkeskommuner som Kongen bestemmer.

Kraften leveres til samme pris og på samme vilkår som etter leiekontrakten gjelder for konsesjonären og kan forlanges ut-tatt etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettet enten dette tilhører kon-sesjonären eller vannfallsets eier.

Hvis departementet finner denne pris å være vesentlig høyere enn om den var be-regnet overensstemmende med regelen i lov nr. 16 av 14de desember 1917 dens § 2, post 12, tredje avsnitt, første punktum, kan det forlange at prisen fastsettes ved skjønn, hvis departementet og konsesjonären ikke blir enig om prisen.

Forårsaker kraftens uttagelse av ledningene økede utgifter bæres disse av den som uttar kraften, enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller inn-skrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout må ikke skje uten departementets samtykke.

Konsesjonären har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas.

10.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer i stedet for penger som vederlag for arbeide eller pålegges nogen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøy og andre arbeidsmaterialer). Verktøy og andre arbeids-redskaper, som utleveres arbeiderne til be-nyttelse kan bare kreves erstattet, når de

bortkastes eller ødelegges, og da bare med deres virkelige verdi beregnet etter hvad de har kostet konsesjonæren med rimelig fradrag for slitasje. Hvis konsesjonæren holder handelsbod for sine arbeidere, skal nettooverskuddet etter revidert årsregnskap anvendes til almennyttig øiemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes etter samråd med et av arbeiderne opnevnt utvalg som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende regjeringsdepartement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

11.

Konsesjonæren er forpliktet til etter nærmere bestemmelse av medisinalstyrelsen å skaffe arbeiderne den til enhver tid nødvendige lægehjelp og å holde et for øiemedet tjenlig sykehus med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

Såfremt særskilt politiopsyn i anledning av arbeidernes utførelse av det offentlige finnes nødvendig, plikter konsesjonæren å utrede utgiftene hermed.

12

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av nogen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sundt og tilstrekkelig husrum og tomter til bygning av egne hjem med veier, vann, kloakk og elektrisk lysanlegg samt grunn til forsamlingslokale med leseværelse m. v. til lokale for kooperativ eller annen handelsvirksomhet og lignende — alt etter nærmere bestemmelse av vedkommende regjeringsdepartement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende regjeringsdepartements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å opsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leiet hos ham. Uenighet om hvorvidt opsigelse skyldes arbeidstvist, avgjøres med bindende virkning av departementet.

13.

Konsesjonæren er forpliktet til i den utstrekning som fylkesveistyret bestemmer, å erstatter utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veier, broer og kaier, hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet og ved transporter til og fra bedriften. Veier, broer og kaier, som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten forsåvidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for bedriften.

14.

Konsesjonæren er forpliktet til å oppsamle et fond til sikring for vedkommende fattiggemmune overensstemmende med de regler som i lov om fattigvesenet av 19de mai 1900 kap. 4 er gitt om bergverker.

Likeledes er konsesjonæren forpliktet til å avsette et fond til sikring av vedkommende kommunenes (eller kommuners) utgifter til understøttelse av de ved anleggets utførelse og senere utvidelser beskjeftigede arbeidere og deres familier. Fondet forvaltes av det offentlige. Den del av dette fond, som ikke medgår til dekning av kommunens utgifter til understøttelse av arbeidere ved de nevnte anlegg, overgår til et for det hele land eller visse deler av landet felles fond, som fortrinsvis skal tjene til sikring for kommunen, men som også skal kunne benyttes til andre formål til beste for arbeiderne, alt etter nærmere regler som Kongen gir. På samme måte skal forholdes med det førstnevnte fond, hvis det senere ved lov blir bestemt.

15.

Konsesjonæren må ikke uten samtykke fra vedkommende regjeringsdepartement inngå i nogen overenskomst til kunstig forhøielse av prisene her i riket på de produkter som frembringes ved energien.

16.

Såfremt den leide kraft blir anvendt til frembringelse av kunstige gjødningsstoffer, skal der årlig stilles til disposisjon for det norske jordbruk inntil 10 pct. av produksjonen etter en pris som ligger 10

pet. under selskapets eksportpriser på den tid bestillingen finner sted, dog ikke under produksjonsprisen. Bestillingen skjer gjennom Landbruksdepartementet og må minst være på 500 tonn. Det kvantum som i henhold til foranstående kan forlanges uttatt, leveres av selskapet f. o. b. med minst 14 dages varsel i partier som av Landbruksdepartementet blir bestemt.

Landbruksdepartementet drar omsorg for at salget av det heromhandlede kvantum skjer til forbrukerne, således at de til den reduserte pris kjøpte stoffer hverken kommer i handelen som almindelig salgsvarer eller benyttes som råprodukt til videre fabrikasjon.

17.

Konsesjonären underkaster sig de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement til kontroll med overholdelsen av de opstilte betingelser. Departementet kan til utøvelse av denne kontroll ansette en kontrollør som overensstemmende med en av departementet utfordiget innstruks skal ha adgang til de kontrollmidler, som ansees nødvendige.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av konsesjonären etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

18.

For oppfyllelsen av de forpliktelser som ved anlegget eller dettes drift pådras likeoverfor andre og for overholdelse av de i konsesjonen fastsatte betingelser skal der stilles sikkerhet for et beløp av kr. 100 000,00 etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

19.

Undlatelse av å stille de i foranstående poster 14 og 18 omhandlede fond samt overtrædelse av postene 2, 15 og 17 medfører tap av konsesjonen, hvis ikke forholdet blir bragt i orden efter reglene i lov om erhvervelse av vannfall, bergverk og annen fast

eiendom, av 14de desember 1917 nr. 16 §§ 31 og 32.

Ifølge senere meddelelse fra hovedstyret har fylkesmannen i Hordaland i telegram av 15de september 1924 anbefalt andragendet innvilget på vanlige betingelser idet han forutsetter distriktets interesser tilgodesett best mulig.

Departementet skal bemerke at ansøkeren, Det Norske Zinkkompani blev dannet som et datterselskap av det franske selskap Compagnie Royale Asturiennes des Mines med formål å leie og drive Tysselegeringsverk i Tyssedal.

Foranlediget ved den planlagte refinansiering av A/S Tyssefaldene søker konsesjonären nu om tillatelse til å erhverve en rekke grunnarealer på Eitrheimsnesset i Odda herred for der å overføre fabrikk-anlegg og derefter tilbakelevere til A/S Tyssefaldene «Legeringsverket» i Tyssedal. Samtidig går andragendet ut på forhøielse av den nu leiede kraftmengde til 30 000 el. HK. med rett til å utta ytterligere kraft til et samlet kvantum av 100 000 el. HK.

Landbruksdepartementet har i skrivelse av 4de september 1924 meddelt at det intet har å bemerke til at den ansøkte konsesjon gis.

Idet departementet henviser til Stortingets beslutning av 1ste august 1924 angående tillatelse for A/S Hafslund til å erhverve aktiemajoriteten i A/S Tyssefaldene samt til det i St. prp. nr. 80 for s. å. anførte angående betydningen av en gjenoptagelse i størst mulig utstrekning av utnyttelsen av A/S Tyssefaldenes kraft, vil man med Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet anbefale at den ansøkte tillatelse innvilges.

Med hensyn til vilkårene for innvilgelsen bemerkes at det har vært en forutsetning at alle de i A/S Tyssefaldenes refinansiering deltagende selskaper skulde stilles mest mulig på like fot.

Hvad spesielt konsesjonstiden angår, har Stortingen under 11te august 1924 samtykket i at denne for de nevnte selskaper settes til 60 år, hvilken frist er inntatt i

hovedstyrets ovenfor refererte utkast til konsesjonsbetingelser, jfr. post 1.

Departementet finner med et par nedenfor angitte endringer å kunne slutte sig til det av hovedstyret fremlagte utkast.

Hvad angår erhverv av tomtearealer m. v. har departementet den 26de september 1924 tilskrevet Handelsdepartementet således:

«I skrivelse av 10de september 1924 har det ærede departement anbefalt at Det Norske Zinkkompani, Det Norske Nitridaktieselskap og A/S Odda Smelteverk får tillatelse til å erhverve bruksrett eller eiendomsrett til endel nærmere angitte tomter, fabrikkanlegg og eiendommer i Odda for det samme tidsrum hvorpå selskapene erholder konsesjon på leie av kraft.

Selskapene har vegret sig ved å akseptere en sådan tidsbegrensning for tomtena m. v. og hevder at de må få adgang til å kjøpe disse til full odel og eie.

På grunn herav har Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet antydet en ordning som den der ved kongelig resolusjon av 2nen februar 1923 blev truffet for Norsk Aluminium Co. hvorefter Staten ved konsesjonstidens utløp er gitt adgang til å innløse eiendommene med fabrikkanleggene.

Man skal be meddelt om det ærede departement under disse omstendigheter fastholder sitt oprinnelige standpunkt eller finner å kunne slutte seg til den av hovedstyret antydede ordning.»

Fra Handelsdepartementet har man derpå mottatt følgende skrivelse datert 30te september 1924:

«I skrivelse hertil av 26de ds. har det ærede departement meddelt at Det Norske Zinkkompani, Det Norske Nitridaktieselskap og A/S Odde Smelteverk har vegret sig ved å akseptere den i dette departements skrivelse av 10de september d. å. nevnte tidsbegrensning for erhvervelse av bruksrett eller eiendomsrett til endel nærmere angitte tomter i Odda men at de ønsker adgang til å erhverve disse til full odel og eie.

I anledning herav meddeles at departe-

mentet vil anbefale at selskapene får tillatelse til i tilfelle å erhverve omhandlede eiendommer på betingelse av at staten ved utløpet av kraftlekonsjonen skal ha rett til å innløse dem — i så fall med plikt til også å innløse de fabrikkanlegg og de bygninger og faste innretninger som konsesjonshaveren ikke måtte ønske å fjerne.

Innløsingssummen bestemmes således at grunnstykker og rettigheter betales etter omsetningsverdi, det øvrige betales etter den tekniske verdi. Verdien fastsettes ved skjønn på statens bekostning. Selskapet skal 6 — seks — år før konsesjonstidens utløp kunne forlange statens uttalelse om innløsningsretten aktes benyttet. Statens avgjørelse må foreligge innen 1 — et — år etter selskapets forespørsel.»

Departementet vil etter det således foreliggende anbefale denne ordning. I henhold hertil vil man anbefale følgende tilføelse i hovedstyrets utkast til betingelser punkt 1:

«Ved utløpet av nevnte frist skal staten ha rett til å innløse de tomtearealer selskapet måtte ha erhvervet til eiendom — isåfald med plikt til også å innløse de fabrikkanlegg og de bygninger og faste innretninger som konsesjonshaveren ikke måtte ønske å fjerne. Innløsingssummen bestemmes således at grunnstykker betales etter omsetningsverdi, det øvrige betales etter den tekniske verdi. Verdien fastsettes ved skjønn på statens bekostning.

Selskapet skal 6 — seks — år før konsesjonstidens utløp kunne forlange statens uttalelse om innløsningsretten aktes benyttet. Statens avgjørelse må foreligge innen 1 — et — år etter selskapets forespørsel.»

Departementet skal videre bemerke at man på foranledning av ansøkeren og etter konferanse med hovedstyret har funnet å kunne anbefale en redaksjonell endring av utkastets post 5 angående norske funksjonærer og arbeidere, således at denne post får følgende ordlyd:

«Konsesjonæren skal ved bygning og drift av anlegget såvidt mulig bare bruke arbeidere og funksjonærer som har norsk

innfødsrett eller statsborgerrett. Vedkommende departement kan tilstede undtagelse fra denne regel, når spesiell fagkunnskap eller øvelse eller lignende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig.

For hver dag nogen i strid med foranstående bestemmelse er i konsesjonærens tjeneste, erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil kr. 50,00 — femti kroner — for hver person. Konsesjonären er pliktig til å melde de til enhver tid ledige plasser til det nærmeste offentlige arbeidskontor. Hjemstavnsberettigede arbeidere innen Odda herred skal under ellers like vilkår fortrinsvis beskjeftiges.»

Departementet finner etter omstendighetene med hovedstyret å burde anbefale innvilget den ønskede modifikasjon i avgiftsbestemmelsen, gående ut på at der kun erlegges avgift av den kraft som er benyttet, for de første 20 000 el. HK.'s vedkommende i de første 5 år og for de næste 10 000 el. HK.'s vedkommende i de første 10 år av konsesjonstiden.

Når bortses fra de ovenfor særskilt omtalte poster, er de her foreslalte betingelser overensstemmende med selskapets nugjeldende konsesjon.

I henhold til det ovenfor anførte tillater man sig således å

in n s t i l l e :

I. Det tillates Det Norske Zinkkompani i medhold av den almindelige koncessjonslov av 14de desember 1917, § 23 jfr. § 20 samt i medhold av lov av 10de desember 1920 nr. 3 § 1 på de i Arbeidsdepartementets foredrag av 3dje oktober 1924 anførte betingelser:

1. å leie 30 000 el. HK. av A/S Tyssefaldene med rett til å utta ytterligere energi inntil et samlet kvantum av 100 000 el. HK.
2. å leie eller eventuelt å kjøpe de A/S Tyssefaldene tilhørende eller av dette selskap disponerte eiendommer på Eitreim i Odda, nemlig gr.nr. 34, br.nr. 4, 7, 8 og 10.

II. Den Det Norske Zinkkompani ved kgl. resolusjon av 15de februar 1924 meddelte konsesjon til leie av kraft fra A/S Tyssefaldene opheves.

18. Det Norske Nitridaktieselskap.

(Leie av 45 000 — eventuelt inntil 100 000 — el. HK. fra A/S Tyssefaldene m. v.).

Kgl. resol. av 3dje oktober 1924.

Ved kgl. resolusjon av 7de juli 1913 blev det i medhold av lov av 18de september 1909 om erhvervelse av vannfall, bergverk og annen fast eiendom meddelt Det Norske Nitridaktieselskap tillatelse til for et tidsrum av 60 år regnet fra 1ste juli 1913 å leie inntil 25 000 el. HK. fra A/S Arendals Fossekompani m. v.

Ved kgl. resolusjon av 14de mai 1918 blev det i medhold av den almindelige erhvervslov av 14de desember 1917 meddelt Det Norske Nitridaktieselskap tillatelse til å leie inntil 30 000 el. HK. fra A/S Tyssefaldene samt til å leie forskjellige tomtearealer med påstående bygninger i Tyssedal, Odda herred.

Man henviser angående disse konsesjoner til «Meddelte Vassdragskonsesjoner» henholdsvis bind II, side 92—98 og bind V, side 6—20.

Under 23de august 1924 har Nitridaktieselskapet innsendt til Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet et andragende om tillatelse til å utvide den ved sistnevnt konsesjon hjemlede kraftleie og til å erhverve ytterligere fabrikktomter m. v. Andragendet er oversendt departementet med skrivelse fra Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet av 15de september s. å., hvorav man tillater sig å hitsette:

«Fra advokat Herman Christiansen har man mottatt et andragende av 23de august 1924 på vegne av Det Norske Nitridaktieselskap om tillatelse

- 1) til å forhøie det leiede energikvantum fra 30 000 til 45 000 el. HK. med rett til forhøielse inntil et samlet energikvantum av 100 000 el. HK.

- 2) til å leie eventuelt kjøpe av A/S Tyssefaldene og av A/S Tysso Byggekompani de disse selskaper tilhørende tomter i Odda.

Dette andragende er sålydende:

«Ved kgl. resolusjon av 14de mai 1918 blev Det Norske Nitridaktieselskap meddelt tillatelse til fra A/S Tyssefaldene i Hardanger å leie inntil 30 000 el. HK. samt et tomteareal med påstående bygninger i Tyssedal, Odda herred, Søndre Bergenhus amt.

Under de nu pågående forhandlingene om refinansiering av A/S Tyssefaldene er det mellom de ovennevnte kontrahenter Det Norske Nitridaktieselskap og A/S Tyssefaldene sluttet en overenskomst, hvorefter det leiede energikvantum forhøies til 45 000 el. HK. med rett for Det Norske Nitridaktieselskap til å utta ytterligere energi fra A/S Tyssefaldene inntil et samlet kvantum av ialt 100 000 el. HK. Utkast til kraftleiekontrakt vedlegges.

Samtidig er det mellom kontrahentene vedtatt, at Det Norske Nitridaktieselskap skal ha rett til å leie, eventuelt å kjøpe, av A/S Tyssefaldene og A/S Tysso Byggekompani de disse selskaper tilhørende tomter i Odda herred, som Det Norske Nitridaktieselskap nu eller fremtidig trenger for sine fabrikker, arbeidsboliger og bygninger forøvrig til full utnyttelse av kraften fra Tyssefaldene.

Kontraktstiden er bestemt å gjelde for 60 — seksti — år nemlig den konsjonstid, der forutsettes gitt A/S Tyssefaldene ved dette selskaps refinansiering.

På vegne av Det Norske Nitridaktieselskap tillater jeg mig herved i henhold til det foreliggende kontraktsutkast å andra om, at der meddeles selskapet følgende tillatelser:

1. Tillatelse til å leie 45 000 el. HK. av A/S Tyssefaldene med rett til å utta ytterligere energi inntil et samlet kvantum av ialt 100 000 el. HK.
2. Tillatelse til å leie eller eventuelt å kjøpe, av de A/S Tyssefaldene og A/S Tysso Byggekompani tilhørende tomter i Odda herred:

- a. Diverse tomter avmerket på vedlagte kart.
- b. De tomter, Det Norske Nitridaktieselskap fremtidig måtte trenge for sine fabrikker, arbeidsboliger og bygninger forøvrig til full utnyttelse av kraften fra Tyssefaldene.

Det forutsettes at vilkårene for tillatelsen blir de samme som for de øvrige selskaper, der deltar i refinansieringen av A/S Tyssefaldene, nemlig A/S Odda Smelteverk og Det Norske Zinkkompani A/S.»

Man vedlegger den nevnte kraftleiekontrakt samt det påberopte kart. Som det vil sees er kraftleiekontrakten betegnet som utkast. Imidlertid har A/S Tyssefaldene i skrivelse av 1ste september 1924 meddelt at kontrakten nu er definitivt vedtatt.

Odda herredsstyre har i møte den 26de august 1924 enstemmig uttalt følgende:

«Da heradstyret har hatt så kort tid til å behandle saken, kan det ikke inngå på detaljene deri. Men heradstyret må anbefale, at den ansøkte konsesjon meddeles i alt vesentlig på samme betingelser, som inneholdes i de i Det Norske Nitridaktieselskap og Det Norske Zinkkompani tidligere meddelte konsesjoner. Konsesjonsavgiften bør fordeles med $\frac{1}{3}$ på staten og $\frac{2}{3}$ på kommunene. Under henvisning forøvrig til de tidligere fra Odda avgitte forslag til konsesjonsbetingelser henstiller heradstyret til Hovedstyret for Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen best mulig å ivareta Oddas interesser.»

I de eiendommer som selskapet søker om å erhverve inngår også dyrket mark. Andragendet er derfor overensstemmende med lov av 10de desember 1920 nr. 3 forelagt Odda Skogutvalg, som under 27de august 1924 har avgitt følgende uttalelse:

«Det areal søknaden angår, har ialt, skjønnsmessig ansatt, 19 mål eller 1,9 ha. dyrket mark, 1,5 mål skoggrunn (fur) med litt skog på. I dette omsøkte areal er innbefattet hvað søkeren tidligere har leiet i

heradet. Annen dyrket mark disponerer søkeren ikke.

Da arealet tidligere er industrigrunn, anbefales søknaden innvilget.»

I tilslutning til Odda Skogutvalgs uttalelse har Landbruksdepartementet i skrivelse hertil av 4de september 1924 meddelt at det intet har å bemerke til at den ansøkte konsesjon gis.

Under henvisning til § 19 i erhvervloven av 14de desember 1917 er andragendet forelagt Håndelsdepartementet, som i skrivelse hertil av 10de september 1924 har anbefalt at selskapet får tillatelse til å erhverve bruksrett eller eiendomsrett til de omhandlede tomter, fabrikkanlegg og eiendommer for det tidsrum hvorpå selskapet erholder konsesjon på leie av kraft.

Uttalelse fra fylkesmannen i Hordaland er tross omerindring ikke innkommet.

Hovedstyret skal bemerke følgende:

I punkt 3 i de av Stortinget under 1ste august 1924 vedtatt betingelser for ordning av forholdet mellom A/S Hafslund og A/S Tyssefaldene er det bestemt «Forsåvidt A/S Tyssefaldene leier ut kraft til fremmede må de nødvendige tillatelser bli å behandle etter erhvervslovens bestemmelser herom.»

I henhold hertil blir konsesjonen å meddele etter den gjeldende erhvervslag av 14de desember 1917.

Efter hovedstyrets innstilling av 7de august 1924 og behandling i Stortinget den 11te s. m. (se forkortet stortingsreferat side 1787—1790), skal konsesjonstiden være 60 år.

Hvad avgiften angår har Arbeidsdepartementet i skrivelse av 30te mai i år tillagt Hafslund de samme vilkår som er gitt A/S Det Norske Zinkkompani i den ved kgl. resolusjon av 15de februar 1924 meddelte leiekonsesjon. I denne er den årlige avgift til staten fastsatt til kr. 0,75 pr. el. HK. og til kommuner à kr. 1,50 pr. el. HK. av den kraft hvorfor der skal betales leie, dog med den lettelse at der i de første 5 år av konsesjons-

tiden kun skal erlegges avgift av den kraft som er blitt benyttet.

Samtlige de 3 selskaper som deltar i refinansieringen av A/S Tyssefaldene må i det vesentlige bli stillet på like fot. Da avgiften for Det Norske Zinkkompani og A/S Odda Smelteverk er anbefalt satt til kr. 0,75 og kr. 1,50 henholdsvis til stat og kommuner vil man anbefale at de samme satser blir fastsatt for Det Norske Nitridaktieselskap.

Det Norske Nitridaktieselskaps nugjeldende konsesjon av 14de mai 1918 til å leie inntil 30 000 el. HK. er betinget bl. a. av at der erlegges avgifter til stat og kommuner på henholdsvis kr. 1,50 og kr. 1,50 pr. HK. pr. år av den kraft som benyttes. De fra og med 1919 etter denne regel innkomne avgifter stiller sig således:

År	Avgiftsbeløp til staten	Avgiftsbeløp til kommuner
1919	12 345,00	12 345,00
1920	8 569,50	8 569,50
1921	9 275,74	9 275,74
1922	153,00	153,00
1923	13 285,50	13 285,50

Hadde man her som i Det Norske Zinkkompanis konsesjon av 15de februar 1924 til å leie 20 000 el. HK. hatt den regel at avgiften skulle betales av det samme kraftkvantum, som det hvorav der betales leie, ville det hatt tilfølge at avgiftene til stat og kommune vilde ha beløpet sig til hver kr. 45 000,00 pr. år. Efter den mellom A/S Tyssefaldene og Det Norske Nitridaktieselskap nu oprettede nye kontrakt som ligger til grunn for nærværende konsesjonsansøkning skal Det Norske Nitridaktieselskap betale for 45 000 el. HK. uansett om de benyttes eller ikke — herfra dog undtatt innskrenking eller stans på grunn av force majeure. Såfremt derfor selskapet nu blir pålagt å betale kr. 0,75 til staten og kr. 1,50 til kommuner vil det måtte erlegges i faste årlige avgifter til staten kr. 33 750,00 og til kommuner kr. 67 500,00 sålenge det skal betale for 45 000 el. HK. Disse beløp vil stige ettersom selskapet benytter sig av sin rett til etter

kontrakten å utta mere kraft. Selv om derfor avgiftssatsen for staten nedsettes fra kr. 1,50 til kr. 0,75 antar man at den nye avgiftsbestemmelse vil medføre øket inntekt. Man vil etter dette anbefale at avgiftssatsen til staten for Det Norske Nitridaktieselskap nedsettes til kr. 0,75 samtidig med at regelen om avgiftenes erleggelse endres således at de blir å betale av den kraft hvorfor der skal betales leie. Ennvidere anbefales at selskapet i likhet med hvad der er foreslått for A/S Odda Smelteverk får den lempning at avgiften i de første 5 år kun beregnes av den kraft som brukes.

Ifølge Det Norske Nitridaktieselskaps nuværende konsesjon av 14de mai 1918 er staten etter punkt 17 ved utgangen av det 35te år berettiget til å innløse selskapets fabrikkanlegg med bygninger, maskiner og innretninger av enhver art samt de for arbeidere og funksjonærer opførte huser som eies av selskapet i Tyssedal og ennvidere grunn som måtte eies av selskapet etter nærmere opstillede regler. I selskapets leiekontrakter kan staten i tilfelle av at innløsning finner sted forlange å inntre uten vederlag til selskapet. En tilsvarende bestemmelse finnes ikke i tillatelsen for Norsk Zink, hvorfor man ved å gå over til betingelsene for denne fraskriver sig nevnte adgang. Hovedstyret finner etter omstendighetene å kunne anbefale at man går med herpå. Vilkårene forøvrig kan i alt vesentlig sies å falle sammen med de betingelser som nu er foreslått for A/S Odda Smelteverk og Det Norske Zinkkompani.

Det bemerkes dog at man ikke harfunnet å kunne foreskrive at selskapets kontor skal være i Odda. Selskapet har nemlig henvist til at det er stiftet allerede i 1912 og har hatt sitt kontor i Kristiania. Videre har selskapet henvist til at det ved kgl. resolusjon av 7de juli 1913 har fått tillatelse til å leie inntil 25 000 el. HK. av A/S Arendals Fossekompani og at det muligens også vil söke om å få leie kraft andre steder i Norge.

Man har forelagt de i gjenpart vedlagte betingelser for selskapet, som intet har hatt å bemerke.

Som det vil sees av Handelsdepartementets foranstående skrivelse av 10de september 1924 har dette departement anbefalt at selskapet får den nødvendige tillatelse etter erhvervslovens § 19 til å erhverve bruks- eller eiendomsrett til de omhandlede tomter for det samme tidsrum hvorpå selskapene erholder konsesjon på leie av kraft. Konseksjonen på leie av kraft skal meddeles på 60 år og etter Handelsdepartementets forslag skulde da konsesjonen på bruks- eller eiendomsretten også kun meddeles for 60 år. Selskapet har protestert sterkt mot en sådan innskrenkning som det har betegnet som et helt nytt punkt. Selskapet har bestemt sig for å kjøpe tomtene og det mener at det må få adgang til å kjøpe til full odel og eie. Man har forelagt for selskapet den bestemmelse som ble inntatt for Norsk Aluminium Co. i den ved kgl. resolusjon av 2nen februar 1923 meddelte konsesjon på erhverv av faste eiendomme, hvorefter staten ved konsesjons-tidens utløp er gitt adgang til å innløse eiendommene med fabrikkanleggene. Selskapet har ikke tatt noget bestemt standpunkt hertil, men det synes som om en bestemmelse om innløsning lettere kan tenkes akseptert enn en bestemmelse om tidsbegrensning.»

Den av hovedstyret nevnte kraftleiekontrakt samt det påberopte kart tillater man sig å vedlegge.

Det av hovedstyret utarbeidede utkast til konsesjonsbetingelser er sålydende:

1.

Tillatelsen gjelder i 60 år fra nærværende konsesjons datum.

2.

Selskapet skal ha sitt sete i Odda herred. Dets styre (direksjon og representantskap) skal til enhver tid utelukkende bestå av norske statsborgere.

Av representantskapets medlemmer skal minst 1/3 til enhver tid være norske statsborgere.

Forandringer i statuttene som angår direksjonens virksomhetsområde blir først gyldige etter at departementet har godkjent samme.

3.

Den kjøpte kraft kan ikke overdras videre uten samtykke fra vedkommende regjeringsdepartement eller for nogen del avgis til utlandet uten tillatelse fra Kongen.

Handler selskapet herimot skal der for hver gang erlegges en konvensjonalbot til statskassen av inntil 1 — en — krone pr. kVA. pr. døgn etter vedkommende departements bestemmelse.

4.

Forsåvidt konsesjonären anvender energien til bedrift, som ved rök, giftige gassarter eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkommende departement, såfremt det av almene hensyn finner føie dertil, anerkjennes som rett sakseker i anledning av mulige overtredelser av nabolovgivningen.

Kraften kan ikke uten etter ny tillatelse anvendes til annet enn til fremstilling ad elektrotermisk eller elektrokjemisk vei av carbider og metaller eller metalliske legeringer og deres videre behandling — f. eks. calcium carbid, ferro silicium, ferrochrom, ferromangan etc. Videre til fremstilling av cyanamid eller andre kvelstofforbindelser eller fosforforbindelser.

5.

Konsesjonären skal ved bygning og drift av anlegget såvidt mulig bare bruke arbeidere og funksjonærer som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett. Konsesjonären er pliktig til å melde de til enhver tid ledige plasser til det nærmeste offentlige arbeidskontor. Hjemstavnsberettigede arbeidere innen Odda herred skal under ellers like vilkår fortrinsvis beskjæftiges.

Vedkommende departement kan tilstede undtagelse fra denne regel, når spesiell fagkunnskap eller øvelse eller lignende hensyn gjør det nødvendig eller særlig onskelig.

For hver dag nogen i strid med foranstående bestemmelser er i konsesjonärenes tjeneste erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil kr. 50,00 — femti kroner — for hver person.

6.

Konsesjonären skal ved bygning og drift av anlegget bruke norsk materiell, forsåvidt dette kan fås like godt, tilstrekkelig hurtig og for en pris, som ikke med mera enn 10 — ti — prosent overstiger den pris, hvortil materiell kan fås fra utlandet. I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan tilstede undtagelse fra regelen om bruken av norsk materiell, når særegne hensyn gjør det påkrevet.

For overtredelse av den i nærværende post omhandlede bestemmelse erlegger selskapet for hver gang etter avgjørelse av departementet en mulkt av inntil 15 — femten prosent av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

7.

Forsikring tegnes fortrinsvis i norske selskaper, hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

8.

Der erlegges følgende årlige avgifter:
Til staten kr. 0,75 pr. el.HK.

Til de fylkes-, herreds- og bykommuner, som Kongen bestemmer, kr. 1,50 pr. el.HK.

Avgiftene erlegges av det samme kraftkvantum som det, hvorav der skal betales leie. I de 5 første år av konsesjonstiden erlegges avgiftene dog kun av den kraft som er blit benyttet.

Avgiftene forfaller til betaling ved årets utgang. Erlegges de ikke til forfallstid, svarer derefter 6 pet. årlig rente. De fornødne nærmere bestemmelser med hensyn til avgiftens beregning og erleggelse blir med bindende virkning å fastsette av vedkommende departement. De inndrives ved utpantning.

9.

Konsesjonæren er forpliktet til å avgif intil 10 pct. av den leide kraft til de kommuner, derunder også fylkeskommuner, som Kongen bestemmer.

Kraften leveres til samme pris og på samme vilkår som etter leiekontrakten gjelder for konsesjonæren og kan forlanges uttatt etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettet enten dette tilhører konsesjonæren eller vannfallets eier.

Hvis departementet finner denne pris å være vesentlig høiere, enn om den var beregnet overensstemmende med regelen i lov nr. 16 av 14de desember 1917 dens § 2, post 12, tredje avsnitt, første punktum, kan det forlange at prisen fastsettes ved skjønn, hvis departementet og konsesjonæren ikke blir enige om prisen.

Forårsaker kraftens uttagelse av leveringene økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften, enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenking av leveringen, som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Konsesjonæren har rett til å forlange et varsel av et år for hver gang kraft uttas.

10.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedetfor penger som vederlag for arbeide eller pålegges nogen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøy og andre arbeidsmaterialer). Verktøy og andre arbeidsredskaper, som utlevers arbeiderne til benytelse, kan bare kreves erstattet, når de bortkastes eller ødelegges, og da bare med deres virkelige verdi beregnet etter hvad de har kostet konsesjonæren med rimelig fradrag for slitasje. Hvis konsesjonæren holder handelsbod for sine arbeidere, skal nettooverskuddet etter revidert årsregnskap anvendes til almennyttig øiemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes etter samråd med et av arbeiderne opnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for ved-

komende regjeringsdepartement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

11.

Konsesjonæren er forpliktet til etter nærmere bestemmelse av Medisinalstyrelsen å skaffe arbeiderne den til enhver tid nødvendige lægehjelp og å holde et for øiemedet tjenlig sykehus med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

Såfremt særskilt politiopsyn i anledning av arbeidenes utførelse av det offentlige finnes nødvendig, plikter konsesjonæren å utrede utgiftene hermed.

12.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av nogen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærerne sundt og tilstrekkelig husrum og tomter til bygning av egne hjem med veier, vann, kloakk og elektrisk lysanlegg samt grunn til forsamlingslokale med leseværelse m. v. til lokale for kooperativ eller annen handelsvirksomhet og lignende — alt etter nærmere bestemmelse av vedkommende regjeringsdepartement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende regjeringsdepartements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å opsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leiet hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist, avgjøres med bindende virkning av departementet.

13.

Konsesjonæren er forpliktet til i den utstrekning som fylkesveistyret bestemmer, å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandssettelse av offentlige veier, broer og kaier, hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet og ved transporter til og fra bedriften. Veier, broer og kaier, som konsejonæren anlegger, skal stilles til fri avbenytelse for almenheten, forsåvidt departementet finner, at dette kan skje uten vesentlige ulemper for bedriften.

14.

Konsesjonæren er forpliktet til å opsamle et fond til sikring for vedkommende fattigkommune overensstemmende med de regler, som i lov om fattigvesenet av 19de mai 1900, kap. 4 er gitt om bergverker.

Likeledes er konsesjonæren forpliktet til å avsette et fond til sikring av vedkommende kommunenes (eller kommuners) utgifter til understøttelse av de ved anleggets utførelse og senere utvidelser beskjeftigede arbeidere og deres familier. Fondet forvaltes av det offentlige. Den del av dette fond, som ikke medgår til dekning av kommunens utgifter til understøttelse av arbeiderne ved de nevnte anlegg, overgår til et for det hele land eller visse deler av landet felles fond, som fortrinsvis skal tjene til sikring for kommunene, men som også skal benyttes til andre formål til beste for arbeiderne, alt etter nærmere regler, som Kongen gir. På samme måte skal forholdes med det førstnevnte fond, hvis det senere ved lov blir bestemt.

15.

Konsesjonæren må ikke uten samtykke fra vedkommende regjeringsdepartement inngå i nogen overenskomst til kunstig forhøielse av prisene her i riket på de produkter, som frembringes ved energien.

16.

Såfremt den leide kraft blir anvendt til frembringelse av kunstige gjødningsstoffer, skal der årlig stilles til disposisjon for det norske jordbruk inntil 10 pct. av produksjonen etter en pris som ligger 10 pct. under selskapets eksportpriser på den tid bestillingen finner sted, dog ikke under produksjonsprisen. Bestillingen skjer gjennem Landbruksdepartementet og må minst være på 500 tonn.

Det kvantum som i henhold til foranstående kan forlanges uttatt, leveres av selskapet f. o. b. med minst 14 dages varsel i partier, som av Landbruksdepartementet blir bestemt.

Landbruksdepartementet drar omsorg for at salget av det heromhandlede kvantum

skjer til forbrukerne, således at de til den reduserte pris kjøpte stoffer hverken kommer i handelen som almindelig salgsvarer eller benyttes som råprodukt til videre fabrikasjon.

17.

Konsesjonæren underkaster sig de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement til kontroll med overholdelsen av de opstilte betingelser. Departementet kan til utøvelsen av denne kontroll ansette en kontrollør, som overensstemmende med en av departementet utferdiget instruks skal ha adgang til de kontrollmidler, som ansees nødvendige.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

18.

For oppfyllelse av de forpliktelser som ved anlegget eller dettes drift pådras likeoverfor andre og for overholdelse av de i konsesjonen fastsatte betingelser skal der stilles sikkerhet for et beløp av kr. 100 000,00 etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

19.

Undlatelse av å stille de i foranstående poster 14 og 18 omhandlede fond samt overtrædelse av postene 2, 15 og 17 medfører tap av konsesjonen, hvis ikke forholdet blir bragt i orden etter reglene i lov om erhvervelse av vannfall, bergverk og annen fast eiendom, av 14de desember 1917 nr. 16 §§ 31 og 32.

Ifølge senere meddelelse fra hovedstyret har fylkesmannen i Hordaland i telegram av 15de september 1924 anbefalt andragendet innvilget på vanlige betingelser, idet han forutsetter distriktets interesser tilgodesett best mulig.

Departementet skal bemerke at nærværende konsesjonsandragende står i noe forbindelse med den av A/S Hafslund, Det Norske Nitridaktieselskap og Compagnie Royale Asturienne des Mines planlagte rekonstruksjon av A/S Tyssefaldene. Man henviser herom til St. prp. nr. 80 for 1924, innst.

S. nr. 95 for s. å. og Stortingets beslutning av 1ste august 1924, ved hvilken beslutning Stortinget har samtykket i at der treffes en ordning med A/S Hafslunds overtagelse av aksiemajoriteten i A/S Tyssefaldene m. v. Ansøkerens, Det Norske Nitridaktieselskaps nugjeldende konsesjon på leie av kraft fra A/S Tyssefaldene gjelder inntil 30 000 el. HK. — Der søkes nu om tillatelse til å utvide leien til 45 000 el. HK. straks og rett til å utta ytterligere kraft til et samlet kvantum av ialt 100 000 el. HK. samt om tillatelse til å kjøpe eller leie av A/S Tyssefaldene og A/S Tysso Byggekompani de for ansøkerens bedrift nødvendige tomtearealer, herunder også endel dyrket mark.

Landbruksdepartementet har i skrivelse av 4de september 1924 meddelt at det intet har å bemerke til at den ansøkte konseksjon gis.

Departementet finner under henvisning til det i St. prp. nr. 80 for 1924 anførte angående betydningen av den planlagte rekonstruksjon av A/S Tyssefaldene og en gjenopptagelse i størst mulig utstrekning av nyttiggjørelsen av A/S Tyssefaldenes kraft med Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet å burde anbefale de foreliggende andragender innvilget.

Med hensyn til vilkårene for innvilgelsen har det vært en forutsetning at disse skulle bli såvidt mulig de samme som for de øvrige selskaper, der deltar i refinansieringen av A/S Tyssefaldene.

Hvad spesielt konsesjonstiden angår, har Stortinget under 11te august 1924 samtykket i at denne for de pågjeldende selskapers såvel eldre som nyere kraftleiekontrakter og grunnerhvervelser settes til samme lengde som den av Stortinget under 1ste august 1924 fastsatte konsesjonstid for A/S Tyssefaldene, nemlig 60 år. Overensstemmende hermed er i post 1 i det av hovedstyret utarbeidede utkast til endrede konsesjonsbetingelsjer, gjeldende for den av Nitridaktieselskapet ansøkte utvidede konsesjon, den i selskapets leietillatelse av 14de mai 1918 foreskrevne konsesjonstid av 40 år forlenget til 60 år, regnet fra den nye konsesjons datum.

Hovedstyrets utkast er forøvrig såvidt

mulig i overensstemmelse med betingelsene for den A/S Det Norske Zinkkompani ved kgl. resolusjon av 15de februar 1924 meddelte tillatelse til leie av kraft fra Tysse, hvorimot det på enkete punkter adskiller sig fra selskapets nuværende konsesjon. — Departementet slutter sig i det vesentlige til hovedstyrets utkast, som man med et par nedenfor omhandlede endringer vil anbefale lagt til grunn ved tillatelsens meddelelse.

Forsåvidt angår erhverv av tomter, har departementet den 26de september 1924 tilskrevet Handelsdepartementet således:

«I skrivelse av 10de september 1924 har det ærede departement anbefalt at Det Norske Zinkkompani, Det Norske Nitridaktieselskap og A/S Odda Smelteverk får tillatelse til å erhverve bruksrett eller eiendomsrett til endel nærmere angitte tomter, fabrikanlegg og eiendommer i Odda for det samme tidsrum hvorpå selskapene erholder konseksjon på leie av kraft.

Selskapene har vægret sig ved å akseptere en sådan tidsbegrensning for tomtene m. v. og hevder at de må få adgang til å kjøpe disse til full odel og eie.

På grunn herav har Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet antydet en ordning som den der ved kongelig resolusjon av 2nen februar 1923 blev truffet for Norsk Aluminium Co. hvorefter Staten ved konsesjonstidens utløp er gitt adgang til å innløse eiendommene med fabrikkanleggene.

Man skal be meddelt om det ærede departement under disse omstendigheter fastholder sitt oprindelige standpunkt eller finner å kunne slutte sig til den av Hovedstyret antydede ordning.»

Fra Handelsdepartementet har man derpå mottatt følgende skrivelse datert 30te september 1924:

«I skrivelse hertil av 26de ds. har det ærede departement meddelt at Det Norske Zinkkompani, Det Norske Nitridaktieselskap og A/S Odda Smelteverk har vegret sig ved å akseptere den i dette departements skrivelse av 10de september d. å. nevnte tidsbegrensning for erhvervelse av bruksrett eller eiendomsrett til endel nærmere angitte

tomter i Odda men at de ønsker adgang til å erhverve disse til full odel og eie.

I anledning herav meddeles at departementet vil anbefale at selskapene får tillatelse til i tilfelle å erhverve omhandlede eiendommer på betingelse av at Staten ved utløpet av kraftleiekonsesjonen skal ha rett til å innløse dem — i så fall med plikt til også å innløse de fabrikkanlegg og de bygninger og faste innretninger som konsesjonshaveren ikke måtte ønske å fjerne.

Innløsingssummen bestemmes således at grunnstykker og rettigheter betales etter omsetningsverdi, det øvrige betales etter den tekniske verdi. Verdien fastsettes ved skjønn på Statens bekostning. Selskapet skal 6 — seks — år før konsesjonstidens utløp kunne forlange Statens uttalelse om innløsningsretten aktes benyttet. Statens avgjørelse må foreligge innen 1 — et — år etter selskapets forespørsel.»

Departementet vil etter det således foreliggende anbefale denne ordning. I henhold hertil vil man anbefale følgende tilføielse i hovedstyrets utkast til betingelser punkt 1:

«Ved utløpet av nevnte frist skal staten ha rett til å innløse de tomtearealer selskapet måtte ha erhvervet til eiendom — isåfall med plikt til også å innløse de fabrikkanlegg og de bygninger og faste innretninger som konsesjonshaveren ikke måtte ønske å fjerne. Innløsingssummen bestemmes således at grunnstykker betales etter omsetningsverdi, det øvrige betales etter den tekniske verdi. Verdien fastsettes ved skjønn på statens bekostning. Selskapet skal 6 — seks — år før konsesjonstidens utløp kunne forlange statens uttalelse om innløsningsretten aktes benyttet. Statens avgjørelse må foreligge innen 1 — et — år etter selskapets forespørsel.»

Departementet finner etter omstendighetene ikke å burde motsette sig at den i selskapets nungjeldende konsesjon opstilte bestemmelse om rett for staten til i det 35te år å innløse selskapets anlegg og grunneienedommer m. v. utelates i den nye konsesjon.

Man skal derhos bemerke at man på foranledning av ansøkeren har funnet å kunne

anbefale en redaksjonell endring av utkastets post 5 angående norske funksjonærer og arbeidere, således at denne post får følgende ordlyd:

«Konsesjonären skal ved bygning og drift av anlegget såvidt mulig bare bruke arbeidere og funksjonærer som har norsk statsborgerrett. Vedkommende departement kan tilstede undtagelse fra denne regel, når spesiell fagkunnskap eller øvelse eller lignende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig.»

For hver dag nogen i strid med foranstående bestemmelse er i konsesjonærens tjeneste, erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil kr. 50,00 — femti kroner — for hver person. Konsesjonären er pliktig til å melde de til enhver tid ledige plasser til det nærmeste offentlige arbeidskontor. Hjemstavnsberettigede arbeidere innen Odda herred skal under ellers like vilkår fortrinsvis beskjeftegs.»

Med hensyn til de opstilte avgifter til stat og kommuner finner departementet, for etter omstendighetene å imøtekommne anmodningen om at alle de i nyordningen vedkommende A/S Tyssefaldene deltagende selskaper stilles mest mulig på like fot, å kunne anbefale at disse settes til henholdsvis kr. 0,75 og kr. 1,50, uaktet den gamle konsesjons satser er kr. 1,50 og kr. 1,50. Avgiftene foreslås betalt av det samme kraftkvantum som det, hvorav der ifølge kraftkontrakten skal betales leie, dog således at der i de første 5 år kun beregnes avgifter av den kraft som brukes. Av samme grunn foreslås i den nye konsesjon kun betinget kraftavståelse til kommuner, derimot ikke til staten.

I henhold til det anførte tillater man sig således å

innstille:

I. Det tillates Det Norske Nitridaktieselskap i medhold av den almindelige koncessjonslov av 14de desember 1917 § 23, jfr. § 20 samt i medhold av lov av 10de desember 1920 nr. 3 § 1 på de i Arbeidsdepartementets foredrag av 3dje oktober 1924 anførte betingelser:

1. å leie 45 000 el. HK. av A/S Tyssefaldene med rett til å utta ytterligere energi inntil et samlet kvantum av 100 000 el. HK.
2. å leie eller eventuelt å kjøpe de A/S Tyssefaldene og A/S Tysso Byggekompani tilhørende og på et fremlagt kart avmerkede tomter i Odda.

II. Den Det Norske Nitridaktieselskap ved kgl. resolusjon av 14de mai 1918 meddelte konsesjon på leie av elektrisk energi fra A/S Tyssefaldene opheves.

19. A/S Odda Smelteverk.

(Leie av 20 000 — eventuelt inntil 100 000 — el. HK. fra A/S Tyssefaldene m. v.).

Kgl. resol. av 3dje oktober 1924.

Ved kgl. resolusjon av 10de mai 1906 blev der meddelt The Sun Gas Company tillatelse for et tidsrum av 30 år fra 1ste april 1908 til å leie vannkraft og grunn fra A/S Tyssefaldene til anlegg av fabrikker for karbid og cyanamid. Tillatelsen blev meddelt uten betingelser. Kraftleiktrontrakten lød på minst 18 000 el. HK. Senere skiftet selskapet navn til Alby United Carbide Factories, Ltd.

Ved kgl. resolusjon av 25de januar 1908 fikk North Western Cyanamide Co. tillatelse til å leie 4000 HK. fra Alby United for et tidsrum av 25 år. Tillatelsen var betinget av at selskapets bestyrelse skulde ha sete her i riket og for minst $\frac{2}{3}$ være norske statsborgere. Der skulde anvendes norske funksjonærer og arbeidere, likesom norsk materiell.

Man henviser herom til «Meddelte Vassdragkonsesjoner» bind I side 1—4 og 99—103.

I 1922 blev Alby United Carbide Factories samt North Western Cyanamides anlegg satt til tvangsausjon. Tilslaget fikk A/S Tyssefaldene.

Under 23de august 1924 har A/S Hafslund på vegne av et dannendes selskap A/S Odda Smelteverk innsendt til Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet et

andragende om tillatelse til leie av kraft fra A/S Tyssefaldene og til å erhverve de Alby United Carbide Factories og North Western Cyanamide tidligere tilhørende eiendommer.

Andragendet er oversendt departementet med skrivelse fra hovedstyret datert 15de september 1924, hvorav man tillater sig å hitsette:

«Fra Aktieselskapet Hafslund har man mottatt et andragende av 23de august 1924, hvori det på vegne av et dannendes aktieselskap — Aktieselskapet Odda Smelteverk — ansøker om:

1. Tillatelse til å leie 20 000 el. HK. av A/S Tyssefaldene med rett til forhøelse inntil et samlet kvantum av 100 000 el. HK.
2. Tillatelse til å leie eller eventuelt kjøpe tomter og fabrikkanlegg i Odda nu tilhørende A/S Tyssefaldene, tidligere eiet og brukt av Alby United Carbide Factories, Ltd. og North Western Cyanamide Co.

Dette andragende er sålydende:

«På vegne av det dannendes aktieselskap — Aktieselskapet Odda Smelteverk — for fremstilling av elektrokjemiske og elektrotermiske produkter tillater vi oss herved å andra om å erholde tillatelse til å leie 20 000 elektriske HK. fra A/S Tyssefaldene med rett for Aktieselskapet Odda Smelteverk til å utta ytterligere energi fra A/S Tyssefaldene inntil et samlet kvantum av 100 000 elektriske HK. Vi vedlegger utkast til kraftleiekontrakt.

Som det vil sees av utkastet er det samtidig vedtatt at aktieselskapet Odda Smelteverk skal ha rett til å leie, eventuelt å kjøpe av A/S Tyssefaldene de A/S Tyssefaldene tilhørende tomter og fabrikkanlegg i Odda, som tidligere har vært benyttet av Alby United Carbide Factories limited og av North Western Cyanamide Company.

Kontraktstiden for kraftleien er bestemt å gjelde for 60 — seksti — år, nemlig den konsesjonstid, der forutsettes gitt A/S Tyssefaldene ved dette selskaps refinansiering, og har vi allerede mottatt det kgl. departements tilslagn om at konsesjons-

tiden for leiekontraktene skal bli den samme som for vannfallet bestemmes.

På vegne av Aktieselskapet Odda Smelteverk tillater vi oss herved i henhold til det foreliggende kontraktsutkast å andra om at der meddeles selskapet følgende tillatelser:

1. Tillatelse til å leie 20 000 elektriske HK. av A/S Tyssefaldene med rett til å utta ytterligere energi inntil et samlet kvantum av 100 000 elektriske HK.
2. Tillatelse til å leie eller eventuelt å kjøpe de A/S Tyssefaldene tilhørende tomter og fabrikkanlegg i Odda, der tidligere har tilhørt og har vært benyttet av Alby United Carbide Factories Limited og North Western Cyanamide Company i henhold til vedlagte kart.

Det forutsettes som tidligere fremholdt for det kgl. departement, at vilkårene for tillatelsen blir minst like så gunstige som Det Norske Zinkkompani A/S har for sin nungjeldende kontrakt, hvoriblandt at eventuelle avgifter kun blir å erlegge for den til enhver tid benyttede kraft.

Som det vil være det ærede departement bekjent var de tidligere karbid- resp. cyanamidfabrikker i Odda tilsagt avgiftsfrihet inntil utløpet av 1948. Vi tør gå ut fra, at det nye selskap, der skal drive samme fabrikasjon, som ennu arbeider under meget vanskelige forhold, derfor i alle fall for de første år fritas for eller får en nedsettelse i de avgifter der vil bli krevet.»

Man vedlegger den nevnte kraftleiekontrakt samt det påberopte kart. Som det vil sees er kraftleiekontrakten betegnet som utkast. Imidlertid har A/S Tyssefaldene i skrivelse av 1ste september 1924 meddelt at kontrakten nu er definitivt vedtatt.

Odda herredsstyre har i møte den 26de august 1924 enstemmig uttalt følgende:

«Da heradsstyret har hatt så kort tid til å behandle saken, kan det ikke inngå på detaljene deri. Men heradstyret må anbefale at den omsøkte konsesjon meddeles i alt

vesentlig på samme betingelser, som inneholdes i de Det Norske Nitridaktieselskap og Det Norske Zinkkompani tidligere meddelte konsesjoner. Konsesjonsavgiften bør fordeles med $\frac{1}{3}$ på staten og $\frac{2}{3}$ på kommunene. Under henvisning forøvrig til de tidligere fra Odda avgivne forslag til konsesjonsbetingelser henstiller heradstyret til Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet best mulig å ivareta Oddas interesser.»

I de eiendommer som selskapet søker om å erhverve inngår også dyrket mark. Andragendet er derfor overensstemmende med lov av 10de desember 1920 nr. 3 forelagt Odda Skogutvalg, som under 27de august 1924 har avgitt følgende uttalelse:

«Det areal søknaden angår, har i alt, skjønnsmessig ansatt, 34 mål eller 3,4 ha. dyrket mark. Der tilligger ikke skog, frasett en bagatell i «Hovden» ca. 15 mål bjerkeskog eller beite- eller fjellstrekning.

Søkeren har ikke før fast grunn i heradet.

Da arealet før er industrigrunn, anbefales søknaden innvilget.»

I tilslutning til Odda Skogutvalgs uttalelse har Landbruksdepartementet i skrivelse av 4de september 1924 meddelt at det intet har å bemerke til at den ønskede konsesjon gis.

Under henvisning til § 19 i erhvervloven av 14de desember 1917 er andragendet forelagt Handelsdepartementet som i skrivelse hertil av 10de september 1924 har anbefalt at selskapet får tillatelse til å erhverve bruksrett eller eiendomsrett til de omhandlede tomter, fabrikkanlegg og eiendommer for det samme tidsrum hvorpå selskapet erholder konsesjon på leie av kraft.

Tross omerindring er ingen uttalelse inntokmet fra fylkesmannen i Hordaland.

Hovedstyret skal bemerkε følgende:

I punkt 3 i de av Stortinget under 1ste august 1924 godkjente betingelser for ord-

ning av forholdet mellom A/S Hafslund og A/S Tyssefaldene er det bestemt: «Forsvært A/S Tyssefaldene leier ut kraft til fremmede må de nødvendige tillatelser bli å behandle etter erhvervslovens bestemmelse herom.»

I henhold hertil blir konsesjonen å meddele etter den gjeldende erhvervslov av 14de desember 1917. Efter hovedstyrets innstilling av 7de august 1924 og behandling i Stortinget 11te s. m. (se forkortet stortingsreferat side 1787—1790) skal konsesjonstiden være 60 år. Hvad avgiften angår har Arbeidsdepartementet i skrivelse av 30te mai iår til sagt Hafslund de samme vilkår som er gitt A/S Det Norske Zinkkompani i den ved kgl. resolusjon av 15de februar 1924 meddelte leiekonssjon. I denne er den årlige avgift til staten fastsatt til kr. 0,75 pr. el. HK. og til kommunen à kr. 1,50 pr. el. HK. av den kraft hvorfor der skal betales leie, dog med den lettelse at der i de første 5 år av konsesjonstiden kun skal erlegges avgift av den kraft som er blitt benyttet.

Forøvrig foreslåes tillatelsen meddelt på de samme betingelser som fastsatt for den nevnte leiekonsjon for Det Norske Zinkkompani dog med følgende endring:

I leiekonsjonen for Det Norske Zinkkompani er det under punkt 3 bestemt, at antagelse av arbeidere såvidt mulig skal skje gjennem arbeidskontoret i Odda.

I anledning av denne bestemmlse har man konferert med chefinspektøren for arbeidsformidlingen, som mener, at det vil være fullt tilstrekkelig om det blev pålagt konsesjonæren plikt til å melde de til enhver tid ledige plasser til det nærmeste offentlige arbeidskontor nu Odda.

Chefsinspektøren anbefalte sterkt innatt en bestemmelse herom. Ved at ledige plasser blir anmeldt til arbeidskontoret vilde nemlig tilstrømningen av arbeidsløse kunne forhindres.

Man har forelagt de i bilag vedlagte betingelser for A/S Hafslund, som i skrivelse av 8. september 1924 har anført følgende:

«I anledning hovedstyrets ærende av 3dje september 1924 med vedlagte forslag

til betingelser for konsesjon på leie av inntil 100 000 el. HK. av A/S Tyssefaldene skal vi tillate oss å bemerke følgende:

1. Ifølg e punkt 4 siste passus kan kraften ikke anvendes uten etter ny tillatelse til annet enn fremstilling av calciumcarbid, ferro-silicium, cyanamid, fosfatso eller urea.

I den anledning tør vi anmode om at nevnte passus får en forandret form, for der ved å omfatte samtlige de produkter som vårt selskap og det med oss ved refinansieringen av A/S Tyssefaldene samarbeidende selskap A/S Meraker Bruk har produsert og for tiden produserer.

Vi tillater oss derfor åandra om følgende form:

Kraften kan ikke uten etter ny tillatelse anvendes til annet enn til fremstilling ad elektrotermisk eller elektrokjemisk vei av carbider og metaller eller metalliske legeringer og deres videre behandling — f. eks. calcium carbid, ferro silicium, ferro-chrom, ferromangan etc. Videre til fremstilling av cyanamid eller andre kvelstoff-forbindelser eller fosforforbindelser.

a d p u n k t 5. Denne paragrafs 2 siste avsnitt «Vedkommende departement kan tilstede o.s.v.» skal vel forstås å referere sig til samme paragrafs første bestemmelse, hvorfor vi tillater foreslå at samme blir innsett umiddelbart etter «innfødsrett eller statsborgerrett».

Likeså tør vi foreslå at paragraffen får tilføiet under «Hjemstavnsberettigede arbeidere innen Odda herred skal på like vilkår — fortrinsvis beskjeftiges, hvorefter punkt 5 får følgende ordlyd:

Konsesjonæren skal ved bygning og drift av anlegget såvidt mulig bare bruke arbeidere og funksjonærer som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett. Vedkommende departement kan tilstede undtagelse fra denne regel når spesiell fagkunnskap eller øvelse eller lignende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig.

For hver dag nogen i strid med foranstående bestemmelser er i konsesjonærens tjeneste, erlegges til statskassen en løpende

mulkt stor inntil kr. 50,00 — femti kroner — for hver person.

Konsesjonæren er pliktig til å melde de til enhver tid ledige plasser til det nærmeste offentlige arbeidskontor. Hjemstavnsberettigede arbeidere innen Odda herred skal på like vilkår fortrinsvis beskjeftiges.

a d p u n k t 8.

Ifølge denne bestemmelse skal der sveres en samlet leieavgift til det offentlige av kr. 2,25 pr. HK. år.

I den anledning skal vi tillate oss å bemerke:

Det nye oprettede selskap — Odda smelteverk må påregnes i de første år å få en vanskelig stilling, derved at selskapet er nødsaget til å finne avsetning for den aller vesentligste del av sin kraft over cyanamidproduksjonen. Under de nuværende fabrikasjonsforhold og den kvelstoffpris som kan tenkes oppnådd gjennem cyanamid, tør selskapet for tiden på denne produksjon ikke påregne nogen nettoavkastning.

Det er vår hensikt å søke kvelstoffproduksjonen forandret derhen, at cyanamiden skal overføres til et gjødningsstoffsom vil betinge en bedre pris pr. enhet kvelstoff og først da mener selskapet å kunne opnå en økonomisk balanse på kvelstoffindustrien.

Disse for tiden ekstraordinære forhold har vært fremholdt for Arbeidsdepartementets tidligere chef, og vi har hatt grunn til å gå ut fra, at vi, i hvert fall i de første år, skulle opnå særlettelser i de omhandlede fiskale avgifter.

Det er riktignok så, at de 3 nye leieavtagere ved A/S Tyssefaldene har fått forsåvidt en lettelse, som avgiften først skal beregnes etter den hele kontraherte kraftmengde etter 5 års forløp. For Odda Smelteverks vedkommende vil denne lettelse dog være en fiksjon, idet selskapet for å undgå leieavgift av dødkraft nettop som foran fremholdt må sette sin aller vesentligste kraftmengde inn på produksjon av cyanamid.

a d p u n k t 1 6.

Ifølge denne bestemmelse skal selskapet være forpliktet til å avgive inntil 10 pct.

av produksjonen for gjødningsmidler til Landbruksdepartementet til en pris som ligger 10 pct. under selskapets eksportpriser.

I den anledning tør vi tillate oss å bemerke:

Det er usikkert såvel på det nuværende tidspunkt som med fremtiden for øie, å kunne fastslå at selskapets gjødningsstoffer alltid skal kunne eksporteres til priser, hvor der blir plass til ytterligere 10 pct. reduksjon til det norske landbruk.

Cyanamidfabrikkens produksjon i Odda har således til sine tider og under normale forhold vært eksportert til tapbringende priser. Det synes lite rimelig at norske statsborgere som aksjonærer i det nyoprettende selskap «Odda Smelteverk» under visse forhold ytterligere skal påføres tap til fordel for andre norske statsborgere, og finner vi dette såmeget mere lite rimelig som der ved konsesjonslovgivningen allerede er beregnet en leieavgift pr. HK. år til fordel for det offentlige.»

Hovedstyret skal bemerke:

a d 4. Kraftens anvendelse.

Hovedstyret finner å kunne anbefale selskapets forslag.

a d 5. Norske arbeidere.

Hovedstyret finner å kunne anbefale selskapets forslag om at der etter ordene «innen Odda herred skal» innskytes ordene: «under ellers like vilkår». Derimot finner man det naturlig at bestemmelsen om at vedkommende departement kan dispensere fra reglene, beholder sin plass.

a d 8. Avgifter.

Hovedstyret finner ikke å kunne anbefale nogen endring i den foreslalte bestemmelse for avgiften.

a d 16. Gjødningsstoffer.

Bestemmelsen er tatt fra punkt 16 i Det norske Zinkkompanis konsesjon av 15de februar 1924. Hovedstyret finner å kunne anbefale en sådan endring i bestemmelsen at produktet ikke skal kunne forlanges kjøpt under produksjonsprisen.

A/S Odda Smelteverk er ennå ikke dannet. Man forutsetter at konsesjonen først

trer i kraft når alle formalia med hensyn til selskapets stiftelse er i orden.

Som det vil sees av Handelsdepartementets foranstående skrivelse av 10de september 1924 har dette departement anbefalt at selskapet får den nødvendige tillatelse etter erhverslovens § 19 til å erhverve bruks- eller eiendomsrett til de omhandlede tomter for det samme tidsrum hvorpå selskapene erholder konsesjon på leie av kraft. Konsesjonen på leie av kraft skal meddeles på 60 år og etter Handelsdepartementets forslag skulde da konsesjonen på bruks- eller eiendomsretten også kun meddeles for 60 år. Selskapet har protestert sterkt mot en sådan innskrenkning som det har betegnet som et helt nytt punkt. Selskapet har bestemt sig for å kjøpe tomtene, og det mener at det må få adgang til å kjøpe til full odel og eie. Man har forelagt for selskapet den bestemmelse som ble innatt for Norsk Alluminium Co. i den ved kgl. resolusjon av 2nen februar 1923 meddelte konsesjon på erhverv av faste eiendomme, hvorefter staten ved konsesjonstidens utløp er gitt adgang til å innløse eiendommene med fabrikkanleggene. Selskapet har ikke tatt noget bestemt standpunkt hertil, men det synes som om en bestemmelse om innløsning lettere kan tenkes akseptert enn en bestemmelse om tidsbegrensning.

Under forhandlingene herom har imidlertid selskapet ved A/S Hafslund avgitt erklæring om at det vil få helt norsk styre med helt norsk kapital. Man henviser herom til skrivelse fra A/S Hafslund av 12te september 1924, der er sålydende:

«I tilknytning til vårt ærbødige, av 23de f. m. til Det kgl. Departement for de Offentlige Arbeider i anledning andragende om tillatelse til å leie eller eventuelt å kjøpe de A/S Tyssefaldene tilhørende tomter og fabrikkanlegg i Odda, der tidligere har vært benyttet av Alby United Carbide Factories Ltd. og North Western Cyanamide Company i henhold til oversendte kart, skal

vi tillate oss å meddele, at A/S Odda Smelteverk startes med helt norsk kapital og helt norsk styre.

Nuværende opplysning fremkommer etter en forhandling som i formiddag har vært ført om omhandlede konsesjonsandragende med vassdragsstyrets konsulent herr Olafsen.»

Da selskapet således får helt norsk styre med helt norsk kapital, vil det etter erhvervsloven ikke til trenge konsesjon for å erhverve fast eiendom. Selskapet tiltrenner imidlertid fremdeles konsesjon etter jorddyrkningsloven av 1920. Man har imidlertid etter dette i vedlagte forslag til betingelser inntatt i § 2 bestemmelser for å sikre, at der i konsesjonstiden oprettholdes norsk styre og norsk kapital.»

Den av hovedstyret nevnte kraftleiekontrakt samt det påberopte kart tillater man sig å vedlegge.

Man tillater sig å hitsette det av hovedstyret utarbeidede utkast til konsesjonsbetingelser:

1.

Tilladelsen gjelder i 60 år fra nærværende konsesjons dato.

2.

Selskapet skal ha sitt sete i Odda herred. Dets styre (direksjon og representantskap) skal til enhver tid utelukkende bestå av norske statsborgere.

Selskapets aksjer eller parter kan ikke med rettsvirkning tegnes, erhverves eller eies av eller pantsettes til andre enn staten, norske kommuner, norske statsborgere, Norges Bank eller med vedkommende regjøringsdepartements godkjennelse andre norske banker og selskaper. Bestemmelse herom skal påføres aksje- eller partbrevene i det norske, engelske, franske og tyske sprog.

Forandringer i statuttene som angår direksjonens virksomhetsområde blir først gyldige etter at departementet har godkjent samme.

3.

Den kjøpte kraft kan ikke overdras videre uten samtykke fra vedkommende re-

gjeringsdepartement eller for nogen del avgis til utlandet uten tilladelse fra Kongen.

Handler selskapet herimot skal der for hver gang erlegges en konvensjonalbot til statskassen av inntil 1 — en — krone pr. kVA. pr. døgn etter vedkommende departements bestemmelse.

4.

Forsåvidt konsesjonären anvender energien til bedrift som ved røk, giftige gassarter eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkommende departement, såfremt det av almene hensyn finner føie hertil, anerkjennes som rett sakseker i anledning av mulige overtredelser av nabolovgivningen.

Kraften kan ikke uten etter ny tilladelse brukes til annet enn til fremstilling ad elektrotermisk eller elektrokjemisk vei av metaller eller metalliske legeringer og deres videre behandling, f. eks. aluminium, dets legeringer og derivater, altså enhver fabrikasjon eller fremstilling av de til aluminiumindustrien hørende stoffe og ethvert produkt der er tjenlig til fremstilling av aluminium. Videre til fremstilling av kunstig gjødning, f. eks. kvelstoff eller fosforforbindelser.

5.

Konsesjonären skal ved bygning og drift av anlegget såvidt mulig bare bruke arbeidere og funksjonærer som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett. Konsesjonären er pliktig til å melde de til enhver tid ledige plasser til det nærmeste offentlige arbeidskontor. Hjemstavnsberettigede arbeidere innen Odda herred skal under ellers like vilkår fortrinsvis beskjeftiges.

Vedkommende departement kan tilstede undtagelse fra denne regel, når spesiell fagkunnskap eller øvelse eller lignende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig.

For hver dag nogen i strid med foranstående bestemmelser er i konsesjonärens tjeneste erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil kr. 50,00 — femti kroner — for hver person.

6.

Konsesjonären skal ved bygning og drift av anlegget bruke norsk materiell, forsåvidt dette kan fåes like godt, tilstrekkelig hurtig og for en pris som ikke med mere enn 10 — ti — prosent overstiger den pris hvor til materiell kan fåes fra utlandet. I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan tilstede undtagelse fra reglene om bruken av norsk materiell, når særegne hensyn gjør det påkrevet.

For overtredelse av den i nærværende post omhandlede bestemmelse erlegges selskapet for hver gang etter avgjørelse av departementet en mulkt av inntil 15 — femten — prosent av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

7.

Forsikring tegnes fortrinsvis i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

8.

Der erlegges følgende årlige avgifter: Til staten kr. 0,75 pr. el.HK.

Til de fylkes-, herreds- og bykommuner, som Kongen bestemmer, kr. 1,50 pr. el.HK.

Avgiftene erlegges av det samme kraftkvantum som det hvorav der skal betales leie. I de 5 første år av konsesjonstiden erlegges avgiftene dog kun av den kraft som er blitt benyttet.

Avgiftene forfaller til betaling ved årets utgang. Erlegges de ikke til forfalls-tid, svarer derefter 6 pet. årlig rente. De fornødne nærmere bestemmelser med hen-syn til avgiftens beregning og erleggelse blir med bindende virkning fastsett av vedkommende departement. De inndrives ved utpantning.

9.

Konsesjonären er forpliktet til å avgji inntil 10 pet. av den leide kraft til de kommuner, derunder også fylkeskommuner, som Kongen bestemmer.

Kraften leveres til samme pris og på

samme vilkår som etter leiekontrakten gjelder for konsesjonæren og kan forlanges uttatt etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettet enten dette tilhører konsesjonæren eller vannfallets eier.

Hvis departementet finner denne pris å være vesentlig høiere, enn om den var beregnet overensstemmende med reglen i lov nr. 16 av 14de desember 1917 dens § 2, post 12, tredje avsnitt, første punktum, kan det forlange, at prisen fastsettes ved skjønn, hvis departementet og konsesjonæren ikke blir enige om prisen.

Forårsaker kraftens uttagelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den, som uttar kraften, enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen, som ikke skyldes vis major, streik eller lockout må ikke skje uten departementets samtykke.

Konsesjonæren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas.

10.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedetfor penger som vederlag for arbeide eller pålegges nogen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøy og andre arbeidsmaterialer). Verktøy og andre arbeidsredskaper som utlevers arbeiderne til benyttelse kan bare kreves erstattet når de bortkastes eller ødelegges og da bare med deres virkelige verdi beregnet etter hvad de har kostet konsesjonæren med rimelig fradrag for slitasje. Hvis konsesjonæren holder handelsbod for sine arbeidere skal nettooverskuddet etter revidert årsregnskap anvendes til almennytig øiemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes etter samråd med et av arbeiderne opnevnt utvalg som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende regjeringsdepartement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

11.

Konsesjonæren er forpliktet til, etter

nærmere bestemmelse av Medisinalstyrelsen å skaffe arbeiderne den til enhver tid nødvendige lægehjelp og å holde et for øiemedet tjenlig sykehus med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

Såfremt særskilt politiopsyn i anledning av arbeidenes utførelse av det offentlige finnes nødvendig plikter konsesjonæren å utrede utgiftene hermed.

12.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av nogen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sundt og tilstrekkelig husrum og tomter til bygning av egne hjem med veier, vann, kloakk og elektrisk lysanlegg samt grunn til forsamlingslokale med leseværelse m. v. til lokale for kooperativ eller annen handelsvirksomhet og lignende — alt etter nærmere bestemmelse av vedkommende regjeringsdepartement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende regjeringsdepartements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å opsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leiet hos dem. Uenighet om hvorvidt opsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet.

13.

Konsesjonæren er forpliktet til i den utstrekning som fylkesveistyret bestemmer å erstatte utgiftene til vedlikehold og istrøttelse av offentlige veier, broer og kaier hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet og ved transporter til og fra bedriften. Veier, broer og kaier som konsesjonæren anlegger skal stilles til fri benyttelse for almenheten forsåvidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for bedriften.

14.

Konsesjonæren er forpliktet til å opsamle et fond til sikring for vedkommende fattigkommune overensstemmende med de regler som i lov om fattigvesenet av 19de mai 1900 kap. 4 er gitt om bergverker.

Likeledes er konsesjonæren forpliktet til å avsette et fond til sikring av vedkommende kommunenes (eller kommuners) utgifter til understøttelse av de ved anleggets utførelse og senere utvidelser beskjeftigede arbeidere og deres familiær. Fondet forvaltes av det offentlige. Den del av dette fond som ikke medgår til dekning av kommunens utgifter til understøttelse av arbeidere ved de nevnte anlegg, overgår til et for det hele land eller visse deler av landet felles fond som også skal kunne benyttes til andre formål til beste for arbeiderne alt etter nærmere regler som Kongen gir.

På samme måte skal forholdes med det førstnevnte fond, hvis det senere ved lov blir bestemt.

15.

Konsesjonæren må ikke uten samtykke fra vedkommende regjeringsdepartement inngå i nogen overenskomst til kunstig forhøielse av prisene her i riket på de produkter som frembringes ved energien.

16.

Såfremt den leide kraft blir anvendt til frembringelse av kunstige gjødningsstoffer skal der årlig stilles til disposisjon for det norske jordbruk inntil 10 pct. av produksjonen etter en pris som ligger 10 pct. under selskapets eksportpriser på den tid bestillingen finner sted, dog ikke under produksjonsprisen. Bestillingen skjer gjennom Landbruksdepartementet og må minst være på 500 tonn.

Det kvantum som i henhold til foranstående kan forlanges uttatt leveres av selskapet f. o. b. med minst 14 dages varsel i partier som av Landbruksdepartementet blir bestemt.

Landbruksdepartementet drar omsorg for at salget av det heromhandlede kvantiteten skjer til forbrukerne således at de til den reduserte pris kjøpte stoffer hverken kommer i handelen som almindelig salgsvarer eller benyttes som ráprodukt til videre fabrikasjon.

17.

Konsesjonæren underkaster sig de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet

av vedkommende regjeringsdepartement til kontroll med overholdelsen av de opstilte betingelser. Departementet kan til utøvelsen av denne kontroll ansette en kontrollør som overensstemmende med en av departementet utferdiget instruks skal ha adgang til de kontrollmidler som anses nødvendige.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

18.

For oppfyllelse av de forpliktelsr som ved anlegget eller dettes drift pådras likeoverfor andre og for overholdelse av de i konsesjonen fastsatte betingelser skal der stilles sikkerhet for et beløp av kr. 100 000,00 etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

19.

Undlatelse av å stille de i foranstående poster 14 og 18 omhandlede fond samt overtredelse av postene 2, 15 og 17 medfører tap av konsesjonen, hvis ikke forholdet blir bragt i orden etter reglene i lov om erhvervsele av vannfall, bergverk og annen fast eiendom av 14de desember 1917 nr. 16 §§ 31 og 32.

Ifølge senere meddeelse fra hovedstyret har fylkesmannen i Hordaland i telegram av 15de september 1924 anbefalt andragendet innvilget på vanlige betingelser idet han forutsetter distriktets interesser tilgodesett best mulig.

Departementet skal bemerke at ansøkeren, A/S Odda Smelteverk tenkes dannet som et datterselskap av A/S Hafslund, dog med helt norsk kapital med formål å gjenopta driften ved de fabrikker som i sin tid ble anlagt av Alby United Carbide Factories Ltd. og av North Western Cyanamide Company. Andragendet gjelder tillatelse til leie av 20 000 el. HK. og rett til å utta ytterligere kraft til et samlet kvantum av ialt 100 000 el. HK. samt om tillatelse til å kjøpe eller leie av A/S Tyssefaldene endel grunn.

Landbruksdepartementet har i skrivelse av 4de september 1924 meddelt at det intet har å bemerke til at den ansøkte konsesjon gis.

Idet departementet henviser til stortingets beslutning av 1ste august 1924 angaaende tillatelse for A/S Hafslund til å erhverve aktiemajoriteten i A/S Tyssefaldene samt til det i St. prp. nr. 80 for s. å. anførte angående betydningen av en gjenoptagelse i størst mulig utstrekning av utnyttelsen av A/S Tyssefaldenes kraft vil man med Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet anbefale at de ansøkte tillatelser innvilges.

Med hensyn til vilkårene for innvilgelsen bemerkes at det har vært en forutsetning at alle de i A/S Tyssefaldenes refinansiering deltagende selskaper skulle stilles mest mulig på like fot.

Hvad spesielt konsesjonstiden angår, har Stortinget under 11te august 1924 samtykket i at denne for de nevnte selskaper settes til 60 år, hvilken frist er inntatt i hovedstyrets ovenfor refererte utkast til konsesjonsbetingelser jfr. post 1.

Departementet finner med et par nedenfor angitte endringer å kunne slutte sig til det av hovedstyret fremlagte utkast, som forøvrig er mest mulig overensstemmende med betingelsene for den A/S Det Norske Zinkkompani ved kgl. resolusjon av 15de februar 1924 meddelte tillatelse til leie av kraft fra A/S Tyssefaldene.

Hvad angår erhverv av grunn har departementet den 26de september 1924 tilskrevet Handelsdepartementet således:

«I skrivelse av 10de september 1924 har det ærede departement anbefalt at Det Norske Zinkkompani, Det Norske Nitridaktieselskap og A/S Odda Smelteverk får tillatelse til å erhverve bruksrett eller eiendomsrett til endel nærmere angitte tomter, fabrikkanlegg og eiendommer i Odda for det samme tidsrum hvorpå selskapene erholder konsesjon på leie av kraft.

Selskapene har vegret sig ved å akseptere en sådan tidsbegrensning for tomtene m. v. og hevder at de må få adgang til å kjøpe disse til full odel og eie.

På grunn herav har Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet antydet en ordning som den der ved kongelig resolusjon av 2nen februar 1923 blev truffet for Norsk Aluminium Co., hvorefter staten ved konsesjonstidens utløp er gitt adgang til å innløse eiendommene med fabrikkanleggene.

Man skal be meddelt om det ærede departement under disse omstendigheter fastholder sitt oprinnelige standpunkt eller finner å kunne slutte sig til den av hovedstyret antydede ordning.»

Fra Handelsdepartementet har man derpå mottatt følgende skrivelse datert 30te september 1924:

«I skrivelse hertil av 26de ds. har det ærede departement meddelt at Det Norske Zinkkompani, Det Norske Nitridaktieselskap og A/S Odda Smelteverk har vegret sig ved å akseptere den i dette departements skrivelse av 10de september d. å. nevnte tidsbegrensning for erhvervelse av bruksrett eller eiendomsrett til endel nærmere angitte tomter i Odda men at de ønsker adgang til å erhverve disse til full odel og eie.

I anledning herav meddeles at departementet vil anbefale at selskapene får tillatelse til i tilfelle å erhverve omhandlede eiendommer på betingelse av at staten ved utløpet av kraftleiekonsesjonen skal ha rett til å innløse dem — i så fall med plikt til også å innløse de fabrikkanlegg og de bygninger og faste innretninger som konsejonshaveren ikke måtte ønske å fjerne.

Innløsningssummen bestemmes således at grunnstykker og rettigheter betales etter omsetningsverdi, det øvrige betales etter den tekniske verdi. Verdien fastsettes ved skjønn på statens bekostning. Selskapet skal 6 — seks — år før konsesjonstidens utløp kunne forlange Statens uttalelse om innløsningsretten aktes benyttet. Statens avgjørelse må foreligge innen 1 — et — år etter selskapets forespørsel.»

Departementet vil etter det således foreliggende anbefale denne ordning.

I henhold hertil vil man anbefale følgende tilføielse i hovedstyrets utkast til betingelser punkt 1:

«Ved utløpet av nevnte frist skal staten ha rett til å innløse de tomtearealer selskapet måtte ha erhvervet til eiendom — isåfall med plikt til også å innløse de fabrikkanlegg og de bygninger og faste innretninger som konsesjonshaveren ikke måtte ønske å fjerne.

Innløsingssummen bestemmes således at grunnstykker betales etter omsetningsverdi, det øvrige betales etter den tekniske verdi. Verdien fastsettes ved skjønn på statens bekostning.

Selskapet skal 6 — seks — år før konsesjonstidens utløp kunne forlange statens uttalelse om innløsningsretten aktes benyttet. Statens avgjørelse må foreligge innen 1 — et — år etter selskapets forespørsel.»

Man har derhos etter muntlig anmodning fra ansøkeren og etter konferanse med hovedstyret foretatt en redaksjonell endring i utkastet post 5 angående anvendelse av norske funksjonærer og arbeidere, hvorefter denne post blir sålydende:

«Konsesjonären skal ved bygning og drift av anlegget såvidt mulig bare bruke arbeidere og funksjonærer som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett. Vedkommende departement kan tilstede undtagelse fra denne regel, når spesiell fagkunnskap eller øvelse eller lignende hensyn gjør det nødvndig eller særlig ønskelig.

For hver dag nogen i strid med foranstående bestemmelse er i konsesjonærrens tjeneste, erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil kr. 50,00 — femti kroner — for hver person. Konsesjonären er pliktig til å melde de til enhver tid ledige plasser til det nærmeste offentlige arbeidskontor. Hjemstavnsberettigede arbeidere innen Odda herred skal under ellers like vilkår fortrinsvis beskjeftiges.»

Da Odda Smelteverk ennu ikke er lovlig stiftet vil man anbefale at konsesjonen først trer i kraft etter Arbeidsdepartementets bestemmelse, som forutsettes avgitt så snart selskapet er registrert.

Alle frister forutsettes dog å løpe fra nærværende resolusjons datum.

I henhold til det anførte tillater man sig således å

innstille:

- I. Det tillates A/S Odda Smelteverk i medhold av den almindelige konsejsjonslov av 14de desember 1917 § 23 samt i medhold av lov av 10de desember 1920 nr. 3 § 1 på de i Arbeidsdepartementets foredrag av 3dje oktober 1924 anførte betingelser:
 - a. å leie 20 000 el. HK. av A/S Tyssefaldene med rett til å utta ytterligere energi inntil et samlet kvantum av 100 000 el. HK.
 - b. å leie eller eventuelt å kjøpe de A/S Tyssefaldene tilhørende og på et fremlagt kart avmerkede tomter i Odda, som tidligere har tilhørt og har vært benyttet av Alby United Carbide Factories Ltd. og North Western Cyanamide Company.
- II. Konsesjonen trer i kraft etter nærmere bestemmelse av Arbeidsdepartementet.

20. A/S Tyssefaldene.

(Regulering av Tysso).

Kgl. resol. av 3dje oktober 1924.

Stortinget har den 1ste august 1924 ved behandling av innstilling fra skog- og vassdragskomiteen om tillatelse for A/S Hafslund til å erhverve aktiemajoritet i A/S Tyssefaldene bl. a. besluttet:

Stortinget samtykker i:

2. At der i henhold til lov om vassdragsreguleringer i industrielt øiemed av 4de august 1911 meddeles nødvendig tillatelse til den utførte regulering av Øvre Bersåvann (senking 19 m.) og til den utførte opdemning av Ringedalsvann fra cote 449,40 til 465.»

Man henviser angående denne beslutning til St. prp. nr. 80 for 1924, innst. S. nr. 95 for s. å. og St. forh. for s. å. side 2949.

Med skrivelse av 15de september 1924 har Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet oversendt andragendet fra A/S Hafslund om de i stortingsbeslutningen nevnte reguleringer.

Hovedstyrets skrivelse er sålydende:

«Fra A/S Hafslund har man mottatt et andragende av 19de august 1924 på vegne av A/S Tyssefaldene om konsesjon på de av A/S Tyssefaldene foretatte reguleringer i Øvre Bersåvatn og Ringedalsvatn. Dette andragende er sålydende:

«I forbindelse med vår skrivelse av d. d. angående erhvervkonsesjon for erhvervelse av aktiemajoriteten i A/S Tyssefaldene tillater vi oss å ansøke det ærede departement om konsesjon på regulering av Øvre Bersåvatn (senkning 19 m.) samt på opdemning av Ringedalsvatn fra kote 449,40 til 465 — etter loven av 1911.»

Spørsmålet om konsesjon på regulering av Øvre Bersåvatn og Ringedalsvatn ble behandlet i Odda herredsstyre i møte den 10de juli 1924 og der anbefalt innvilget. Dog foreslo en minoritet på 15 stemmer, at konsesjonsavgiften til kommuner blev satt til kr. 1,00 pr. natur HK. Andragendet blev påny behandlet i herredsstyremøte den 26de august 1924, hvor et forslag om at andragendet skulde innvilges mot en avgift av kr. 1,00 til kommuner blev forkastet med 17 mot 15 stemmer. Et forslag om at andragendet skulde innvilges uten henvisning til spesielle avgiftssatser ble vedtatt med 18 mot 14 stemmer.

Da endel av Øvre Bersåvatn ligger i Ullensvang herred, er andragendet forelagt Ullensvang herredsstyre, som i møte den 9de september 1924 enstemmig uttalte følgende:

«I henhold til det av hovedstyret anførte vil herredsstyret etter omstendighetene anbefale konsesjon meddelt etter lov av 4de august 1911, idet man forutsetter at hovedstyret i konsesjonsbetingelsene varetar kommunens interesse på beste måte etter nevnte lov.»

Fra fylkesmannen i Hordaland

Land fylke er der tross omrering ikke innkommet nogen uttalelse.

Hovedstyret skal bemerke følgende:

I skrivelse av 3dje juli 1924, som er inntatt i St. prp. nr. 80 for 1924 har hovedstyret redegjort for de av A/S Tyssefaldene foretatte reguleringer i Øvre Bersåvatn og Ringedalsvatn. Man henviser derom til vedkommende St. prp. side 5 følgende. I de av Stortinget under 1ste august 1924 vedtatte betingelser for ordning av forholdet mellom A/S Hafslund og A/S Tyssefaldene er der i § 5 bestemt:

«På den av A/S Tyssefaldene utførte regulering av Øvre Bersåvatn (senkning 19 m.) samt på den utførte opdemning av Ringedalsvatn fra 449,40 til 465 meddeler staten konsesjon etter reguleringsloven av 1911.

Reguleringskonsesjonen gjelder inntil 1ste januar 1986.

Til kommunene betinges en årlig avgift av kr. 0,50 pr. nat. HK. av den ved reguleringene innvundne kraft. Forøvrig meddeles tillatelsen uten særlige betingelser.

A/S Tyssefaldene forplikter sig til pr. 1ste januar 1986 å overdra vederlagsfritt og heftelsesfritt til staten sine nu utbyggede vannfall og kraft- og reguleringsanlegg med nedenanførte begrensning — i samme omfang og på samme måte som de vilde ha overgått til staten, hvis der nu etter erhvervslagen av 1917 var blitt meddelt konsesjon på regulerings- og kraftanleggene.»

Efter de av Stortinget således vedtatte betingelser skal konsesjonen gjelde i 60 — seksti — år fra konsesjonens dato. Til kommuner betinges en årlig avgift av kr. 0,50 pr. nat. HK. av den ved den ønskede regulering innvundne kraft. Kraftutvinningen anslåes til ca. 45 000 nat. HK. Forøvrig skal tillatelsen meddeles uten særlige betingelser.

Man nevner av de betingelser som hovedstyret antar bør opstilles plikt til å stille sikkerhet for oppfyllelse av de forpliktelser som ved anlegget eller dets drift pådras likeoverfor andre samt for overholdelsen av

de opstillede betingelser. Hovedstyret foreslår sikkerhetsbeløpet satt til kr. 25 000. — De øvrige punkter i vedlagte forslag til betingelser trenger formentlig ingen nærmere begrunnelse. Overensstemmende med hovedstyrets innstilling av 3dje juli d. å. er vilkår om kraftavståelse ikke medtatt, jfr. St. prp. nr. 80 for 1924 side 6.

Vedlagte forslag til betingelser er forelagt for A/S Tyssefaldene, som intet har hatt å bemerke til samme.

I henhold til ovenstående bemerkning tillater man sig å

innstille:

I medhold av lov av 4de august 1911, jfr. lov av 20de februar 1913 tillates det A/S Hafsfund å foreta en regulering av Øvre Bersåvatn (senkning 19 m.) og opdemning av Ringedalsvatn fra 449,40 til 465 på de i gjenpart vedlagte betingelser.»

Hovedstyrets forslag til betingelser er sålydende:

Betingelser

for regulering av Øvre Bersåvatn (senkning 19 m.) og regulering av Ringedalsvatn mellom kotene 449,40 og 465.

§ 1. Konsesjonstid.

Reguleringstillatelsen, der ikke kan overdras, meddeles for et tidsrum av 60 år regnet fra konsesjonens meddelelse. Ved reguleringstidens utløp tilfaller reguleringsanleggene i sin helhet med tilhørende grunn og øvrige rettigheter og de arbeiderboliger, bygninger og innretninger som hører med til reguleringen, staten med full eiendomsrett og uten vederlag. Hvilke bygninger og innretninger som hører med til reguleringen avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn.

Anleggene med installert maskineri skal ved konsesjonstidens utløp være i full driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfelle avgjøres ved skjønn av uvillige menn på konsesjonærens bekostning. Konsesjonæren plikter på egen bekostning å utføre hvad skjønnet i så henseende måtte bestemme.

Anleggene kan ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

§ 2. Avgifter.

For den forøkelse av vannkraften som ved reguleringen tilflyter eierne av vannfall eller bruk i vassdraget, skal disse i henhold til lov av 4de august 1911, § 12 a erlegge en avgift til de kommuner, hvis interesser påvirkes av reguleringen av kr. 0,50 pr. naturhestekraft når og etterhvert som den forenkede vannkraft tas i bruk.

Økningen beregnes med utgangspunkt i vassdragets lavvannsføring før reguleringen som ansettes til $15 \text{ m}^3/\text{sek}$. i Tysso nedenfor Vetlevatn og $0,2 \text{ m}^3/\text{sek}$. i Mogelidelven.

§ 3. Kontroll.

De fornødne nærmere bestemmelser med hensyn til beregningen av den i punkt 2 omhandlede avgift, dens erleggelse og kontroll med vannforbruket, blir med bindende virking for hvert enkelt tilfelle å treffe av vedkommende regjeringsdepartement.

§ 4. Beskrivelse av anleggene.

Konsesjonshaveren tilpliktes å forelegge vedkommende departement arbeidstegninger for dammene m. v. samt beskrivelse av arbeidet. Anlegget skal utføres på solid måte. Dets utførelse såvelsom dets senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggets eier etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

§ 5. Manøvreringsreglement.

Reguleringsdammen blir å manøvrere etter reglementer utferdiget av Kongen. Til å forestå manøvreringen antas norske statsborgere, som godtas av vedkommende regjeringsdepartement.

Forsåvidt dammene manøvreres i strid med reglementene, kan konsesjonshaveren pålegges en bot til statskassen av inntil kr. 1 000,00 for hver gang etter departementets nærmere bestemmelse.

§ 6. Hydrologiske iakttagelser.

Reguleringsanleggenes eier skal etter nærmere bestemmelser av departementet ut-

føre de hydrologiske iakttagelser som i det offentliges interesse finnes påkrævet, og stille det herved innvundne materiale til disposisjon for det offentlige. De tillatte opdemningshøider og de tillatte laveste tapningsgrenser skal betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker.

§ 7. Yderligere regulerering.

Eieren skal uten vederlag for de utførte anlegg finne sig i enhver yderligere regulering i vedkommende vassdrag som ikke forringar den tillatte regulerings effekt.

§ 8. Militære foranstaltninger.

Ved damanleggene skal der tillates truffet de fornødne militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle uten at anleggenes eier har krav på godtgjørelse eller erstatning for de derav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anleggenes eller deres benyttelse, likesom anleggenes eier uten godtgjørelse må finne sig i den bruk av anleggene, som skjer i krigsøiemed.

§ 9. Kartet.

Eieren plikter å tilstille Norges Geografiske Opmåling kopier av sine originalkart med opplysning om hvordan målingene er foretatt, og om de er tilknyttet landets trigonometriske nett.

§ 10. Veier og broer.

Konsesjonshaveren tilpliktes på departementets forlangende å stille reguleringsanleggene tilhørende veier og broer til fri avbenyttelse for almenheten. Twist avgjøres av departementet.

§ 11. Sikkerhet.

For oppfyllelsen av de forpliktelsener, som ved anleggene eller disses drift pådras likeoverfor andre, såvelsom for overholdelsen av de i tillatelsen opstillede betingelser, skal konsesjonshaveren stille sikkerhet for et beløp av inntil kr. 25 000,00 etter nærmere bestemmelse av vedkommende regjeringsdepartement.

§ 12. Tinglysing.

Tillatelsen blir å tinglyse innen de tinglag, hvor reguleringsanleggene er beliggende.

Til sikkerhet for de forpliktelsener, som i henhold til nærværende tillatelse måtte påhvile eiendommer eller bruk i vassdraget, blir derhos å foreta tinglysing til anførsel på vedkommende eiendommers folier i panteregistret.

§ 13. Kontroll.

Konsesjonshaveren underkaster sig de bestemmelser, som til kontroll med foranstående betingelsers overholdelse måtte bli truffet av vedkommende departement.

Utgiftene ved kontrollen bæres av konsesjonshaveren etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Ifølge senere meddelelse fra hovedstyret har fylkesmannen i Hordaland i telegram av 15de september 1924 anbefalt andragendet innvilget på vanlige betingelser, idet han forutsetter distriktets interesser tilgodesett best mulig.

De av hovedstyret foreslæde vilkår er overenstemmende med den ovennevnte stortingsbeslutning og er vedtatt av ansøkeren.

Reguleringsanleggene er fuldført og tilatelsens gjenstand således på det rene.

Departementet vil under henvisning til det foreliggende anbefale at den ansøkte konsesjon meddeles overensstemmende med hovedstyrets forslag, dog således at konseksjonen antas å burde meddeles vannfallenes eier A/S Tyssefaldene direkte og ikke aktieinnehaveren A/S Hafslund.

Man tillater sig således å

innstille:

Det tillates A/S Tyssefaldene å foreta en regulering av Øvre Bersåvann ved 19 meters senkning og en regulering av Ringedalsvann ved opdemning fra 449,40 m. til 465 m. på de i Arbeidsdepartementets foredrag av 3dje oktober 1924 foreslattede betingelser.

21. A/S Songe Træsliperi.

(Leie av inntil 900 kw. elektrisk energi fra Aust-Agder Kraftverk).

Kgl. resol. av 24de oktober 1924.

På vegne av A/S Songe Træsliperi, Holt herred, har ingeniørfirmaet Nissen og von Krogh innsendt et andragende datert 17de august 1923 om tillatelse til å leie inntil 900 kw. elektrisk energi fra Aust-Agder Kraftverk.

Andragendet er sålydende:

«I henhold til lov av 14de desember 1917 kapitel IV tillater vi os herved paa vegne av A/S Songe Træsliperi at andra det ærede Departement om tilladelse til at leie indtil 900 kw. elektrisk energi fra Aust-Agder Kraftverk.

Den elektriske energi skal leveres ved transformatorstationens væg med en spænding av 20 000 volt.

Den elektriske energi skal anvendes til drift av sliperiets anlæg beliggende i Holt kommune.

En bekræftet avskrift av den mellem A/S Songe Træsliperi og Aust-Agder Kraftverk i denne anledning oprettede kontrakt vedlegges.»

Man vedlegger den med andragendet fulgte avskrift av vedkommende kraftleiekontrakt samt et senere innsendt eksemplar av selskapets vedtekter tillikemed en erklæring fra selskapets styre om at der ikke foreligger nogen avtale siktende til å overdekke det virkelige forhold med hensyn til selskapets bestyrelse.

Saken har vært behandlet av Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet, av hvis uttalelse datert 30te september 1924 man tillater sig å hitsette følgende:

«Med skrivelse av 25de august 1923 fra tilsynsmannen ved elektrisitetsvesenet i 3dje distrikt har hovedstyret mottatt et andragende fra ingeniørene Nissen og von Krogh datert 17de august 1923 på vegne av A/S Songe Træsliperi, Holt herred, om tillatelse til å leie inntil 900 kw. elektrisk energi fra Aust-Agder Kraftverk.

Tilsynsmannen opplyser at A/S Songe Træsliperi leier kraft fra Arendals kommunale Elektrisitetsverk. Da nevnte verk ikke kan levere den fornødne kraft for sliperiets utvidelse, har selskapet under 7de mai 1923 avsluttet kontrakt med Aust-Agder Kraftverk om leie av inntil 900 kw. Kontrakten gjelder til 1ste januar 1940.

Tilsynsmannen anbefaler andragendet innvilget.

Holt herredsstyre har i møte den 19de oktober 1923 uttalt at det intet har å innvende mot andragendets innvilgelse.

Fylkesmannen i Aust-Agder henholder sig til herredsstyrets uttalelse.

Hovedstyret vil anbefale at der meddeles A/S Songe Træsliperi tillatelse til å leie inntil 900 kw. fra Aust-Agder Kraftverk på følgende betingelser:

1. Leietid.

Tillatelsen gjelder for den tid konsesjonærer måtte leie inntil 900 kw. fra Aust-Agder Kraftverk, dog ikke utover 1ste januar 1940.

2. Styre og kapital.

Selskapets styre skal ha sitt sæte her i riket. Styret skal til enhver tid utelukkende bestå av norske statsborgere.

Av selskapets aktier skal to tredjedeler til enhver tid befinner sig på norske hender.

3. Overdragelse av energi.

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke fra vedkommende regjeringsdepartement eller for nogen del avgis til utlandet uten tillatelse av Kongen.

Handler selskapet herimot skal det for hver gang erlegge en konvensjonalbot av inntil kr. 1,00 — en krone — pr. kw. pr. døgn etter vedkommende departements nærmere bestemmelse.

4. Kraftens anvendelse.

Forsvårdt selskapet anvender energien til bedrift som ved røk, giftige gassarter eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkommende departement, såfremt det

av almene hensyn finner føie til å gripe inn, anerkjennes som rett saksøker i anledning av mulige overtredelser av nabolovgivningen.

5. Norske funksjonærer og arbeidere.

Selskapet skal såvidt mulig benytte funksjonærer og arbeidere som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett, dog kan tillates benyttet fremmede arbeidere og funksjonærer når de har hatt fast bopel her i riket det hele siste år, likesom vedkommende departement kan tilstede undtagelser fra denne regel når spesiell fagkunnskap eller øvelse eller lignende hensyn gjør det nødvendig eller ønskelig.

For hver dag nogen i strid med foranstående bestemmelser er i selskapets tjeneste erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil kr. 50,00 — femti kroner — for hver person.

6. Norsk materiell.

Selskapet skal ved bygning og drift av det elektriske anlegg anvende norsk arbeide og norsk materiell forsåvidt dette kan fåes like godt, tilstrekkelig hurtig og for en pris som ikke overstiger prisen på utenlandsk med mere enn 10 — ti — prosent.

I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan tilstede undtagelser fra regelen om anvendelse av norsk arbeide og materiell, når særegne hensyn gjør det påkrevet.

For overtredelse av den i nærværende post omhandlede bestemmelse erlegger selskapet for hver gang etter avgjørelse av departementet en mulkt av inntil 15 — femten — prosent av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

7. Forsikring.

Tegning av nye forsikringer skal fortrinvis skje i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

8. Kraftavståelse.

Selskapet er forpliktet til å avstå inntil 10 pct. av den leide kraft til de kommuner, derunder også fylkeskommuner som Kongen bestemmer.

Kraften leveres til samme pris og på samme vilkår som etter leiekontrakten gjelder for selskapet og kan forlanges uttatt etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettet, enten dette tilhører selskapet eller vannfallslets eier.

Forårsaker kraftens uttagelse økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lock-out må ikke skje uten departementets samtykke.

Selskapet har rett til å forlange et varsel av ett år for hver gang kraft uttas.

9. Avgift.

Avgift

Av den kraft hvorav der betales leie erlegges til statskassen en årlig avgift av kr. 1,00 pr. kw. Avgiften forfaller til betaling ved årets utgang. Erlegges den ikke til forfalls-tid svarer derefter 6 pet. årlig rente.

De nærmere bestemmelser om avgiftens beregning og erleggelse fastsettes av Arbeidsdepartementet.

10. Kunstig forhøielse av priser.

Selskapet må ikke uten samtykke fra vedkommende departement inngå i nogen overenskomst til kunstig forhøielse av prisene her i riket på elektrisk energi eller på de produkter som frembringes ved energien.

11. Kontroll med betingelsenes overholdelse.

Selskapet har å underkaste sig de bestemmelser som til kontroll med foranstående betingelsers overholdelse måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement.

De eventuelle utgifter med kontrollen erstattes det offentlige av selskapet etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

12. Overtredelse.

Overtredelse av de i foranstående post 2, 10 og 11 fastsatte betingelser medfører i gjen>tagelsestilfelle konsesjonens tap, hvis ikke forholdet blir bragt i orden efter reglene i lov av 14de desember 1917 nr. 16 §§ 31 og 32.

Under henvisning til post 8 foran foreslåes at konsesjonskraften tildeles Aust-Agder fylke.

Ovenstående betingelser, med undtagelse av post 9 om avgift, har ved selskapets konsulenter vært forelagt dette til uttalelse. I skrivelse til hovedstyret fra konsulentene av 26de februar 1924, hvorav avskrift vedlegges, meddeles at betingelsene har vært forelagt for selskapet som intet har å innvende mot disse. Bestemmelsen om avgift har senere særskilt vært forelagt selskapet som herom har uttalt sig således som vedlagte avskrift av selskapets skrivelse av 11te juni 1924 viser.»

Man vedlegger den i hovedstyrets uttalelse påberopte avskrift av skrivelse fra ingeniørfirmaet Nissen og von Krogh av 26de februar 1924. Av den likeledes påberopte skrivelse fra A/S Songe Træsliperi hitsettes følgende:

«Bekjent med, at vi til staten ifølge vårt konsesjonsandragende skal bli ildignet en avgift av kr. 1,00 pr. kw. skal det være oss tillatt å bemerke at en sådan avgift måske kan tåles i øyeblikket, da forholdene i tremasseindustrien er forholdsvis bra, men når de dårlige år innfinner sig, vil en sådan avgift i tillegg til kraftleien plus den ekstraskatt, som fylket har pålagt oss, virke aldeles ødeleggende.

Som bekjent er i år av Aust-Agder Kraftverks gjeld overført til fylket en million kroner, og dette vil gjenta seg år etter år. Nevnte gjeldsbyrde kommer med i beskatningen, så vi herav får bære en meget betraktelig del.

I denne forbindelse undlater vi ikke å påpeke, at vårt lands industri allerede er så bebyrdet med skatter både fra staten og kommunenes side, at trykket av disse er meget følelig. Skal vi så til kraftleien, der før er tung nok, få enda en ekstravgift til staten vil følgen bli at man blir nødt til å innskrenke kraftforbruket til det minst mulige, hvorfor vi høfligst tør henstille til det ærede hovedstyre å frafalle ovennevnte ekstraavgift.»

Departementet vil anbefale at der i medhold av kap. IV i lov av 14de desember 1917 om erhvervelse av vannfall, bergverk og annen fast eiendom meddeles A/S Songe Træ-

sliperi tilladelse til å leie inntil 900 kw. elektrisk energi fra Aust-Agder Kraftwerk.

Tilladelsen vil man anbefale gitt på de av Hovedstyret foreslalte betingelser.

Overensstemmende med hovedstyrets forslag er der efter omstendighetene ikke foreslått betinget kraftavgivelse til Staten eller avgifter til kommuner. Der er heller ikke funnet grunn til å opstille bestemmelser om anvendelsen av produksjonen for innenlandsk forbruk i henhold til konsesjonslovens § 2 punkt 11 eller bestemmelser overensstemmende med lovens § 2 punktene 5—9.

I henhold til det anførte tillater man sig således å

innstille;

Det tillates A/S Songe Træsliperi i medhold av kap. IV i lov av 14 desember 1917 om erhvervelse av vannfall, bergverk og annen fast eiendom å leie inntil 900 kw. elektrisk energi fra Aust-Agder Kraftwerk på de i Arbeidsdepartementets foredrag av 24de oktober 1924 anførte betingelser.

22. A/S Namdalens Træsliperi.

(Leie av inntil 450 kw. elektrisk energi fra Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk).

Kgl. resol. av 24de oktober 1924.

Med skrivelse fra Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet av 30te september 1924 har man mottatt et andragende, dateret 9de oktober 1923 fra ingeniørene Nissen og v. Krogh, Kristiania, på vegne av A/S Namdalens Træsliperi, Lausnes i Flatanger, om tillatelse til å leie inntil 450 kw. elektrisk energi fra Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk.

A n d r a g e n d e t er sålydende:

«Da A/S Namdalens Træsliperi har avsluttet kontrakt med Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk om levering av inntil 450 kw. elektrisk energi, tillater vi os herved paa vegne av Namdalens Træsliperi og i henhold til lov av 14de desember 1917 kapitel IV at andra det ærede departement om tilladelse til at leie dette kraftkvantum,

Den elektriske energi blir av Elektrisitetsverket levert ved Træsliperiets transfor-

matorstation i Lausnes med en spænding av ca. 20 000 volt. Den elektriske energi skal anvendes til drift av sliperianlæg i Lausnes.

En bekraeftet avskrift av den mellom Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk og A/S Namdalens Træsliperi i denne anledning oprettede kontrakt vedlægges.»

Man vedlegger den i andragendet påberørte avskrift av vedkommende kraftleiekontrakt. Likeledes vedlegger man et på foranledning av Hovedstyret innsett eksemplar av selskapets lover tillikemed en erklæring fra selskapets styre av 12te november 1923 om at der ikke foreligger noen avtale siktende til å overdekke det virkelige forhold med hensyn til selskapets bestyrelse, kfr. konsesjonsloven av 14de desember 1917, § 24.

Hovedstyret for Vassdragss og Elektrisitetsvesenet har ved andragendets fremsendelse i ovennevnte skrivelse av 30te september 1924 uttalt følgende:

«Med skrivelse av 11te oktober 1923 fra tilsynsmannen ved elektrisitetsvesenet i 5te distrikt har hovedstyret mottatt et andragende fra ingenjørene Nissen og von Krogh datert 9de oktober 1923 på vegne av A/S Namdalens Træsliperi, Lausnes i Flatanger, om tillatelse til å leie inntil 450 kw. elektrisk energi fra Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk.

Kraften skal anvendes til drift av selskapets tresliperi i Lausnes i Flatanger.

Tilsynsmannen opplyser at den nødvendige kraftoverføringsledning for tiden er under bygning. Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk har under 5te september 1923 fått konsejon på denne ledning.

Flatanger herredsstyre har i møte den 27de november 1923 uttalt at det intet har å erindre mot andragendets innvilgelse.

Hovedstyret vil anbefale at der meddeles A/S Namdalens Træsliperi tillatelse til å leie inntil 450 kw. fra Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk på følgende betingelser:

1. Leietid.
Tillatelsen gjelder for den tid konsesjonærer måtte leie inntil 450 kw. fra Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk, dog ikke utover 1ste januar 1935.

2. Styre og kapital.

Selskapets styre skal ha sitt sæte her i riket og skal til enhver tid utelukkende bestå av norske statsborgere.

Av selskapets aktier skal to tredjedeler til enhver tid befinne sig på norske hender.

3. Overdragelse av energi.

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke fra vedkommende regjeringsdepartement eller for nogen del avgis til utlandet uten tillatelse av Kongen.

Handler selskapet herimot skal det for hver gang erlegge en konvensjonalbot av inntil kr. 1,00 — en krone — pr. kw. pr. døgn etter vedkommende departements nærmere bestemmelse.

2. Kraftens anvendelse.

Forsåvidt selskapet anvender energien til bedrift som ved røk, giftige gassarter eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkommende departement, så fremt det av almene hensyn finner føie til å gripe inn anerkjennes som rett saksøker i anledning av mulige overtredelser av nabolovgivningen.

5. Norske funksjonærer og arbeidere.

Selskapet skal såvidt mulig benytte funksjonærer og arbeidere som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett, dog kan tillates benyttet fremmede funksjonærer og arbeidere når de har hatt fast bopel her i riket det hele siste år, likesom vedkommende departement kan tilstede undtagelser fra denne regel når spesiell fagkunnskap eller øvelse eller lignende hensyn gjør det nødvendig eller ønskelig.

For hver dag nogen i strid med foranstående bestemmelser er i selskapets tjeneste er legges til statskassen en løpende mulkt stor inntil kr. 50,00 — femti kroner — for hver person.

6. Norsk materiell.

Selskapet skal ved bygning og drift av det elektriske anlegg anvende norsk arbeide og norsk materiell forsåvidt dette kan fåes like godt, tilstrekkelig hurtig og for en pris

som ikke overstiger prisen på utenlandsk med mере enn 10 — ti — prosent.

I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan tilstede undtagelser fra regelen om anvendelse av norsk arbeide og materiell, når sregne hensyn gjør det påkrevet.

For overtredelse av den i nærværende post omhandlede bestemmelse erlegger selskapet for hver gang etter avgjørelse av departementet en mulkt av inntil 15 — femten — prosent av verdien. Mulken tilfaller statskassen.

7. Forsikring.

Tegning av nye forsikringer skal fortrinvis skje i norske selskaper, hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

8. Kraftavståelse.

Selskapet er forpliktet til å avstå inntil 10 pct. av den leide kraft til de kommuner, derunder også fylkeskommuner, som Kongen bestemmer.

Kraften leveres til samme pris og på samme vilkår som etter leiekontrakten gjelder for selskapet og kan forlanges uttatt etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettet, enten dette tilhører selskapet eller vannfallets eier.

Forårsaker kraftens uttagelse økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout må ikke skje uten departementets samtykke.

Selskapet har rett til å forlange et varsel av et år for hver gang kraft uttas.

9. Avgift.

Av den kraft hvorav der betales leie erlegges til statskassen en årlig avgift av kr. 1,00 — en krone — pr. kw.

Avgiften forfaller til betaling ved årets utgang. Erlegges den ikke til forfallstid svarer derefter 6 pct. årlig rente.

De nærmere bestemmelser om avgiftens

beregning og erleggelse fastsettes av Arbeidsdepartementet.

10. Kunstig forhøielse av priser.

Selskapet må ikke uten samtykke fra vedkommende departement inngå i nogen overenskomst til kunstig forhøielse av prisene her i riket på elektrisk energi eller på de produkter som frembringes ved energien.

11. Kontroll med betingelsenes overholdelse.

Selskapet har å underkaste sig de bestemmelser som til kontroll med foranstående betingelsers overholdelse måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement.

De eventuelle utgifter med kontrollen erstattes det offentlige av selskapet etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

12. Overtredelse.

Overtredelse av de i foranstående post 2, 10 og 11 fastsatte betingelser medfører i gjenstagelsestilfelle konsesjonens tap hvis ikke forholdet blir bragt i orden etter reglene i lov av 14de desember 1917 nr. 16 §§ 31 og 32.

Under henvisning til post 8 foran foreslås at konsesjonskraften tildeles Nord-Trøndelag fylke.

Ovenstående betingelser med undtagelse av post 9 om avgift har ved selskapets konsulenter vært forelagt dette til uttalelse. I skrivelse til hovedstyret fra konsulentene av 30te januar 1924, hvorav avskrift vedlegges, meddeles at betingelsene har vært forelagt for selskapet som intet vesentlig har å innvende mot disse uten forsiktig bestemmelsen om kraftavståelse angår. Bestemmelsen om avgift har senere særskilt vært forelagt selskapet som herom har uttalt sig således som vedlagte avskrift av konsulentenes skrivelse av 22de mai 1924 viser.»

Man vedlegger den i Hovedstyrets skrivelse påberopte avskrift av skrivelse til Hovedstyret fra selskapets konsulenter av 30te januar 1924. Den annen påberopte skrivelse fra konsulentene til Hovedstyret, datert 22de mai 1924 hitsettes:

«Vi har mottat det ærede Hovedstyres brev av 8de ds. angående tilleggsbestemmelse om avgift på den fra Nord-Trøndelag elektrisitetsverk leiede elektriske energi.

Dette brevs innhold har vi forelagt for Namdalens Træsliperi, som har anmodet oss om å rette en inn tren gende henstilling til det ærede Hovedstyre om å frafalle denne bestemmelse, som jo ikke er direkte påbudd i loven, idet der i dens paragraf 23, punkt 4, står at der kan fastsettes en årlig avgift til statskassen.

Den pris tresliperiet etter kontrakten skal betale, kr. 100,00 pr. kw. i de første 3 år og kr. 90,00 pr. kw. i de følgende 7 år, er allerede i sig selv meget høy for et tresliperi og dertil kommer, at tresliperiet ifølge kontrakts paragraf 10 skal skaffe fylket et lån på kr. 150 000,00 til ferdigbyggelse av kraftledningen fra Oksdøl til Lausnes. Ethvert ytterligere tillegg til hvad sliperiet må betale for denne kraft vil kunne komme til å virke tyn gende for sliperiet, idet man jo uvegerlig må regne med at den tid vil komme, da prisene på tremasse faller, således at det også for et tresliperi er om å gjøre å innskrenke driftsutgiftene mest mulig.

I henhold til ovenstående må vi derfor på A/S Namdalens Træsliperis vegne henstille til det ærede Hovedstyre å frafalle bestem melsen om avgift.»

Departementet vil anbefale at der i medhold av kap. IV i lov av 14de desember 1917 om erhvervelse av vannfall, bergverk og annen fast eiendom meddeles A/S Namdalens Træsliperi tillatelse til å leie inntil 450 kw. elektrisk energi fra Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk.

Tillatelsen vil man anbefale gitt på de av Hovedstyret foreslalte betingelser.

Overensstemmende med Hovedstyrets forslag er der etter omstendighetene ikke fore slått betinget kraftavgivelse til Staten eller avgifter til kommuner. Der er heller ikke funnet grunn til å opstille bestemmelser om anvendelse av produksjonen for innenlands k for bruk i henhold til konsesjonslovens § 2, punkt 11 eller bestemmelser overensstem mende med lovens § 2, punktene 5—9.

I henhold til det anførte tillater man sig således å

innstille :

Det tillates A/S Namdalens Træsliperi, Lausnes i Flatanger, i medhold av kap. IV i lov av 14de desember 1917 om erhvervelse av vannfall, bergverk og annen fast eiendom å leie inntil 450 kw. elektrisk energi fra Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk på de i Arbeids departementets foredrag av 24de oktober 1924 anførte betingelser.